

70

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX

RODICA OJOG-BRAȘOVEANU

Apel din necunoscut

EDITURA MILITARA

Rodica Ojog-Brașoveanu
Apel din necunoscut

Partea întâi
Telefonul

Capitolul I

Ninsoarea începuse pe la prânz. O ninsoare cuminte, cu fulgi mari zăbovind mult în văzduh, o ninsoare care însuflețea amintiri: vacanțele copilăriei, casa bunicilor, parfumul de sărbătoare din bucătăriile încinse și prietenoase... Alămăria strălucește, oalele sunt roșii cu buline albe, gospodina îmbujorată înțeapă cu paiul smuls din mătură cozonacii dolofani...

Târziu, spre miezul nopții, se pornise viscolul. Brusc și cu înverșunare.

Locotenentul Andrei Dumitrașcu, la fereastra biroului, își trecu arătătorul peste buze cu un gest care-i era caracteristic.

— Aș zice că afară-i o vreme creață.

Traian Ionescu, la fel de tânăr și cu același număr de stele pe epoleți, se interesă mașinal:

— Crezi?

Andrei se desprinse de geam și își vârî adânc mâinile în buzunarele pantalonilor. Avea douăzeci și trei de ani,

ochi albaștri cu gene frizate – „îți vine să înnebunești! obișnuia să afirme vară-sa, o fată hotărâtă, cu certe vocații de căpitan de pirați; un bărbat nu merită asemenea podoabă” – bărbia despicată și mult vino încoa! O anume neliniște a privirii însă ca și tremurul buzelor în unele momente mărturiseau observatorului atent mai multe decât înfățișarea de bărbat care place femeilor, voios și mereu sigur pe el.

— Cum naiba poți să-ți pierzi vremea cu fleacuri din astea?

Traian își ridică ochii din revista Rebus și lăsă pixul să alunece pe sticla biroului.

— Tu ce faci în recreații? Îl studiezi pe Kant[1]?

— Cum ai ghicit? Sunt la primul lui comandament major! Scandă: Comportă-te în așa fel, încât fiecare dintre acțiunile tale să poată deveni o regulă de conduită universal-valabilă.

Traian, scund, oacheș, cu aspect și temperament tipic meridionale, se strâmbă.

— Să mă scuze papa Kant, dar porunca mi se pare absolut cretină. Imagina probabil o lume în care viețuitoarele erau trase la xerox. Slavă Domnului, nu

---

[1] Immanuel Kant a fost un filosof german, unul din cei mai mari gânditori din perioada iluminismului în Germania. Kant este socotit unul din cei mai mari filozofi din istoria culturii apusene. Prin fundamentarea idealismului critic, a exercitat o enormă influență asupra dezvoltării filozofiei în timpurile moderne.

toți au timp să-l conspecteze. Altfel, viața ar deveni îngrozitor de monotonă.

Andrei dădu un bobârnac Snagovului de pe birou. O țigară își scoase capul de filtru și locotenentul îl prinse între buze.

— Am afirmat totdeauna că ignoranța e mama fericirii.

— Te-aud prima oară enunțând panseul. Oricum, chestia mă lasă rece. Prefer analfabet și voios ciocârlie decât cult și nevrozat. Să-mi plouă mereu albastru... Întinse mâna după pix: Ascultă, ce naiba poate să fie chestia asta? „Inițiale disperate?" E din trei litere și...

Îl întrerupse telefonul. Locotenentul Dumitrașcu, în picioare, ridică receptorul.

— Da, miliția...

Un glas vătuit – „femeie în vârstă și bolnavă", calificà reflex Andrei – repetă, încercând parcă să se asigure:

— Miliția...? Ajutor! Salvați-mă, oameni buni... ajutor!...

Andrei, tulburat – glasul îi transmisese instantaneu panica – se bâlbâi:

— Ce s-a întâmplat?... Cum vă numiți?...

Traian Ionescu deveni atent. Când se încrunta, sprâncenele se plisau ca la fustele soleil, moderne acum douăzeci de ani. Ridică al doilea receptor. Vocea

continuă, pierzând din intensitate:

— Sunt plină de sânge... mor... Oameni buni... Convorbirea se întrerupse.

Andrei, tulburat peste măsură, rămase cu receptorul în mână. Strigă de câteva ori: „Alo!” Traian își reveni primul.

— A închis.

— Ce facem?

Celălalt ridică din umeri.

— Nimic. Centrala telefonică Sud nu funcționează. Din cauza demolării tot bulevardul e blocat. Nu putem depista apelul. Andrei strânse spătarul scaunului până i se albiră degetele.

— Și totuși ce facem? Femeia e pe moarte.

Traian arboră un aer tonic, dar intonațiile erau nesigure:

— N-o lua în bernă. S-ar putea să fie un banc.

— Nu! respinse Andrei. Vocea asta nu mințea. Nenorocita e în primejdie.

— S-ar putea să fie o falsă alarmă, bătrânii intră în panică la cea mai mică nevralgie.

Andrei își săltă bărbia încăpățânată.

— Și dacă nu-i așa? Dacă femeia e realmente în pericol de moarte?

Traian îi prinse umărul.

— Calm, Andi.

— Calm?!

— Ai altă soluție? Nu putem face altceva decât să așteptăm. Cine știe... poate mai sună...

Andrei îl privi năuc, de parcă n-ar fi înțeles sensul cuvintelor.

„Cât e de sentimental! gândi Traian Ionescu. Și când te uiți la el, zici că-i viking. Halește gali, nu chifteluțe de pește la Gospodina, voiajează în corăbii piraterești, cu nasul cârn, și nu cu 84 de la Primărie în Crângeni, o iubește pe Marabula fiica lui Ochi de Șoim și nu pe Lili, șoricuța de la Financiar...”

Andrei începu să râdă. Surprins, Traian se interesă:

— Poate ești drăguț să-mi explici, unde-i umorul „cestiei”?

— Cum e definiția aia din trei litere? Inițiale disperate... Ei bine, cred că nu trebuie să căutăm prea departe...

— Adică?

Andrei stinse țigara abia aprinsă. Se interesă sarcastic:

— Ce-ai zice de... SOS?

Traian, rezemat de spătar și cu picioarele urcate pe masă – poziția clasică din biroul șerifului, undeva într-o localitate măruntă din Texas ori Michigan – îl cerceta pe Andrei cu o curiozitate în care se amestecau studiu științific, calm și o ironie ușoară. Andrei părea neliniștit și fuma țigară de la țigară cu o voluptate și într-un ritm

pe care avea să le regrete peste douăzeci sau treizeci de ani.

Un surâs îngăduitor întindea buzele cu contur hotărât ale lui Traian. „Îi place să treacă drept un dur, dar în fond rămâne o inimă de fecioară...”

Se știau încă de la grădiniță. Pe atunci, Andi purta breton și la gât un pompon roșu, era rușinos nevoie mare și, pus să recite o poezie, îi dădeau lacrimile de timiditate. Anii care urmaseră, copilăria propriu-zisă și adolescența nu-l ajutaseră deloc să-și înfrângă complexul. Atmosfera din casa Dumitrașcu era greoaie, veșnic tensionată, de cum pătrundeai în vestibulul cu miros de galoși și naftalină simțeai o strângere de inimă, iar oaspeții întâmplători, musafiri sau prieteni, îndreptau priviri disperate spre ușă, așteptând să se consume timpul convențional minim destinat unei vizite. Vecinii ocazionali siliți să bată la ușa soților Dumitrașcu mânați de necesitățile blocului, refuzau totdeauna să se așeze: „Aștept un telefon din provincie... Trebuie să vină Sandu de la școală... Îmi dă laptele în foc...” Părinții lui Andi nu se înțeleseseră niciodată iar băiatul, cumva părtinitor, își spusese adesea că fiecare din ei ar fi putut să fie un soț bun, dar cu alt partener. Sub același acoperiș însă, unul devenea fiară, iar celălalt catâr îndârjit. Scandalurile continue îl marcaseră pe Andi care devenise nervos, timorat și de o

sensibilitate bolnavă. I se întâmpla să intre în casă și doar din pustiul camerei de zi să simtă că cei doi se ocărâseră cu nădejde, că pahare, furculițe, bibelouri zburaseră din încăpere în încăpere. Delicat și orgolios, spaima, teroarea copilăriei lui fusese ca nu cumva vreun prieten sau coleg să asiste la diurnele scene de familie. Umilința pe care ar fi încercat-o în asemenea momente ar fi fost de nesuportat. De aceea, nu invita pe nimeni acasă, deși avea camera lui complet izolată și i-ar fi plăcut să asculte împreună cu băieții casetele cu Julio Iglesias; fusese singurul elev din clasă care nu-și chemase niciodată colegii de ziua lui.

Traian intuise situația încă de pe când aveau paisprezece ani. Bineînțeles, Andi nu se confesase niciodată – și-ar fi tăiat mai degrabă mâna dreaptă decât să vorbească despre insultele și blestemele de care vuia casa – dar Traian avea spirit de observație și o pătrundere a naturii umane cu totul neobișnuite pentru un băiețandru. Observase de exemplu că soții Dumitrașcu nu ies împreună decât în împrejurări excepționale și niciodată de braț, iar atunci doamna are gura crispată de nemulțumire și ură. Pe chipul domnului se citește o scârbă, o lehămețeală cutremurătoare. Mai constatase că Andi nu scăpa un prilej să pomenească de „bătrânii" lui, relatând diverse istorioare hazlii din care se deslușeau două siluete

simpatice, afectuoase, trăind într-o armonie deplină. Subiect predilect și ciudat la un puști de doisprezece-treisprezece sau paisprezece ani. Colegii, mai puțin atenți și lipsiți de bosa investigațiilor psihologice, îi tăiau vorba trecând din nou la figura de Karate a lui Charles Bronson[2] din ultimul film, golul marcat de Cămătaru[3] în minutul douăzeci și nouă sau refrenele formației Savoy[4].

Când părinții lui Traian zugrăviseră casa, vrând să fie mai degajați în balamucul de boarfe făcute movilă și cărate de colo-colo, ziare, cearșafuri, găleți cu var și ulei,

---

[2] Charles Dennis Buchinsky, cunoscut sub numele Charles Bronson, a fost un actor american, celebru pentru rolurile sale de "dur". În majoritatea filmelor sale a interpretat roluri de detectiv de poliție, pistolar în Vestul sălbatic, răzbunător, boxer sau asasin al Mafiei.

[3] Rodion Gorun Cămătaru s-a născut la data de 22 iunie 1958 în orașul Strehaia și a debutat ca jucător de fotbal în Divizia A la echipa Universitatea Craiova la 10 noiembrie 1974. A evoluat ca fotbalist timp de 12 sezoane la Universitatea, câștigând două titluri de campion al României (cu echipa) în sezoanele 1979-1980 și 1980-1981 și patru Cupe ale României (1977, 1978, 1981, 1983). În anul 1986 s-a transferat la Dinamo București, devenind golgheter al Diviziei A.

[4] Savoy este o formație românească de muzică pop înființată de cantautorul și compozitorul Marian Nistor sub mai multe denumiri: 1963 s-a numit Stelele în orașul Plopeni, 1966 s-a numit Stelele 23 la Uzina 23 August din București, 1967 s-a numit Portativ la U.C.E.C.O.M., 1969 s-a numit Savoy la Teatrul Constantin Tănase la sala Savoy, a fost botezată de compozitorul Aurel Giroveanu, actorul de comedie Nae Stroe și directorul teatrului Dinescu. Formația Savoy a activat până în anul 1992, în componența: Marian Nistor, Nicolae Calangiu, Nicolae Rotărescu, Ionel Samoilă, George Mitrea, Ionel Orban. Din anul 1992 Marian Nistor a continuat sub titulatura Savoy, până în anul 1996 când i s-a alăturat ca membru al formației Savoy Dorina Paraschiv Nistor.

îi sugeraseră băiatului să doarmă câteva nopți la Andi. Locuiau în blocuri alăturate și erau prieteni nedespărțiți.

Traian n-avea să uite niciodată figura lui Andrei. Se albise și, din cauza spaimei, nu reușea să scoată un sunet. Apoi, se eschivase îngrozitor de stângaci. Le veniseră rude din provincie, ba chiar și niște prieteni. „Da...știi, ai mei sunt cam petrecăreți... S-au mai anunțat niște șmecheri din Constanța...”

— Ați adunat la vreo treij’ de inși, constatase ironic Traian.

— Precis... Ce să-i faci? râsese forțat Andrei... Indivizii-s puși pe blestemății...

Spre șaptesprezece ani, pentru cei care-l observau superficial, Andrei se schimbase. Se dezvoltase fizic în chip neașteptat dintr-un băiețel sfrijit și totdeauna mai scund decât colegii lui ajunsese printre cei mai înalți din clasă – carura deja remarcabilă prefigura viitorul atlet. Noii „fotografii”, Andi îi asortase o tipologie pe potrivă, construindu-și un gen străin, despre care își închipuia că e bărbătesc. Intraseră multe în sosul acela: conversație flegmatică, săracă în semne de exclamație – vezi, Doamne, tipul blazat, fără emoții și deplin stăpân pe reacțiile lui – scepticism ostentativ care uneori tangenta cinismul. O atitudine proprie individului cu experiență de viață tumultuoasă, imun oricărei

surprize: nimic nu mai izbutește să-l uimească. Philip Lombard[5], de pildă, al Agathei Christie, constituia pentru Andi un prototip de bărbat fascinant.

Bineînțeles, din inventarul „modelului” excludea genocidul săvârșit în jungla africană.

„În fond, își zicea Traian pe care travestiul lui Andrei nu înceta să-l amuze, a rămas același băiat bun și sentimental.” Iar dacă aerele virile izbuteau să amuze niscai mucoase romantice, cu atât mai bine! Pe undeva, Traian îl asocia cu soră-sa, Livia. Fata avea șaisprezece ani și își schimba identitatea în fiecare zi. Luni se lua drept Liz Taylor[6], marți Lili Serghiev, faimoasa spioană din cel de al II-lea război mondial, miercuri Scarlett

---

[5] Personaj fictiv din romanul „Zece negri mititei” scris de Agatha Christie. Philip Lombard, mercenar. El vine pe insulă cu un pistol încărcat, la sugestia lui Isaac Morris. Lombard este acuzat de moartea a doi oameni dintr-un trib est-african, după ce le-a furat mâncarea și i-a lăsat să moară de foame. El, împreună cu Marston, sunt singurii oaspeți care recunosc aproape imediat acuzațiile care le sunt aduse; niciunul dintre ei nu are remușcări. Lombard este împușcat mortal de către Vera pe plajă ("Unul s-a prăjit din ei..."), care a crezut că el este criminalul.

[6] Elizabeth Rosemond Taylor (n. 27 februarie 1932, Hampstead Garden Suburb, Londra, Regatul Unit – d. 23 martie 2011, Los Angeles, SUA) a fost o actriță americană de film. Este considerată „ultimul star al Hollywoodului de altădată”. A fost distinsă cu Premiul Oscar de două ori și a primit de la American Film Institute Premiul pentru întreaga carieră.

O'Hara[7], joi Marguerite Gauthier[8] și așa mai departe. Se comporta în consecință, compunându-și facies-ul și starea de spirit corespunzătoare, adecvându-și firește, în măsura posibilităților, pieptănătura și ținuta vestimentară. Într-o zi, apăruse la cină cu pipa bunicului ținută în căușul palmei. Era goală, firește, ceea ce n-o împiedica să tragă din ea cu conștiinciozitate. Taică-său își ridicase ochii din ziar aiurit:

„Asta ce drăcovenie o mai fi?"

Livia, care abia așteptase întrebarea, deslușise important, pe un glas baritonal:

„Cred că până la urmă m-am decis. De fapt e hotărârea mea de-fi-ni-ti-vă!"

„A noua doar în săptămâna curentă și nu mă îndoiesc, la fel de interesantă."

„De data asta e foarte serios. Am ajuns la concluzia că trebuie să mă fac detectiv. Simt că am vocație și cred că-i meseria cea mai fascinantă."

„Aha! pricepuse taică-său. Și-acum, pesemne, te

---

7 Scarlett O'Hara (numele complet fiind Katie Scarlett O'Hara Hamilton Kennedy Butler) este protagonista romanului Pe aripile vântului, scris de Margaret Mitchell. Scarlett O'Hara este caracterizată ca fiind lipsită de scrupule, ambițioasă, încrezătoare în sine. De-a lungul paginilor Scarlett dă dovadă de o tărie de caracter și personalitate unică, însușiri atât de nepotrivite pentru Epoca Victoriană.

8 Personaj fictiv din romanul „Dama cu camelii" scris de Alexandre Dumas fiul.

cheamă Maigret[9]. Hm, adăugase evitând să se uite la Traian, îmi închipuiam că pentru o familie, un singur aiurit e tocmai de-ajuns...”

„Ce înțelegi tu...?”

„Mult mai puțin decât voi, firește...”

Andrei stinse țigara și continuă să măsoare cu același număr de pași biroul.

Traian strivind mucul lui Andrei, din care se mai prelingea un firicel de fum, se interesă:

— Ce faci? Dai ora exactă?

Andrei răspunse iritat, fără să se oprească:

— Mă dau în vânt după tipii spirituali.

— Și eu după mocofanii sentimentali.

— Ce vrei să spui?

Traian abandonă pixul și își vârî mâinile în buzunarele pantalonilor.

— Te frământă chestia cu bătrâna și nu înțeleg de ce te ascunzi. E o dovadă de umanism, exemplu de responsabilă atitudine cetățenească.

Andrei se crispa, roșind până la urechile care, în mod

---

[9] Maigret este un personaj fictiv din romanele polițiste scrise prin anii 1920 de scriitorul belgian Georges Simenon. El este un comisar de poliție de vârstă mijlocie, fiind personajul principal în cele 75 de romane și 28 de nuvele a scriitorului belgian. Jules Maigret este prezentat ca un tip calm, pe care nimic nu-l poate scoate din sărite, el fumează pipă și poartă pălărie și manta. În timpul investigațiilor este un bun observator, căutând să înțeleagă motivul care l-a determinat pe răufăcător să comită crima.

ciudat, rămâneau totdeauna albe. Nu suporta să fie surprins în momente de slăbiciune și lupta din răsputeri să-și camufleze emoțiile. Atitudinea aceasta n-avea nimic de-a face cu mentalitatea britanică rigidă care consideră că disimularea, deplina stăpânire a stărilor de spirit excesive reprezintă o chestiune de decență și educație cu etichetă de neconfundat – Eton și Oxford – ci constituia reacția caracteristică timidului. Acestuia, chiar când se îneacă îi e jenă să strige ajutor.

Andrei afișă un aer degajat.

— Păcatul tău, bătrâne, e că te consideri teribil de iscusit. Mă frământă acum cu totul altă problemă...

Traian râse.

— Cine câștigă alegerile în Gabon. Mie-mi spui?

Trilul telefonului îl întrerupse. Ridică receptorul, Andrei îl urmărea înfrigurat. După schima de plictiseală ivită brusc pe chipul lui Traian pricepu că Solange (o chema de fapt Silica de la Vasilica) a visat iar ceva sau și-a amintit că au trecut trei sferturi de oră de când i-a spus ultima oară „te iubesc, iepurașule!”

Își privi instinctiv ceasul. Al cincilea apel și-i abia unsprezece... „Doamne sfinte, ce mâță pisăloagă! Când vorbește parcă miaună. N-aș îndura-o nici zece secunde fără să-i dau un ultimatum.”

Din replicile seci, monosilabice ale lui Traian, își imagina lesne „textul” Solangei:

„Mă mai iubești, iepuraș?”

— Bineînțeles.

„Ești sigur că nu mă minți?”

— Absolut sigur.

Pixul lui Traian începu să lovească ritmic sticla biroului. Era rândul lui Andrei să-și vâre mâinile în buzunarele pantalonilor și să se amuze privindu-l țintă.

„Sigur, sigur?”

— Absolut sigur.

„Cât mă iubești?”

— Imens.

„Știi, am visat că mergeam amândoi, înțelegi?”

— Înțeleg foarte bine. Mergeam amândoi...

„Călare pe măgar sau cu tramvaiul, presupuse Andrei, n-are importanță...”

— Interesant... Extrem de interesant, Solange, dar crede-mă, sunt în momentul de față extrem de ocupat.

„Îmi închipuiam că mă iubești.”

— Dar te iubesc! strigă exasperat Traian și rămase cu receptorul în mână. Solange închisese.

Andrei rânji:

— Hollywood? Vreau să zic, ultimul stil?

— Ce naiba vrei? îl repezi Traian.

— Altfel îmi închipuiam că arată show-ul cu „te iubesc”, în orice caz, din câte îmi amintesc eu și mi-au povestit bunii și străbunii, declarația nu semăna cu un

răget de măgar fioros.

Traian avu un gest de enervare, „n-ai decât să crezi ce-ți place”, și își reluă pixul. Dar pătrățelele îi dansau dinaintea ochilor, degetele îi tremurau ușor. Era un bărbat lipsit de astâmpăr, impulsiv și, începând de la șaisprezece-saptesprezece ani, când mai toți adolescenții încearcă să-și modeleze felul de a fi după un anume model sau să se autodepășească, principalul lui efort fusese acela de a învăța să se stăpânească mai bine.

„A avea sânge rece” era o expresie frecventă în conversația lui Traian și-ți venea să crezi că pentru el aceasta era singura calitate care contează și determină personalitatea unui individ.

Acum spumega de furie, mai ales împotriva lui însuși. N-o iubea pe Silica. Îl agasa până la disperare, disprețuia mofturile ei cu pretenție de distincție „sunt o lady”, stratagemele de a-i împleti un laț extrem de iscusit la capătul căruia se afla o verighetă, și binecuvântările unui tip jovial cu panglică tricolor și expresie sărbătorească. Și totuși nu avea suficientă tărie de a o trimite la plimbare. Situația absurdă era caracteristică pentru felul lui de a fi. Făcea parte dintre bărbații cu succese spontane, răpunând fără cel mai mic efort o oaste de inimi și al căror număr de telefon figurează în douăzeci-treizeci de agende cu miros de

pudră și colonie franțuzească la modă.

Andrei își închipuia despre el că ar fi un colecționar, ceea ce nu era tocmai adevărat. În realitate, Traian, flatat de atenția constantă a „zânelor”, se simțea incapabil să trieze, dar mai ales să rupă, să renunțe. Chiar când se despărțea de o femeie, continua să-i dea telefoane de politețe, nu uita s-o felicite de sărbători și ziua ei, nu ezita să-i facă mici servicii. Pe Solange o cunoscuse la discoteca din Mamaia și, în seara aceea violet, cu irizări sidefii, fata i se păruse extrem de seducătoare.

Chipul de pisicuță cu ochii chihlimbarii care văd și noaptea aproape tot atât de bine ca și ziua, felul cum își țuguia buzele făcând botișor, trupul fragil – Traian detesta formele generoase („dacă am chef de beef-steack mă duc la birt”) – maniera insinuant-provocatoare, dar deloc vulgară de a dansa, creau o atmosferă particulară, un climat special, inedit, aparținând își zicea Traian, exclusiv Solangei.

După o lună, se săturase până peste cap de „climatul inedit”. Era geloasă, posesivă, sâcâitoare, simțea nevoia în permanență să fie asigurată că e adorată. „Pentru fata asta nu există pe lume nimic altceva decât dragostea”, condusese, ignorând însă un adevăr elementar. Spre deosebire de bărbați, pentru care chiar dacă sunt extrem de îndrăgostiți delimitările rămân categorice – iubita, cariera, serviciul, meciurile de fotbal, alte pasiuni, își au

fiecare compartimentul său și coexistă – la femei, chiar intelectuale fine, dragostea rămâne preocuparea majoră a existenței și se simt afectate când nu constată la partener o atitudine absolut identică. „Auzi, a preferat să se ducă la meci, sau să se umfle de bere împreună cu un fost coleg de la Craiova, alt derbedeu probabil, în loc să stea cu mine...”

Când telefonul sună din nou, Traian aruncă enervat pixul care se ciocni de sticla biroului apoi plonjă spectaculos în coșul de hârtii.

— Fir-ar să fie! A căpiat?!

Surâzând cu o ironie sângeroasă, Andrei ridică tacticos receptorul. Gesturile erau atât de desfăcute, încât ai fi zis că-i filmat *în ralenti*. Recunoscu imediat glasul bătrânei:

— Alo, miliția! Ajutor...

— Numele dumneavoastră! Numele și adresa, ceru locotenentul sugrumat de emoție.

— Mor... Sunt plină de sânge...

— Cum vă numiți? Unde stați...?

— Mor... Veniți imediat...

— Unde stați?! strigă Andrei.

Vocea bătrânei, ostenită, abia se mai deslușea:

— Nu știu... am uitat... Ajutor...

Convorbirea se întrerupse din nou. La ferestre, gâfâia viscolul.

Capitolul II

— Crezi că mai vin în noaptea asta?

Punea pentru a cincea oară aceeași întrebare și bărbatu-său își închipui că, de vreme ce nu răspunsese până acum, nu avea rost să se mai ostenească. De altfel, punctul lui de vedere nu mai avea nicio importanță – tot se hotărâseră să-i aștepte. Continuă să lucreze, aplecat mult, ca toți miopii, deasupra mesei care gemea de dicționare, foi volante, fișe, creioane carioca, pixuri.

Coca insistă:

— Te-am întrebat ceva.

Deși, în zece ani de căsătorie ar fi trebuit să se obișnuiască, o irita în continuare sistemul lui de a nu o auzi, sau a se preface că nu o aude. Era o femeie trupeșă, vioaie în ciuda corpolenței, cu o figură agreabilă. Trăsăturile cam mari aveau personalitate, dar, în ansamblu, fața rămânea comună. Contribuiau la înfățișarea banală pieptănătura și vestimentația. În schimbul a o sută de lei, în principiu, coaforul de peste drum realiza zilnic sumedenie de capete absolut identice: păr scurt, permanent, invadat de melcișori tapați, generos încleiați de fixativ.

Hainele Cocăi erau de bună calitate, moderne, dar sufereau de același păcat: păreau un exemplar tras la

xerox. Zeci de femei din oraș se îmbrăcau exact la fel. La începutul căsătoriei lor, Sandu, care avea gust, fantezie și desena îndemânatec, încercase să-i dea idei. „Lasă-mă să-ți schițez eu câteva modele. Îți plac – bine, nu – servus!” Coca râsese. Râsul constituia una din componentele de bază ale caracterului ei, buna dispoziție permanentă și o anume tonicitate, o particularitate seducătoare pentru care era unanim îndrăgită.

— Dragul meu, nu sunt manechin. În materie de toalete, tot ce mă interesează e să am o înfățișare cumsecade și cuviincioasă.

Sandu nu insistase. Nu pricepea cum o tăietură mai originală, o eșarfă colorată, un anume buzunar sau o batistă inspirată ar putea jigni virtuți victoriene și catehismul unei sănătoase etici cetățenești, dar renunțase, curiozitatea lui oscilând între parametri preciși: subtilitățile dialectului african tembohabe (era filolog, cercetător științific) sau stabilirea de asociații bizare între cele cincizeci de dialecte din insulele polineziene cu anume regionalisme din Oltenia de Sud...

— Vin, precis vin! Vă spun eu!

Băiețelul, ascuns după draperiile de pluș, scosese capul și-i privea înfrigurat. Maică-sii îi veni să râdă. Obrăjorul rotund, cu ochi negri strălucitori era

proaspăt, fără umbră de oboseală. Dădea pronosticuri categorice, fiindu-i teamă să nu fie trimis la culcare. O teamă de principiu, căci se obișnuise să mizeze pe indulgența părinților. Sandu nu observa în general nimic, iar toleranța care-l caracteriza nu căpăta accente pedagogice nici în relațiile cu fecioru-său; Coca privea situația prin prisma unor virtuale necazuri de perspectivă: „Lasă-l să se bucure acum! La anul se duce la școală și până la pensie o să tot tragă, nu se mai întâlnește cu anii ăștia...”

— Vin! repetă Dănuț.

Avea o mutră caraghioasă, pistruiată, un ciuf rebel și energie cât zece cățelandri care se zbenguie la soare. În cinstea oaspeților așteptați – sora Cocăi împreună cu bărbatu-său – își îmbrăcase blugii, un tricou cu Mickey Mouse pe piept și o cunună de pene colorate: pălăria indienilor yrokezi[10]. La șolduri, i se bălăbăneau două colturi și se recomanda, la sugestia acidă a tatălui – Coca era din Chitila – Dănuț Șoimul de Chitilisburg, Inimă Vitează!

— Cu taică-tu vorbesc, observă Coca înăbușindu-și un căscat. Sandu!

Bărbatul își ridică în sfârșit ochii. Avea privirea specifică a miopilor care par totdeauna că s-au rătăcit în

[10] Amerindieni care trăiau pe malurile fluviului Sf. Laurențiu și în regiunile lacurilor Erie, Huron și Ontario.

pădure.

— Poftim, draga mea?

— Ascultă! Cuvântează o nevastă sau rage un măgar?

Sandu afișă un aer meditativ. Își trecu mâna fină, cu degete nervoase prin șuvițele de păr subțire. Un început promițător de calviție se contura limpede în creștetul capului.

— Ești singura în măsură să hotărăști. Ce spuneai?

Coca își mușcă buzele. Ar fi vrut să se enerveze, în realitate, se plictisea.

— Crezi că mai vin pe timpul ăsta?

— Vin! strigă Dănuț.

Sandu pipăi pachetul de țigări și alese una care i se păru mai uscată.

— Presupun că va trebui să ținem seama de părerea acestui gentleman. Din câte am băgat eu de seamă, sunteți o familie de oameni hotărâți și nu există obstacol care să vă abată din drum, mai ales când la capătul lui se află un frigider plin și un pat gratuit.

Coca, atinsă, își puse mâinile în șolduri:

— Ce vrei să spui?

— Nimic, surâse Sandu, din ceea ce să nu fi știut tu până acum.

Zâmbetul fermecător schimba întreaga înfățișare a acestui bărbat înalt și slab, cu un obraz despre care nimeni n-ar fi putut susține că ar aparține unui „artist

de cinema”. Zâmbetul căruia Coca nu-i rezistase acum zece ani.

— Decât să contabilizezi dumicații oamenilor, mai bine nu i-ai chema. Mi se pare meschin.

— Din câte izbutesc să-mi aduc aminte, nu eu i-am chemat. Șapte-opt oameni, înghesuiți într-un apartament de două camere, soră-ta și cu frumosul ei fac, ținând seama de tonaj și apetit, cât patru inși, constituie o premisă de week-end care pe mine unul nu mă înviorează. Dacă tânjesc totuși să sar într-un picior așteptându-mi rândul la WC, prefer să fac camping, la care asortez un yodler[11], pate de ficat, sandviciuri cu untul scurs și, obligatoriu, furnici!

— Ești îngrozitor! Mă mir că nu ți-e jenă de copilul ăsta!

— Nu am rostit un singur cuvânt, care să fi întinat urechile cele mai virgine.

Se dondăneau uneori, fără să se certe propriu-zis. Sandu avea un spirit de observație ascuțit și, în rarele momente când era atent la ce se întâmplă în jurul lui, înregistra amănunte subțiri peste care alții treceau cu ochii legați. I se întâmplă apoi, de dragul unei replici suculente, să le scoată din manșetă cu adresa prestidigitatorului care operează cu porumbei, iepurași

[11] Yodelingul este o formă de cântare care implică modificări repetate și rapide ale tonului între registrul toracic de joasă și registrul de cap sau falsetto.

sau kilometri de panglică multicoloră. Pe Coca o amuzau sarcasmele soțului. Îl gusta și îl iubea sincer, dar nu-l lua în serios. Îl considera un soi de copil mare, incapabil să se descurce cu realitățile diurne. Când însă ironiile îi vizau familia, lua atitudine mai mult din principiu, decât dintr-un real patriotism de clan.

— Nu cred că soră-mea te-a deranjat prea mult, iar bărbatul ei e cel mai cumsecade om pe care l-am cunoscut vreodată.

— Draga mea, surise Sandu, n-am contestat niciodată calitățile civice ale cumnatului tău și nu mă îndoiesc că-i și om de nădejde. Sunt gata să-mi scot pălăria în fața lui, dar... pe stradă...

— Puteai să-mi spui de la început care-i punctul tău de vedere și renunțam să-i mai chem.

Sandu Damian se lăsă pe spate, cu degetele mari aninate în centura pantalonilor. Un zâmbet blând îi întindea gura cu tăietură lungă până aproape de urechi.

— Știi bine, iubito, că tu ai totdeauna cuvântul hotărâtor, iar eu, fără a fi desăvârșit, rămân totuși o gazdă civilizată.

— Care numără câte sarmale a înghițit creștinul și de câte ori a întins mâna după pâine. Mersi!

Dănuț, plictisit, se agăță de brațul Cocăi.

— Mamă! Mamă! Vreau să-ți spun ceva.

Fericit de intervenție, Sandu se aplecă din nou asupra

fișelor.

— Mă asculți, mamă?

— Ce Dumnezeu vrei?

— Știi, azi doamna Racoviceanu n-a făcut *conversație* cu mine.

— Foarte bine! Toată ziua te ții scai de capul ei. S-o fi plictisit femeia.

Copilul o privi ofensat:

— Dar ea mă invită. Mi-a spus că sunt un băiețaș foarte bine crescut...

— Semeni cu taică-tău, rânji Coca.

— ...și că sunt prietenul ei... Și musafirul ei, ori de câte ori am poftă s-o deranjez.

Lui Dănuț îi plăcea să vorbească important. Trăind mult în anturajul adulților, avea posibilitatea să colecționeze „radicale”, iar memoria excelentă îl ajuta să înmagazineze. Ulterior, își plasa achizițiile cu mai mult sau mai puțin apropou.

— Ei bine, decise maică-sa, eu te sfătuiesc să ai poftă cât mai rar.

Un consiliu de natură strict educativă. Băiețelul, isteț, de o insolență simpatică, era agreat în tot blocul și avea intrare pretutindeni. Izbutea astfel să fie mai informat decât o cumătră despre tot ce se petrecea în cele șase apartamente din Aleea Stupinei. Știa de pildă ce a gătit la prânz Bordeianca de la etajul I, ce notă a luat Răducu

la oxamatică, care sunt bretelele preferate ale lui Zamfiroiu, contabilul de la parter, cum stă cu *stomahul* doamna Racoviceanu după cura intensă de miere și prune uscate, dacă analizele bătrânului State sunt satisfăcătoare sau că pisica familiei Vernescu, doi ipohondri cu vată în urechi fie vară, fie iarnă, a rămas închisă în frigider.

Coca, însă, îl asculta uneori cu o singură ureche. O amuza sporovăială puștiului care venea în fuga mare să-i relateze ultimele noutăți, dar considera totul cu titlu de inventar. Dănuț nu era mincinos, avea însă o vocație înnăscută pentru senzațional și multă fantezie; neavând nimic de a face cu mitomania, broda însă cu sârg pe marginea celui mai neînsemnat eveniment.

— Am sunat la ușă și nu mi-a răspuns, adăugă puștiul indignat.

Maică-sa se ridică.

— N-o fi fost acasă... Eu mă duc să mă întind puțin. E aproape miezul nopții.

Dănuț i se propti în față.

— Am și bătut! Am sunat și am bătut!

— Și acum mă bați pe mine la cap. E plecată și gata!

Băiețelul clipi nedumerit:

— Cum e plecată? Lumina-i aprinsă.

Maică-sa săltă din umeri și intră căscând în dormitor. Sandu Damian își mușca buzele mut, fermecat de

gingășia textului african:

„Trestia fragedă și tânără îmbrățișa grumajii lui Onsije Karambe... Cerul trimise vântul furtunii ce trece smulgând bananierii.”

Dănuț se apropie de masă și-i atinse cu degetul, timid, verigheta.

— Auzi...? E lumină...

Sandu Damian îl privi distrat, fără să-l vadă. Spuse:

— Bineînțeles, bărbate! Poți să te joci. Dacă te amuză, cheamă-ți și câțiva amici.

Mai erau cinci minute până la miezul nopții...

*

...Cine e fata asta cu obraz luminos? O cunoaște bine, dar nu izbutește să-și aducă aminte de unde. Un chip frumos, cu buze proaspete și boabe roșii de scoruș împletite în cozile negre. În ochi înfloresc livezi de râs și soare, și stele...

Aleargă pe malul Trotușului în rochie ușoară de muselină. Deasupra capului, dansează, fluture zburdalnic, umbreluța de soare... Îi plac răchitele ce străjuiesc podețul alcătuit din bârne și duduia Salcă... Nu mai ostenește spălându-și pletele în unda răcoroasă. Prihorii năzdrăvani îi dau târcoale, slobod țipete mici, necăjindu-i liniștea. Un soare dulce dezmiardă meleagul, nourii, bulgărași de zahăr furați din iarmaroc se lasă anevoie urmăriți de adierea dimineții, alunecă pe

cer lebede pufoase, cam trândave, dar cucoane mari... Ieri erau iepurași, mâine flori de măr, poimâine...

Fata își scutură cerceii în râs, două boabe de scoruș îi lunecă între sâni. Își saltă poalele – volbură de horbotă și panglici azurii – și gonește către scrânciobul iscat la marginea poienii... Ce năzdrăvană-i firea Trotușului, satul ce se vede dincolo de islaz, cerul, soarele, conacul, crângul de mălini îs doar alcătuire de culori, curcubeu care-i înlănțuie trupul. Îl simte pe brațe, în jurul mijlocului, apoi colan, cunună și chiar colțuni...

Văzduhul aromește dulce. Roze, tutun de Macedonia, mahorca tataiei, dar, iacă, se mai deslușește miros străin... Cine-i bărbatul cela răsărit cu musteață bătăioasă? Pe obrazul palid privirea arde. Nu-l poate cerceta de-a dreptul – cine se încumetă a înfrunta asemenea jariște? – și își pleacă, ochii. După grai, deslușește că nu-i de-aici.

Tataia, în pantaloni de călărie, râde bătându-și cu biciușca botforii din piele de Rusia.

— Fiică-mea, cea mititică. Ea îi Prâslea familiei. De Rusalii a împlinit cincisprezece ani.

Fata oprește zbuciumul scrânciobului înalt. Străinul o cuprinde în brațe și o depune jos. O săvârșește, de parcă ca ar fi lucru nespus de gingaș.

Peste două luni, de Sântă Mărie, părintele Gheorghieș de la Trei Ierarhi îi cunună...

...Cine-i fata în rochie de mireasă? O cunoaște, o cunoaște bine, dar chipul lunecă, se ascunde, piere undeva, în negură. Piere și susurul Trotușului și hârjoana prihorului, și râsul tataiei, și aromele poienii. Miroase a sânge...

Peste soare, o mână haină azvârle un hârdău de smoală.

*

Chipul lui Andrei era crispat. De încordare, șănțulețul care-i despica bărbia se adâncise.

— Și totuși ce facem? Mi se pare inuman să stăm așa, cu mâinile în sân, în vreme ce nefericita aia își dă sufletul.

Făcu doi pași și izbi pumnul în palmă.

— Ce mă înnebunește este ideea că, dacă am repera-o acum ar mai putea fi salvată.

Traian, în fond la fel de impresionat, încerca să-și păstreze calmul. Oricum, în urma antrenamentelor sistematice, cel puțin aparent se stăpânea mai bine decât Andrei.

— Ai vreo propunere concretă?

— Nu... N-am. Realmente nu văd ce am putea face.

Traian se ridică și se îndreptă spre chiuvetă. Fiind suplu și foarte bine făcut, nu se observa că de fapt e un bărbat scund. Amănuntul devenea strident când se afla printre colegi de generație, mai toți săriți din 1,85.

Handicapul celor cincisprezece centimetri îl umilea nespus și de aceea se străduia ca toți oamenii mărunți, în general, să meargă cât mai drept.

Își umplu un pahar cu apă și-l bău dintr-o răsuflare. Andrei se interesă:

— Vodca de la prânz...?

— Și vodca... Ascultă, ce părere ai...

Telefonul zbârnâi. Amândoi tresăriră. Traian coborî instinctiv glasul de parcă persoana care suna l-ar fi putut auzi.

— Răspunde tu. Dacă-i Solange, spune-i că am plecat. Inventează ceva! Am zburat, m-am evaporat, sufletul mi-am dat!

Andrei ridică receptorul și se uită la Traian, dând din cap cu tâlc.

— Servus... Îmi pare rău, Solange, dar nu-i în birou. Fata suspină, glasul șovăia împovărat de suferință. „Tosca actul trei”, califică automat locotenentul.

— Când crezi că se întoarce?

— Nu pot să știu, draga mea. E pe teren și s-ar putea să întârzie.

— Te rog... Te rog, Andrei, când se întoarce spune-i să mă sune imediat.

La ultimul cuvânt, păru literalmente că se îneacă. Andrei, pe care nu-l păcălise nici măcar o silabă din „showul” Silicăi, se interesă amabil:

— Ți-e rău?

— Îngrozitor.

— Dar ce ai?

— Lasă, spuse sfârșită și resemnată, pe tonul omului care nu vrea să vorbească despre suferințele personale, nu are importanță. Deci îi transmiți, da?

— Bineînțeles.

— Mulțumesc, Andrei... Ești un drăguț. De altfel, am să mai încerc și eu. Suspină: Știi cât de neatent e Traian...

Locotenentul închise cu un oftat semnificativ.

— Infernală muiere! Cum naiba o suporți?

Traian dădu din mâini.

— Cunosc altele și mai rele.

— Dar alea cel puțin n-au repertoriu. Mi-a servit un *mixed grill* „melo” de mâna întâi. Fecioara sedusă și abandonată plus Dama cu camelii. Undeva, pe un gheridon, rozele din glastra de argint se ofilesc emanând o aromă selpulcrală[12], iar din mâna înghețată cade o batistă fină parfumată cu Madame Rochas.

— OK! îl opri Traian. Cunosc peisajul mai bine decât tine. Uite ce zic eu să facem: îi dăm un telefon șefului și-l întrebăm ce ne sfătuiește în chestia cu bătrâna.

Andrei se uită reflex la ceas. Miezul nopții.

— Asta-i situația! făcu Traian, întorcând aparatul

---

[12] Care aparține mormântului, privitor la mormânt.

telefonic spre el. Alo! Casa tovarășului maior Vlad? Scuzați-mă că vă deranjez... La telefon locotenentul Traian Ionescu. Aș putea vorbi cu tovarășul maior? E o problemă urgentă... Poftiți?... Nu se poate!!! Când?... Îmi pare extrem de rău. Vă rog să...

Înregistra la celălalt capăt al firului un hohot de plâns, apoi declicul receptorului pus în furcă.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Andrei.

— Șeful a făcut un infarct. L-au luat cu Salvarea acum jumătate de ceas.

Andrei se crispă. De câte ori vedea mașina Salvării sau doar se pronunța cuvântul, automat îi răsărea dinainte chipul maică-sii. Când plecase de-acasă abia începuseră să se certe. Acum, iadul ajunsese probabil la apogeu. Dădu din mână, încercând să se descotorosească de gânduri.

— Ce facem?

Traian oftă trecându-și degetele greblă prin păr.

— Nu știu. Arătă spre telefonul care suna din nou: Răspunde!

— Bătrâna, suflă Andrei. Unde stați, doamnă...? Nu vă putem ajuta altfel... Încercați să vă amintiți adresa... Alo... Vă rog nu întrerupeți convorbirea... Lăsați receptorul lângă dumneavoastră... Nu închideți... Alo...

Traian ridică sprâncenele: „Ei?”

— E îngrozitor! Abia i se mai auzea glasul. Moare!

Înțelegi? Moare!

Avea ochii umezi. Sentimentul de neputință îl strivea.

Capitolul III

— E trecut de douăspe, observă Vasile Dumitrașcu. N-ai de gând să încetezi?

Nevastă-sa, în capot de nylon matlasat și mâinile agățate isteric de spătarul scaunului, urlă:

— Nu! N-am de gând.

Cu chipul desfigurat de ură și mânie dezlănțuită, cu părul atârnând lațe – codițe de șoricel – în jurul obrajilor supți și gălbejiți, părea o furie.

— Nu pot vecinii să doarmă...

— Să nu doarmă! Sa afle toți că ești o bestie! Un animal! O canalie ordinară!!

— Nu crezi că au aflat până acum? Le-o comunici de cel puțin trei ori pe săptămână. În locul tău, aș pune un afiș lângă lista de întreținere. Așa, cel puțin s-ar odihni oamenii.

Vivien Dumitrașcu, sufocată, se repezi cu unghiile spre obrajii bărbatului.

— Cretinule! Îți bați joc de mine? Îndrăznești?!

Vasile îi prinse mâinile încercând s-o imobilizeze și o azvârli pe canapea cu oarecare bruschețe.

— Mă bați, porcule? Vrei să chem miliția? Las’ că vine

Andrei!

Deși furioasă până aproape de demență, înregistra subconștient, cu un amestec de perplexitate și îngrijorare, reacția bărbatului care constituia, din toate punctele de vedere, o noutate. Erau căsătoriți de peste douăzeci de ani și se obișnuise ca, indiferent de motivul și intensitatea scandalului, Vasile să îndure reproșuri, invective, palme și zgârieturi ținând nasul în jos. Atitudinea lui cea mai belicoasă, adoptată extrem de rar, consta într-o muțenie încăpățânată și un refuz tacit, dar îndârjit de a-i executa dispozițiile care sunau totdeauna a poruncă.

Și iată că, brusc, Vasile îi făcea opoziție deschisă, avea replici, îndrăznise s-o atingă. Era limpede: „Muierea cu care s-a încurcat are asupra lui o influență mai mare decât mi-am închipuit.” Concluzia o montă. Simțea literalmente că pocnește. Îi zvâcneau urechile, iar picioarele i se răciseră.

— Mă înfrunți, bestie? Dai în mine? Asta-i școala curvei, așa-i? Ea te învață: „Ține-o în pumni și călcâie pe proasta de nevastă-ta! Izbește-o, doboar-o! Poate crapă dracului, și noi doi o să ne iubim cum o să ne placă, bibiloiule!” Așa-i? Recunoaște!

De fapt, simțise mai de mult că Vasile s-a schimbat, erau câteva luni de când sesizase discrete, dar sensibile răzvrătiri din partea lui, înregistrase mici libertăți,

inaugurate fără să-i fi cerut ei autorizație. Situația n-o neliniștise. Se obișnuise prea mult cu un Vasile moale, cârpă, lipsit de personalitate, cu minte răsărită până la genunchiul broaștei gata să facă sluj la un singur deget ridicat. Un câine în care dai cu bila și ciubota ca, după cinci minute, să se gudure, cerșind pe un ton spășit să te servitorească:

„Ce zici, Vivien? Am văzut sparanghel. Arăta foarte proaspăt și apetisant. Știu că-ți place. Ce zici? Mă reped până în piață?"

Ca atare, mizând pe fidelitatea umilă a lui Vasile, nu calificase revirimentul drept o cotitură, ci un simplu „bâzdâc", o pasiune de ordin carnal frecventă, dar trecătoare, la bărbații între două vârste. „Când ajung la cincizeci de ani, înnebunesc! Destul un șezut de față deocheată, ca să-și piardă mințile. Pe urmă se dezmeticesc." De altfel, după a doua noapte în care Dumitrașcu își îngăduise să lipsească de acasă (pe prima o travestise în „beție cumplită la frate-meu. Știi, a venit Gheorghe din Canada și a adus un whisky dinamită!"), observase ironică: „Te-ai smintit la bătrânețe? Caraghiosule! Vezi să nu bage de seamă prea repede cât ești de mameluc!"

Femeii îi treceau acum prin minte, cu viteza fulgerului, clișee ce ar fi trebuit să constituie de mult semnale de alarmă: telefonul care rămăsese mut vreme

de trei zile când ea sunase din Sovata, săptămână când Vasile dispăruse efectiv pe litoral, eschivându-se cu pretexte infantile să-i comunice numele hotelului; apoi, începând din toamnă, absențele din ce în ce mai frecvente. La început timide, chestiune de ore, pe urmă tot mai impertinente: nopți, uneori zile întregi consecutive. Se detașase în mod evident de problemele casei, o lăsase moale cu muncile gospodărești al căror monopol îi aparținuse în exclusivitate, devenise nepăsător față de atmosfera din familie, nu cruța susceptibilitățile de „copil” ale lui Andi. Acesta, abia ieșit din adolescență, nu putea să priceapă în ruptul capului că un bărbat la cincizeci de ani se mai poate gândi la dragoste. Când, după un scandal pe care vecinii n-aveau să-l uite prea curând – cel mai spectaculos dintre toate – Vasile, excedat, îi comunicase limpede că în viața lui a intervenit o femeie, Vivien simțise sau, în orice caz, îi fusese teamă că ar putea pierde partida. Știa că Vasile – de peste zece ani dormeau separat, nu-i suporta nu atingerea, dar nici măcar respirația – avea în mod firesc unele aventuri.

Acestea erau însă sporadice, la câteva luni o dată și chiar controlabile. Programul lui Dumitrașcu fiind cronometrat la minut, ajungea o singură întârziere suspectă pentru ca Vivien să poată pune degetul pe calendar indicând cu precizie ziua când „prostul” își

făcuse de cap. Astfel de escapade însă o lăsau rece, nu-l iubea și nu-l iubise niciodată, dar legătura, o *legătură* nu putea tolera. În nouăzeci la sută din cazuri, și nu trebuia să fii jurist ca s-o fi aflat, relația clandestină prelungită dintre un bărbat și o femeie, mai ales când unul din parteneri e liber, constituie preludiul divorțului. Iar amanta lui Vasile în mod cert era liberă, căci dispunea prea degajat de timpul și locuința ei. Dumitrașcu își petrecea toate după-amiezele și serile la ea, adeseori nopțile, libertate care excludea din capul locului o verighetă pe inelarul intrusei. Reflectând, Vivien mai conchisese că, respectiva individă, dacă nu dispune de un venit confortabil, e cel puțin înlesnită. Bugetul familiei rămăsese intact, Vasile continua să aducă aceeași sumă acasă, adică salariul aproape în întregime. Ori, când omul iubit se află la strâmtoare, procedezi oleacă altfel, începi să ajustezi portofelul legitimei.

Vasile Dumitrașcu, ostenit, își trecu degetele nervoase peste frunte. Avea mâini splendide, cu încheieturi fine și osatură nobilă. Degetele lungi, delicate inspirau totuși forță și bărbăție. Trebuise să împlinească cincizeci de ani ca s-o afle. I-o spusese Ioana din prima seară. „Ce mâini minunate ai tu, Vasile! Făcute să dezmierde, dar le văd la fel de bine la manșa unui avion sau ținând un automat... Ar fi făcut deliciul pictorilor din Renaștere... Pe ăștia, de-acum, îi preocupă cum să te determine să

accepți că iarba-i albastră, iar soarele răsare din buzunarul lui Costică...”

Își căuta cuvintele, plimbând ochii prin odaie. Nu vedea nimic din harababura iscată – patru ore de scandal lasă totuși ceva urme, și care glăsuia mai mult decât o bandă de magnetofon extrem de conștiincioasă și fidelă. Vasul cu flori artificiale de pe frigider căzuse, dar fiind ceramică nu se spărsese. Se spărseseră în schimb serviciul de cafea – ieftin, ce-i drept, Rosenthalul căzuse victimă de Reveillon – și un tub de neon din baie.

— Ascultă, Vivien, oftă. Nu mai merge așa. Asta nu-i viață pentru niciunul din noi. Nu facem decât să ne tocim nervii, să ne epuizăm lamentabil bruma de bun simț și sănătate pe care o mai avem. Să ne despărțim, draga mea.

— Niciodată! răcni femeia. Niciodată! Bagăți-o în capul ăla zevzec.

— Ai răbdare... Vreau să precizez că eu nu emit absolut nicio pretenție de ordin material. Tot ce e aici în casă îți aparține, în exclusivitate, ca și banii de pe CEC. Renunț și la mașină. În fond, la toată munca mea de douăzeci de ani. Îmi iau doar hainele și cărțile de specialitate.

Miza enorm pe această ofertă. Își închipuia că Vivien, moartă după chilipiruri și de o avariție antologică – era fericită, când putea economisi șaptezeci și cinci de bani

sau primea cadou o cutie de chibrituri – se va azvârli ca un câine hămesit asupra propunerii, „Toate lucrușoarele astea bune și frumoase, ale mele! Numai ale mele...”

— Niciodată! repetă dând cu pumnul în masă ca o nebună. Faci cu mine pe generosul? Îmi lași mie trențele! De când te-ai boierit, calicule?

— Liniștește-te.

— S-o liniștești pe mă-ta! Sunt la mine în târlă și fac ce poftesc! Una din două! Ori ibovnica ți-e slută ca o vidmă, de te primește în izmene, ori întoarce banii cu lopata. Ce-i? Chelneriță? Coafeză? De unde fură?

— Nu toată lumea care are bani fură, emise banal bărbatul, dar asta-i altă chestiune. De ce nu vrei să ne despărțim? Nu m-ai iubit niciodată, iar azi...

Râse amar.

— Imbecilule! Ți-am mai spus-o și ieri, și alaltăieri, dar prost te-a făcut mă-ta și prost mori. De-al dracului nu vreau! De ce să fii tu fericit la cincizeci de ani? Giugiuleli sub plapumă de atlas, voiaj de nuntă și lună de miere la Mamaia. Sau cum târfa e avută, poate la Nisa. Își maimuțări glasul, fasonându-se cu ochii dați peste cap: „Ah dragostea mea, ești prima femeie pe care o iubesc... abia acum cunosc fericirea. Mă simt de douăzeci de ani...” Ei bine, nu! N-o să ai parte de toate astea! Nu, pentru că nu vreau eu! Nu le meriți, iar mie

mi-ar sta dumicatul în gât. Clar?

Vasile o privi cutremurat:

— Doamne! Ce fiară poți să fii!

Simțindu-l impresionat, aproape rănit, ochii femeii sticliră de satisfacție. Se apropie încovoiată, cu un rânjet lăbărțat. Vasile primi cuvintele în plin obraz, scuipate. Îi simțea respirația fetidă.

— Vrei să-ți mai spun ceva? Vrei să-ți spun de ce țin cușca încuiată? Ei bine, nu vreau să pierd un bou care trage la jug, un sclav care mă slugărește, ba îmi aduce și simbrie acasă. Am patruzeci și opt de ani, dar nu și bafta ta să dau peste un nabab imbecil care să mă ia în chiloți. Eu mi-am halit porția! Acum ling blidul și pe urmă o să ți-l azvârl ca să-l speli tu. Nu mai am nicio șansă, băiete! Sunt uzată, cu tinerețile duse, n-am bani, n-am titlu, n-am nimic! Cu ce vrei să ispitesc? Cu un post de conțopistă? Așa că, frumosule, am ajuns la matura concluzie că trebuie să mă mulțumesc de acum încolo cu o nulitate ca tine. Îmi faci pantofii, stai la coadă, dai cu aspiratorul. Tot e ceva!

Vasile își mușcă buzele. Netezi fața de masă cu un gest brusc care ar fi vrut să arate că hotărârea lui este irevocabilă. Rosti cu voce joasă, dar răspicat:

— Săptămâna viitoare introduc acțiunea de divorț. Eu te-am anunțat!

— N-ai s-o faci!

— Nu văd cine sau ce m-ar putea împiedica.

— Eu!

— Asta rămâne de văzut.

Vivien își dădu capul pe spate. Îl măsură cu privirea jivinei înainte de a sări în grumazul prăzii:

— Să-ți fie limpede, Vasile! În ziua când ai introdus acțiunea la Tribunal, eu mă sinucid! Ți-o jur pe capul lui Andi.

Dumitrașcu încercă să pară indiferent. Era șantajul pe care nevastă-sa îl practica în mod eficace de ani de zile. Folosise aceeași stratagemă cu douăzeci de ani în urmă ca să-l determine să spună „da” la Sfatul Popular.

— Draga mea, dacă nu ești în stare să trăiești...

— Ai să fii tu și mai puțin! Te cunosc prea bine, măi balegă! N-ai să te poți arăta în ochii lui Andi. N-o să treacă un an și-ai să crapi din cauza mustrărilor de conștiință. Și dacă totuși ai să reziști, căci ești tare ca un bou, viața ta și a dulcineei o să fie mai rea decât iadul. O să stați tot timpul cu răposata între voi. La televizor, la masă, în pat! Ce vesel, să faci amor și să te simți asistat de o moartă!

Vasile, fără să vrea, își lăsă capul în piept. Cuvintele Ioanei îi răsunau, profeție dureroasă, în urechi. O avea dinaintea ochilor, în rochie de casă violet, cu părul bogat adunat într-un coc grațios, ciufulit, care o făcea să

semene cu Mademoiselle de Fontanges[13]. Era duioasă, îi mângâia cu buzele tâmpla, conturul sprâncenelor, genele lungi și mătăsoase. Glasul, a cărui amintire abia acum îl zguduia, era înfiorat de o tristețe gravă, dulce, resemnată.

„Ține minte ce-ți spun, dragul meu. Așa cum te cunosc, ne vei sacrifica pe amândoi... Vivien va câștiga.”

Ochii lui Vasile se umeziră. Îi eră teamă, Ioana nu se înșela...

Nevastă-sa îl privea triumfătoare, respirând zgomotos. Ca totdeauna, avusese ultimul cuvânt. Ca totdeauna, nimicitor.

*

...Negura se ridică... O priveliște cu adevărat frumoasă. Ca în pozele de Crăciun pe care tataia le-a adus de la Viena. Peste câmpul nins din belșug, a plouat cu licurici albaștri. Albastru-i și Trotușul, albastră și bundița căptușită cu hermelină a fetei din scrânciob... Fată? Un inel lat de cununie îi strălucește la mâna stângă. Îi tot veselă cintezoi, iacă și acuma ar zburda și

---

[13] Marie-Angélique de Scoraille de Roussille (sau Escorailles) duchesse de Fontanges , născută la 7 iulie 1661 și decedată la 28 iunie 1681 , a fost favorita lui Ludovic al XIV-lea. În vârstă de 17 ani, în 1679, a căzut în brațele regelui, pe atunci în vârstă de 41 de ani. Ea a fost ultima în această calitate în viața lui Ludovic al XIV-lea, în măsura în care relația regelui cu Madame de Montespan s-a încheiat atunci și Madame de Maintenon nu vorbea strict de o favorită, deoarece regele s-a căsătorit cu ea.

ar sări într-un picior, ar face tumbe prin omăt, s-ar hârjoni cu prieteni de seama ei, ba și cu slujnicuțele cele tinere de la conac, războindu-se în bulgări de zăpadă. În dumnealui nu cutează să azvârle nici măcar o floare. Îi tot neguros la chip, șanț adânc îi despică fruntea înaltă și pleșuvă, cât ar fi de neînsemnată șotia Nataliței, în căutătura de foc deslușește mustrare. De față cu dumnealui, râsul se domolește ba, tot mai adesea, se alungă fără a mai cerceta în urmă. Chiar și mâinile s-au deprins a păzi mereu poalele: cu palmele în sus, ca două unelte lipsite de folos. Înainte, n-aveau astâmpăr, mânecile largi zburătăceau în toată clipa aripi de fluture primăvăratec...

Dejun cu oameni însemnați în sufrageria cea mare. La un capăt de masă dumnealui... Ca totdeauna, cravata e neagră. Niciodată n-a purtat altă culoare. La celălalt capăt, ea, Natalița. În dreapta, ține profesor mare de la Universitatea din București, în stânga căpetenie politică. Vorbesc mult, înfierbântat... „Unirea Ardealului cu patria mumă... Sună clopotele dezrobirii... Toți românii o inimă și un cuget... Vom supune destinul strâmb al istoriei nemiloase...”

Gândurile Nataliței forfotesc printre cuvinte neînțelese, zăngănit dulce de argint și cristal. Bărbații poartă des cupele la gură și atunci, pentru frântură de vreme, se așterne oleacă de liniște. Dintr-o dată,

scheunat deslușit ciulește urechile oaspeților, ridică sprâncenele groase ale dumnealui. Natalița roșește ca un mac și coboară pleoapele. Odată urnit, chelălăitul nu ostenește. Toți ochii cercetează spre Natalița care abia își stăpânește lacrima.

— Șoimana, cățeaua de vânătoare a tataiei, a murit din fătat. Unul din cățelandri fiind mai nevolnic, mi-au deslușit muierile de la cuhnii, se prăpădește... Îi lipsește căldura mumă-sii... Nu m-a lăsat inima și...

Natalița scoate din buzunărașul ascuns al rochiei de tafta un cățelan cât un arici și-l saltă mult deasupra mesei spre a aduce dovadă temeinică celor deslușite.

Toți oaspeții izbucnesc în râs. Râd cu poftă, zici că n-or să contenească până în seară. Ba, căpetenia politică, se îneacă în hohote și se face vânăt. Doar „dumnealui" nu râde. Sub căutătura întunecată, Natalița se face mică și fuge de la masă cu nod de lacrimi în gâtlej...

În ceasurile după-amiezii, dumnealui nu vine să-i cerceteze ca în fiece zi iatacul. Natalița aude însă voroavă aprinsă în bibliotecă. Știe că nu-i dovadă de creștere aleasă, dar trage cu urechea.

— Prea ești neîndurat, Antoane. Uiți că Natalița-i copilă încă.

— Natalia, apasă dumnealui și desface cuvintele ca totdeauna când îi mohorât la cuget, îi femeie măritată și doamna casei.

— Aceasta nu-i aduce spor de ani.

— M-aș mulțămi cu sporul de minte.

— Antoane, fiule, cunoșteai bine când i-ai făcut conciul că-i copilă de nici cincisprezece ani. Domnia ta ai încă o dată pe atâta, și trebuia să chibzuiești că alt soi de soață ți se potrivește. Eu unul nu ți-am dat brânci în biserică...

Inima Nataliței se face mititică, i se zbuciumă ciocârlie speriată. Așteaptă înfricoșată răspunsul dumnealui.

— Dar nici ba n-ai zis, tată socrule. Nu aceasta însă o vorbim noi acum. Natalia trebuie să priceapă că vremea pruncie, s-a fost mistuit și că poartă răspundere grea...

— Pe umeri prea firavi.

— ...răspundere grea, de stăpână a unei case și nevastă de apostol și oștean al năzuințelor unei nații. Țelul nu poate fi atins dacă nu are îndrumare temeinică din partea fiecăruia din noi. Iertare, tată socrule, dar domnia să nu mă reazămă întru acestea, ba dimpotrivă, îi dă ghes la pozne, face haz de fapte necugetate.

— Antoane! Nu-i ucide tinerețile și râsul. Îi greșeală ce nu ți-o va ierta în veci, și nici dinaintea Ziditorului nu vei găsi îngăduință. Lasă-i primăvara întreagă, și nestingherită, căci și așa se scutură mai degrab decât livadă de zarzăr înflorit.

Natalița aude râsul scurt al dumnealui. E aspru, pe potriva făpturii.

— Domnia ta ar trebui să alcătuiești stihuri.

— Ce am eu a face o știu singur. Adă-ți aminte mereu de vorba unui moșneag: femeia căreia îi e teamă de bărbat, nu-i e de niciun folos. Și în acea casă va stăpâni totdeauna mohoreala, iar în loc de cântec, vaet de cucuvaie.

— Apăi, nu de cântece ne arde nouă, tată socrule, în aceste vremuri aprige.

— Dacă vremea-i aprigă, barem între zidurile tale să stăruie tihna, și dragostea, și buna înțelegere. Bagă de seamă, Antoane. Natalița-i mezina și sufletul meu. Ferească Dumnezeu și sfinții a fi lovită de necazuri ori năpastă căci necruțător voi fi...

...Tataia și dumnealui nu mai stau la masă dimpreună. Peste o lună, de sfinții arhangheli Mihail și Gavril, rădvan vârfuit se îndreaptă spre fruntariile Transilvaniei. Natalița știe că dumnealui înfruntă primejdie mare, mai cu seamă acum, în vreme de aprig război... Tribunalul din Timișoara l-a osândit la un an de temniță și plata a opt sute de coroane pentru „delicte de presă”. Nici la ei, la Cocorăști, n-a avut astâmpăr și a tot trimis scrieri îndemnând ardelenii să lupte a împlini toate năzuințele nației. Natalița s-a străduit a pătrunde în gândurile dumnealui, îi învață pe de rost cuvintele, cunoaște acum numele societăților și revistelor, care opintesc spre dezrobirea Transilvaniei. De pildă,

Societatea de lectură „Ioan Popescu”, ziarul „Drapelul” din Lugoj, „Luceafărul” la Budapesta, „Reuniunea română de lectură” din Lugoj, „Almanahul scriitorilor de la noi” din Orăștie...

La graniță, străjile austro-ungare îl arcănesc. Nataliței nu-i e îngăduit să-l însoțească până la temnița din Seghedin. Își urmează drumul singură. Inima îi e cernită, lacrimile au alungat râsul din ochii înstelați. Înțelege că pe omul acesta aprig îl îndrăgește. Acum și până la cea din urmă suflare. În jur îi întuneric.

...Cine-i femeia tânără cu bariș venețian? O cunoaște. O cunoaște bine, dar nu izbutește să-și amintească de unde...

Bezna stăruie. Miroase a sânge... Ajutor!...

Capitolul IV

— Sandu... Sănducule...?

Damian ținea capătul pixului între dinți visând cu ochii deschiși. Câtă candoare, câtă frăgezime, ce penel delicat! „Fecioara seara se strecoară în sandale albastre... În cuibarul apelor îngheață cocotierul... Luna lucește auriu, ochi de tigru, cerne rugină în pletele eucaliptului...”

— Sănducule!

Dănuț își rezemă bărbia de brațul lui Damian. Îi

spunea lui taică-său pe nume. Cu vreo doi ani în urmă, aflându-se într-o dispoziție saxonă – studia pe atunci cadențele speciale ale baladelor englezești – îi făcuse copilului un mic instructaj:

— Ori îmi spui domnule, ori bă, Sandule! Tată, nu are haz, e demonetizat și prea sentimental. Fii bărbat și comportă-te ca atare!

Scuturase cu nădejde mâna puștiului. Coca îl măsurase ironică:

— Vrei să vezi dacă iese? Eu cred că ai înnebunit de tot. Adică, ce, cred! M-am convins.

— Dacă asta te face fericită, draga mea, insistă.

Pe Dănuț îl trata ca pe un adult – ton, terminologie, reverență – și uneori Coca se întreba dacă atitudinea se datorează unui umor sofisticat sau Sandu e pur și simplu țicnit. Îndoieli în această privință avusese din primele zile ale dragostei lor. Damian era de pe atunci zăpăcit, uita orele de rendez-vous și pe banca lor din parcul Cotroceni, în loc s-o strângă în brațe, îi ținea dizertații despre importanța conjuncției în sintaxa bucovineană. Repezit, adept al hotărârilor luate cu o sută pe oră, după cinci întâlniri, o ceruse în căsătorie. Coca (încă nu-i simțise gustul buzelor) rămăsese cu gura căscată:

— Ai căpiat?

— De ce? Consideri că doar un nebun poate să te vrea

de nevastă?

Mergeau pe cheiul Dâmboviței îndreptându-se spre căminul de lângă Facultatea de Drept. Mirosea a salcie tânără și crâng de liliac.

Bine, dar nici măcar nu mă iubești.

— De unde știi? Nu mi-amintesc să-ți fi făcut vreo informare în acest sens.

— Atunci de ce nu mi-ai spus-o?

Damian ridicase din umeri:

— Am uitat.

Coca se enervase. O luase înainte, azvârlindu-i peste umăr:

— Atunci poți să mă uiți și pe mine. Mă iei la mișto?

Sandu îi prinsese mâna.

— Pe Dumnezeul meu dacă pricep de ce te-ai supărat. Era de la sine înțeles că întâlnindu-mă cu tine de cinci ori înseamnă că te iubesc. Crezi că altfel mi-aș fi pierdut timpul?

— Dacă te întreb ce culoare de ochi am, habar n-ai!

— Albaștri!

— Pe dracu'! Sunt negri toată ziua.

Era furioasă, dar în același timp îi venea să râdă.

— Așa-i văd eu. Ca Eminescu... Toate iubitele lui au privire azurie. Mă gândesc la operă, desigur. Deci, draga mea, ne-am înțeles?

— Nu mă iubești și nu mă interesezi.

— Te iubesc!
— Nu cred!
Sandu urlase:
— Te iubesc!
— Nu!
— Vrei să-ți dovedesc?
— Da!
Brusc, Sandu se aplecase. Perplexă îl văzu scoțându-și un pantof și azvârlindu-l în Dâmbovița.
— Acum mă crezi?
— Da.
Atunci, într-un pantof și într-un ciorap, o sărutase prima oară...
— Sănducule?...
Taică-său păru să se trezească:
— Da... Ce necazuri ai, bărbate?
— Mă plictisesc.
Damian păru uluit:
— Cum? Nu ți-au venit amicii? Asta-i foarte urât din partea lor.
— Am sunat la Cătălin, dar bunică-sa mi-a spus că „pesemne tac'tu și mă-ta sunt beți criță de te lasă să umbli brambura și să zgâlțâi ușile oamenilor în creierii nopții!"
— Extraordinar! Cred că politețea nu-i partea cea mai tare a acestei distinse lady. Trebuie să știi, dragul meu,

că unii oameni au reacții bizare. Și cu cât o afli mai devreme, cu atât vei fi scutit de decepții mai târziu. Cu ce-ți pot fi de folos?

— Hai să jucăm popa prostu'!

— Asta-i specialitatea maică-tii. Mai ai vreo propunere?

— Bâza!

— Zgomotos și sălbatec. Gândește-te la ceva civilizat.

Dănuț, cu degetul în gură, își rostogolea ochii căutând disperat. Îi era teamă de neschimbatul „acum sunt ocupat, dragul meu, dar mai târziu îți stau la dispoziție. Până atunci ai tot timpul să reflectezi."

— Știu! exclamă fericit. Citește-mi Fetița cu chibrituri.

— Da... Hm, da... ascultă, alți amici cu neamuri mai, hm, mai puțin impetuoase nu ai?

— Am trecut și pe la doamna Racoviceanu...

— Și?

— Tot nu mi-a răspuns.

— O fi dormind. Știi, unii obișnuiesc s-o facă.

— Țț! făcu puștiul. Lumina e tot aprinsă și mi s-a părut că aud zgomot... Așa... De parcă ar durea-o.

— Ți s-a părut, dragul meu.

În privința fabulațiilor lui Dănuț, împărtășea întru totul opiniile nevesti-sii.

— Nu vrei să încerci și tu? Știi, eu sunt prietenul ei cel mai bun.

Damian îl bătu pe umăr.

— De vreme ce nu răspunde, înseamnă că n-are chef să fie deranjată.

În aceeași clipă, se auzi soneria de la intrare. Se ridică oftând:

— Asta este! Inevitabilul s-a produs.

Sperase din toată inima ca „mitocanii” să se fi împotmolit undeva, pe șosea. Cumnatu-său care se părea că-i un constructor îndeajuns de priceput ar fi putut ridica o iurtă. Beznă, viscol, urlete de lupi... Peisajul ar fi fost cu adevărat reușit.

Îl auzi pe Dănuț care dăduse buzna la ușă. Desluși limpede cuvintele, printre sărutări zgomotoase.

— Bine că ați venit odată! Inevitabilul s-a produs. Așa zicea tăticu'.

*

I se păru că aude vocea stinsă a bătrânei și luă imediat receptorul care rămăsese deschis, lângă aparat. Inima lui Andrei bătea nebunește:

— Da, doamnă! vorbiți... Vă ascult!

— Sunt lac de sânge... De ce nu veniți?... Mor...

Înnebunit, locotenentul începu să strige:

— Dați-mi adresa!... Unde stați? Unde?!...

— Nu știu, scânci bătrâna și lui Andrei, sfâșiat de milă, i se păru că a început să plângă. Mi-e imposibil să-mi amintesc. Ajutați-mă!

Locotenentul, disperat, propuse la întâmplare:

— Descrieți-mi încăperea unde vă aflați... Ce se află în jurul dumneavoastră? Ce vedeți?

Traian ridică sprâncenele surprins. „Ce-o fi în capul lui? Ce poate să scoată din chestia asta? Un șifonier cu oglindă, un studio, o carpetă roasă cu ciucuri știrbi, fotografia bărbatului, militar țeapăn sau civil între două vârste cu burticică și chelie, în costum de duminică... Și?”

— Da... Un pat cu plapumă violet... Și un aparat de radio... o noptieră...

Repeta răspicat fiecare cuvânt al bătrânei, încercând parcă să-i insufle puterea de a continua.

— O noptieră... înțeleg... Ce se află pe noptieră?

— Mi-e rău, scânci femeia... E atâta sânge... Un pieptene... Și o cutie de chibrituri... O cutie de medicamente... Da, așa cred.

— Ce fel de medicamente? Pentru care boală...?

— Nu țin minte... Veniți! Cutia e albastră... Scrie mare...

Dădu anevoie numele probabil stâlcit al medicamentului. Locotenentul îl notă agitat pe calendarul de birou.

— Nu mai pot... ajutor...!

— Alo! Alo! strigă disperat Andrei, nu închideți!... Rămâneți pe fir...

Traian îl măsură curios. Se interesă pe un ton fără nuanțe:

— Ce-ai obținut cu peisajul odăii?

Andrei izbucni:

— Mi-am îmbogățit experiența! Ce dracu’ ai fi vrut să fac?! Mi-am închipuit, o idee de moment, că, poate, inventarierea unor obiecte familiare ar putea să-i zgâlțâie memoria. Cam pe aici. Habar n-am!

— Mda, recunoscu Traian, o virtuală soluție. A întrerupt?

— Nu... Un fapt însă-i categoric. În încăpere e lumină... Altfel nu putea să-mi descrie interiorul.

— Și? În nouăzeci la sută din case arde acum lumina. E sâmbătă seara și ziua tuturor tovarășilor din târg pe care-i cheamă Ion. Se serbează și Ioneștii.

— Ioneștii? întrebă neatent Andrei.

— Ai ceva împotrivă? Dacă asta îi face fericiți, ce-ți pasă? L-am cunoscut pe unul care se îmbăta în fiecare an de 14 iulie, Căderea Bastiliei, jos tiranii, mă înțelegi! Avea o conștiință democrată și un nume falnic: Garibaldi. Acum dă bună ziua prin tramvaie și toată lumea e de acord că aceasta-i o atitudine plină de politețe...

Andrei dădu din mână sâcâit:

— Bați câmpii!

Tăcu brusc și rămase cu ochii fixați asupra lui Traian

care exclamă amuzat:

— Evrika! Așa-i? Glăsuiește, fiule! Ce ți-a defilat prin mansardă?

Andrei luă din raftul bibliotecii anuarul telefonic și începu să-l răsfoiască înfrigurat:

— Am o idee.

*

Nu seamănă deloc cu maică-sa și, uneori, în copilărie, se întrebase cu neliniște dacă nu cumva ea aparținea altei familii. Nu era ceva curent, desigur, dar se întâmplaseră totuși cazuri când infirmierele, zăpăcite, încurcaseră copiii la maternitate. Taică-său, avocatul Radulian murise tânăr, într-un accident de automobil, când Anca nu începuse încă să vorbească dar neamurile și prietenii o asigurau amuzați că nu-i semăna nici lui.

Doamna Radulian nu se recăsătorise. Era o femeie aspră, energică și cu un spirit de independență atât de pronunțat încât i-ar fi fost imposibil să se adapteze la viața de cuplu. O făcuse la douăzeci de ani, cedând insistentelor rudelor care plăteau tribut conștiincios convenientelor sociale.

Când rămăsese văduvă, n-avea decât douăzeci și cinci de ani, dar înainte încă de a-și dezbrăca rochia și ciorapii negri, știa că nu se va recăsători. În sinea ei, și probabil că nu se înșela, Elvira Radulian se considera o femeie cu vocație de celibatară. Constatarea o umpluse totdeauna

de satisfacție. Disprețuia dependența sub orice aspect, iar dorința instinctivă a femeii de a se simți ocrotită, cuibărită sub „aripa protectoare” a partenerului o umplea de dezgust.

Când fratele ei, un bărbat blajin, profesor de limbi orientale, îi explicase cu blândețe că muierea dorobanț, masculinizată, mult prea personală și care a uitat să plângă își pierdea principalul farmec – „feminitatea” – Elvira îl taxase de sclerozat. În aceeași zi, își pierduse complet încrederea în discernământul lui și nimic nu i s-ar fi părut mai aberant decât să ia în considerație o singură vorbă din tot ce debita Mitică.

Elvira Radulian constituia prototipul de individ care se simte excelent în propria-i piele și nu s-ar fi schimbat cu nimeni altcineva. Era mulțumită de viața, de cariera, casa, hainele, înfățișarea ei, în sfârșit, de tot ce ținea de personalitatea, de eul său. Mai puține motive de satisfacție îi dădea fiică-sa pe care o găsea moale, cu un caracter lipsit de relief, predestinată să fie victimă. Anca, sentimentală până la desuet, vaporoasă, aproape eterică, gata să plângă dinaintea unui cireș japonez sau a unui apus de soare, o decepționase cu desăvârșire. În fond, nu realiza și ar fi rămas foarte surprinsă dacă cineva i-ar fi atras atenția că ea, Elvira, vreme de douăzeci și unu de ani, nu făcuse altceva decât să-și depersonalizeze copilul. Tiranică, încredințată că nu se

înșală niciodată, făcând parte dintre oamenii care nu-și pot imagina viața în multiplele sale aspecte decât prin propriile dioptrii, încercase s-o modeleze pe Anca, s-o încadreze în aceiași parametri. „O păsărică, declara ea imperativă și cu suficiență, nu este altceva decât o păsărică. Oricine are o doză elementară de bun simț, va realiza acest adevăr. Și, dacă totuși, se va găsi un imbecil care să susțină că te uiți de fapt la un tractor, trebuie să treci pe lângă el fără să-l asculți."

În consecință, îi impusese cu autoritate prietenii, cărțile ce trebuiau citite, felul cum să se îmbrace, programul zilnic, și o înscrisese la o facultate – Biologie – pentru care fata n-avea absolut nicio înclinație.

O dată însă cu apariția lui Andrei, Anca acuză unele răzvrătiri, în toaletele ei se iviseră „frivolități", frecventa cercuri „neserioase", abaterile de la orar deveniseră fenomen aproape diurn, neglija relațiile tolerate sau recomandate de maică-sa și, dintr-o dată, începuse să aibă opinii.

Elvira Radulian era însă o femeie încăpățânată și nu abandona niciodată o partidă pe care o considera demnă de a fi angajată.

— Nu te crezusem atât de lipsită de cumpăt, încât să-ți pierzi mințile după o pereche de epoleți.

Fata își lăsă capul pe un umăr – mișcare de abandon, care o scotea constant din sărite pe Elvira – și replică

moale:

— Andrei nu înseamnă doar o pereche de epoleți.

— Dar ce mai înseamnă? Cap pătrat, „să trăiți, tovarășe cutare!”, execuție oarbă, program de ocnaș! Mănânci, dormi, gândești când primești ordin.

Anca se uită la ea visătoare. Avea ceea ce se numește un chip fără trăsături, o figură din acelea ce nu se pot imortaliza pe o pânză – pictorii le evită categoric – sau fotografie. Era gingașă, proaspătă, foarte tânără și tot farmecul ei consta în frăgezime și o anume gingășie sufletească pe care i-o presimțeai din capul locului. Peste zece ani, n-avea să-i rămână nimic din toate acestea: va deveni o femeie cumsecade, care nu deranjează pe nimeni, fadă și atât. Acum însă era atrăgătoare, o floare discretă cu aromă dulce.

— Mă întreb, mamă, dacă tu ai iubit vreodată în viața ta.

Elvira Radulian își săltă bărbia de parcă ar fi vrut s-o agațe într-un cuier pom.

— Dacă înțelegi prin asta să umblu în bluze transparente, să primesc scrisorele deocheate și să aștept cu ochi holbați și inima sărită telefoane ridicole, „ce dor mi-e de tine, Țonțonel”, atunci n-am iubit. Taică-tău a fost un om serios și ăsta i-a fost norocul, căci altfel nici nu m-aș uitat la el.

Anca râse încetișor.

— Ești atât de sigură de tot ce faci și spui.

— Bineînțeles că sunt sigură, rosti Elvira strângându-și mai bine cordonul de la halat. Am și de ce.

— De ce?

Maică-sa se uită la ea ca la o nebună. Desenă cu brațul un cerc în jurul încăperii. Mobilă și covoare scumpe, de comandă. Totul era atât de nou și strălucitor, încât te-ai fi putut crede în casa unor proaspeți căsătoriți. Elvirei îi plăceau schimbările de decor și, o dată la cinci-șase ani, își vindea boarfele până la lingură (evident în pierdere), ca apoi să achiziționeze cu apetit neobosit, cu furie s-ar fi zis, altele de la covor 5/6 până la perdele.

Fără îndoială, casa Elvirei Radulian nu era lipsită de stil și chiar de oarecare somptuozitate. Rămânea însă uscată, impersonală, îi lipsea tușa de duioșie a amintirilor dragi. Anca, de pildă, ar fi preferat o odaie a ei care să-i vorbească de copilărie, cu primele caiete, eternul ursuleț de pluș și fotografiile de la serbările sfârșitului de an. O odaie mai ponosită poate, dar cu aroma cernelii de pe degetele școlăriței și a zarzărilor Medelenilor... Așa, avea senzația că la câțiva ani o dată schimbă hotelul. „Palace”-uri elegante, dar tot „hanuri” în ultimă analiză, intermezzo cu parfum impersonal, între două trenuri.

— Tot ce-i aici e realizat de mine. Când taică-tău a murit aveam douăzeci și cinci de ani, o diplomă de

inginer și un copil în brațe. Atât. N-a existat ceva să-mi propun în viață și să dau chix. Își înălță glasul: Am izbutit pretutindeni! În carieră și în viața personală.

— E *un* punct de vedere, admise Anca, dar pentru alții, aceasta nu s-ar numi o existență realizată.

— Fă tu, fetițo, doar jumătate din ce am făcut eu și voi fi o mamă fericită.

— O, nu! se apără fata ca de o imagine care o speria. Vreau ca viața mea să arate altfel.

Elvira Radulian o măsură disprețuitoare:

— Și ce anume nu-ți place la mine?

Anca ridică din umeri zâmbind îndepărtat.

— Nu te hlizi ca o văcuță melancolică. Spune, ce nu-ți convine în modul meu de existență?

— Ai fost fericită? Eu nu cred. Sau eu una în locul tău n-aș fi putut fi. Împlinești 45 de ani. Sunt douăzeci de când dormi într-un așternut rece. Ție nu ți-ar fi plăcut să te țină noaptea în brațe un bărbat?

— Taci că mi-e silă! Să mă țină în brațe! Incomod și neigienic. Nu știu de unde îți plouă cu idei din astea insalubre!

Anca urmă, netulburată:

— Concediile tale... Singură, eventual cu o prietenă, două. Partide de canastă, bârfă la plajă, bârfă pe faleză. Pe terasele restaurantelor oamenii erau veseli, dansau pe muzica celor mai bune orchestre din țară, mirosea a

mâncare de calitate, a scoici și iarbă de mare, și a lună de argint, iar voi... Voi azvârleați priviri furișe peste gardurile de verdeață și comentați ipocrit: „Ce lume vulgară!” V-ar fi plăcut să fiți printre ei, da, tânjeați să vă amestecați printre oamenii aceia vulgari care râdeau, se bucurau, „odată-n an e concediu” și cărora le stătea bine în șort, în blugi sau costume albe... Aveați bani în poșetă și apetit, și pantofi de dans, dar nu exista *el*... Un el care să vă însoțească.

Elvira Radulian se holbă:

— Tu ai înnebunit? Cine ți-a vârât în cap inepțiile astea? Tânjeam eu să dau din picioare împreună cu o adunătură de smintiți și mitocani? Eu! Se bătu cu palma peste piept: Eu am fost femeie care să nu-și găsească un fleț gata să-i lingă ghetele? Să-ți povestesc ție câți m-au vrut de nevastă după moartea lui Ionică? Să-ți amintesc de când mă așteaptă Grigore? Sunt optsprezece ani de când umblă cu verighetele la el.

— Știu, admise Anca, știu că așa e. De ce n-ai făcut-o?

— Pentru că eu, inginer Elvira Radulian, doctor în științe, nu privesc viața, lumea, universul legată la ochi cu o pereche de izmene. Și ție să-ți fie rușine că gândești ca o gâsculiță de mahala care iese la portiță când o fluieră un flăcău cu urme de mămăligă între dinți.

— Sunt o femeie obișnuită, mamă. Nu toată lumea are ca destin un afiș cât casa.

— Ba ești o proastă pe care un milițian oarecare o învârtește în jurul degetului cel mic.

— Andrei e absolvent al Facultății de Drept.

— ...Și ta-ta-ta...! o întrerupse Elvira. El ți-a vârât în cap neroziile astea. Și normal! Vine dintr-o familie... ăăă originală. Mă-sa-i o smintită de profesie, ta-su un nerod de performanță.

— Exagerezi!

— Exagerez pe dracu'! Îi știe un târg întreg. Balamuc în fiecare zi, răgete, scandaluri, oale sparte. Mâine-poimâine îi evacuează... De ce s-a mutat Andrei de-acasă? E atât de rișisim încât îi convine să plătească chirie de sute de lei pe lună?!

— E o dovadă că nu le seamănă.

— Asta să mi-o spui după zece ani, când or începe să-i zăngănească clopoțeii în căpățână. Acuma-i tânăr și tu chioară!

— Mă iubește...

— Te iubește! o maimuțări. De aia vii plânsă acasă de trei ori pe săptămână? Te chinuiește ca pe un animal și pe urmă îți trimite cinci floricele. Taci că sună! I-o fi dor de „porumbița lui”...

Anca țâșni la telefon, uitându-se instinctiv la ceas. Douăsprezece jumătate.

Maică-sa, în cealaltă cameră stătea ca pe ace, trăgând cu urechea. Ar fi fost sub demnitatea ei să treacă

dincolo, manifestându-și astfel o curiozitate complet nemachiată, mahalagească, dar abia își stăpânea neastâmpărul. Anca dădea răspunsuri monosilabice, din care Elvira desluși că se simte tulburată.

— Ei, ce a vrut? A descoperit quadratura cercului?

Anca avea ochii umezi.

— Mi-e milă de el... Dă telefon acasă de un ceas și nu răspunde nimeni.

— Or fi avut și ăia odată o zi normală și s-or fi culcat ca oamenii.

— Andrei e foarte îngrijorat... Știi că lui nu-i place să discute despre familie. Când a plecat de-acasă, ai lui se certau.

— Aha! exclamă încântată Elvira. Asta în cuvinte cinstite înseamnă că deja își scoteau ochii, acuma se pregătesc să incendieze cartierul.

Anca începu să-și descheie nasturii de la capot.

— Ce ai de gând?

— Mă duc până la ei. Andi m-a implorat. Minți: Îmi trimite o mașină.

— Tu?! Dar ce-i ești? Noră?

— Sunt singura persoană în stare s-o calmeze pe maică-sa, ține la mine.

În culmea furiei, Elvira Radulian se îndreptă spre ușa apartamentului. Răsuci cheia ostentativ în broască și o vârî în buzunar.

— Ei bine, nu! N-ai să te duci.

Anca replică liniștită:

— Am să mă duc, mamă.

— Dacă te duci, aici nu te mai întorci. Faci cum crezi.

Se încuie în dormitor și după câteva secunde fata o auzi stingând veilleusa. Peste urletul viscolului, scrâșni frâna unei mașini.

Capitolul V

...Frig și întuneric... Mult cenușiu, nu-i soare niciodată... Se ascunde îndărătul zidurilor înalte de burg medieval. Oamenii nu râd, au buze supte de pizmă și boțite de mohoreală. Și Natalița-i toată numai mâhniciune, ochii și inima o lacrimă.

Unde-i poiana de pe malul Trotușului, fluturii argintii. Și scrânciobul din fundul grădinii? Unde-s casele scundace cu zidurile năpădite de roze ghiordii și glicină? Unde aroma slobozită de solzii salcâmului, în suspinul adierilor de seară? La ce cot de uliță l-a rătăcit oare pe Moș Gheorghiță, pitarul? În dumineca paștelui se înfățișa la curte cu un braț de zambile și un coșuleț în care puișori de galiță, mișunau speriați, gălbenușe de aur. Tataia îi vâra în palmă napoleonul, apoi poruncea către cuhnii cele cuvenite datinei: ouăle roșite, cozonacul și butâlca de rachiu.

Ouă roșii... Natalița, înfrigurată, acum bagă de seamă cu năucire că, de când a poposit în târgul de pe malul Someșului, n-a întâmpinat niciunde strai, năframă, covor ori te miri ce boscârță răsurie. În casele soacră-sii, unde a tras după întemnițarea dumnealui, asemenea: lemnărie neguroasă cu cioburi de fildeș, perdele întunecate, blide cenușii... Naliței îi arducă nod în gâtlej, gândind la farfuriile cu flori și păunași de acasă... Cozile minunate răsfiră evantai de culori vesele și îmbietoare.

Soacră-sa o cercetează cu mustrare. Are cam la șaptezeci de ierni – dar numai și numai ierni, socotește Natalița pe care o ia frigul când i se înfățișează dinainte – buze țepene, conci sur și brațe de paing lipite de trup. Le mișcă doar din coate, de parcă ar ține ouă la subțiori. Poartă totdeauna același strai: catifea șoricie cu guler înalt. Bluza e stropită cu mărgele negre, ca la veșmintele de doliu, jupa până la glezne are buzunare adânci unde zornăie colan de chei și mărunțiș. Teme slugile care nu se satură niciodată din tainul lor, iar neguțătorii îi pleacă de la curți afurisind în bărbi.

— De ce nu mănânci, Natalie? Lui Anton i se cuvine muiere zdravănă și prunc voinic.

Natalița înghite în sec și cercetează cu silă merinde. Bucatele sunt sărace, sălcii și, de n-ar cunoaște-o pe cucoana Ecaterina, ar zice că bucătăreasa s-a fost

îmbătat.

Zeama de găină e dulce, friptura e din floare de soc. „Da, tataie – a trimis acasă răvaș – nu te amăgesc. Iau floarea, o tăvălesc prin făină și oleacă de ou și o slobod în tigaia încinsă. Aceasta s-ar chema șnițel... Dar slănina nu lipsește. Se află pe masă la toate prânzurile, iar mie mi se răscolește pântecele...”

— Ești galbenă și sfrijită, de parcă te-ai îndestula în casă de milogi și nu la masă boierească, spune cucoana Ecaterina pufnind pe o nară. Deunăzi, când am fost la Anton, l-am găsit supărat foarte. Socot, fata mea, că are destule necazuri și fără încăpățânările tale.

Natalița își duce mâna la pântecele rotunjit și-i dau lacrimile. Adevărat, când se uită în oglindă, se recunoaște anevoie. S-au alungat stelele din ochii codați, merele cățărate în umerii obrajilor, râsul, lumina chipului. Părul împletit după porunca soacră-sii îi ascuns sub o dantelă neagră. Așa se cuvine unei muieri de neam cu bărbat obijduit de împărăție ticăloasă...

Natalița se gândește că n-a împlinit încă șaisprezece ani și, iacă, de acuma nu-i mai sunt îngăduite veșminte frumoase. Când și-a deschis cufărul cu straie poruncite la Madame Denis, modista din Iași, cucoana Ecaterina a râs cu batjocură:

„Acestea, fata mea, îs fleacuri de șantanistă și nu vei cuteza a le pune nici măcar în iatac. Îți fac iertare, tu

fiind crudă și orfană de mamă, iar taică-tău, ca bărbat, nu se pricepe...”

— Mănânci, Natalie? Slugile trebuie să strângă având și altele de robotit, iar eu nu le plătesc simbrie pentru a sta cu mâinile în poală ori a număra de purici coada zăvodului.

— Nu mai pot, suflă Natalița, M-am săturat.

— Săturat? În starea ta o muiere trebuie să se silească la hrană, iar tu ai rânjit doar blidul.

Natalița își mușcă buzele să nu plângă. În cele din urmă, cuteză:

— Nu-s deprinsă cu bucatele acestea...

— Dar din care ai pofti?

— Ca cele de acasă... Și domnia ta ești din Moldova, știi cum se hrănesc oamenii de pe la noi. Dacă îngădui, tataia mi-a făgăduit bucătăreasă pricepută. Ține el toată cheltuiala.

De mânie, ochii cucoanei Ecaterina sar în blid. Așa i se pare Nataliței.

— Când te-ai însoțit cu Racoviceanu ai știut că vei schimba meleagul, iar schimbând meleagul îți primenești și deprinderile, și te supui celor nouă după cum tot astfel am săvârșit și eu. Și încă una să-ți vâri în tărtăcuță: stăpână în bucătăria mea nu îngădui. Ține minte ca pe o rugăciune, că asemenea merinde îi pe gustul feciorului meu și nu ne-om răsuci noi rostul

după incurile unei copilițe fără minte.

O mustră și Anton, când se duse să-l vadă la temniță. Își ridică doar nasul din cărți, dar n-o ia în brațe. Natalia îi așteptă muștruluiala cu inima ghem. Se uită prin încăperea cu ziduri albe. De n-ar fi gratiile de la fereastră n-ai zice că te afli la odobeală, ci doar într-o odaie de oameni nu prea pricopsiți. Patul e înfățat curat, masa plină de cărți și hârtii, în blidar merindea pe care Natalița i-o aduce de acasă. După gustul, bunînțeles, al dumnealui și al cucoanei Ecaterina.

— S-o asculți mai bine pe mama, Natalie, și să-i urmezi neclintită cuvântul. Tot ce săvârșește e după povața și dorința mea.

Băiețelul, Iustin, s-a născut spre primăvară, când, pe malul Trotușului, oamenii se veselesc în iarmarocul sânzienelor. Natalița a zăcut două luni încheiate fără a-și lua seama de-i vie ori călătorită din lume.

Dimprejur doar negură... Bezna stăruie și acum... Ciudată fotografia ceea de pe scrin. O muiere tânără, aproape o copilă, cu mijloc slăbiu, ține un prunc în brațe. Seamănă... Seamănă cu Maica Domnului... Întunericul îi mistuie zâmbetul trist...

*

— Farmacia nr. 1?

— Da, vă rog.

Traian, cu celălalt receptor lipit de ureche, îl urmărea

curios pe Andrei, încercând să ghicească ce urmărește.

— Cine-i de serviciu?

— Subsemnatul! se hlizi un glas mucalit.

— La telefon locotenent Andrei Dumitrașcu de la miliția județeană.

— Am mai auzit de cazuri din astea, dar ai baftă, nene, că eu sunt un tip care nu mă plictisesc ușor. Pot s-ascult același banc de trei ori...

Andrei se enervă:

— Ascultă, tovarășe, dumneata ești beat?

Celălalt părea într-adevăr în dispoziție de zile mari:

— Spune-mi dumneata un local deschis la ora asta și dau o baterie. Până una alta, cu ce-ți pot fi de folos?

— E o chestiune foarte serioasă și urgentă. Mă interesează la ce maladii se prescrie un anumit medicament.

Silabisi denumirea complicată, nădăjduind din toată inima că bătrâna i-l comunicase cât de cât corect. Hm...

— S-ar părea totuși că nu-i o farsă... Vă rog să mă scuzați... Medicamentul se prezintă sub formă de drageuri și e recomandat în mai multe boli, din care unele constituie un diagnostic extrem de rar. Simptomele, cu mici diferențe, sunt în principiu asemănătoare la toate.

Andrei îi făcu semn lui Traian să noteze.

— Care?

— Amnezii, căderi, prăbușiri neașteptate, însoțite de pierderi de cunoștință.

— Mulțumesc. O ultimă informație. Cunoașteți vreun medic din oraș specialist în... domeniul respectiv?

— Sunt doi. Vlădoianu de la Spitalul Dr. Baltazar și Coman de la Sanatoriul județean... Ambii, neurologi, firește.

— Încă o dată, vă mulțumesc.

Traian isprăvi de notat și ridică privirea.

— Ce-ai de gând să faci acum?

— Încerc să-i contactez pe ăștia doi. Poate o au pe bătrână în evidența lor. Maladiile respective nefiind frecvente, înseamnă că indivizii își cam știu pacienții... Îi aruncă o privire îngrijorată: Mă întreb de ce nu sună Anca. Am rugat-o să mă cheme imediat ce are vreo veste.

Se simțea extrem de neliniștit. Telefonul era în dormitorul maică-sii, chiar pe noptieră. Încerca de o oră, fără rezultat.

Oftă și ceru la informații numărul spitalului Dr. Baltazar. Traian se gândi că Andrei e prototipul individului care-și complică singur existenta.

În receptorul lăsat deschis, se auzi glasul slab al bătrânei:

— Veniți... Ajutor!

*

„Ora unu!”

Vasile Dumitrașcu stătea înghesuit pe canapeaua camerei de zi, rozând mașinal cu unghia stofa buclată. Era cărămizie, o culoare pe care o detesta, alături de verdele prăzuliu, dar cine ținuse cont vreodată de gusturile lui? Se deprinsese încă din copilărie să accepte hotărârile altora și, firește, Vivien se impusese. „E practic, discret și duce la tăvăleală...”

„Cine naiba se tăvălește în casa asta unde de obicei obiectele, chiar cele mai neașteptate, devin zburătoare?!” În plus, Dumitrașcu mai avea o aversiune organică pentru boarfele care îi supraviețuiesc. Considera că dulapul, patul, ghetele, paltonul nu trebuiesc cumpărate în funcție de longevitate și se gândea cu pizmă uneori că, după moartea lui, alții se vor ospăta la aceeași masă sau îi vor folosi umbrela. Nu era vorba de invidie propriu-zis – existau puțini oameni mai cumsecade decât inginerul Dumitrașcu, încântat să-i facă pe cei din jur fericiți – ci de o reacție personală față de relativitatea, efemerul existenței.

În privința aceasta și, fără s-o știe, Vasile era croit după stilul americanului care, la intervale de doi-trei ani, își schimbă frigiderul, televizorul, locuința sau Cadillacul. Bineînțeles, geneza fenomenului era alta și ceva mai apropiată de filosofia Elvirei Radulian, atinsă de același „nomadism”, de aceeași lipsă de fixație în

materie de boarfe. Spiritul competitiv îl împinge pe Bill să achiziționeze mașina de tuns perfecționată și de ultimă modă ca a lui Joe, deși a lui personală funcționează excelent...

Tremurând – halatul de casă rămăsese în dormitor unde Vivien se închisese de peste o oră, refuzând să dea vreun semn de viață – Vasile Dumitrașcu oscila între trei posibilități: să forțeze ușa cu orice risc, să plece de acasă și să înnopteze la Ioana sau, pur și simplu, să aștepte cu inima purice desfășurarea evenimentelor. A treia variantă îi era desigur cea proprie, un „Vasilism" caracteristic, dar acum se simțea incapabil să mai îndure așteptarea.

În noaptea aceea, Dumitrașcu avusese prima reacție de revoltă fățișă, dăduse o dovadă neașteptată de bărbăție. Fusese batjocorit la sânge de Vivien, iar modul sadic în care-și anticipase victoria, anulându-l total și preconizând cu certitudine despărțirea de Ioana, îl sufocase. Înainte ca să-și dea seama ce se întâmplă, sărise de pe scaun, urlând:

— Ei bine, nu! Nu! De astă dată nu!

Vivien rânjise. În ochii care căpătau uneori luciri demențiale, se citea dispreţul și, vag, o undă de amuzament:

— Ce nu, măi cârpă?

— N-o să mai fie cum vrei tu. O să plec! N-ai decât să

faci ce-ți place!

— Și tu la fel, nu-i așa?

— Da! Am cincizeci de ani, muncesc de treizeci și îndur cu tine o viață ticăloasă de douăzeci... Răcnise ca un descreierat: Gata! M-am săturat! Pentru cât mi-a rămas de trăit, am dreptul la o fărâmă de fericire.

Brusc calmată, Vivien replicase:

— Gândește-te bine. Vezi să nu regreți.

— Ni-cio-da-tă! Dacă ai poftă să te omori, omoară-te! Eu nu te pot împiedica.

Femeia îl măsurase scurt din cap până în picioare cu un surâs ciudat. Se răsucise pe călcâie și dispăruse în dormitor, încuiase cu cheia și, de atunci, de circa o oră, nu dădea niciun semn de viață, îngrijorător era că refuza să răspundă la telefonul care o solicita încăpățânat la zece-cincisprezece minute. La ora asta nu putea suna decât Andi... Iar dinaintea lui Andi, lumina, viața, unica ei rațiune de a trăi, Vivien nu opusese vreodată cea mai neînsemnată rezistență, nu-l contrariase nici măcar în copilărie.

„Ce-ar face Ioana în locul meu?”

Întrebarea revenea din ce în ce mai des în existența lui Vasile. Credea în discernământul ei – avea o logică de bronz și o surprinzătoare cunoaștere a naturii umane – dar, mai ales, credea în dragostea ei.

Vasile, orfan de mic, realiza azi, cu un sentiment de

amărăciune, că până la Ioana nu-l iubise nimeni. Vivien îl luase din calcule extrem de exacte. Dezamăgită într-o primă dragoste, apropiindu-se de treizeci de ani – vârstă care derutează nouăzeci la sută din femei, conștiente și speriate că și-au consumat prima tinerețe – încercase necesitatea imperioasă de a se caza. Vasile n-o impresionase niciodată, dar îi convenea. Era titrat, prezentabil și apoi simțise că îl va stăpâni cu ușurință.

Pe Ioana, pictoriță, inginerul o cunoscuse întâmplător, la un vernisaj. Îl impresionase de la început silueta fină, poziția capului ușor înclinat spre umărul stâng, dezinvoltura și râsul plin de voioșie. Sala era plină de lume și o putuse studia îndelung, fără să atragă atenția. Ioana, ca gazdă și vedetă, se mișca de la un grup la altul primind felicitările de rigoare cu entuziasm discret. Interesant – avea să-și dea seama de acest amănunt mult mai târziu – era faptul că Vasile, care nu dăduse niciodată atenție vestimentației femeilor și ar fi fost incapabil să descrie o singură toaletă de-a nevestisii, fu imediat impresionat de ținuta Ioanei. N-ar fi fost în stare să explice de ce, dar constatase imediat că pictorița e îmbrăcată special, că nu semăna cu nici o altă femeie. Nu era excentrică, nu purta nimic țipător și totuși se remarca imediat. „Secretul” i-l deslușise mai târziu chiar ea:

— Dragul meu, cheltuiesc cu toaletele mult mai puțin

decât își închipuie lumea. Am foarte puține cârpe, dar alea sunt de calitate. Port mult negru, așa că amănuntul nu se observă și sunt atentă la linie. Și încă ceva: chiar dacă rochia e mai ieftină, totdeauna pantoful și poșeta sunt impecabile, costisitoare aș zice. Majoritatea femeilor pun accesoriile pe plan secundar ceea ce constituie o greșeală capitală.

Captivat din prima clipă, Vasile venise s-o vadă în fiecare după-amiază până la închiderea expoziției. După câteva zile, Ioana îl remarcase și începuse să-i zâmbească. O amuza acest admirator tenace care nu îndrăznea să se apropie. Timid, Vasile își exprimase destul de stângaci – noțiunile lui despre pictură încăpeau într-un degetar și nici azi nu pricepea mare lucru din ce făcea – admirația pentru opera ei și-i solicitase permisiunea să-i vadă atelierul. Ioana acceptase cu gentilețe. Când vizitele se înmulțiră, însă, începu să-l evite. „N-am timp... Poate săptămâna viitoare... Plec din București...” Vasile n-o interesa. Nu făcea parte din breaslă, nu putea discuta cu el probleme profesionale, iar ca bărbat nu-i spunea nimic. „Un tip drăguț, dar insignifiant. Bașca, însurat!” Îl mai primea totuși, din când în când, din politețe și pentru că se simțea incapabilă, dacă nu era provocată, de mojicii mari.

Și apoi, pe neașteptate, după șase sau șapte luni,

izbucnise patima. O patimă mistuitoare, de o intensitate care-i năuci pe amândoi. Murise un mare pictor și, după înmormântare, Vasile se oferise s-o conducă acasă cu mașina. Ioana, deprimată, simțise că nu va suporta singurătatea serii și-i propusese să intre în micul restaurant din apropierea locuinței ei. O grădină de vară tradițională, cu bolte de viță de vie, aromă iute de cimbru și mititei și, din când în când, câte un lăutar falimentar rătăcit. După două pahare de vin, se țineau de mână...

De atunci se văzuseră în fiecare zi și foarte curând un fapt devenise cert: se îndrăgostiseră până peste cap unul de celălalt. Ce părea însă straniu și amuzant puținilor amici inițiați din anturajul Ioanei era calitatea acestui sentiment. De fapt, ei înșiși realizau că ceea ce se întâmplă este unicat. Se iubeau ca doi liceeni, cu prospețimea imaculată și irepetabilă a primei iubiri. Vasile, sentimental, romantic, cu intactă și imensă rezervă de tandrețe, făcea poezii, presa flori, împletea cununițe de margarete și, când ieșeau din oraș, oprea mașina la fiecare câțiva kilometri ca s-o sărute. Ioana îi primi dragostea, înduioșată și caldă. I se părea că nu iubise în viața ei ca acum și constatase că dispune de un filon de devotament pe care și-l ignorase cu desăvârșire. Fusese căsătorită, își iubise bărbatul, dar niciodată n-o preocupase persoana lui dincolo de cariera și relațiile

care țineau strict de dragostea lor. N-o interesase ce mănâncă, dacă are cămăși curate sau dacă și-a luat fularul. În seara când Vasile întârziase o oră și jumătate, fumase un pachet de țigări, nu trăsese o singură tușă, nu se dezlipise de fereastră. „Doamne, numai de nu i s-ar fi întâmplat ceva...!" Când în sfârșit sosise, i se aruncase în brațe plângând.

Ioana îi iubea dragostea, o emoționau stângăciile și puștismele lui, „Mi se pare formidabil, Vasile, dar eu te-am învățat să săruți... La cincizeci de ani!..."

Dumitrașcu oftă și se ridică de pe canapea. Nu mai putea îndura așteptarea. Se apropie de ușa dormitorului și trase cu urechea. Nu se auzea nimic. Ridică mâna ezitând îndelung până să bată. Ciocăni ușor, apoi din ce în ce mai tare.

— Vivien, răspunde! Te rog... Îmi pare rău că mi-am ieșit din fire... N-am crezut cu adevărat... Scuză-mă! Știi cum e când bei un păhărel... Spune-mi doar dacă te simți bine... Te implor!

Din dormitor nu răzbătea decât tic-tac-ul pendulei.

Capitolul VI

Coca Damian, în ținută de oraș – ai fi zis că se duce la birou, căci nu înțelegea utilitatea capoatelor care-i sugerau vag ideea de trândăvie – se învârtea prin casă

ciripind voioasă. Întrebările cădeau grindină: „Ce face Dinu?", „Ați rezolvat chestia cu casa?" „Ați mai văzut-o pe Nuți?", „Cum se simte nenea Gogu", etc.

Cu sprâncenele ridicate a mirare, bărbatu-său o urmărea. Punea în această îndeletnicire un interes științific.

„Îți vine să crezi că nu s-au văzut de cinșpe ani, că ăștia descind acum din Alaska sau Madagascar! Vorbesc în fiecare zi la telefon și numai eu știu cât mă costă abonamentul..."

Dănuț mișuna, îndeplinind cu râvnă oficiul de gazdă. În privința aceasta, îi semăna maică-sii care nu se simțea niciodată mai fericită decât atunci când avea casa plină de oaspeți. Îi plăcea agitația, se dădea în vânt după aglomerație și, dacă ar fi avut posibilitatea, își zicea Sandu, ar fi invitat cel puțin o dată pe săptămână la masă o sală întreagă de cinema.

Acum se foia încântată că putea oferi o gustare neamurilor și Damian, cu un apetit în general debil se minuna de cantitățile uriașe de mâncare care dispăreau în ritm vertiginos.

„Parc-ar da cu aspiratorul..."

În odaie mirosea a usturoi – mezeluri picante de casă – țuică, vin, fum de țigară și subțiori neîngrijite. Damian își schimbă locul cât se poate de discret.

— Ce-i Sandule? Nu vrei să-l faci gelos pe Costică?

Era exact genul de bancuri care lui Damian îi întorceau stomacul pe dos. Nimic nu i se părea mai penibil decât eforturile oamenilor de a fi spirituali cu orice preț. „Dom'le, ori ai haz, ori vezi-ți de propășire...”

Marcela și Costică, atunci când nu izbutea să-i ignore, îl agasau cu talent. Erau amândoi grăsani, de profesie economiști, atât de clasic banali, încât deveneau aproape neverosimili și preocupați de o singură problemă: mâncarea.

Profesau cu credință mitul stomacului, iar dacă le vizitai cămara și cele două frigidere – îți trebuiau cinci minute ca să reperezi untul, salata de vinete sau oala cu sarmale – era imposibil să nu conchizi că oamenii ăștia trăiesc cu obsesia unui cataclism alimentar. Toamna constituia anotimpul lor eroic. Aprovizionarea, prepararea sutelor de kilograme de dulceață și conserve deveneau o aventură palpitantă care izbutea să însuflețească până la zglobiu cuplul „Marcela-Costică”. Printre preceptele sfinte ale familiei Cătănoiu era și acela al fabricatelor tip industrie casnică, „fără chimicale”. Nu cumpărau niciodată din oraș un compot, o cutie de mazăre sau fasole verde, privind cu dispreț nimicitor la consumatorii de rând.

„Rumegători”, îi taxase Damian, care printre altele nu pricepea de ce are Marcela săpunul în oroare.

„Pentru numele lui Dumnezeu, spune-i soră-tii să se

spele. După ce pleacă, trebuie să aerisim trei zile...”

Coca săltase din umeri:

„Spune-i tu dacă te deranjează...”

„Al dracului să fiu dacă n-o fac cu prima ocazie.”

Damian rosti flegmatic:

— Nu cred că s-a născut ăla care să-l facă gelos pe Costică.

Cătănoiu nu era un subtil și râse cu satisfacție de proprietar:

— Așa e. Am avut totdeauna încredere în Marcelina.

— Hm, presupun că ai avut și motive.

Cătănoiu emise doct:

— Doar bărbații răi sau proști sunt geloși.

— E un aforism.

Marcela râse cochet, bătând cu palma scaunul gol.

— În consecință, Sandule, nu văd de ce n-ai rămâne lângă mine.

Dănuț, cu tirbușonul în mână, se apropie de mătușă-sa:

— Tăticu’ zice că nu te speli și că miroși ca un dormitor de infanteriști după o săptămână de marș forțat.

Pântecele Marcelei, grasă până la indecent, se cutremură de râs. Nu se simțea deloc vexată și nutrea convingerea intimă și de nezdruncinat că-i o femeie seducătoare, pe care orice bărbat și-ar dori-o în așternut.

Coca roși atât de puternic, încât Damian avu impresia că până și cerceii i s-au îmbujorat.

— Dane, dacă-ți lipesc acum două perechi de palme, ai să te înveți minte să mai fii obraznic. La culcare, imediat!

— Dar ce-am făcut, mamă?

Începu să bâzâie fără lacrimi. Marcela interveni bine dispusă:

— Lasă, dragă copilul în pace! Spune și el ce aude... Dar asta-i grozavă! auzi, un dormitor de infanteriști...

Și începu iar să râdă înfigând furculița în platoul cu tobă.

— Da... făcu Damian placid. Pentru orice eventualitate, pot să te informez că soră-ta a cumpărat săptămână trecută două kilograme de sodă. Pentru un început modest, cred că-i de ajuns.

Coca îl măsură furioasă până la lacrimi.

— Și mă mai întrebam de ce fecioru-tău e bădăran.

— Ciudat! se miră Damian. Chiar alaltăieri susțineai că Dănuț îți seamănă leit.

Soții Cătănoiu făceau haz nespus. De râs, ca toți oamenii grași, Costică se congestionase și transpira laborios.

— Uite, d’aia îmi place mie să vin la voi. Te distrezi mai al naibii ca la teatru.

— Am băgat de seamă. Și noi ne distrăm. Săptămâna

pe care ați petrecut-o la noi, astă vară, rămâne de neuitat. Am chemat femeia să deretice, a venit cu țiganul ei ca s-o ajute...

— Sandule! îl întrerupse Coca înspăimântată.

Costică o prinse de mână.

— Lasă-l, frate, să vorbească. E mai tare ca Bibanu'!

— Mersi, se înclină Damian. Bref, cuplul de ciocârlii au urcat pe terasă să vă scuture așternutul. După primul bătător, țiganul a căzut pe spate într-un nor de praf. Auzi, îi spune femeii, eu zic că ăștia dorm încălțați...

Coca, sufocată de rușine, confuză, începu să-și facă treabă pe masă, în vreme ce Damian jubila placid: „N-am izbutit mare lucru, dar cel puțin le-am spus-o." Profitând de neatenția maică-sii, Dănuț se strecură nesimțit pe ușă.

— În viața mea, n-am întâlnit atâta mojicie, declară Coca în pragul lacrimilor. Noroc că voi îl cunoașteți, știți că-i nebun.

Costică și Marcela, vineți de râs, ciocniră împreună bărdacele cu țuică. Beau amândoi țeapăn și – Damian considera că aceasta este singura lor însușire pozitivă – fără să se amețească vreodată.

— Mai serviți, îi îmbie Coca.

Marcela își plimbă ochii peste platouri, inventariindu-le.

— Spui drept, aș mai lua, dar parcă ar merge ceva

cald...

— E o idee! aprecie Costică.

Vioaie, Coca se ridică:

— Am o tocăniță grozavă! Uite acum o pun pe foc... Fac și o mămăliguță...

Damian se uită la ceas: „Doamne sfinte! Tocană cu mămăligă la ora unu și jumătate noaptea, după ce au vârât în ei o băcănie întreagă!...”

Dănuț dădu buzna pe ușă. Se opri lângă taică-său gâfâind:

— Doamna Racoviceanu nu mi-a deschis nici acum.

— Bărbate, eu cred că te chinuie o idee fixă.

— Dar e acasă... Și-i bolnavă... O aud cum... cum plânge.

Costică se scarpină cu unghia mai lungă a degetului mic – *gratte-cul* – într-o nară.

— Ce vrea ăsta micu’? Ce vrei, mă?

Puștiul se dădu un pas înapoi. Îl privi circumspect, nu prea prietenos, simțind cu instinctul infailibil al copiilor că tatăl său nu-l agreează.

— Prietena mea e bolnavă.

— Las’ că are grijă mă-sa de ea.

Dănuț tăcu o clipă, derutat de argument:

— Păi... n-are mamă. Găsi fericit: E orfană.

— A, fu de acord unchiul, atunci se schimbă chestia. Cu cine stă?

Damian răspunse laconic:

— Cu un motan și o pereche de canari.

— Bă, aprecie Costică râgâind delicat, la voi în bloc stau numai nebuni. Ăia de la Autoritatea Tutelară nu zic nimic?

— Nu toți sunt cuvântăreți... Și, în afară de asta, orfana se opune amestecului în treburile ei interne.

— Două la fund și-i trece!

— Încearcă tu...

— Câți ani are?

— Spre optzeci.

Cătănoiu se înecă cu vinul și nevastă-sa îi repezi doi pumni în spinare.

— Hai, Sandule! îl trase Dănuț, zău că e bolnavă. Să vedem ce face.

— Doarme dusă.

Dănuț dădu din picior:

— Dar înțelege, omule, că e lumină! De câte ori vrei să-ți spun?

Coca intră aferată, aducând mămăliguța fierbinte și o cratiță aburindă. Cei doi se repeziră căpiați asupra bucatelor. Înghițeau hulpav, de parcă n-ar fi mâncat de o săptămână. Când, în sfârșit, își ridicară nasurile din farfurii oftând satisfăcuți, Damian sugeră perfid:

— Ce ai zice acum, Marcelo, de o felioară de cozonac moldovenesc. Știi, fierbinte, scos din cuptor.

Femeii i se aprinseră ochii de lăcomie. Se uită încântată la soră-sa:

— Ai făcut și cozonac, puică?

Coca exclamă stupefiată:

— E nebun de-a binelea!

— De ce? se miră Damian. Faci acum, în cinstea oaspeților.

Marcela bătu din palme:

— Asta zic și eu idee! Hai, Cocuțo, că te ajut! Vezi nici nu m-am gândit, dar acum, că pomeni Sandu, mi s-a făcut o poftă teribilă.

Ignorând fulgerele din ochii nevesti-sii și vrând să evite o altercație, se ridică și-l luă pe Dănuț de mână.

— Hai, bărbate, să vedem ce se întâmplă cu amica ta.

Pe palier, Damian pipăi peretele până găsi butonul luminii.

— Unde ziceai că stă?

— La trei!

Puștiul se smulse de lângă el și o luă la goană pe scări, urcând câte două trepte deodată, ca un ied. Se ridică pe vârful picioarelor ca să ajungă la sonerie și apăsă lung, puternic până degetul i se albi.

— E stricată, spuse Damian ajungându-l din urmă. Normal, trebuia s-o auzim de afară.

O pupilă de lumină găurea ochiul vizorului. Până aici, Dănuț nu inventase.

— Atunci să batem, propuse Dănuț.

— Așteaptă o secundă.

Sandu își lipi urechea de ușa apartamentului. Auzi destul de vag glasul bătrânei:

— Un șifonier... o glastră cu flori... cărți pe o etajeră...

Damian își luă puștiul pe după umeri și-l împinse pe scări.

— Bărbate, învață să-ți strunești fantezia. E destul de original ca, la trei dimineața, să-ți faci inventarul boarfelor prin telefon, dar Constituția, din câte cunosc eu, n-o interzice... Prietena ta e OK, fii liniștit.

Dănuț nu se simțea deloc liniștit.

*

— Foarte interesant! spuse Traian care urmărise convorbirea lui Andrei cu bătrâna. Nu-și amintește cine e, cum o cheamă, unde stă, dar i-a rămas în minte ca ai rugat-o acum un ceas să-ți descrie interiorul.

Andrei, încercănat – nu de oboseală ci de griji: îl frământa situația de acasă și nu-l lăsa inima s-o abandoneze pe bătrână – destupă cu dinții o sticla de pepsi și-o bău pe nerăsuflate.

— Bine că n-a închis telefonul.

— Nu știu la ce ne folosește, dar mă rog, constituie totuși o legătură. Ce faci, nu mai încerci să dai de doctorul Coman?

Pe doctorul Vlădoianu de la „Baltazar" îl contactaseră

imediat. Era de gardă și încercase să-i servească plin de amabilitate. Din păcate, în fișele lui nu figura nicio bătrână suferind de sindromul respectiv. Ca și individul de la Farmacia nr. 1 îl indicase pe doctorul Coman, de la Sanatoriul județean, ca pe o a doua pistă, mai mult decât probabilă. La familia Coman însă nu răspundea nimeni. Andrei nu-l găsise nici la spital și era de presupus că petrece la vreun Ion sau vreo Ioană.

— Toată chestia, conchise Traian, e în funcție de potențialul de chefliu al individului. Din câte știu eu, destui medici sunt campioni ai paharului. Se îmbată rar, dar o fac cu înalt profesionalism.

— Trebuie încercat din sfert în sfert de oră. În fond, e două fără douăzeci.

Andrei formă din nou numărul părinților, „a câta oară?", dar cu același rezultat. Apelurile rămâneau fără răspuns. Se simțea pur și simplu strivit de grijă. „Ce naiba să se fi întâmplat?" Adevărat, scandalul de aseară, făcea parte din cele de excepție, totuși nu justifica această muțenie, întreruperea totală a legăturii cu exteriorul. Nu se întâmplase niciodată, indiferent de ora la care ar fi sunat, ca maică-sa să nu răspundă și era incapabil să-și explice tăcerea de acum.

Nu se temea de vreo reacție violentă din partea tatălui. Fusese totdeauna un bărbat blajin, conciliant, ceda orice problemă, fără să crâcnească, și se aflase

necondiționat sub porunca soției. Lui Andrei, care n-ar fi acceptat în ruptul capului o ipostază de soț identică, i se părea însă foarte firesc ca între părinții lui relațiile să evolueze ca atare. De fapt, nu se gândise niciodată la poziția umilă a lui Dumitrașcu în casă – nu era consultat în nicio împrejurare, iar la timide sugestii, i se opunea invariabilul „taci că ești prost!” – și i se părea firesc să fie tratat ca o cantitate neglijabilă. Atitudinea aceasta era generată în bună parte de obișnuință și de dragostea specială ce-l lega de Vivien, dragoste amplificată de sentimentul că mama avea o sănătate capricioasă, nervi care înregistrau zilnic scurtcircuite și, în consecință, ca factor mai slab, trebuia menajată.

Revirimentul lui Vasile din ultimele luni îl îngrijorase, filtrându-l prin ochii și inima lui Vivien. Totodată îl lăsase perplex. Pentru Andrei, care punea semn de egalitate între vârsta de patruzeci-cincizeci și șaizeci de ani, vârându-i pe toți la aceeași rubrică, „bătrâni”, a iubi când ai împlinit jumătatea sutei i se părea de-a dreptul indecent! Socotea că tatăl său înnebunise și, de câte ori se întâlneau, își pleca ochii jenat. Scârbit, dar în același timp curios să afle cine e și cum arată „logodnica”, se hotărâse să-l urmărească. Pentru el, ca profesionist, fusese o jucărie să-l „conducă” până la locuința Ioanei, o vilă agreabilă, cu olane roșii în stil brâncovenesc, apoi să-i „însoțească”, aceeași umbră mută și invizibilă, la un

restaurant scump de la marginea orașului, unde probabil cei doi se simțeau în totală siguranță. Andrei, cu tact instinctiv, nu-i povestise mamei nimic despre demersurile întreprinse și rezultatul lor. Încercase să-și decanteze singur impresiile și analizase situația cu Anca, în care avea o încredere desăvârșită.

— Sunt lucruri pe care nu le pricep în ruptul capului, începuse, ținându-i umerii îmbrățișați. În glas i se simțea o stupoare nemărginită.

— Adică?

— În primul rând, e pictoriță. O știi, a semnat scenografia la spectacolul ăla care ți-a plăcut ție, „Doi pe-un balansoar”.

— Da, își amintise Anca. Ioana Costea. Cum arată?

— Stai că ajung și acolo. Te întreb, ce a găsit asta la el?

— Ai o părere chiar atât de proastă despre tatăl tău?

Andrei ridicase o mână în aer: „ce să-ți povestesc!”

— Se pare că-i un inginer priceput, un tip cumsecade, știi, genul Mitică. Are o colecție inepuizabilă de bancuri, citește o carte sau două pe an, mai adaugă băieții și berica și ai fotografia. Te întreb, ce conversează cu el, domnule? În viața mea nu l-am auzit discutând despre artă, nu l-am văzut uitându-se la un tablou. Dacă-l întrebi cine e Andreescu, îți răspunde că-i responsabilul cu spațiile verzi de la Consiliul Popular. Ce a găsit la el?

— Poate că nu l-ați privit cu destulă atenție, opinase

moale Anca. Sunt mulți oameni pe care propria familie îi ignoră și vin alții, cu un ochi mai ager, și-i descoperă.

— Adică și eu și mama suntem doi tâmpiți, nu-i așa? Și chiori pe deasupra.

— Sau poate nu l-ați iubit îndeajuns, nu te supăra, Andi... Spune mai departe.

— În fine! Deci asta e o chestie. A doua!

— Încă nu mi-ai spus cum arată și câți ani are, îl întrerupse fata.

— Nu i-am cerut buletinul. Eu știu? Nu prea sunt tare în aprecieri. Hai să zic în jur de patruzeci. Poate doar treizeci și cinci, poate patruzeci și cinci. Habar n-am. Oricum, e competitivă. Are ceva de artistă, dar nu gen Hollywood. Mai discret. Se remarcă imediat, iar aerul e de mare doamnă. Când te uiți la ea, nu știi de ce, dar îți face impresia că-i plină de bani pe care-i cheltuiește cu nepăsare regală. Nu-mi dau seama ce sugerează sentimentul, dar e cert. Cred că o anume siguranță, o dezinvoltură particulară... O simți că-i obișnuită cu lucrurile scumpe. Când a plecat la toaletă, condusă desigur, m-am apropiat din curiozitate de masa lor să văd ce consumă. Lăsase la îndemâna oricui o brichetă superbă, placată și pachetul de Pall Mall.

— E blondă? Brună?

— Blondă, cu un coc foarte special, zici că l-a bătut vântul. E blondă, înaltă, subțire.

— Portretul mi se pare măgulitor. Spune-mi, îndrăznise Anca o întrebare riscantă, cine-i mai bine, ea sau mama ta?

Andrei avusese o scurtă ezitare, apoi replicase scurt:

— Alt gen!

„Aha, înțelesese Anca. E limpede."

— Chestia care m-a năucit însă cel mai tare s-a întâmplat la restaurant. Făcu o pauză, apoi explodă: Domnule! Se comportau de parcă ar fi fost singuri pe lume. Ei și dragostea lor. Nimic indecent, recunosc, dar nu-și puteau desprinde ochii unul de la celălalt, nu trecea clipă fără să se atingă, cu discreție, repet, și probabil că, dacă aș fi avut Roentgen în privire, mai mult ca sigur, aș fi constatat că-și țin picioarele lipite sub masă.

Andrei se oprise în mijlocul drumului și se uitase fix în ochii fetei:

— Auzi, Anca? În ciuda faptului că-mi venea să-i strâng de gât, că eram turbat de gelos, am simțit că ăștia doi se iubesc cu adevărat. Auzi? Se iubesc ca doi nebuni!

— Asta mi se pare foarte frumos, apreciase Anca.

Andrei o măsurase aspru:

— Te-ai smintit și tu? Amor la bătrânețe? E pur și simplu libidinos.

— Dragostea e frumoasă la orice vârstă.

— Mai ai și alte panseuri? Și cu mama cum rămâne?

Anca își luase inima în dinți. Discuția era delicată, iar Andi extrem de susceptibil.

— Dragul meu... N-aș vrea să-ți închipui că profit de unele confesiuni anterioare... Mi-ai mărturisit că ai tăi nu s-au iubit niciodată, că doamna Dumitrașcu și-a... da, în sfârșit, își disprețuiește soțul.

— Ei și? În primul rând e prea redus ca s-o fi simțit, al doilea i-a lipsit ceva? A avut de mâncare, s-a îmbrăcat, în fiecare vară a fost la băi și, în fond, a făcut tot ce-a poftit, în limitele unui bun simț care azi l-a părăsit.

— Crezi că-i de ajuns? Tu te-ai mulțumi cu o asemenea existență?

— Eu sunt altceva și nu era vorba despre mine.

— Ascultă-mă, în definitiv, te deranjează că tatăl tău e fericit?

— N-are decât, dacă el a pierdut orice rușine, dar să n-o facă nefericită pe mama. N-are dreptul!

— Mi se pare că tu ești nedrept! Și îngrozitor de egoist.

— Eu constat că iei apărarea bătrânului cu o înverșunare cel puțin stranie și care-mi dă serios de gândit asupra esenței moralei tale.

Anca râsese sincer:

— Nu fi caraghios, Andi, și nu vorbi ca o fată bătrână

din romanele domnișoarelor Bronte[14]. Spune-mi, ce ai de gând să faci?

— Evident, maică-mii nu-i suflu o vorbă. Iar cu bătrânul o să am eu o discuție, de-o să mă țină minte.

— Părerea mea e să mai meditezi. În locul lui, ți-aș trage două perechi de palme cât ești de lung, jurist și locotenent și n-aș mai vorbi cu tine două cincinale...

...Andrei tresări. Traian izbutise în sfârșit să contacteze casa doctorului Coman.

— Nu-i acasă?... Dar unde?... Ion și mai cum?... Nu știți unde locuiește? Cu cine vorbesc? Când se întoarce, să telefoneze de urgență la miliție. Notați vă rog 13157.

— Cine ți-a răspuns? se interesă Andrei.

— Îngrijitoarea copilului. Cică-i dus la un Ion...

— Și mai cum?

— Constantinescu. Un nume singular, oftă, nu-i așa? Din păcate, n-are nici cea mai vagă idee unde stă.

Andrei luă cartea de telefon și o deschise la litera C. Fugi cu unghia în lungul paginii, numărând mut.

— Sunt douăzeci și patru de Constantinescu Ion. Ce părere ai?

— E vesel. N-avem altceva de făcut decât să-i luăm la rând. O să lucrăm simultan, pe ambele telefoane.

Andrei sună încă o dată acasă. Nu răspunse nimeni.

---

[14] Familia Brontë a fost una din familiile din Anglia secolului al XIX-lea care a avut o rol important în domeniul literaturii.

„Da, conchise locotenentul sugrumat de spaimă. Acolo s-a întâmplat ceva grav...”

Capitolul VII

...Figura răsare din ceață... Sprâncenele negre, îmbinate, ochii a căror privire puțini o îndură apasă pe albeața chipului. Gura e cruntă, șanțurile pornite de la aripile nasului s-au adâncit, bărbia încăpățânată se repede înainte. Întreaga făptură-i neînfricare și dor aprig de luptă. În temniță, trupul s-a mlădiat, dar îl simți vârtos, puternic ca o vergea de oțel. S-a întors singur de la Seghedin, neîngăduind a fi întâmpinat la porțile odobelii.

Natalița îl așteaptă cu pruncul în brațe. În cuget, poartă amestec ciudat de teamă și dor. Cucoana Ecaterina, țeapănă plop, îl scrutează lung și rostește răspicat, fără urmă de tulburare în glas:

— Bun venit, fiule. Ți-am grijit de casă și muiere, toate-s după cum le-ai părăsit.

Anton îi sărută mâna, mulțumindu-i din priviri. Abia după aceea pare a o vedea pe Natalița, care-i întinde copilul. Dumnealui îl primește, dar rămâne cu ochii țintă la obrazul ei.

— Te-ai sfrijit. Oare din ce pricină?

Cucoana Ecaterina pufnește pe o nară:

— Despre aceasta, avem a sfătui dimpreună, Antoane. Nu vreau să-ți necăjesc cel dintâi ceas petrecut acasă și mă mulțumesc a-ți spune că ți-ai luat muiere nesupusă, cu minte de tot necoaptă.

Nataliței îi dau lacrimile. Stă dinaintea lor cu capul plecat și mâinile spânzurate pe lângă trup, ca o slugă ocărâtă de stăpân.

Dumnealui își ia ochii de la ea și spune scurt:

— Păcat...

Natalița, fără știința cucoanei Ecaterina, a umplut iatacul cu tufănele și crizanteme, a înfățat mireasă patul, pe o tablă de argint se află șerbeturi din Moldova, dulceață în chisele și carafa cu apă de roze îndulcită.

Anton le cercetează cu dispreț:

— Acestea sunt nimicuri fără de trebuință. Poftește sluga să le ridice.

Natalița se clatină sub povara mustrării și sloboade poruncă. Dumnealui trece dincolo, în odaia cu vrană de tuci, unde întârzie îndelung. Natalița nu-și dezbumbă rochia, scoate doar clamele ce-i surghiunesc cozile lungi și îi sunt peste măsură de urâte. Așteaptă la fereastră, între draperiile vineții și privește ploaia. Îi după-amiază neguroasă de toamnă, cu cer trândav, rezemat în cușmele plopilor. Peste obrajii târgului, mână neștiută a legat năframă udă de lacrimi. Un cârd de ciori spintecă văzduhul în foarfeci de aripi negre...

— Socoteam să te găsesc în așternut.

Natalița tresare și întoarce obrazul slăbit. Dumnealui, o cercetează cu supărată mirare. Nu-i deprins a nu i se împlini orice poftă, ori a i se pune cineva dimpotrivă.

— La ce întârzii?

— Antoane...

Îi spune rar pe nume; de fapt nu-i spune în niciun fel. Uneori închipuirea îi e săracă, nu-i vine a crede că are prunc zămislit dimpreună cu bărbatul acesta crunt.

— Aud.

— Antoane, eu mă întorc la tataia...

Sprâncenele vârtoase se încruntă, retează panglică neagră fruntea înaltă.

— De bună seamă, mama are dreptate socotindu-te necoaptă la minte. Eu adaug și nesăbuită.

— La ce-ți sunt de trebuință atuncea?

— Natalia, limpede să-ți fie, că eu nu mi-am luat muiere ca să o lepăd. Asemenea rușine nu s-a întâmplat în neamul nostru și nu eu voi fi cel dintâi care să înfrângă obiceiul.

Glasul dumnealui, aspru, i se strecoară cu degete de gheață pe șira spinării. Dar de astă dată, Natalița îi hotărâtă a-i ține piept:

— Antoane, cu de-a sila nu mă poți anina de casele tale, iar eu nu mai îndur. Am încotro mă îndrepta, porțile tataii mi-au rămas deschise.

Chipul dumnealui se înăsprește auzind de socru, dar nu zice nimic. Se uită însă cu mirare la nevastă-sa. E o copila de șaisprezece ani și pentru prima oară o simte dârză și nesupusă. N-o arată, dar îi place.

— Ce anume nu poți îndura?

Natalița se frânge și începe să plângă. Făptura întreagă îi doar descătușare.

— Totul! Straiele la care mă silește cucoana Ecaterina, bucatele sărmane... Nu-s deprinsă să mă aflu mereu sub porunca altcuiva. Nimic din ce săvârșesc nu-i chibzuit, nici pruncul nu mi-l pot legăna după voie. Mi-i oprit să-mi fac târguielile, n-am doi creițari să fie ai mei. Tataia, slavă Domnului, mi-a îndestulat buzunările iar mamă-ta mi-a oprit totul. Sofronica, fătuca găinăriței are punga mai doldora decât mine carele, vasăzică sunt stăpâna casei. De când am venit aici, mi-e foame, și frig, și lacrima mă încearcă la tot pasul. Și să mai știi că eu trai cu mamă-ta nu pot duce. Îi fire necruțătoare și poruncitoare, iar eu nu-s slugă. Și iar am să-ți mai spun că și dumneata prea ești aprig cu mine. Te-ai întors după un an și nici zâmbet nu mi-ai arătat. Îs sfrijită, iacă vorbe de bun găsit. Leapădă-mă, Antoane! sunt neghioabă, și slută. Nu-ți sunt de trebuință, o pricep, și slobod ești să cercetezi după muierea care ți se cuvine...

Dintr-odată, pe chipul dumnealui se ivi zâmbet larg. Întinse brațele și o cuprinse strângând-o cu patimă la

piept. Buzele sorbeau lacrimile ochilor înstelați.

— Natalie, tu ești muierea care mi se cuvine și acum o pricep, întâiași oară. Te iubesc.

Natalița, care temea cu inima gămălie cumplite mustrări, săltă privirea buimacă.

— Da, draga mea, te iubesc.

— Și... și... cu jalba mea cum rămâne?

Dumnealui începu să râdă:

— Vom chibzui și vom îndrepta tot ce se cuvine.

O purtă spre pat ca pe un fulg și o depuse cu blândețe, obiect de mare preț. În ziua aceea se simți Natalița cu adevărat mireasă.

— Și dacă-ți plac florile, n-ai decât a semăna grădină în toată casa...

Chipurile pier în ceață... În locul lor, se ivește un altul... Cine-i muierea cu privire albastră și coamă năvalnică în culoarea frunzei ruginite? Inima se zbuciumă mușcată de durere ascuțită... Și e iar beznă...

Ajutor!...

*

Pe doctorul Coman îl găsiră la al paisprezecelea număr. Andrei trebui să repete de câteva ori cine e și pe cine caută. După zgomotele care ajungeau la el – muzică dată la maximum, chiote, râsete groase răgușite de alcool sau ascuțite, chicoteli de femei bine dispuse – se putea intui cu ușurință că indivizii încinseseră un chef

lat care n-avea să se termine curând.

Traian, la celălalt receptor, își spirala semnificativ mâna prin aer. „He-he! Băieții-s dotați toți cu mușchi la mâna dreaptă!...”

Coman, în mod evident „atins”, pricepu greu despre ce e vorba și Andrei îl auzi comentând: „Mă caută miliția... sau pompierii, n-am priceput bine... Ce naiba or vrea ăștia de la caracterul meu?” În cele din urmă Andrei izbuti să se facă înțeles.

— Sindrom discontinuu... Lasă, dom’le, nu trebuie să-mi explici mie simptomele...

Coman se bâlbâia și Andrei făcea eforturi disperate să-i deslușească vorbele. Nu știa că medicul e peltic și că, în consecință, chiar treaz fiind, nu oferea o mostră de dicție.

— N-am nicio bătrână în inventar... Nu, dom’le, nu-s beat... Adică sunt... Să-ți spun ce am troscăit de aseară... Juma’ de palincă. Ăsta zice că a adus-o de la Jitnița. Reține că-i interesant... Ți-am vândut un pont.

— Vă rog să treceți...

— La obiect. Regret, dar trebuie să vă parolez. Am doar doi bolnavi pe modelul ăsta... un tip de 35 de ani și încă unul de 90... Știu ce vorbesc, puteți verifica la tov. Anișoara, sora șefă. De altfel, amândoi sunt internați acum în secția mea.

Andrei se interesă fără nădejde:

— Mai există vreun specialist în oraș?

— Nu, frate! Și-așa, abia încăpem unul de altul, deși Vlădoianu e un tip salon, cu datorii la întreținere. Știi ceva, nene?! Hai să bei un șpriț cu noi!... Suntem aici doar băieți simpatici... Auzi, unul zice că face și parașutism... E o chestie! Dacă plouă, nu-i mai trebuie umbrelă...

Andrei închise telefonul. Traian râse:

— Îți dai seama cât a vârât ăsta în el? Mâine, dacă-i reproduci discuția, zice că-i folclor...

— Dă-l încolo de zăpăcit!

— Hm, eu îl dau, dar cu individul s-a epuizat ultima noastră pistă. Practic, nu mai văd nicio soluție.

— Trebuie să ne gândim, spuse mașinal Andrei și ridică hotărât receptorul.

— Unde telefonezi?

— La Anca. Fie ce-o fi! Știu că maică-sa nu mă înghite, dar trebuie să aflu ce a făcut.

Elvira Radulian se trezi abia la al șaselea semnal telefonic. Fiind o femeie cu multă energie – ziua judicios compartimentată era plină de activitate – nu se odihnea niciodată după-amiaza; de aceea, dormea țeapăn, sforăind ca un muscal.

„Eu una, obișnuia să afirme plină de suficiență, înțeleg dacă mă vâr în pijama și mă culc, să dorm...”

Fratele ei, care la rându-i o socotea scrântită, o privea nedumerit: „Că parcă eu înțeleg să mă duc în vizită la Buckingham Palace sau să fac o plimbare cu tractorul...”

Elvira aprinse veioza, gândind reflex: „Ce naiba, s-a și făcut șase?”

Se dezmetici instantaneu și ridică surprinsă, vag îngrijorată, receptorul:

— Da, spuse mașinal și pe tonul automatizat al obișnuinței, casa Elvirei Radulian.

— Sărut mâinile, doamnă, auzi glasul politicos și extrem de jenat al lui Andrei. Vă rog să mă scuzați că vă deranjez. Sunt locotenentul Dumitrașcu...

Elvira simți că i se zbârlește părul de furie:

— Și dumneata crezi că asta este o calitate suficientă, care te îndreptățește să deranjezi lumea la ora trei dimineața?

— Încă o dată, vă cer mii de scuze, dar este o situație excepțională. Vă rog frumos, permiteți-mi să vorbesc cu Anca.

Elvira Radulian se săltă într-un cot. Prin cămașa de noapte elegantă, îi scăpă sânul mare, dar ferm și bine format.

— Nu-ți permit nici dacă te-ar chema generalul Eisenhower. Dumitale nu ți-e un pic de rușine?

— Vă repet, e un caz de forță majoră.

— Ce forță majoră, domnule?! Fiică-mea nu-i

milițiancă, așa că n-are ce căuta în forțe majore. Iar dumitale să-ți intre bine în căpățâna cu chipiu că aici nu-i han la drumul mare și nici casă de toleranță. Chiar mâine dimineață am să mă plâng superiorilor dumitale.

Trânti receptorul cu furie și sări din pat. Înhață capotul aruncat pe un fotoliu de budoar, Louis XV, și-l îmbrăcă din mers. Se repezi spre odaia Ancăi, cu intenția să-i facă un scandal de pomină.

„Auzi, răcanul! Derbedeul! Își permite să mă deranjeze în plină noapte! Sună de nebun ca în târla lui tat'su!...”

Apăsă clanța cu putere și aprinse lustra. Rămase cu gura căscată. Așternutul Ancăi era intact, halatul agățat la locul lui, în spatele șifonierului. De uimire, i se muiară genunchii și se așeză pe marginea patului. În ciuda discuției tari și a surprinzătoarei opoziții a fetei, nu se așteptase să-i iasă din cuvânt.

O sudoare rece îi broboni fruntea. Stinse lumina și deschise bufetul din sufragerie. Simțea nevoia unui întăritor. Luă primul pahar care-i căzu în mână, o cupă de șampanie, și-l umplu ochi cu vodcă. Îl isprăvi din două înghițituri și se simți mai întremată. Când vru să-și aprindă o țigară, găsi biletul Ancăi, rezemat de pachet.

Procedez așa cum vrei tu. Nu mă mai întorc, Anca.

*

Doar o sută de metri o despărțeau pe Anca de locuința familiei Dumitrașcu. Îi parcurse aproape în fugă, luptându-se cu viscolul atât de puternic, încât aproape că îi smulgea căciulița din blană de vulpe. Maică-sa o îmbrăca elegant și costisitor, însă ca pe o femeie de patruzeci de ani. Garderoba Ancăi abunda de deux-pieces-uri sobre și rochii serioase, avea un mantou negru de seară din astrahan, poșete plic de toate culorile, mănuși asortate pentru toaletele de vară, când accesoriul dispăruse până și din ținuta bunicilor. Anca ar fi preferat pantaloni pescărești și tricouri; sloganuri fistichii, tășci care să-i tragă un umăr cu cel puțin zece centimetri mai jos decât celălalt, bereuri de lână „love story”, apres-sky-uri în locul ghetelor incomode cu toc înalt...

Plecase de acasă îndârjită și cu ferma decizie de a nu se mai întoarce. În poșetă avea vreo cinci sute de lei și un CEC, economii personale realizate din bursă și de care maică-sa îi permitea să dispună liber. În principiu, Anca își propusese următoarea schemă: avea să treacă pe la familia Dumitrașcu îndeplinind astfel rugămintea lui Andi apoi... Apoi totul devenea îndeajuns de confuz, mixtură de clișee neverosimile. O întrevedere cu Andrei pentru a-i relata rezultatul vizitei la părinții lui, câteva ceasuri petrecute în sala de așteptare pustie a gării, apoi drumul cu trenul... Avea să locuiască la unchiul Mitică,

fratele mamei, care urma s-o ajute să-și rezolve transferul la Universitatea din București.

În secret, fără să și-o mărturisească limpede, Anca trăgea nădejdea că situația ei – i se părea catastrofală, dramatiza traducând discuția cu Elvira în „mama m-a dat afară din casă” – îl va impresiona pe Andrei care nu-i va îngădui să părăsească orașul. Andi locuia singur într-o garsonieră. În mai puțin de o lună puteau fi căsătoriți...

În holul blocului își aranjă părul răscolit de vânt și se uită la ceas. Două și jumătate. Dintr-o dată realiză absurdul circumstanței. Ea, Anca Radulian, singură în plină noapte, bătând la o ușă străină.

Țârâitul soneriei perfora strident liniștea și fata avu impresia că trezește tot blocul. Insistă, închipuindu-și jenată că poate soții Dumitrașcu dorm. Ce cap aveau să facă dând ochii cu ea... Nu-i răspunse nimeni, iar dincolo de ușă nu se simțea nicio mișcare. Anca își lipi urechea de tăblia vopsită într-un verde de salată. Nu se auzea nimic. Doar bătăile inimii ei.

După un sfert de oră, renunță, reflectând că nu e decât o singură soluție. Să se ducă la Andi, la birou.

Viscolul o strânse în brațe cu mâini și răsuflare de gheață.

*

După primul moment de surpriză, Ioana îl așezase pe

canapea cu o țigară aprinsă și un pahar de coniac.

— Bea-l dintr-o dată! Nu-i sănătos, dar ai să te încălzești imediat.

Vasile era friguros și pe Ioana nu înceta s-o amuze amănuntul. Până acum, își închipuise că doar femeile și bătrânii suferă de frig. Tatăl ei, doctorul Costea, ca și fostul ei soț umblau iarna fără căciulă, habar n-aveau ce-i ăla fular, napoleoni sau flanelă de corp. Fără să i-o mărturisească lui Dumitrașcu, ea însăși privise cu dispreț asemenea accesorii, nu se imaginase niciodată în brațele unui bărbat care poartă maiouri sau „izmene cu mânecuțe”... Nu era sexy, nu era masculin, peisajul respingea aprioric ideea de amant. Ca dovadă, când filmase vreodată Alain Delon[15], sau Charles Bronson, ori Clark Gable[16] – mă rog, oricare din frumoșii ecranului – în izmene „moartea pasiunii” și flaneluțe calde?

Înfofoleala lui Vasile însă o înduioșa și, încă o dată, conchisese filosofic că dragostea e în stare de minuni. „Sau poate că eu am îmbătrânit, iar pretențiile mele nu

---

[15] Alain Fabien Maurice Marcel Delon este un actor și producător francez, câștigător al Premiului César. Ascensiunea sa a fost rapidă, fiind la vârsta de 23 de ani comparat cu actori francezi celebri ca Gérard Philipe și Jean Marais, precum și cu actorul american James Dean.

[16] William Clark Gable a fost unul din marii actori americani de film, cunoscut si ca The King of Hollywood sau simplu The King. Gable și-a început cariera ca actor la teatru și a apărut în filme mute între 1924 și 1926 și a progresat cu roluri mai importante în câteva filme în 1931.

mai sunt nici ele juvenile...”

Vasile, înviorat, sorbea des din al doilea coniac. Interiorul Ioanei avea ciudatul dar de a-i crea o stare de calm. De îndată ce-i trecea pragul, se simțea pătruns de liniște, despovărat de griji. Și aceasta în ciuda faptului că pictorița era departe de a fi o pildă de stăpânire de sine. Impulsivă, nerăbdătoare, prea voluntară, declanșa uneori discuții violente; în mai puțin de un an, se despărțiseră „definitiv” de vreo opt ori. O revoltau ceea ce ea eticheta drept „tembelismele” lui Vasile, sentimentul că nevastă-sa își bate joc sângeros de el și că tontul rabdă, aruncându-și norocul cu amândouă mâinile pe fereastră. Norocul lui Vasile se numea, evident, Ioana... Se întorceau unul la celălalt, după două, maximum trei zile, sfâșiați de dor, de o patimă aproape dureroasă, lacomi, zăpăciți de fericirea de a se regăsi, simțind inconștient că, în pofida climatului furtunos în care evolua dragostea lor, nu se vor putea despărți niciodată. O singură dată înduraseră o separație de șapte zile. Dumitrașcu plecase în concediu la mare, pictorița fusese reținută de amenajarea unui pavilion expozițional. Niciunul nici celălalt n-aveau să uite vreodată cele douăsprezece zile petrecute apoi într-o vilă la Eforie Nord. Erau singuri: ei, dragostea lor și marea. Se vedea prin zidul-fereastră care dădea pe faleză. Reiterând cumva atmosfera din „Jocul de-a

vacanța", nu țineau socoteala calendarului, ceasurile nu erau învârtite, se simțeau pe insula Citera. Seara ieșeau la câte un restaurant. Se țineau strâns de braț, se sărutau de fiecare dată când se credeau neobservați. Ioanei îi era teamă mai ales de eventualele sarcasme ale tinerilor. „Chiar dacă am avea fiecare zece ani mai puțin și tot le-am părea ridiculi... Știu cum gândeam eu la vârsta lor..."

De altfel, nici ea însăși nu-și închipuise că doi oameni maturi se pot iubi cu asemenea intensitate. Combinațiile, legitime sau nelegitime, după vârsta de patruzeci de ani și le imagina sub forma unui soi de alianță a partenerilor în întâmpinarea bătrâneții, cooperative amabile cu dormitoare separate și televizor comun. Ceea ce se întâmpla acum între ea și Vasile o năucea și își spunea adesea, cu strângere de inimă, că e prea frumos ca să dureze. În cele douăsprezece zile petrecute la Eforie, nu puseseră piciorul pe plajă, costumul de baie nou al Ioanei, cumpărat în Spania, se întorsese la București intact, cu eticheta magazinului agățată încă de breteaua sutienului...

— Mi se pare fantastic, reluă Vasile, ca în tot târgul ăsta să nu funcționeze un singur telefon public.

Venise la Ioana ca să-l sune pe Andrei, dar și dintr-o pornire instinctivă. Simțea nevoia să-l liniștească cineva, să-l răsfețe, să-i adoarmă temerile.

— Exagerezi, spuse pictorița. N-ai bătut tot târgul... În

fine, nu despre asta e vorba. Mai sună-l pe fiu-tău.

Încerca de jumătate de ceas să-l prindă, dar telefonul lui Andrei suna în permanență ocupat. Vasile stinse țigara rotindu-și ochii în interiorul familiar. Spre deosebire de alți pictori, Ioana nu-și umpluse casa cu propriile producții. Un Marius Bunescu incendia – crâng de trandafiri Crimson-Glory – unul din pereții living-roomului. Îi ținea vizavi o reproducere inspirată după un peisaj de Corot[17]. Sub oglinda venețiană, pe o consolă grațioasă Regence, Vasile văzu o glastră cu garoafe albe. O arătă cu bărbia:

— Cine ți-a adus flori?

Ioana începu să râdă:

— Dacă-ți arde de „tipii” mei, înseamnă că lucrurile nu sunt chiar atât de grave. Eu mi le-am adus. Fac parte din fericita specie a femeilor care-și cumpără flori și singure și nu traduc șapte fire a cinci lei egal treizeci și cinci, egal jumătate de kilogram cotlet de porc sau zece pâini și un corn.

— De ce albe?

La începutul dragostei lor, Ioana, romantică și amatoare de efecte teatrale, îl avertizase că atunci când se vor despărți va ține o floare albă în mână. „E doliul

---

[17] Jean-Baptiste Camille Corot a fost cel mai mare pictor peisagist francez al secolului al XIX–lea. Camille Corot este pictorul care eliberează peisagistica de restricțiile impuse de neoclasicism.

extrem orientalilor...”

— Nu fi copil. Hai, mai încearcă!

Inginerul formă numărul. Depărta receptorul de ureche, arătându-l pictoriței ca și cum aceasta ar fi avut îndoieli.

— Ocupat!

— Ai răbdare, până la urmă, dai de el. Spune-mi, crezi într-adevăr că nevastă-ta ar putea face vreo... nesăbuință?

— Nu știu, oftă inginerul. N-am pus-o niciodată la încercare, dar mi-e teamă. Ideea o obsedează din tinerețe, mi se pare simptomatic.

Ioana făcea eforturi să-și păstreze calmul. Când îl vedea deprimat, neliniștit din cale afară, îl menaja, tratându-l cu toată blândețea. Era însă încredințată că Vivien exercita asupra soțului ei un șantaj sistematic, pe cât de vulgar, pe atât de eficace. Se mulțumi să emită considerații de ordin general:

— Părerea mea e că nu trebuie să-ți pierzi cumpătul. În general, cei care vor într-adevăr să-și pună capăt zilelor, n-o spun în gura mare. Tac și fac!

— S-au mai întâmplat însă și alt fel de cazuri.

— Nu contest, dragul meu, și te înțeleg că ești îngrijorat. Mai există un aspect de care trebuie să ții seama. E prea legată de Andrei, îl iubește prea mult pentru a consimți la marea, definitiva despărțire. De

obicei, se sinucid oamenii care nu mai au nimic de pierdut, nu-i mai leagă nimic de viață. Iar Vivien se agață cu unghiile și cu dinții de ea. Ca dovadă, nici pe tine, care nu însemni nimic pentru ea, nu vrea să te piardă. Înțelege-mă, e prea zgârcită ca să dea ceva! Cinci lei, un blid de mâncare sau libertatea ta. Cu viața ei va fi cu cel puțin un centimetru sau, dacă preferi, două grame mai avară.

Dumitrașcu o privi sâcâit:

— Iar conferențiezi!

Pictorița, decisă să nu se enerveze, începu să râdă.

— Nu, iubitule, îți explic doar pe larg.

— Așa-i, eu sunt prost! Îmi ții teorii, prelegeri și omiți un fapt esențial: Vivien e bolnavă. Într-un moment de criză, poate să comită vreo nebunie.

— Raportat la momentul actual, asta ar însemna să-și pună juvățul de gât, numai ca să se răzbune pe tine. Reacția mi s-ar părea cu totul și cu totul singulară.

— Singulară sau nu, e perfect posibilă.

— Iartă-mă, Vasile, dar dă-mi voie să-ți spun că în cazul asta ai trăit o viață întreagă alături de o nebună furioasă, care, pe deasupra mai e și bestie.

Dumitrașcu se crispă. Îl deranjau formulele tari și, în asemenea momente, considera că Ioana e dură. Uneori îl înspăimânta. Slăbiciune, poate reacție a instinctului de conservare, inginerul ocolea deliberat adevărurile

neplăcute, întorcându-le spatele sau închizând ochii. Iar pictorița avea dezagreabilul sistem de a-i deschide cu de-a sila, talentul incomod de a pune degetul pe răni uitate sau ignorate. „Dacă nu văd eu și sunt fericit, de ce să-mi atragă atenția?...”

— Măi, fată, am discutat de atâtea ori lucrurile astea, ce sens are să le forfecăm iarăși, și iarăși, și iarăși? Uneori am impresia că ești sadică.

O flacără reteză privirea pictoriței. Își mușcă buzele ca să nu izbucnească.

— În ziua când voi înceta să fiu „sadică”, vei fi și mai puțin fericit. Va însemna că nu te mai iubesc.

— Și asta mi-ai mai spus-o, iar ziua aceea nu va veni niciodată.

— Mi-ar place să fiu la fel de sigură ca tine. Răbdarea n-a constituit niciodată calitatea mea de rezistență.

Vasile o privi rugător:

— Iubito, n-am venit să ne certăm.

— În fond, declară Ioana simțindu-se încă atinsă, nu înțeleg de ce ai venit.

— N-aveam de unde să-l sun pe Andrei.

— Ajungeai mai repede la el la birou decât la mine.

— Dacă te deranjez...

Inima pictoriței se muie. Când stăteai să te gândești, Vasile nu era de invidiat. Pe de o parte avea de îndurat scandalurile cu Vivien și crizele lui de conștiință, de

partea cealaltă scandalurile cu ea, Ioana, și dragostea căreia nu i se putea împotrivi.

Îl luă de mână și-l sărută în fugă pe obraz:

— Știi bine că nu.

— Ce să fac acum?

Da, asta îl caracteriza. Dumitrașcu era genul de individ care trebuia să întrebe ce are de făcut, care nu va lua niciodată singur o decizie. Totdeauna vor hotărî alții pentru el...

— Iubitule, în primul rând, eu n-aș fi plecat de acasă fără să forțez ușa dormitorului.

— Nu sunt un barbar!

— Nu, ești un caraghios! Barbar, că spargi ușa de la iatacul nevestei personale din apartamentul personal. Știi, m-a enervat totdeauna cât caz s-a făcut în Forsyte Saga[18] pentru „crima" pe care a comis-o Soames[19] dând buzna în budoarul Irenei. Vezi, Doamne, și-a violat nevasta cu acte!

Dumitrașcu își prinse capul în mâini:

— Iar vorbești mult. Perorezi, pledezi și iar perorezi. N-am pomenit femeie mai vorbăreață.

---

[18] Saga Forsyte, publicată pentru prima dată sub acest titlu în 1922, este o serie de trei romane și două interludii publicate între 1906 și 1921 de către autorul englez John Galsworthy, premiat cu premiul Nobel.

[19] Personajul principal, Soames Forsyte din romanul Forsyte Saga, se vede ca un „om al proprietății" în virtutea capacității sale de a acumula posesiuni materiale - dar acest lucru nu reușește să-i aducă plăcere.

Pictoriței îi zvâcni colțul buzelor:

— Cineva trebuie să mobileze tăcerea, dragul meu. Și, dacă procedai cum ți-am spus eu, acum nu te perpeleai de parcă te-ai fi pudrat cu praf de scărpinat. Știai că totul e un bluff ordinar și, de cel puțin un sfert de oră, m-ai fi ținut în brațe.

— În consecință?

— În consecință, dacă ești prea delicat ca să intri în dormitorul legitimei, fără a fi anunțat în prealabil de un majordom perfect stilat, nu-ți rămâne decât să te duci la Andrei și să-i relatezi situația. O să-i facă o plăcere nespusă... Apropo, i-ai spus lui Vivien că intenționezi să introduci acțiunea de divorț luni?

Spre deosebire de marea majoritate a partenerilor clandestini care evită instinctiv – jenă? vag simțământ de vinovăție? – să pronunțe numele soțului inocent, Ioana făcea referințe directe la Vivien, fără a apela la uzualul „ea” sau „aia”...

— Da, zise Vasile. Am avertizat-o. Așa mi s-a părut corect. Nu trebuia?

Pictorița se ridică, trăgându-și elucidată poalele hainei de casă. Se duse la oglindă și își înfipse câteva clame în coama de păr blond, vrând să pară indiferentă. Dumitrașcu o urmărea încordat:

— Nu spui nimic?

Ioana săltă din umeri:

— Mai e ceva de spus, când totu-i limpede ca o dimineață senină? Vrei și o schiță? Te-a simțit hotărât să divorțezi și a început șantajul. Cel mai odios și trivial șantaj.

— Și dacă totuși o face? Îți dai seama că nu aș mai avea un moment de liniște până la capătul zilelor mele?

— Pe asta mizează și ea.

— Mă interesează nu miza ei, ci conștiința mea.

— Chiar dacă trebuie să-ți sacrifici singura și ultima șansă de a fi fericit?

Inginerul își plecă privirea. Șopti:

— Chiar...

Ioana îi cercetă lung chipul descompus de frământări. Rosti gânditoare, după câteva clipe:

— Știi, Vasile, există oameni care nu au vocația fericirii, iar cu aceștia nu mai e nimic de făcut. Trebuie să-i lași să-și poarte crucea până în mormânt și să ai grijă ca drumul să nu ți se încrucișeze cu al lor.

Îi întoarse spatele. Nu cu bruschețe, ci vrând să arate că socotește discuția încheiată, diagnosticul definitiv. Se apropie de magnetofon și puse o bandă la întâmplare.

Inginerul o luă în brațe, căutându-i ochii.

— N-ai să mă părăsești, Ioana, nu-i așa? Noi nu ne putem despărți. Promite-mi că n-ai să pleci.

Trupul pictoriței deveni țeapăn. Știa că nu are tact, că în momentele acelea ar fi trebuit să fie conciliantă și să-

l menajeze, în orice caz să nu abordeze probleme spinoase. Era însă ferm încredințată că amenințarea cu sinuciderea reprezenta o simplă bufonadă de mahala și, în același timp, n-o mai țineau nervii. Fusese totdeauna impulsivă, iar manevrele lui Vivien Dumitrașcu îi provocau repulsie și revoltă; de indignare simțea realmente cum îi clocotește sângele în vine, că-i pocnesc tâmplele.

Inginerul îi căuta buzele:

— Lasă-mă să plec liniștit, iubito. Spune-mi că vom fi totdeauna împreună. Ai răbdare, iubita mea, te implor!

Obrazul pictoriței părea de gheață. Rosti hotărâtă, neașteptat de calmă!

— Dacă luni dimineața nu introduci acțiunea de divorț te părăsesc. Alege: ori eu, ori Vivien.

Capitolul VIII

Anca, înghețată, cu ochii înlăcrimați din pricina gerului și a vântului ascuțit, îl aștepta în camera 203, o încăpere de lângă punctul de control. Andrei, agitat, cu sufletul la gură, o prinse de umeri:

— Ei? Ce se aude?

Traian, intră îngrijorat, închise ușa și se lipi cu spatele de ea. Sus, în birou, rămăsese Popovici, ajutorul ofițerului de serviciu. Se uită la cei doi, ciupindu-și ușor

bărbia.

„Cât poate să țină ăsta la maică-sa, e ceva fantastic!...”

O avea în fața ochilor pe doamna Dumitrașcu, iar imaginea nu era deloc seducătoare. Mărunțică – „de remarcat că necazurile cele mai mari le provoacă de obicei oamenii scunzi”, citise cândva –, nervoasă, cu gesturi bruște pe care făcea impresia că nu le poate controla, crea în jurul ei un permanent climat de neliniște. De un egoism feroce, era total indiferentă la tot ce s-ar fi putut întâmpla celor din jur, concentrându-și întreaga forță de afecție asupra ei însăși, dar în primul rând asupra lui Andrei. Când era vorba de băiat, devenea jalnic de penibilă, instinctul matern scăpând cenzurii raționale. Traian n-avea să uite niciodată o serbare de sfârșit de an, pe când se aflau în clasa a III-a. Andrei, elev bun și muncitor, clar prea nervos din cauza atmosferei tensionate de acasă, obținuse premiul II. Doamna Dumitrașcu făcuse realmente o criză de isterie, îi smulsese coronița de flori și o călcase în picioare, îi rupsese cărțile sub privirea stupefiată a corpului didactic și a părinților.

„N-ai nevoie de pomana lor! urlase ca o smintită. A luat ăla premiu’ I pentru că-i copil de doctor și ta’su i-a înfundat pe ăștia cu curcani și cadouri! Lasă, băiete, că mai există o dreptate în țara asta! Ajung până la

minister...! Până la CC[20]!"

Andrei, răpus de rușine, leșinase. Urmase, sub privirea asistenței înlemnite, partitura mamei disperate care-și pierde copilul distrus, ucis de nedreptatea autorităților școlare...

A doua zi, învățătoarea, sincer îngrijorată de mediul în care evolua Andrei, încercase să aibă o discuție cu Vasile.

— Nu vreau să vă jignesc, domnule inginer, dar sunt încredințată că soția dumneavoastră ar trebui să consulte un psihiatru. Ieșirea de ieri a fost inadmisibilă. Gândiți-vă și dumneavoastră! Ce contează premiul obținut în clasa a treia elementară! Măcar de ar fi fost vorba de treaptă sau bacalaureat...

— Nu vrea să se ducă la medic, n-am ce face.

— Cel puțin încercați să faceți ceva pentru copil. E nervos, irascibil, sensibilizat la maximum și asta numai din cauza atmosferei de acasă. Îl am elev de trei ani. Tresare la orice zgomot, îi cad obiectele din mână, plânge cel mai ușor din toată clasa, unde am și fete.

— Regret, dar nu dispun de nicio autoritate în casă.

„Și totuși o iubește cum n-am întâlnit pe cineva să-și iubească mama, reflecta consternat Traian. Uite și acum! Îi vine iubita scoasă din pat în plină noapte, pe o vreme

---

[20] Comitetul Central al Partidului Comunist Român.

câinească, și nici măcar n-o ia de mână!”

— Ce s-a întâmplat? insistă Andrei.

Anca se așeză istovită pe un scaun și își scoase căciulița.

— Nu răspunde nimeni. Am sunat, am bătut la ușă, degeaba.

Andrei se încruntă:

— N-ai insistat destul. Sunt convins.

Anca se uită la el cu o privire care pe Traian îl impresionă.

— De ce, întrebă fata jenată de tonul locotenentului, când ești supărat, trebuie să-mi găsești mie obligatoriu o vină?

Traian se ridică plin de tact, pretextând că ar avea ceva de comunicat la poartă.

— N-ai insistat, repetă Andrei.

— Am așteptat la ușa lor un sfert de ceas și am trezit doi vecini! N-ai decât să te interesezi. Apartamentul de vizavi și cel din stânga... Simțeam că mor de rușine.

— Egoistă ca totdeauna! La rușinea ta te gândeai! Nu te știam atât de delicată. Asta e! Nu poate să aibă omul încredere în tine când îți cere să faci ceva.

Anca, depășită de evenimentele unei singure nopți, începu să plângă. Andrei, în fond impresionat, dar prea timid ca s-o arate, continuă să bodogănească, dar pe un ton mai moderat:

— Acum plângi! Bineînțeles! Arma infailibilă a sexului slab. Ce ți-am spus, în fond?

Fata își ridică ochii plini de lacrimi. Nu erau frumoși, aveau o culoare incertă și păreau prea mici pe obrazul rotund, dar genele foarte lungi completau mult, dându-i o privire de păpușă.

— Ești îngrozitor de nedrept cu mine. Am făcut tot ce am putut. Ca să plec de-acasă, m-am certat cu mama.

— Aha! De aia mi-a oferit la telefon o neuitată mostră de politețe. N-am să mai intru niciodată la voi în casă!

— Sunt convinsă de asta, replică Anca pe un ton care-l făcu pe locotenent s-o privească mai atent.

— Ce vrei să spui?

— Că nu mai am casă. M-a dat afară. Pentru totdeauna.

În cu totul alt cadru sentimental își imaginase fata că va face mărturisirea, dar, din păcate, constata că împrejurările nu erau de natură să-l miște pe locotenent. Se simțea înduioșată de propria ei situație, se monta singură și făcea abstracție, cu orgoliul și poate lipsa de fantezie proprie tinereții, că, în fond, era suficient să se întoarcă acasă pentru ca totul (cu, sau fără scuze de circumstanță, suportând în cel mai rău caz încă o discuție neplăcută) să reintre în normal.

Fără tact, locotenentul pufni:

— Altă dandana! Parcă nu ajungea câte am pe cap.

Ofensată, Anca își încleșta degetele în fermoarul poșetei.

— Eu nu-ți stau pe cap, Andrei, și n-am să-ți stau niciodată. Ceea ce s-a întâmplat între mine și mama, mă privește personal.

— Că mie mi-e indiferent ce se întâmplă cu tine, oftă el.

De recunoștință – primul cuvânt drăguț – Ancăi i se umplură iar ochii de lacrimi.

— Așa s-ar părea, totuși... Nu știu, Andrei, cum poți fi atât de bun cu alții și atât de rău cu mine?

— Pentru că pe tine te iubesc, și am pretenții mai mari.

— Uneori, spuse Anca pe gânduri, mă întreb dacă n-aș prefera să mă iubești mai puțin. Ții minte, când, într-a zecea, ai furat bani de acasă și i-ai dat lui Pavelescu?

Cum să nu-și amintească? Luase o sută de lei din poșeta mamei ca să ducă portocale la spital unui coleg. Băiatul n-avea decât tată, care, încurcându-se cu o femeie mult mai tânără, uitase de copil, abandonându-l aproape complet. Acasă, doamna Dumitrașcu făcuse un scandal de pomină, acuzându-l pe Vasile că-i furase banii. După câteva zile, obsedat de remușcări, Andrei mărturisise adevărul. Vivien nici măcar nu-l bruftuluise mai serios, ba părea chiar încântată că Vasile a încasat un scandal pe gratis. Fusese prima oară când prin

mintea lui Andrei traversase ideea că probabil conduita maică-sii vizavi de Dumitrașcu nu e tocmai corectă...

Un ciocănit discret în ușă îi răsuci gândurile:

— Tată!

Inginerul arăta rău și Anca, ridicându-se instinctiv în picioare, își zise că doar în filme întâlnise vreun chip pe care să se citească atâta suferință. În general, înfățișarea lui Dumitrașcu nu-i trăda vârsta și nu o dată o auzise chiar pe Elvira că „fură pe puțin zece ani. Trebuie să fie un monstru de nesimțire, altfel nu se explică. O țicnită ca Madam Vivien ți-l băga pe altul în groapă."

Și dintr-o dată, în câteva ceasuri – Anca îl zărise la prânz făcând cumpărături – îmbătrânise. Da, avea în fața ei un om bătrân. Ochii își pierduseră vioiciunea și strălucirea, linia gurii era suptă de amărăciune, parcă ar fi rămas fără buze, întreg chipul alunecase, ca și cum mușchii și-ar fi pierdut pe neașteptate orice vigoare.

— Ce-i cu tine aici? Ce s-a întâmplat?

Inginerul avu o clipă de șovăială și locotenentul își închipui că evită să discute în prezența fetei:

— Poți vorbi față de Anca. N-am secrete.

— Știu, băiete, spuse stins Vasile. Nu-i vorba de asta...

Își scoase căciula și o scutură de zăpadă. Avea capul bine modelat, iar părul – calamitatea majorității bărbaților săriți din treizeci de ani – era înspicat și la fel de bogat ca în tinerețe.

— Maică-ta...

— Ce-i cu ea? De ce nu răspundeți, când vă sun? Vorbește odată!

— De două ceasuri s-a încuiat în dormitor și are telefonul la ea. Am auzit că ai sunat, dar n-am avut ce face...

De groază, glasul locotenentului izbucni pițigăiat:

— V-ați certat! Ce i-ai spus? Ce i-ai făcut? Spune, ce i-ai făcut?

Dumitrașcu își ridică privirea stinsă:

— Ai trăit peste douăzeci de ani în casa... în casa aceea. Nu știi că nu i-am făcut niciodată nimic?

— Nici acum?! strigă locotenentul pierzându-și cumpătul. Umbli de un an cu desfrăbălată aia de pictoriță și faceți pe porumbeii la o vârstă când ar trebui să vă gândiți la locul de veci.

Anca, înspăimântată, își duse mâna la gură:

— Andi!

— Tu să nu te amesteci!

— Lasă-l, fetițo, spuse inginerul cu un zâmbet și o voce care Ancăi i se părură sfâșietoare. Lasă-l să zică.

— O torturezi pe mama de un an încheiat și, când ai izbutit, în fine, s-o aduci la capătul puterilor, vii la mine să te scot din impas. Ai s-o ai pe conștiință, ține minte, n-am să te iert toată viața! Copiii mei, ți-o jur, nu vor ști niciodată că eu am avut un tată, iar ei un bunic!

Dumitrașcu se ridică anevoie de pe scaun. Avea privirea umedă, dar zâmbetul acela îngrozitor de dureros nu se alungase de pe chipul livid. Se îndreptă spre ușă cu pas ostenit. Rosti cu mâna pe clanță, fără să se întoarcă:

— Cuvintele acestea, Andrei, or să te apese cândva. Nu vei reuși să le uiți niciodată. Eu... te-am iertat.

— Ajutor... Sunt plină de sânge... Mor... De ce nu trimiteți pe cineva?... Știu... Sunt prea bătrână... Nu mai merită... Înțeleg...

— E groaznic, șopti Popovici. Moare și nu putem s-o ajutăm cu nimic...

Dumitrașcu abia își târa pașii. Ar fi vrut ca drumul acela, în noaptea arsă de viscol, să nu se mai termine niciodată. Să meargă, să meargă, apoi să se prăbușească...

Să nu ajungă nicăieri.

Vivien, Ioana, acum Andrei... Vorbele Ioanei: „... Fiu-tău nu poate să te înțeleagă. Poate peste 15–20 de ani, cu ochiul maturității, când va reuși să devină mai obiectiv față de tine. Dar atunci n-o să te mai încălzească. Va fi târziu, iremediabil târziu...”

Fără să-și dea seama, inginerul vorbea cu glas tare. Viscolul îi smulgea de pe buze cuvintele fierbinți care

piereau în văzduhul vrăjmaș ca măciuliile florilor de păpădie.

„Și dacă fiu-meu nu mă înțelege, Vivien nu m-a înțeles niciodată, de ce nu mă înțelegi tu, iubito? De ce nu ai răbdare?... Ioană, Ioana mea... De ce îmi iei singura bucurie?... Te iubesc, fericirea mea... Te iubesc cum n-a fost iubită o altă femeie pe pământ...”

„Nu, auzi Vasile glasul Ioanei... Nu, de vreme ce poți renunța la mine...”

„Ai răbdare, fetițo, ai răbdare și așteaptă-mă.”

„Dă-mi un termen și explică-mi-l!”

Pe obrazul inginerului lacrimile înghețaseră. Când ajunse acasă, ridică ochii spre ferestrele dormitorului. Beznă. Simți cum spaima îi sfredelește inima.

„Oare când te sinucizi, o faci pe lumină sau în întuneric?”

O luă pe scară având sentimentul că urcă treptele ghilotinei.

*

— Bă, tu nu te mai duci la culcare?

Dănuț se uită la unchiul său pe sub sprâncene și își scoase degetul din nas.

— Nu-i frumos să vorbești cu bă! Așa ne-a zis tovarășa...

Costică râse gros. Stătea răsturnat comod pe canapea, cu mâinile în buzunare. Pântecul balonat ridica o

movilă înaltă și țuguiată, îmbrăcată într-o vestă din lână de casă.

— Etete! Bravo, mă! Da' tovarășa nu v-a mai zis că la ora opt trebuie să fiți în pat?

— Țț! făcu băiatul încredințat că nu minte.

Costică își mută privirea la cumnatu-său. Stătea la masă cu bărbia rezemată în podul palmelor și fuma pe gânduri. În spatele ochelarilor, clipitul mărunt îi trăda oboseala. Costică, savurând voluptățile digestiei, reflectă filosofic:

„Mare aiurit și ăsta, domnule! Stă mobilă în casă, nu pune mâna pe nimic, tace plătică și răscolește prin dicționare. Meserie de zăpăcit fără căpătâi. De când am isprăvit liceul, n-am deschis nici măcar unul și, slavă Domnului, bag de seamă că oamenii pricep ce spun. Noroc cu Cocuța că-i fată bună, alta de multă vreme îi punea bulendrele la ușă...”

Damian întrebă brusc:

— Ești sigur că nu te înșeli?

Cătănoiu, surprins asupra gândului, se holbă fâstâcit.

Sandu începu să râdă. Îl urmărea de câteva minute și după expresie putea paria că rumegătorul îl judecă în sinea lui. Întrebarea în doi peri se asorta oricărei reflecții care l-ar fi pus în dezavantaj.

Costică își trecu palma peste fruntea asudată.

— Habar n-am ce vrei să spui.

— Atunci nici eu.

Din bucătărie veneau arome și zgomote sărbătorești.

Coca, la al doilea frământat al aluatului, își înjura cu sârg bărbatul, străduindu-se în același timp să arboreze o mină festivă față de Marcela. Grăsana era vioaie, nu dădea semne de oboseală, iar prepararea cozonacilor în creierii nopții o delecta nespus. N-ar fi schimbat distracția nici cu cel mai amuzant spectacol de revistă, singurele pe care le viziona în târg sau la televizor.

— Ascultă, Cocuțo! începu amestecând umplutura de nucă. Tu știi că eu nu m-am amestecat niciodată în viața ta și de felul meu nu-s curioasă... M-am izbit lui bietu' tata... Ca soră mai mare, însă, trebuie să-ți spun că mie nu-mi place deloc ce am observat la Sandu.

Coca, lac de sudoare, își îndreptă spatele cojindu-și mâinile de aluat.

— Ce naiba ai observat?

Marcela trase cu ochiul spre ușa întredeschisă și declară cu o voce joasă, conspirativă:

— Eu cred că bărbatu-tu și-a găsit una!

Coca, după un moment de stupoare, începu să râdă cu hohote:

— Dumnezeule! Ce poate să-ți treacă prin minte?!

— Ehei! Râzi tu râzi, dar vezi să nu plângi. Ascultă-mă pe mine, că eu cunosc la bărbați. Câți mi-au făcut mie curte și câți se mai țin după mine! Știu eu ce le poate

pielea...

Coca ținea la soră-sa, dar asta n-o împiedica s-o vadă cu ochi lucizi. Pretențiile ei de femeie fascinantă erau de-a dreptul ridicole. Avea 98 de kilograme, capul, din pricina grăsimii, părea direct înșurubat între umeri, iar trăsăturile, cândva drăgălașe, înecate acum în osânză, o făceau să semene cu o purcelușă cârnă. Și apoi se îmbrăca inadmisibil de nepotrivit siluetei de elefant: pantaloni, rochii strâmte și prea scurte, arborând cu îndrăzneală și apetit orice modă. Când o văzuse astă-vară în șalvari creți și în tricou cu emblema universității Michigan, simțise că-i vine amețeala.

— Uite, chiar și Costică! Dacă nu eram eu mână forte și n-ar fi băgat de seamă că, anturată și curtată cum sunt, la prima prostie îi fac vânt de nu se vede, să nu crezi că n-ar fi umblat și el după catrință prin vecini.

— Am înțeles. Și de ce crezi tu că Sandu și-a găsit o amantă?

Marcela se bătu semnificativ cu degetul peste o nară:

— Am nas, surioară. Întâi, că a slăbit ca un ogar. Ce, pe plita ta nu mai fierb oale? A tras la jug? Sparge piatră? De unde sfrijeala asta?

— O fi bolnav.

— Bolnav de inimă albastră, ascultă-mă pe mine. Pe urmă, ce-i privirea aia belită în tavan? Vorbești cu el și nu te aude.

„Pentru că nu-l interesează nimic din ce-i debitezi tu”, îi răspunse în gând Coca, dar zise altceva.

— Așa a fost el totdeauna. Distrat!

— Distrat cu nevastă-sa și cu neamurile ei, dar îți garantez eu că-i altul cu mândruța. Îl întreb: „Cum a ieșit rochia roșie a Cocuței?” „Roșie? se holbează. N-a avut în viața ei o rochie roșie...” Completă triumfătoare: Și doar ce-o dezbrăcaseși când ai intrat în bucătărie...

— Să zicem, admise fără niciun fel de convingere Coca. Altceva?

— Mă! se minună Marcela, tu chiar umbli legată la ochi? Nu vezi că a început să se poarte după ultima modă? Pesemne teleleica-i tinerică și prostul vrea să-i țină hangul. N-ai idee ce caraghioși pot fi bărbații când fac pe craii!

De năuceală, Coca se așeză pe taburetul îmbrăcat în plastic prăzuliu.

— Ultima modă? Sandu? Nu ești în toată firea.

— Ba tu nu ești, fata mea! exclamă soră-sa triumfătoare. Ce-s perciunii ăia la el? Și-a lăsat plete ca toți fanții și umblă cu poșetică... cum dracu-i spune?

— Borsetă. E foarte practică și menajează buzunarele.

— Pe dracu'! Două mii de ani s-au descurcat fără gentuță și acum, dintr-o dată, le e indispensabilă. Ai văzut vreun om serios cu portofelaș agățat de un deget?

În clipa aceea, Coca se întoarse instinctiv. Dănuț

stătea lângă calorifer și asculta concentrat, cu degetul într-o nară, după obiceiul lui. Intrase pe nesimțite și Coca, speriată, se întreba cât auzise și ce înțelesese. Era un copil curios și de o indiscreție care o punea zilnic în dificultate. Cu câteva luni în urmă, un vecin și coleg de serviciu, Alexianu, cam „ștrengar”, lipsise o noapte de acasă, mințind-o pe nevastă-sa, o geloasă de tip othellian, că fusese reținut la slujbă din cauza unui accident de muncă. În casa soților Damian, la o țuică, relatase însă adevărul: o escapadă la un restaurant de la marginea orașului, urmată de o noapte de „pomină”, consumată evident, în locuința individei. Alexianu nu omisese amănuntele picante, descrisese pe larg semnalmentele „tipei”. Când Coca remarcase prezența băiatului, avusese un șoc. Îl luase imediat la un instructaj care mustea de amenințări:

— Dacă-i povestești ceva doamnei Alexianu, te rup în bătaie! Îi arătase făcălețul: Uite, cu ăsta te ciomăgesc.

Ca avertisment, îi dăduse o lovitură ușoară, făcându-l să bâzâie. A doua zi, Dănuț, fu neașteptat de cuminte, iar seara la ora șapte era în pat. Lucrurile se limpeziră în dimineața următoare, la slujbă. Alexianu, încercănat și cu o mutră care mărturisea că omul trecuse prin încercări grele, o apostrofă pe Coca: „Ascultă, anunță-l pe fecioru-tău să mă ocolească pe o rază de zece kilometri...”

Imediat ce primise avertismentul cu făcălețul, Dănuț dăduse fuga la Alexianca, strigând în gura mare: „Știi, ieri noapte, Georgică a petrecut cu o femeie superbă care are sâni ca o doamnă *Lobrigida*[21]."

Acum, Coca se gândea cutremurată că puștiul îi va relata tatălui tot ce debitase Marcela. Sandu ar fi avut o ocazie splendidă s-o apuce pe „intrigantă" de umeri și s-o azvârle definitiv din casă. Reflectă câteva secunde și își zise că e poate mai pedagogic să nu dăscălească băiatul și să treacă peste incident cu naturalețe. Neacordându-i importanță, Dănuț va uita poate cele auzite... Îi zâmbi:

— Nu te-ai culcat încă?

— Țț! Știi, am trecut iar pe la doamna Racoviceanu.

— Și?

Dănuț ridică din umeri:

— Tot așa. E lumină și nu răspunde.

— Doarme, dragul meu... Ai să-i faci mâine dimineață o vizită.

Marcela se întinse cu voluptate:

— E trecut de două. Cum îți spuneam, pe Sandu l-a zăpăcit o mândruță.

---

[21] Gina Lollobrigida este o actriță italiană de film, dar care a avut o fertilă carieră de fotograf și sculptor. Printre alte filme, diva italiană a jucat în filmul de aventuri Fanfan la tulipe. S-a căsătorit cu un soț de origine bavarezo-retoromană, care vorbește ladina, bavareza, romanșa și friulana.

— Isprăvește...

Arătă cu bărbia spre băiat. Dănuț cunoștea semnificația gestului: „Ai grijă, aude copilul...”

— Ei! făcu soră-sa disprețuitoare. Parcă înțelege el mare lucru...

Pe neașteptate, un urlet îngrozitor sfârtecă noaptea. Femeile rămaseră încremenite, cu inimile răsucite de spaimă. Damian năvăli în bucătărie:

— Ce-a fost asta?

— Nu știu... A strigat cineva. Parcă cerea ajutor.

— Cineva din blocul nostru, asta e categoric. Mă duc să văd.

Damian ieși pe palier și se opri descumpănit, neștiind încotro s-o ia. Ciudat i se păru că era singurul locatar din imobil care se alarmase. „Probabil că ăilalți dorm somn țeapăn.” Se hotărî să verifice toate patru etajele, dar nu sesiză nimic neobișnuit.

Se întoarse în apartamentul lui cu un sentiment acut de neliniște. Simțea cu toată făptura că strigătul acela, indiferent cui i-ar fi aparținut, fusese ultimul. Un strigăt de pe pragul morții.

Capitolul IX

Zidul dormitorului era zăbrelit de fâșiile de lumină care se strecurau prin oblonul de lemn. Vivien, întinsă

pe spate, atentă să nu facă nici cea mai mică mișcare, privea țintă lustra cu abajururi de sticlă verde. O cumpărase imediat după căsătorie, închipuindu-și că se asortează cu perdeaua. Revedea scena în toate amănuntele. Vânzătoarea, tinerică și vioaie, încerca să ambaleze lampa. Râdea bine dispusă și flirta cu Dumitrașcu. Vivien îi urmărea neagră de ură. I se părea că Vasile se pretează, că-i primește încântat avansurile. Urmase primul lor mare scandal.

„Un porc! scrâșni. Un porc încă de atunci...” Din clipa în care se încuiase în dormitor, știuse că mai devreme sau mai târziu, dar în aceeași noapte, Vasile nemaisuportând starea de tensiune, va pleca la „damă”. Știuse, dar sperase totuși că nu va îndrăzni. Și totuși Vasile îndrăznise, iar asta o scotea din minți de furie.

Cândva, o prietenă mai slobodă la gură, observase: „Auzi, Vivien, impresia mea este că tu îl urăști pe Vasile. Îl urăști aprig, cu ferocitate... Și nu pricep de ce. E cel mai inofensiv ins pe care l-am întâlnit vreodată. Iar pe tine nu te înțeleg chiar deloc. Trăiești ura asta cu voluptate...”

Bineînțeles, Vivien contestase energic, dar, în sinea ei, știa că femeia nu se înșela. Într-adevăr, vrăjmășia cultivată cu patimă pentru Vasile îi crea autentice stări de exaltare și se simțea fericită, dar realmente fericită, când izbutea să-l rănească.

De când începuse să-l urască? Demult, poate chiar dinainte de căsătorie. De ce? Vivien nu strălucea în subtile analize sufletești și nici nu-și bătea capul să-și definească exact sentimentul. Colaborau multe: de pildă, simțise dintotdeauna că n-o iubește și că doar forțându-i mâna se căsătorise cu ea. Apoi, îl disprețuise pentru actul de lamentabilă slăbiciune. Lui Vivien i se părea că, în douăzeci și cinci de ani, Vasile nu făcuse decât s-o dezamăgească, în locul casei pe care își închipuia că o merită, îi oferise un apartament modest cu trei camere, mobilat tot modest, cu piese de duzină. Îngălbenea de invidie când își vizita prietenele mai bine situate, în vile elegante sau locuințe somptuoase, și-l condamna pe bărbatu-său, fără niciun discernământ, pentru viața meschină pe care i-o oferea. Uita că ea, Vivien, nu câștiga nici jumătate din salariul lui Vasile, că nu contribuise la montarea gospodăriei lor decât cu un „certificat de divorț", o valiză de cârpe și un șifonier de pretenții. Uita că prietenele ei, fie proveneau din familii înstărite care contribuiseră din larg la instalarea tinerelor menajuri, fie beneficiau de avantajele unor profesiuni bănoase. Una din amice era tehnician dentar, o alta era căsătorită cu un medic, alta cu un căpitan de vas...

Nu, hotărât, bărbatu-său era un neputincios care-i mâncase cu lingura tinerețea fără să-i ofere minime

satisfacții. Vivien nu se putea făli măcar cu o bijuterie mai ca lumea – o verighetă obișnuită, un inel de patru grame și un medalion erau singurele ei giuvaeruri – asculta cu buzele țepene de pizmă relatările prietenelor și colegelor întoarse din excursii costisitoare în străinătate. „Să vezi ce mi s-a întâmplat la Paris... Eram pe Champs-Élysées, când...”

Iar doamna Dumitrașcu hohotea galben în sinea ei. „Și eu am lucruri interesante de povestit. Să vezi ce mi s-a întâmplat la Urlați... sau 2 Mai... sau Poiana Țapului...”

Trăgeau la gazde modeste – condiția sine qua non era să existe un frigider – și, dacă nu izbuteau vreo lipitură la o cantină accesibilă, se săturau cu roșii, ori conserve – nelipsite fiind pateul de ficat și costița cu fasole – și pâine cât de multă.

Când își recapitula viața, doamna Dumitrașcu își zicea că puține peisaje matrimoniale arată mai terne, mai meschine, mai sărace în bucurii. Și culmea, după ce îi oferise, o existență atât de sărmană, își permitea acum să umble la cheia altui dormitor, să vehiculeze ideea de divorț. Pe pictoriță o identificase. În momentul în care-și dăduse seama că femeia infiltrată în viața lui Vasile capătă importanță îl pusese sub urmărire. Procedase simplu și eficace. Cunoștea în vecini un băiat, Bogdan, mai modest, elev în ultimul an de liceu. Școlile se aflau

în vacanță, așa că tânărul dispunea liber de timp. Îi oferise o sută de lei pe zi ca să-l urmărească pe Vasile pas cu pas. Bogdan acceptase încântat de sumă și de ipostaza în care evolua: se simțea detectiv, oscilând între Mannix[22], James Bond[23] și Kojak[24]... În trei zile, Vivien obținuse numele și adresa pictoriței, dar păstrase informațiile pentru ea. Cu Andi se jena să discute problema – era mai cu seamă o chestiune de orgoliu rănit – iar lui Vasile voia să i-o plătească. Și ca să i-o plătească cu vârf și îndesat, trebuia lovit pe neașteptate. Dorea ceva perfid, dur, chiar abject, o lovitură din acelea care te aruncă la podea și din care nu-ți mai revii toată viața. Evenimentele se precipitaseră însă independent cu voința ei. Vasile o anunțase că luni introduce acțiunea de divorț. Niciodată nu deslușise atâta hotărâre în glasul și făptura lui.

Auzi yala declanșându-se și ghici că s-a întors. Se foia acum ca o râmă neputincioasă prin camera de zi și Vivien putea să jure că nu-și dezlipește privirea de ușa dormitorului. Gândul i se răsuci spre pictoriță și simți cum sufletul i se umple de venin. Era genul de femeie

---

22 Joe Mannix, este un detectiv particular interpretat de Mike Connors în serialul cu același nume.

23 James Bond, cu numele de cod 007, este un personaj din romanele lui Ian Fleming și seria filmelor James Bond.

24 Locotenent-Detectivul de la NYPD Theo Kojak, interpretat de Telly Savalas în serialul cu același nume.

pe care îl detestase toată viața, inspirându-i un conștient, dar nemărturisit complex de inferioritate: Ioana reprezenta prototipul femeii care a izbutit în viață datorită ei înseși și nu unui mariaj norocos, era femeia independentă cu un carnet de conducere și un portofel bine asortat în poșetă. Femeia care alege și nu așteaptă să fie aleasă, femeia care, în ultimă analiză, își permite să plătească.

Vivien își închipuise toată viața că destinul i-a fost zgârcit. Făcea parte din nefericita specie a indivizilor cu așa-zisă vocație pentru celebritate – oameni care își detestă anonimatul, dar n-au combustibilul necesar pentru a evada din el – toți, candidați la colicistită și îngălbenindu-se ori de câte ori asistă la izbânzile celor din jur.

„Ei bine, draga mea, șopti cu nasul vârât în pernă, te asigur că nu-l vei mai avea în patul tău...”

Acum, se delecta intuind torturile prin care trecea bărbatul său. Îl știa prost de bun, cu inimă bleagă, incapabil să provoace, mai mult, doar să vadă suferință în jurul lui. Individul sortit să fie victimă.

Cu un gest hotărât, luă de pe noptieră briciul lui Vasile. Îl trecu peste poignet, parcă încercându-i ascuțișul. Apoi apăsă. O stare de perversă exaltare îi stăpânea întreaga făptură. „Va suferi! Ah! Cât va suferi!...” O brățară de sânge îi cuprinse încheietura.

Glasul lui Dumitrașcu, însoțit de ciocănituri ușoare în ușă, se opri în prag de neant:

— Deschide, Vivien... Te implor... Spune-mi doar cum te simți...

Pe obrazul cenușiu stăruia un zâmbet feroce de satisfacție. Apoi imaginile începură să se dilueze.

*

...Pâcla se ridică... Desăvârșit de frumoase, zilele acelea cu dimineți înalte de mai... Văzduhul e parfumat Miroase și aici, în burgul medieval a sulcină, și roze și liliac înflorit... Ciorchinii grei, albi, necăjesc ferestrele, dau buzna în casă, o satură cu primăvara...

S-au mutat de la cucoana Ecaterina. A strâmbat dumneaei din nas, ba a bătut și din picior, dar Anton nu s-a lăsat înduplecat... Natalia îi e draga și, încă de la Tata Noe, nu s-a fost întâmplat soacră și noră să zică într-un glas, că-i sâmbătă... Cârtește dumneaei printre neamuri că Anton și-a rătăcit mințile de a început a se lăsa îndreptat de muiere – „de bună seamă, nevastă-sa îi face farmece, moldovencele, chiar dacă și eu sunt de prin meleag vestite fiind în asemenea ticăloșenii” – dar nu zvonește între străini. Cucoana Ecaterina îi neam de soi, cu creștere aleasă, iar de acasă a deprins vorbă înțeleaptă: „În străini, despre ai tăi, numai de bine...”

Natalița-i ca o floare. Scrie către tataia care-și petrece, acum singur aflându-se, bună parte din vreme la Ieși:

„Dumnealui mă ține pe palme moi. Sunt fericită și mulțumesc cerului de însoțire norocoasă... Iacă prilej de veselie pentru domnia ta...”

Cu adevărat bucuroși, fără strop de tină, anii doi ori trei la număr care urmează. Dumnealui o poartă la Buda, și la Viena, ba se rătăcesc oleacă și prin Italia, acolo unde îl îndreaptă „interesele majore ale nației...”

Băiețelul, Iustin, a rămas la soacră. Natalița are acum nouăsprezece ani și-i frumoasă cadră, așterne covor de capete întoarse pe unde se ivește. Doamne! Nebun de-a binelea contele cela italian Castiglioni[25] care-i închină stihuri și tocmește muzici să-i viersuiască serenade sub fereștile otelului. Dumnealui îi mânios Bistriță, o ceartă pe Natalița, jură să-l jupească de piele pe „macaronar”... Natalița, în rochie de tafta albă presărată cu violete de Parma, are ochii plini de lacrimi. Îndură însă ocara cu bucurie și cuget înmiresmat de primăveri. Dumnealui o iubește...

Cel de-al doilea prunc, Mihăiță, se naște în miez de iarnă pe malul Trotușului. Pe bunelu’ dinspre mamaia îl otânjesc bătrânețile și boliștea și se roagă de Natalița să-i stea în preajmă. Adevărat, i-a sosit sorocul. Doar ce se naște Mihai și, cu zâmbet chinuit, bunelu’ își sloboade ultimul suspin. Natalița mai zăbovește în

---

[25] Castiglioni (sau Castiglione sau da Castiglione) este o veche familie nobilă lombardă.

Moldova ținută de daraveli. Vinde conacul, moșia, împlinește ultimele dorințe ale răposatului care, mână largă, dăruie și după moarte o avere ființelor dragi. Cutărui prieten un cot de livadă, celuilalt o cadra de Murillo[26], giuvaer de preț și pungă de napoleoni lui Ioniță, valetul bunelului de peste treizeci de ani, o prăvălie din Iași lui Giuseppe, maître d'hotel la Jockey Club, ceasornicul bătut în adamante lui Ivan, surugiul muscal ce-l întorcea acasă după chefuri îndrăcite de o zi ori nouă...

Natalița vine acasă după patru luni. E cernită la straie și la inimă. Pe bunelu' l-a iubit, i-a fost prieten. Rană i-a stârnit și stingerea părții de avere din Moldova. Barem când a înstrăinat livada cu scrânciobul ce i-a legănat zilele înflorite ale prunciei, a simțit stilet despicându-i inima.

Îi gingașă tare. Iar veșmintele de doliu îi adaugă ani. Îl poartă în brațe pe Mihăiță, prunc de care nu i-a fost dat să se bucure, dar acum, în rădvanul care o poartă spre Ardeal, n-o știe. N-are cum s-o știe. Și bine că n-o știe...

O întâmpină dumnealui. Dar nu la hotar, așa cum se cuvenea, ci în poarta caselor lor. Dintr-o privire simte

---

[26] Bartolomé Esteban Murillo (n. 31 decembrie 1617, Sevilia - d, 3 aprilie 1682, Cádiz) a fost un pictor spaniol din sec. al XVII-lea. Este una dintre cele mai importante figuri ale picturii baroce spaniole.

că-i altul. Nu acela din vremea când se afla întemnițat la Seghedin, căci aspru și necruțător nu-i, pildă pe mamă-sa nu i-o mai dă. A împodobit casa cu flori, a poruncit slugilor masă de sărbătoare. Dar îi străin. Străină căutătura, străină îmbrățișarea, la prunc – cam necăjit la înfățișare – abia se uită. Pare că ceva îl frământă, mintea îi umblă pe miriști...

Natalița, cuprinsă de teamă nedeslușită, întreabă:

— La ce te gândești, Antoane? Ce te asuprește?

Privirea de jăratic arde, parcă cercetează la ea din cea lume.

— Nimic... Istorisește-mi cum s-a fost întâmplat cu bunelu'... Sărmanul, nici măcar nu se afla prea bătrân...

— Ți-am scris totul despre el. Ce se petrece însă cu tine? Mă întâmpini tare schimbat.

— Ți se pare, Natalie. Mi-s eu, tot acela.

Nu-l crede, dar nu apasă. Cu încetul, află prin slugi și prieteni „buni" că lui Anton i s-au aprins călcâiele după o venetică, muiere de grof. Îi nevastă cam de anii ei, durdulie, cu pielea spălată în lapte și părul, o volbură de jariște. Pe unde s-a călătorit, a răpus o oaste de inimi. Și-i cu adevărat chipeșă, își zice Natalița, când o cunoaște la o soarea[27] a doctorului Moravek... În ochii verzi, clocotesc ispite fierbinți, buzele îs născocite

[27] Serată.

anume pentru dulci dezmierdări.

Inima Nataliței se zgribulește, ba încetează să bată, când îl aude pe dumnealui șopocăind la urechea chestorului Dobrin: „Împielițată muiere! Când o vezi, îți vine s-o pui jos...”

Cumplită seară ajunul acela de Crăciun... Casa-i înstelată, bradul strălucește în hol, pe masa din sufragerie argintăria și cristalul îți iau ochii... De la Viena au sosit în lădițe căptușite cu vată, roze, garoafe și un braț de liliac alb... Afară, urgia e cumplită, viscolul asuprește sălbatec meleagul. Curtea îi ticsită de rădvanele oaspeților, iar surugiii se încălzesc în cuhnie și închină țuică fiartă pentru nașterea lui Isus și gazde îmbietoare...

Ibovnica poposește în caleașcă lăcuită, blană de hermelină și conduri de atlas. Șovăie a se avânta pe cărarea ninsă. Dumnealui, Anton, de față cu slugi și oaspeți, o cuprinde în brațe și o urcă pe trepte...

Natalița cu pumnal în inimă îl aude șoptindu-i cu buzele lipite de cercelul bătut în smaragde:

— Zâna mea...

Totu-i scufundat în negură. Bradul din hol și-a rătăcit strălucirea... Cine l-a nins cu cenușă? Și-i întuneric... Mereu întuneric... Și-i frig... Și-i sânge...

*

Traian solicitase centrala să-i facă legătura în camera

203.

Individa este infernală! Trânti receptorul și își înfipse exasperat mâinile în păr. Era al nouălea telefon al Solangei, iar fata părea că nu va obosi niciodată.

— Are oleacă de energie, constată Andrei cu gândurile în altă parte.

Traian perora dezlănțuit:

— Mă a-sa-si-nea-ză! Dacă nu-i repet cel puțin de trei ori pe oră – asta când nu suntem împreună – că o iubesc, nu are sănătate!

— Și o iubești?

Traian tăcu. De fapt, nu știa exact ce se întâmplă între el și Solange, nu putea defini esența sentimentului său. Insistențele fetei, declarațiile fulminante, certitudinea că e iubit, îl flatau pe de o parte, pe de alta îl agasau. Și totuși intuia că, dacă Solange ar fi renunțat dintr-o dată, așa, ca printr-o minune la „pressing”, s-ar fi simțit, frustrat, rănit în amorul propriu și ar fi suferit.

— Tu ești de vină, conchise absent Andrei.

Se uită spre Anca, rămasă în haina de blană. Era deschisă, fularul atârna de-a lungul reverelor și fata își frângea inconștient degetele. Doamna Dumitrașcu avea același tic. Dacă pocnetul falangelor nu-l deranja la maică-sa, la fată îl scotea din sărite, îi transmitea o stare de anxietate, parcă l-ar fi pândit un pericol iminent.

— Încetează!

Anca avu un gest de școlăriță prinsă asupra greșelii și își duse reflex mâinile la spate.

— Cred că ar fi timpul să plec...

Schiță intenția de a se ridica, uitându-se după căciuliță și poșeta lăsate pe masă, dar spera din tot sufletul că Andrei nu i-o va îngădui și că, într-un fel sau altul, va găsi soluția de a o reține lângă el, de a fi împreună.

Andrei o privea iritat. Îl enerva faptul că îi căzuse pe cap, deși recunoștea că practic fata nu are nicio vină, el declanșând toată situația. Mai știa că nu poate s-o lase să plece. În forul său intim, hotărâse s-o ia în căsătorie, dar nu-i plăcea, ca și tatălui său, să ia decizii imediate. Șovăia îndelung până să-și cumpere o cravată, îi era greu să alcătuiască programul unei sâmbete seara petrecută împreună cu Anca... Să se ducă la cinema? Nu, mai bine la teatru... Joacă... Stai! La Arenele Sport, evoluează Formația Gee-Bee. Poate că la restaurant... Sau, de ce nu? în garsoniera lui, cu o sticlă de șampanie, casetofon și capul Ancăi rezemat de umărul lui. Evident, amândoi cuminți, îmbrăcați, iar el cu buzele lipite de tâmpla ei.

Căsătoria urma să se facă după un an, doi, trei. Asta era opinia, deci pentru Andrei poruncă, doamnei Dumitrașcu: „Să fiți amândoi copți, să știți ce faceți... Vezi ce viață am avut cu taică-tu! Fata îmi place, nu zic

nu, dar trebuie să fiți siguri unul de celălalt...”

O căsătorie în viziune artistică clasic tradițională, cu masă la Astoria, cel mai bun local din oraș, și fotografii Princess-color, pe care maică-sa avea să le plimbe în poșetă cel puțin două trimestre. Trebuiau să le vadă „fetele” de la serviciu – de ce nu și tovarășul director? – neamurile, apoi lumea mai modestă: casierița de la Alimentara care-i păstra unt și portocale, coafeza, vecinii.

Andrei o măsură, cu mâinile în buzunare. Ancăi, îi trecură instinctiv prin minte cuvintele mamei: „Bărbatul care stă de vorbă cu tine și ține mâna în buzunare sau fumează în fața ta, fără să-ți ceară voie, e un mitocan...”

Probabil, din pricina multitudinii de percepte nu se recăsătorise Elvira...

— Părerea mea e să te întorci acasă.

Fata sări literalmente de pe scaun:

— Niciodată! auzi, Andi, niciodată!

Traian, cu receptorul rămas deschis pentru a fi în permanentă legătură cu bătrâna, lipit de ureche – se auzeau vaiete stinse, era deci încă în viață – își plecă ochii jenat și începu să bată cu capătul pixului în sticla biroului.

Andrei dădu din mână, ca dinaintea unei aberații:

— Astea sunt puștisme.

— Nu! E o chestiune de demnitate.

— Ei, ce să-ți povestesc?! Crize de demnitate cu maică-ta!

Un licăr de revoltă aspri ochii fetei:

— Cine nu-i destul de bună pentru asta? Eu sau mama?

— Nu m-am gândit la aspectul ăsta.

Anca își pierdu cumpătul:

— Serios? Ai uitat ce ai făcut cu domnul Dumitrașcu?

— Te-am rugat să nu te amesteci în chestiunile mele de familie.

— Zău? Cine m-a pus în temă dacă nu tu?

— Bine, consideră că am greșit făcând-o. Problema este că eu nu mă pot ocupa acum de tine, iar altă soluție nu văd.

— Am la ora 6:45 un tren spre București unde am intenția să mă stabilesc cel puțin până termin facultatea. Mă duc la unchiul Mitică. Cine are nevoie de mine, știe unde să mă găsească!

Își apucă poșeta și ieși val-vârtej, înainte ca Andrei să apuce să se dezmeticească.

Traian își dezlipi receptorul de la ureche:

— O meriți, bătrâne! Și acum, ce te uiți la mine ca un vițel? Du-te după ea și recupereaz-o!

Andrei se întoarse gâfâind.

— A dispărut! Nu pot să-mi dau seama unde s-a

vârât...

— O fi campioană la 100 m plat... Bate toți șmecherii de la Olimpiadă.

Andrei se enervă:

— Și diafana, blânda, dulcea Solange pe cine bate?

Traian surâse; un surâs fair-play:

— Pe mine.

Telefonul zbârnâi. Andrei răspunse cu un glas al cărui ton iritat încă nu-l putea controla:

— Da, vă rog... Poftim?!

Stupoarea zugrăvită pe chipul locotenentului îl făcu pe Traian să ridice celălalt receptor disponibil. Auzi vocea unui bărbat tânăr, stăpânită de emoție:

— Mă numesc Alexandru Damian... Locuiesc pe Aleea Stupinei 69... Un imobil cu patru etaje. La noi în bloc s-a comis o crimă.

Capitolul X

Elvira Radulian începu să se îmbrace cu gesturi hotărâte. Era, în general, o femeie care suferea de căldură, habar n-avea ce-i ăla cojoc, lenajuri, combinezon (chiar iarna) sau lenjerie groasă și, în ciuda frigului, transpira copios. Acum trepida de enervare, iar degetele nu nimereau copcile, nasturii, fermoarul. Își perie părul instinctiv și-l vârî sub o căciulă de blană

luată la întâmplare din cuier, apoi cu degetul mic își mâzgăli cu oleacă de roz buzele.

Se enervă și mai vârtos când își trase cizmele fără fermoar, vorbindu-și cu glas tare:

— Proasta! Toanta! Cui naiba s-o fi izbit?! Ta-su era ce-i drept mai mototol, dar își avea capul pe umeri și a fost totdeauna un bărbat serios! Văcuța asta-i în stare de o prostie și o s-o coste toată viața! Cine-i Andrei? Un milițian mai subțire, care a auzit de deodorantul Rexona... Jurist! Nu mai pot eu... Măcar să fi avut o meserie, colea... I-a sucit mințile și neghioaba își șterge acum lacrimile cu pletele-i dalbe... Cât e de redusă, îi trântește și doi-trei plozi.

Elvira era atât de îndârjită, încât nu simți viscolul care o împingea de umeri, după cum nu realiza inconvenientele situației: să te duci la aproape trei dimineața, să bați la ușile unor străini, să faci un scandal „să te țină minte!”. Avea convingerea că tuta de fie-sa a tras în gazdă la „socri”, care, încântați de partidă, erau fericiți s-o primească anticipând astfel o viitoare căsătorie.

„Vor să-mi forțeze mâna”, reflectă Elvira Radulian. Plină de ea și de tot ce ținea de persoana ei – carieră, casă, întreprinderea unde lucra, „de importanță in-ter-na-țio-na-lă!” – și-i imagina pe soții Dumitrașcu interesați, animale de pradă la pândă după o bucățică

grasă. „Ei bine n-o să le meargă! O fi Anca o fleață, prea am crescut-o în vată, dar rămâne totuși fata mea și un strop de rațiune tot are.”

Bătu la ușa familiei Dumitrașcu puternic și insistent. Îi deschise un bătrân pe care, în primul moment, nu-l recunoscu.

— Vreau să vorbesc cu inginerul Dumitrașcu. Sau cu soția dumnealui...

Vasile o privi rătăcit. Rătăcit, sesiză instinctiv Elvira nu din pricina unei vizite insolite, la o oră neobișnuită, ci din alte cauze. Ea însă era prea furioasă și surescitată pentru a da importanță amănuntului.

— Eu sunt Dumitrașcu... Ce doriți?

Elvira se împieptoșă:

— Consider că ați putea să mă poftiți în casă...

— Bineînțeles.

Niciunul nici celălalt nu realizau ora absurdă.

Doamna Radulian își roti ochii prin camera de zi și decretă, fără drept de apel în sinea ei: „Mitocani ajunși, dar fără cine știe ce mijloace.”

Își drese glasul:

— Domnule inginer... Sper că discutăm între oameni civilizați.

Vasile îi azvârli o privire încețoșată; „Ce naiba vrea și asta...?”

— Da, mormăi mecanic, bineînțeles... Cu cine am

onoarea?

Elvira făcu ochii mari: „Își bate joc de mine?”

— Nu văd rațiunea pentru care trebuie să jucați teatru. Sunt inginer Radulian, mama Ancăi, și știu precis că fiica mea se află la dumneavoastră...

Fu rândul lui Vasile să se minuneze:

— La mine?!

— Domnule Dumitrașcu! Niciunul din noi nu mai e copil. Mi se pare ridicol să ne jucăm de-a v-ați-ascunselea! Hai să considerăm totul o... poznă de tineri fără minte și să continuăm să ne salutăm pe stradă.

Dumitrașcu își trecu palma peste bărbia care începuse să devină aspră...

— Pe legea mea, dacă știu la ce vă referiți...

Elvira, neobișnuită să fie contrazisă, scapără:

— Contestați că fetița mea, Anca Radulian, se află la dumneavoastră?

— Nu, bâigui inginerul... Nimeni nu-i aici.

Elvira făcu un pas înainte, ofensivă:

— Demonstrați-mi-o!

Vasile o privi buimac:

— Cum?

Operativă, doamnă Radulian se orienta. Arătă cu ochii subțiați și degetele spre pereți:

— Aveți trei camere! Aici, nu se află. Rămân două. Ce vă împiedică să le vizităm?

O luă înainte, fără a-i mai aștepta avizul. Fosta odaie a lui Andrei era în mod vizibil nelocuită. Canapeaua-pat era strânsă, nu se vedea așternutul, emana o aromă de abandon. Rămânea dormitorul...

— Și aici? punctă cu degetul Elvira.

Inginerul o privi înspăimântat:

— Aici... aici e nevastă-mea.

Doamna Radulian îl cercetă ironică:

— N-am putea îndrăzni s-o deranjăm?

Vasile ridică din umeri. Părea un robot.

— Încercați!

Elvira șovăi câteva clipe, apoi, hotărâtă, apăsă pe clanța care nu cedă. Începu să bată. Întâi discret, pe urmă din ce în ce mai insistent.

— Anca! Nu fă pe nebuna și deschide!

Inginerul Dumitrașcu se așezase pe canapea. Mâinile îi atârnau între picioare. Părea lipsit de orice inițiativă și-o urmărea pe Elvira cu o privire de câine bătrân.

— Deschide, Anca! Deschide sau sparg ușa!

Excedată, se izbi cu șoldul puternic de tăbliile albe. O dată, de două ori... În cele din urmă, ușa cedă. Rămase câteva secunde în prag încercând să descâlcească întunericul. Aprinse lumina și scoase un țipăt.

În patul dublu, baltă de sânge, Vivien Dumitrașcu zăcea țeapănă. Pe noptieră, rezemat de paharul cu apă se afla un bilet:

Iartă-mă, Andi... N-am mai suportat. Taică-tău e o bestie. Iartă-mă... Iartă-mă... Mama.

*

...Din nou o mână cernită mânjește chipul soarelui. Ciorchinii de liliac și-au prăpădit aroma, nu mai cercetează cu degete firave ferestrele casei. Peste burg, plouă cu mohoreală, livezile și-au lepădat straiul de mireasă. Merii, și piersicii, și caișii în floare s-au fost scăldat în leșie. Dumnealui îi tot cu gândurile rătăcite, ochii nu-i mai poposesc asupra făpturii Nataliței. Nu bagă de seamă că Mihăiță, în fustișoară de horbotă și scufiță de sub care scapă zulufi de șocolată, a deprins a păși, poznele lui Iustin îl scot din minți. Mai deunăzi, a suflat în trompetă când dumnealui se odihnea. Natalia abia i l-a scos din mâini, iar băiețandrul a zăcut trei zile cu fierbințeală și trupul oblojit în scutece de buruieni...

Inima Nataliței îi bărdacă de lacrimi amare. A fost oare ea iubită de Anton cu asemenea patimă? Niciodată, iar acum simte că dragostea lui s-a mistuit fără urmă. Focul pentru roșcovană nu se domolește, ba, dimpotrivă, cu orice zi ce trece, pare a prinde vlagă. Muierea îl căznește ca un diavol și Natalița nu-i pricepe țelul. Îi măritată cu un om de seamă și peste măsură de bogat, n-are gând de despărțenie, iar Anton, fără a fi calic, n-are averi împărătești, ba-i împovărat și cu doi prunci.

Ciudat i s-a mai părut Nataliței când în dimineața însorită de Florar, dumnealui a osândit-o pentru risipă, vestind-o că negreșit trebuie să strângă din cheltuieli. Nu mai au chelăreasă, din trei găinărețe a rămas una, feciorul lui Anton îi acum și surugiu...

A dezmeticit-o soacră-sa, cucoana Ecaterina, pe care de la o vreme a început a o îngădui cu alți ochi. A chemat-o în casele dumneaei și, după ce a slobozit în grădină copiii dimpreună cu maica lor, a muștruluit-o:

— Nu te credeam așa neghioabă, noră dragă. Muierea aceea îți fură bărbatul, îți prăpădește gospodăria și tu stai cu ochii beliți la icoane și brațe încrucișate. Nu trece răspoimâine și ai s-ajungi să întinzi mâna rezemată în zid la biserică spre a-ți hrăni pruncii.

Natalița o privește fără să priceapă. Ce amestec are calicenia în patima lui Anton pentru muiere străină?

— Nu te fă că nu înțelegi, se zbârlește cucoana Ecaterina dezmierdându-și mânioasă mărgelele de cristal ce-i zornăie la gât.

Mânia îi e sporită și pentru că a prins drag de noră-sa. Când o cunoști mai bine pe cucoana Ecaterina, bagi de seamă că n-are cuget hain. Îi aspră însă, cârtitoare, scumpă la arginți și nedeprinsă cu dezmierdările. Dimpreună cu firea poruncitoare – de-ajuns ca oamenii s-o ocolească și slugile s-o teamă. Adevărat că, la început, a cam asuprit-o pe Natalița, dar a socotit că așa-

i chibzuit și că, abia sărită din pruncie, trebuie bine strunită.

Acum știe că noră-sa, deși crudă ca ani, poartă ceva în tărtăcuță, îi bună ca azima caldă, iar la Anton se uită ca la un arhanghel poleit cu aur.

— Ce să-nțeleg? se miră Natalița.

— Da' bleaga mai ești, fată! Asta-i gospodărie de oameni avuți? În două luni v-ați lepădat de opt slugi, ați vândut caii arăbești, de ziua lui Anton n-ați făcut sindrofie.

— Parcă ne osândeai de risipă...

— Așa-i, dar la o adică, părăluțele rămâneau, chibzuit ori ba, în ograda voastră și nu în sipetul de odoare al madamei. Păcătoasa se fălește pretutindeni cu cerceii de briliante pe care i i-a dăruit Anton de Paști, iar deunăzi, am înghițit damigeana de venin când am trecut pe la Szigaly, giuvaergiul de pe Corso. Știi colierul cela de perle care i-a zăcut un an în vitrină! Nimeni din tot târgul nu s-a încumetat să plătească preț de două moșii pe un pumn de mărgele. Dar, iacă, s-a găsit fecioru-meu s-o facă pentru ibovnică...

Natalița îi boț de durere:

— Ești sigură?

Cucoana Ecaterina saltă capul semeață și pufnește pe o nară ca totdeauna când se pun în cumpăna însușirile domniei sale.

— Eu vorbă goală nu slobod, minciună nu îndrug. Teleleica s-a mândrit cu colierul dinaintea Olimpiei Drăgan. Mi-a istorisit maică-sa care mi-i bună prietenă.

— Poate-s zvonuri deșarte, spuse cu glas pierit și fără nădejde Natalița, Știi cum sunt muierile. N-au ce face și apoi născocesc...

— Leagănă-te în astă nădejde, Natalie, și-ți ajunge a vă sătura toți patru dintr-un ou. L-am trimis fără întârziere pe Cornea, avocatul, la bancă. Cinci sute de mii, prețul salbei a scos Anton din bancă pe luna septembrie, iar în octombrie două sute șaptezeci de mii. Cu frănculeții voștri, ticăloasa își face de cap acum la Monte-Carlo. Nu-l credeam așa nătâng pe fecioru-meu.

Durere aprigă o încearcă pe Natalița. Iacă, aproape, un milion risipiți de dragul vrăjmașei, iar ei a început a-i ține socoteală la o simbrie sărmană de chelărească... Îngână:

— Deslușește-mi... Baronu-i om prea avut și, din câte am auzit, mână largă cu nevastă-sa...

Cucoana Ecaterina hohotește ca dinaintea unei neghiobii fără seamăn:

— Muierea chipeșă și dezmierdată îi mai hămesită ca o cățea lehuză. O fi baronul spart la pungă, dar dacă poate ușura o alta de creițari, de ce ar mai șovăi?

— Crezi că știe de... Anton? căscă ochii Natalița.

— Dar bun înțeles! În care lume trăiești? La petrecerea

de la conacul Săvenilor, smintitul de fecioru-meu i-a smuls muierea de sub nas și duși au fost până în zori. Au petrecut toată noaptea în chioșcul din crâng. Nerușinata a înfruntat cincizeci de oaspeți, dar nimeni n-a cârtit. Baronul îi om însemnat și dacă tace el, la ce a-l stârni?

Obrajii Nataliței sunt o văpaie. Cu ce a păcătuit spre a fi osândită la asemenea rușine? De-acum nu va mai cuteza pas, dincolo de zăplazul ogrăzii.

Soacră-sa o cercetează cu milă:

— Știu că ți-am pricinuit necaz mare, Natalie, dar nu izbândești nimic rămânând cu ochi legați și mâini trândave. Sunt zile când o muiere trebuie să știe a-și ocroti iatacul dacă nu de alta, măcar pentru numele prețuit ce-l poartă și de dragul pruncilor. Adăugă pe gânduri: Nici mie nu mi-a fost totdeauna moale cu răposatul.

Peste chipul aspru trece o umbră. Natalia, cu lacrimi pe obraji, mai găsește prilej de uimire. Îi cea dintâia oară când soacră-sa face asemenea mărturisiri. Pesemne a durut-o rău, rana-i veche, dar încă țipă.

— Ce pot să fac eu? întreabă Natalița.

Cucoana Ecaterina se ridică și izbește cu pumnul în masa de joc Maria Tereza, la care și-au luat ceaiul:

— Luptă!

— Cum să lupt? întinde neputincioasă palmele...

Cum pot eu înfrunta asemenea patimă și muiere atât de înzestrată?

— Înzestrată pe dracu'! Ești întreit mai chipeșă decât venetica, doar că avându-te la îndemână, bărbatu-tu a chiorât.

Din nou Natalia e uluită. Niciodată soacră-sa nu i-a prețuit în cuvânt deslușit ori pe ocolite drăgălășenia.

— Nu te holba la mine ca o vițică! Îi cum îți spun, doar că-ți lipsește vicleșugul de care cealaltă-i doldora. Ascultă-mi povața și n-ai să te căiești...

— Ce să fac? Învață-mă.

Soacră-sa pare a șovăi o clipă, dar se hotărăște cu oftat adânc:

— Ehei, amărăluțe zile ai ajuns, cocoană Ecaterina, de trebuie să-ți deprinzi nora la isteții de halotcă... Dintâi, fata mea, rostește săltând un deget, despoaie-ți chipul de lacrimă și mohoreală. În nouăzeci și nouă de cuie să-ți fie pironită inima, dar tu să râzi și să te prefaci a fi veselă cintezoi. Gătește-te, nu șovăi a-ți da cu chinoroz și alte dresuri – te trimit eu la Fanny droghista, are sulemeneli de la Paris – nu te uita la ceas când vine ori când pleacă bărbatu-tău. De întârzie ori lipsește cu desăvârșire prefă-te a nu băga de seamă, ba să simtă că într-un fel te bucuri când se urnește din prispă. Bagă de seamă, doar să nu apeși prea mult, căci simte apoi meșteșugul. De-al doilea, du-te la sindrofiile de soi din

târg, iar acolo desfată-te, șuguiește, dansează, nu rezema păreții cu moșnegele de seama mea.

Natalița începu să râdă printre lacrimi.

— Geaba chițăi, căci eu nu glumesc, o dăscălește mai departe cucoana Ecaterina. Am știință că maiorul Cândea – cel mai chipeș bărbat din meleag – suspină după inimioara mătăluță. Tot asemenea și Mircescu, avocatul. Fă-i oaspeți de fiecare zi și poftește-i la ceasuri când Anton nu-i acasă. Odată și odată, tot dă peste ei, iar dintr-aceasta nu puține gânduri își va face.

Natalița își scutură buclele întunecate. În urechi, cerceii aprind licurici.

— Aceasta n-oi mai cuteza-o.

— Ba să cutezi! Mai bine o palmă de la bărbatu-tău pentru că te teme, decât o sărutare ca să te lege la ochi.

Cucoana Ecaterina se ridică, netezindu-și poalele țepene.

— Așa să faci, Natalie, și după aceea om mai sfătui...

Se oprește cu ochii ațintiți pe fereastra deschisă. Natalița aude huruit de trăsură și saltă capul. Trec în rădvan deschis, aproape îmbrățișați, dumnealui Anton dimpreună cu baroana. Trăsura-i plină ochi de flori, doar roze purpurii și albe. Par scufundați într-o cadă de trandafiri. Natalița simte piron în inimă, buzele-i pălesc. Află dintâia oară ce se cheamă ura.

Un vânt rău alungă dintr-o dată viersul de mai al

ciocârliilor. E florar, dar viscolește...

Capitolul XI

— Stau și mă întreb, observă iritat procurorul Maican, de ce mie mi se întâmplă totdeauna, dar totdeauna, coincidențele cele mai absurde!

Goneau în Dacia miliției spre Aleea Stupinei. Traian conducea cu oarecare nervozitate. Drumul aluneca, iar zăpada spulberată de viscol sufoca orașul într-o ceață albă, mobilă.

— ...detest crimele comise în timpul nopții, continuă Maican, strâmbându-și nasul ascuțit de ins nervos și hipersensibil. De ce-i apucă, domnule, apetitul asasin numai pe întuneric?

Traian Ionescu surâse:

— Ne-ajung și astea, oricum. Dacă ar lua-o din zori...

— În majoritatea cazurilor, sunt crime premeditate, sofisticate cu suprapondere de dandanale.

Se uită la profilul locotenentului care păstra încă ceva adolescentin și aprecie pentru el „Hm! Un mucos abia ieșit de pe băncile facultății... Mai ieri, alaltăieri, fuma Carpați fără filtru pe stomacul gol și își vindea cartela ca să-și scoată iubita la discotecă...”

— Hal de echipă operativă! constată pe același ton care pe Traian îl făcea să se simtă vag vinovat.

— E o situație de excepție...

— Mie îmi spui? În aceeași noapte, șeful face infarct, adjunctul împreună cu medicul legist și ce s-a mai găsit numerar în materie de miliție se deplasează la o deraiere de tren, o bătrână se stinge la un telefon, o crimă ne pică pleașcă la celălalt. Și dacă-i mai vine chef vreunui smintit să se joace de-a Jack Spintecătorul?

— La sediu a rămas locotenentul Dumitrașcu, observă Traian.

— Mersi! Știu exact ce las într-o încăpere, entități cuvântătoare sau „ne”, când o părăsesc.

Completă un gând: „Alt țânc, și care pe deasupra mai pare și pocnit cu o cărămidă în cap.”

— Dar ăla ce avea, domnule?

— Cine? întrebă Traian.

— Dumitrașcu. Se uita la mine de parcă aș fi evoluat la trapez.

— Neplăceri personale...

— Cu fata aia?

— Nu, răspunse Traian cu o urmă de șovăială în voce. Acasă... Maică-sa nu se simte prea bine.

Maican îi aruncă o privire neîncrezătoare. Se mulțumi cu un „hm”, care i se strecură pe sub nasul mobil.

Sandu Damian îi aștepta la fereastră și le ieși în întâmpinare. În urma lui tropăia Dănuț, împodobit cu același *chapeau* de piele roșie.

Eu v-am telefonat...

— Mi-am închipuit, replică procurorul lăsându-se condus pe scări.

— Acum o jumătate de ceas, fiul meu a observat că de sub ușa doamnei Catinca Varlam se prelinge o dâră de sânge.

— Am văzut cu ochii mei, preciză puștiul.

Maican se opri cu mâna pe balustrada scării. Arătă spre Dănuț:

— Băiețelul v-a alertat?

— Da, el e fiul meu.

— La ora trei dimineața?

— Da, râse încurcat Damian. Se juca și el prin bloc.

Maican îl măsură lung:

— Cam bizară oră.

În spate, locotenentul Traian Ionescu zâmbea amuzat. Dănuț își dădea importanță. Încălecase trăgaciul unuia din revolvere pe degetul arătător, rotindu-l ca gangsterii. În mod evident, puștiul făcuse ceva antrenament.

— Aici, preciza Damian, oprindu-se în fața unei uși. În caseta soneriei se afla o carte de vizită scrisă de mână: Catinca Varlam.

Procurorul apăsă instinctiv pe clanță. Spre surpriza lui, aceasta cedă.

— Dumneavoastră ați intrat?

— Nu! făcu nedumerit Damian. Habar n-aveam că ușa-i deschisă.

Pătrunseră într-un antreu destul de îngust. Lângă cuier, se afla un frigider liliputan cât un televizor mijlociu. Vestibulul era despărțit de odaie printr-o arcadă astupată de o draperie. Când o dădu la o parte, Maican avu o mișcare de recul și, instinctiv, se uită peste umăr la Damian.

— Luați copilul de aici. Nu-i un spectacol pentru el.

— Și eu! strigă Dănuț, și li se strecură șerpește printre picioare, ajungând în față. Și eu! Și eu!

Priveliștea era terifiantă. De-a curmezișul patului, zăcea cadavrul unei femei aproape descăpățânat. Sângele inundase așternutul alb și covorul.

Un fluierat subțire scăpă de pe buzele lui Maican:

— Măcel, nu alta! Mă întreb cu ce sculă o fi operat asasinul?

Traian, încă la început de meserie, simțea nevoia să vomite. Damian încercă aceeași senzație și o zbughi pe scări.

„Dacă e nevoie de mine, știu unde să mă găsească...”

Îl uită pe Dănuț în apartamentul victimei, încercând o singură și aprigă dorință: să pună sticla de vodcă la gură și să n-o mai dezlipească în veci.

Maican făcu o trecere sumară în revistă a apartamentului. Era de fapt o garsonieră dublă și,

făcând excepție de la regulă, Catinca Varlam își instalase dormitorul în prima încăpere.

„Normal, înțelese procurorul. Cealaltă nu are calorifer, bătrânii sunt friguroși...”

Încăperile erau mobilate cu gust și era limpede că obiectele fuseseră selecționate în funcție de valoarea estetică sau afectivă, dintre multe altele care umpluseră cândva o casă mai spațioasă.

Pe consolă, îți sărea în ochi fotografia mare a unei femei de o excepțională frumusețe. Epoca ei de glorie trebuie să se fi situat în jurul anilor ’20-’30. Ceea ce izbea era genul de frumusețe. Depășea canoanele epocii, rămânând după un sfert de secol la fel de proaspătă. Alături, se afla poza unui bărbat. Judecând după chip, avusese multă personalitate.

— Trebuie să fi fost fascinantă! observă procurorul încercând o corelație între portret și cadavrul care zăcea în pat.

Se uită la Traian. Făcea eforturi, disperate să-și stăpânească dezgustul și oroarea. Maican începu să râdă:

— Cu timpul n-o să te mai impresioneze chiar așa rău. Dar, de obișnuit, n-o să te obișnuiești niciodată.

— Am mai participat la anchete criminale, spuse Traian, am văzut cadavrul unui tip retezat de un joagăr, dar nimic nu seamănă cu, vorba dumneavoastră,

măcelul ăsta...

— Te cred, făcu neatent Maican. Își încheie nasturii paltonului: Aici nu mai avem ce face, dragul meu. O să ne întoarcem mâine cu medicul legist și echipa. Încuie și sigilează.

Îl observară pe Dănuț, care nu se dezlipise de peretele dormitorului. Se miră în șoaptă, adresându-se locotenentului:

— Ce părinți o fi având ăsta micu', domnule! Așa, pare bine îngrijit, hrănit, curățel. Dar să-l lași să umble de căpiat noaptea prin bloc, să nu observi acum că nu-i în patul lui, mi se pare fabulos! Iresponsabili!

— Am înțeles că au musafiri!

— Și ce-i cu asta? Să-i dea și-o vodcă și pe urmă să-l ducă la dame.

Dănuț urmări cu interes manevrele locotenentului care sigila ușa apartamentului. Pe scări, își strecură mâna mică în a lui Maican, care-l privi amuzat:

— Ce-i, măi, Față Palidă? Ție nu ți-e somn?

— Știți... Eu am o prietenă... Uite aici stă, preciza, arătând spre ușa doamnei Racoviceanu... Am sunat și nu răspunde... Cred că o doare... Am auzit eu...

Procurorul, neatent, ridică din umeri. Se smulse din mâna lui Dănuț care-l trăgea spre ușă.

— Las-o să doarmă... Hai du-te acasă...

Ieși din bloc însoțit de Traian și se opri câteva clipe să

respire aerul înghețat. Băiețelul privi lung în urma lor. Făcea cunoștință cu dezamăgirea.

*

Se foise două ceasuri în așternutul prea fierbinte, devenit ostil din pricina insomniei și, când în sfârșit realiză că noaptea e ratată, aprinse lumina și se uită la orologiul mic de pe noptieră: ora trei și zece.

Ioana își puse halatul din mers și se duse la bucătărie să-și prepare un ceai. Se privi instinctiv în oglinda rotundă înrămată în ceramică decorată cu motive rustic naive care atârna lângă blidar și își trecu degetele prin coama răvășită.

„N-aș putea afirma că arăt faimos”, conchise ținând agrafa între dinți.

În realitate, nopțile nedormite treceau peste pictoriță fără să lase urme. Avea o rezistență specială, dar și antrenament. Nu-și amintea ca, în ultimii douăzeci și cinci de ani, să se fi culcat vreodată înainte de ora două sau trei dimineața și, evoluând încă din adolescență în mediu artistic, era mai familiarizată cu priveliștea orașului pe întuneric decât la lumina zilei. Bărbatul său, care fusese grafician, nu-i impusese alt mod de viață și după divorț, în urma câtorva experiențe, Ioana își zisese că viitorul soț va trebui obligatoriu să lucreze în sectorul artă. „Nu i-am iubit”, conchisese ulterior, când îl întâlnise pe Vasile. Programul și preocupările comune

ale celor doi parteneri constituiseră pentru pictoriță condiția sine qua non a armoniei într-o căsătorie. Azi, gândea aidoma, dar înțelesese că se poate și altfel.

De multe ori, întinsă pe divan cu mâinile sub ceafă, poziția preferată în momentele ei de meditație, se întreba de ce naiba îl iubea pe Dumitrașcu. În jurul ei existau bărbați mult mai strălucitori, captivanți prin experiența lor de viață, prin preocupări sau scânteietorul joc de artificii al inteligențelor care străbat cărări neumblate, unii dintre ei și partide în înțelesul cel mai burghez al cuvântului. Și totuși trecuse pe lângă ei oarbă, îi acceptase uneori pentru că se împotrivea organic și rațional serilor petrecute singură între patru ziduri. „Mai ales la vârsta mijlocie, sistemul e primejdios. Nu trebuie pierdută obișnuința ieșirilor în lume, a vizitelor. Când începi să te simți stângaci intrând într-un restaurant bun, pentru că nu mai suporți privirile tuturor ațintite asupra ta și nici nu ești prea sigură în ceea ce privește toaleta, ai ieșit definitiv din competiție. Rămân televizorul, croșetatul, o garderobă neglijată – nu mai ieși din capoate șleampăte – și eventual o pisică."

Bându-și ceaiul, reflectă că nu întâlnise în viața ei un bărbat mai cumsecade ca Vasile și care în același timp s-o enerveze mai tare. „Cu niciunul nu m-am certat atât de mult..." O înfuriau slăbiciunea și scrupulele lui,

realizând totodată că bunătatea în sensul pur al cuvântului, cumsecădenia, calitățile sufletești ale lui Dumitrașcu fuseseră trăsăturile care o câștigaseră definitiv. Egoistă, ca mai toți oamenii de artă și ca absolut toate femeile îndrăgostite, Ioana aprecia însă aceste calități doar când se manifestau vis-à-vis de ea. Puteau evident să beneficieze și alții de ele, dar numai în măsura în care pictorița nu s-ar fi simțit frustrată.

În general, Ioana trecea drept o femeie generoasă: magnanimitatea ei evolua între atitudinea tolerantă față de oameni, caracteristică spiritelor libere care au reușit în viață, și portofelul deschis fără șovăială. O bucura desigur binele altora, dar nu se uita niciodată pe sine. În consecință, era incapabilă să-l înțeleagă pe Vasile care „își sugruma fericirea cu propriile lui mâini”. Mai știa că, dacă ar fi fost cu adevărat generoasă, la genul milostivul samaritean, l-ar fi acceptat pe Dumitrașcu în orice condiții. A nu-l sili la divorț, a-l lăsa să-și păstreze starea civilă legitimă, continuând totodată legătura cu el, ar fi echivalat pentru Vasile cu fericirea.

Ioana n-avea însă dotarea sacrificiului maxim și era prea orgolioasă ca să accepte să se afle la remorca doamnei Dumitrașcu; fusese obișnuită să fie regină absolută pentru bărbatul iubit.

„Sau poate că nu-l iubesc îndeajuns, dracu' știe...” Acum se simțea neliniștită, avea remușcări că îl lăsase

să plece deprimat, silit să facă față celei mai dificile dileme din viața lui. Amintirea chipului tras, a ochilor stinși, suferința gurii – gura de care îi era mereu dor – îi sfâșiau inima.

Când auzi cheia răsucindu-se în broască, tresări. Îi dăduse Yala la două sau trei luni după începutul dragostei lor, încredințată că n-o va regreta niciodată. Știa că-l iubește, iar alte flirturi, excluse de la sine din acel moment n-o mai interesau. Ceea ce n-o împiedică, bineînțeles, ca la fiecare ceartă să i-o ceară înapoi.

Vasile se opri în prag, privind-o descumpănit. Pictorița aruncă țigara și-i sări în brațe. Se strângeau disperat ca doi nebuni, își căutau buzele cu dor sălbatec.

— Iartă-mă, dragul meu... Îmi pare rău că te-am necăjit. Te iubesc...

Începu să-i descheie paltonul, îi scoase fularul:

— Spune-mi, ce s-a mai întâmplat?

Dumitrașcu își dădu drumul să cadă pe canapea. Genunchii înțepeniți nu-l mai ajutau.

— Până la urmă a făcut-o...

Ioana își duse speriată mâna la gură:

— Nu se poate...

— Și-a tăiat venele cu briciul meu, continuă răgușit inginerul.

— Și?...

— Am chemat Salvarea... Au dus-o în comă la spital.

— Există vreo nădejde?... Ce au spus medicii?

Inima pictoriței bătea nebunește. Nu era o femeie rea și apoi nu credea în fericirea clădită pe lacrimi și cadavre. Dumitrașcu oftă și ridică din umeri.

— Vor face tot ce e posibil... Acuma-i la reanimare... Adăugă cu greutate: E cardiacă și asta complică, înțelegi...

— Nu-ți pierde firea... Să sperăm că... se rezolvă.

Inginerul zâmbi amar:

— Mi-e al dracului de greu... Adică să sper...

— De ce n-ai rămas la spital?

— Nu m-au lăsat... Nu-i pot ajuta cu nimic, îi încurc.

Ioana se apropie de măsuța volantă de sub fereastră. Cu mână nesigură turnă vodcă în două pahare.

— Au dreptate... Nu poți face nimic.

Dintr-o dată, nervii inginerului cedară. Scăpă paharul și izbucni în plâns.

— Eu am omorât-o, înțelegi? Eu... Eu i-am pus cuțitul în mână... Sunt un criminal.

Pictorița îi mângâie delicat părul:

— Fii cuminte... Încă nu se știe... Nu ai absolut nicio vină.

— Cum n-am nicio vină? Dacă nu-i spuneam că divorțez, nu se întâmpla nimic. Am împins-o conștient la un act disperat...

— Dragul meu, dacă ar fi așa cum spui tu, nimeni nu

s-ar mai despărți și, slavă Domnului, tribunalele judecă zilnic zeci de divorțuri.

Dumitrașcu își prinse capul în mâini:

— Dumnezeule! Cât poți fi de cinică? Dacă vrei să știi, ești la fel de vinovată ca și mine. Tu mi-ai dat brânci mie, eu ei...

Ioana își mușcă buzele. Încercă să-și stăpânească tonul:

— Dacă te simți bine autoflagelându-te și împărțind o culpă imaginară cu mine, nu ezita. Cred însă că exagerezi. Nu poți fi făcut responsabil pentru actele unui nevropat. Mâine era în stare să se sinucidă pentru că ți-ai pus o cravată albastră sau că nu i-ai cumpărat un crocodil vicios...

Vasile își ridică ochii înlăcrimați. Urlă:

— Încetează! Pentru Dumnezeu, încetează! N-ai deloc suflet? Și acum, îți mai dă mâna s-o insulți?

Ioana respiră adânc. Aprinse nervoasă altă țigară, fără s-o fi stins pe cealaltă fumată doar pe jumătate.

— Dragul meu, erai liber să alegi. De ce n-ai renunțat la mine?

— Pentru că nu pot, știi bine că nu pot. Te iubesc, nemernico! Te iubesc ca un dement!

— Eu nu?

— Dacă mă iubeai, gâfâi inginerul, mă păstrai așa, cu obligațiile pe care le am.

— Adică însurat.

— Ai știut care e situația mea de la început. Nu te-am mințit nicio secundă. Și pe urmă, cu ce te incomoda Vivien?

— Începi să devii stupid...

Se plimba prin living, nervoasă. Auzi! Cu ce o incomoda nevastă-sa? Trebuia să te cheme Vasile ca să pui asemenea întrebări! Explică-i că o femeie care iubește vrea ca bărbatul să-i aparțină în exclusivitate, să petreacă fiecare clipă împreună. Când îi era lumea mai dragă, inginerul i se smulgea din brațe, chiar și la miezul nopții, ca să se întoarcă acasă. Avea în permanență grijă să n-o contrarieze prea tare pe nevastă-sa și după o noapte, de pildă, petrecută la ea, Ioana putea jura că a doua zi se vor vedea pe fugă, jumătate de ceas, cel mult o oră. Unei femei îi place să-și fluture dragostea ca pe un drapel de care e mândră, să iasă cu omul iubit în vizite, la un teatru, la plimbare, pe plajă, sau la piață. Ei se ascundeau ca două cârtițe, arareori părăseau împreună apartamentul Ioanei. Una din bucuriile femeii îndrăgostite este să facă planuri de viitor, care să-i vizeze, firește, pe amândoi. Ei îi era interzisă această plăcere. Orizontul Ioanei și al lui Vasile, departe de a fi îmbujorat, ridica un zid care interzicea orice fel de perspectivă.

— Știai... știai! repetă inginerul parcă obsedat, că nu

sunt liber... Că am o nevastă.

Pictorița se opri hotărâtă în mijlocul odăii:

— Ascultă, Vasile, nu-i momentul să ne certăm. Înainte de a afla eu că ești însurat, o știai tu. Dacă ești atât de moral, de ce te-ai antrenat într-o aventură extraconjugală?

— A fost ceva irezistibil, hohoti Dumitrașcu. Tu puteai însă, să mă refuzi.

— Poate că și pentru mine atracția a fost la fel de irezistibilă.

— Dacă-i așa, dacă ne iubim, de ce trebuie să mă chinuiești? De ce mă silești la divorț?

— Am acceptat să porți o verighetă străină, atâta timp cât n-am fost angajată sufletește. Când am început să te iubesc, situația a devenit intolerabilă. Ai de gând să ne mai certăm mult?

Vasile își trecu mâna peste bărbia aspră, apoi o întinse după pahar.

— Să-ți mai torn?

Dumitrașcu dădu din cap.

— Spune-mi, se interesă pictorița, vrând să schimbe sensul discuției, ai luat legătura cu Andrei? Inginerul tresări, smuls parcă din somn.

— Da... a fost o scenă îngrozitoare... Adică, nu... vreau să zic că nu știe că-i la spital... că a încercat...

— Vorbește mai clar, iubitule.

— Asta e... se bâlbâi Vasile. Nu pot să i-o spun eu... Mi-e imposibil... De aia am venit... Să te rog pe tine.

Ioana înlemni:

— Ești nebun? În ce calitate? Adică eu, amanta tatălui să-l anunț că mă-sa s-a sinucis? Îți dai seama de aberație? Ți-ai pierdut simțul comun?

— Nu, nu așa, scutură din cap inginerul. Sigur că nu. Te dai drept o vecină, nu contează care. Dar trebuie să-i spui. Te rog!

Pictorița ezită câteva clipe, apoi se îndreptă hotărâtă spre aparat. Îi răspunse chiar Andrei cu o grabă și un glas care-i trădau tulburarea. Ioana, crispată, încercă să fie cât mai succintă. Situația i se părea de un penibil grotesc și nu-și amintea să se fi simțit în viața ei atât de jenată.

— Da... a fost transportată la spital... E în viață... Repet, alte amănunte nu cunosc...

Puse receptorul în furcă, mușcându-și buzele. Șovăi înainte de a se întoarce cu fața spre Vasile, care o urmărea încordat:

— Ce a spus?

Pictorița ridică din umeri:

— Ce să spună! Era alarmat, bineînțeles...

Ochii inginerului se umplură iar de lacrimi.

— Totuși, ce a zis? Trebuie să fi zis ceva! Repetă-mi cuvânt cu cuvânt.

— Nu fi copil, Vasile. Crezi că avea chef de conversație? Probabil că, în momentul ăsta, zboară spre spital.

Îi ocolea instinctiv privirea. Ultimul cuvânt al lui Andrei îi înfipsese un pumnal în inimă: *Asasinul*! Ce sens avea să-l reproducă?

Dintr-o dată, se simți extrem de obosită. Știa, intuise de mult că povestea lor de dragoste va avea un sfârșit, dar nu și-l închipuise atât de patetic, îl sperase mai banal, mai de toate zilele. Batiste ude de lacrimi, dar nu coroane funerare.

Mai știu dintr-o dată, cu o certitudine care o îngheță, indiferent de soarta lui Vivien, Vasile nu va fi al ei niciodată. „L-am pierdut definitiv...”

Avu imaginea ei, a Ioanei, siluetă de fum, străbătând singură un drum nesfârșit, pierdut în ceață. Un drum care nu ducea nicăieri.

Capitolul XII

— Ți-am spus eu? strigă Andrei. Ți-am spus? ziceai că-s dur. E o bestie! Un criminal.

Nu mai încerca să-și stăpânească lacrimile și plângea ca un copil.

Anca dezolată și lipsită de experiență, nu-și găsea cuvintele, nu știa ce i-ar putea spune.

Se întorsese după un sfert de oră neavând încotro s-o ia. Tact, sau stare de maximă tulburare, Andrei părea că nu observase nimic.

— Poate... poate că scapă!

— Poate! Știi ce înseamnă o hemoragie la un organism fragil ca al ei? Toată viața a avut o sănătate șubredă... Îți închipui că brutei i-a păsat cumva?

— Ce noapte! șopti Anca.

Recapitula evenimentele petrecute doar în câteva ore, încercând o senzație acută de ireal, de fantastic.

Scandalul cu maică-sa, plecarea de acasă, drama lui Andrei... Iar acum, se afla singură, într-un birou străin, la o oră complet neverosimilă. Anca, foarte tânără, păstrase intact sensul și destinația orelor, iar două, trei sau patru dimineața n-aveau pentru ea semnificație, în afara somnului, decât legate de reveillon sau nunți.

Reveillon... În noaptea de Anul Nou îl cunoscuse pe Andrei. Era prima oară când practic „ieșea în lume”, – expresia Elvirei – care-i îngăduise să îmbrace rochie lungă și să se întoarcă în zori de zi. Un reveillon zgomotos la Cecilia Radovan, o fată emancipată, ai cărei părinți, funcționari diplomatici în Egipt, erau tineri și cultivau o mentalitate extrem de evoluată asupra existenței. De la șaptesprezece ani, Cecilia trăia singură într-un apartament superb de cinci camere, fuma, bea whisky, *strong, very strong*, primea vizite masculine și,

în fiecare sâmbătă, invitați care se cățărau pe ziduri până la șapte dimineața. Era imposibil să treci pe sub ferestrele ei fără să auzi casetofonul răcnind apocaliptic și indigna mamele colegilor care o vedeau traversând Corso-ul fardată ca o vedetă de la Hollywood și ținând în lesă un câine princiar, înalt cât un vițel.

Anca, timidă, într-o rochiță bleu pal pe care ar fi putut s-o poarte și bunică-sa, dacă n-ar fi sărit de șaptezeci de ani, rezema peretele. Era dintre fetele fără succes imediat, incendiar. Trecea neobservată și trebuia descoperită. Tocmai de aceea, făcea notă aparte printre starurile care evoluau în living-roomul golit de mobile. Celelalte prietene, încercând s-o imite pe Cecilia, vedeta absolută a serii, arborau toalete îndrăznețe, un machiaj puternic, sclipici pe pomeți – ultimul răcnet – și zâmbete a la Angela Similea[28]: dantura exploatată la maximum și ochi rotunjiți a copilărească, dulce mirare, cu gene clămpănind des, ca la păpușile care spun *o, mama!*

Se trezise fără să-și dea seama în brațele lui Andrei. O remarcase chiar de la începutul serii. Îl câștigaseră spontan timiditatea și nota de reținere a Ancăi. În plus, întreaga făptură a fetei sugera fragilitate, o imensă nevoie de tandrețe și acel ceva, extrem de feminin, dinaintea căruia orice bărbat simte nevoia să-și umfle

---

[28] Ioana Angela Similea este o cântăreață română de muzică ușoară, de mare succes în anii '70 - '80 ai secolului al XX-lea.

pectoralii și să se simtă Charles Bronson: dorința, necesitatea stringentă de a fi protejată.

Andrei, complexat în ciuda staturii de atlet, se simțea puternic ținând-o în brațe, așadar, în formă excelentă. Se uita cu ochi critic la Cecilia: dădea pe gât a patra sondă de whisky. Avea suplețe și grație, un trup pe care cad totdeauna bine hainele. Chipul era vioi, inteligent și, fără a fi propriu-zis frumos, înrobea din capul locului. Chipul de care se îndrăgostesc bărbații, răpuși ca popicele, iar prietenele, galbene de invidie, comentează la telefon: „Ce-or fi găsit, dragă, la ea?”

Rochia, extrem de îndrăzneață era despicată până la centură. Andrei se interesase în șoaptă, zbârlind părul ca un puf de aur al Ancăi:

— Ești prietenă bună cu Cecilia?

— De ce mă întrebi?

— Aș prefera să nu fii.

Anca oscilase între un sentiment de corectitudine vizavi de Ciks, cum i se spunea între intimi, și tresărirea dulce a femeii care realizează că bărbatul de lângă ea nu e indiferent; uneori, aerele de stăpân nu deranjează... Afirmase neutru:

— E o fată bună.

— Depinde la ce te referi... Sunt la ea în casă, n-ar trebui s-o judec, e inelegant, înțelegi, dar...

Anca ridicase ochii și atunci Andrei îi observase

genele splendide, mătăsoase. Ar fi vrut să le sărute.

— Dar ce?

— E prea... zburdalnică. Asta ca să nu zic frivolă.

— Îi place viața și atât.

— Tuturor ne place viața. Impresia mea e că se comporta ca o femeie ușoară.

Anca zâmbise privindu-l lung:

— Te-a refuzat?

— Nici prin cap nu mi-ar trece să mă uit la o asemenea fată.

Și fusese sincer.

— De ce?

Andrei începuse să enumere didactic...

— Fata pe care o iubesc trebuie să fie a mea și numai a mea. Dacă plec într-o misiune, vreau să fiu liniștit, să știu că o găsesc acolo unde am lăsat-o. Dacă e să umble dezbrăcată, s-o facă în fața mea, și nu la un miting, să mi se fardeze ca un afiș de circ. Mai completez că amica bea ca un birjar, dansează de parcă ar face streaptease și nu e un singur tip căruia să nu-i fi făcut ochi dulci în noaptea asta. Spune-mi, în afară de croitoreasă, coafor, pudră Max Factor, Formația Crocodil și whisky Ballantine's, o singură preocupare serioasă de a ei.

Anca îl privise ironică, sigură de efect:

— A fost șefă de promoție în liceu, este cea mai bună studentă din anul nostru. Vorbește trei limbi la perfecție

și acum studiază japoneza. Citește enorm, e la curent cu orice eveniment cultural, rochiile și le coase singură. Cum spune mama, face parte dintre oamenii formidabili pentru care ziua nu are 24 de ore, ci 64. Cât privește whisky-ul, ăsta-i unul din bluff-urile ei. În sticlă e ceai cu lămâie. Fii atent și ai să vezi că nu servește pe nimeni din Ballantine's-ul de pe televizor. Teribilismul e singurul ei păcat și, după cum spun cei mai în vârstă, dispare în general odată cu tinerețea.

Descumpănit, Andrei constatase:

— O admiri mult...

— Am și de ce. Nutresc un cult pentru oamenii care știu să le facă pe toate. Mama mea este o excelentă profesionistă, dar în viața personală, nu mai pomenesc de divertismente, a ratat îngrozitor. Nu știe să trăiască.

— Tu știi?

— Nu. Aș vrea, dar tot proastă rămân. Trebuie să ai o vocație specială pentru asta.

Andrei o strânsese mai tare și-o sărutase pe frunte.

— Eu te prefer proastă.

„... În sfârșit!”

...Anca tresări și se ridică instinctiv în picioare. În pragul ușii larg deschise, gâfâia Elvira Radulian. Expresia obișnuită de calmă aroganță îi pierise de pe chip. Era în mod vădit tulburată, chiar vag înspăimântată i se păru fetei. Pe obrajii încăpători, în

ciuda viscolului, curgeau stropi de sudoare. Pe orice anotimp Elvira asuda din gros și i se întâmpla ca, în timpul verii, să-și schimbe rochia de patru-cinci ori pe zi. Își dădu drumul pe un scaun și, luând la întâmplare un dosar gol de pe birou, cu dezinvoltura specifică indivizilor foarte siguri pe ei, fără complexe, obișnuiți să dea ordine, începu să-și facă vânt. Se uită la fiică-sa cu un ochi critic, încercând să-și recapete suflul.

Andrei dădu un bună-seara ostentativ și se întoarse cu spatele, apropiindu-se de fereastră. Părea brusc interesat de peisajul străzii.

— Lasă fleacurile și hai acasă! Pune-ți paltonul.

Fata își strânse buzele. Chiar și acum după ce în relațiile dintre ele se consumase un pas grav, îi era anevoie s-o înfrunte pe maică-sa. Douăzeci de ani de supunere absolută o marcaseră. Spuse încet, încercând să imprime glasului un ton cât mai hotărât:

— Nu vin. Nu pot.

Elvira Radulian avu un gest nervos de parcă ar fi alungat o muscă enervantă. Se uită la Andrei și-i făcu semn Ancăi să iasă pe coridor.

— Ascultă, fetițo, îi spuse afară. Eschibițiile astea nu se mai asortează cu vârsta mea. Azi sunt ofițer de serviciu la întreprindere și n-am dormit nici măcar un ceas.

— M-ai dat afară din casă.

— Nu-i chiar așa, dar nu stau să discut acum cu tine pe chestie de nuanțe. Bagă-ți mințile în cap.

— Tocmai că mi le-am băgat. Am luat o hotărâre și...

Elvira o întrerupse agasată:

— Ai să mai iei vreo șapte sute de aci încolo, și-o să-mi dai noutăți după aia. Nu mai ești copil și ar fi bine să renunți la gărgăuni.

Doamna Radulian n-avusese tact niciodată și nici acum nu-l ținea în poșetă. Excelentă și talentată ingineră, era lipsită de cel mai elementar simț psihologic și, ceea ce cunoștea ea despre natura umană, încăpea într-o linguriță. Proceda față de Anca exact contrariu decât ar fi trebuit s-o facă. Își reluase tonul poruncitor, o trata din nou fără menajamente, ca pe un copil mic.

— Ți-am spus că nu vin.

Maică-sa o măsură cu milă disprețuitoare:

— Și ce-ai de gând să faci? Unde te duci?

— Nu știu... O să văd.

— Ascultă, fato! Bate un alizeu afară nu tocmai îmbietor. Nu poate fi vorba, doar dacă nu ești fakir, de un pui de somn pe iarbă verde sau în fânul de curând cosit. Te credeam mai matură.

— Poate că ți-o voi demonstra.

Elvira Radulian respiră adânc:

— Îți închipui că te ia milițianul în spațiu?

Anca își reprimă un oftat. Andrei nici nu pomenise de

o asemenea eventualitate. Ce-i drept, era și răvășit de evenimente. În fața maică-sii, însă, bravă:

— De ce nu m-ar lua?

— Uite ce e, draga mea! Nu pretind că am cine știe ce experiență în materie, totuși am umblat prin lume cu ochii deschiși și urechile destupate. Dacă vrei cu tot dinadinsul să pierzi un bărbat, atunci bagă-i-te cu de-a sila în așternut. Șansa e de sută la sută! Bărbatu-i ca umbra: alergi după el, fuge de tine; fugi de el, aleargă după tine. Uită-te la Grigore și-ți mai dau o sută de exemple.

— S-ar putea ca Andrei să fie altfel, dar vocea era mai moale și Elvira simți că fata începe să șovăie. Își reluă tirul:

— Cât de mult te-ar iubi, dacă o vedea că-i cazi pe cap fără pregătire psihologică – respectiv, cel puțin trei refuzuri și teama că te mai vor vreo două'ș unu de fleți (astea-s șmecherii general valabile, le știe orice gâsculiță) – îi piere urgentisim elanul. Mai ales acum, când are necazuri cu zăpăcita de mă-sa. Cine știe dacă scapă cu zile...?

Anca o privi alarmată:

— Tu de unde știi?

— M-am dus să te caut la ei. Țicnita se încuiase în dormitor... Bref, am forțat ușa și am găsit-o aproape moartă. Bărbatu-său a chemat Salvarea și au dus-o la

spital. După mine-i grav de tot. În fine, daravelile lor, în care tu pici ca beleaua peste necaz. Hai, că acuși dau zorile!

Fata scutură din cap.

— Nu pot... Nu-l pot lăsa pe Andrei în halul ăsta...

Elvira îi ascultă explicațiile incredulă, dar, în cele din urmă, își spuse că-i mai bine să n-o contrazică:

— Mă rog, să zicem... Sper să se rezolve repede chestia și vii acasă.

Anca își mușcă buzele. După un moment de șovăială, rosti moale:

— Am să vin.

Elvira Radulian se ridică și-i atinse obrazul cu degetul, gestul ei de superlativă tandrețe.

— Bine, fetițo. Te rog numai să mă conduci până la ieșire.

Peste câteva clipe, în biroul pustiu se auzi slab glasul bătrânei...

— Veniți... Mi-am amintit unde stau... Alo! Mă auziți?... Ajutor...

— Alo! strigă în receptor Andrei. Alo! vorbiți!

Bătrâna răspunse cu un geamăt.

*

...Începuse să apară în lume. Se îmbrăca extrem de elegant, la cele mai mari case din Viena și Budapesta. Dumnealui restrânsese până la calicie cheltuiala casei,

în schimb, cucoana Ecaterina își deschisese punga. Vis, rochia aceea primăvăratecă din muselină albă cu noduri de atlas azuriu!... Pe florentina de dantelă, panseluțe din catifea deschideau ochișori brumării... Dar toaleta din moar verde ca apa, de la balul husarilor! Dumnealui avea însă ochii legați, n-o vedea, venea acasă ca un străin, îi ocolea iatacul întocmindu-și culcuș într-o odăiță de lângă bibliotecă. De câteva ori, zărise în salonul Nataliței craii știuți ai târgului, dar săltase din umeri cu inimă nepăsătoare. Ba, o dată, deschizând ușa și dând ochi cu maiorul Cândea se retrăsese ca unul ce a greșit odaia de otel, zicând: pardon!

Cui pârjolit de foc a străpuns atunci inima Nataliței, dar mai abitir s-a fost îndurerat când intendenta baronesei, prietenă cu Fraulein, guvernanta lui Iustin și Mihăiță, a istorisit că a surprins vorbă între Anton și ibovnică, aceștia crezându-se singuri.

„Am auzit că nevastă-ta a avut un succes boeuf la serata Studenților... Tot târgul zvonește de frumusețea și toaletele ei...”

„Nu-ți ajunge nici la călcâie, iubita mea, n-ar merita nici măcar să-ți înnoade șireturile corsetului...”

„Lingușitorule!”

„Îți jur! Un chip drăgălaș și atât! N-are rasa ta, n-are clasă... Frumusețe de portiță.”

„Cât de răi puteți deveni voi, bărbații, când încetați să

iubiți...”

„N-am iubit-o niciodată. M-a amețit, acum înțeleg, prospețimea de copilă neștiutoare. Iaca, farmec care prea repede se ofilește...”

„Ce ai simți dacă un alt bărbat ți-ar lua locul?...”

„Nimic. Bag de seamă că de la o vreme neghiobii știuți ai orașului îi dau târcoale, dar cu asemenea iscuseli nu mă smulge ea de lângă tine... Vezi, avea Natalia un bun simț pentru care o prețuiam nu puțin. Acum l-a rătăcit... Veșminte fistichii, sulemeneală...”

„Și eu mă sulemenesc, iar straiul nu mi-e de stareță...”

„Ce-i îngăduit unei prințese, silă îmi face când întâmpin la o țărăncuță...”

Natalița, doborâtă, istorisise soacră-sii vorbele grele auzite. Cucoana Ecaterina sărise mânioasă Bistriță, trântind de sobă glastra cu roze tomnatece.

— Aceasta n-am să i-o iert și nu-l mai cunosc de fecior. Prea mârșav zămislit e bărbatul ce-și spurcă singur cuibul. Că și-a rătăcit mințile după o muiere, mai pricep, dar să-și mânjească nevasta legiuită care i-a născut doi prunci, cu balegă și dohot, îi faptă prea scârbovnică și de neiertat. Mi-i rușine că l-am purtat în pântece.

Căzuse în jilț cu mâna la inimă de se speriase rău Natalița, făcând-o să-și uite aleanul. Când o simțise mai în puteri, rostise cu inima strânsă:

— Decât așa, eu zic că mai bună-i despărțenia.

Cucoana Ecaterina o scrutase cu ochi pătrunzători:

— Ți-i drag tare?

— Da... Mi-i drag.

— Asta-i mai rău ca orice, căci din oțel trebuie să fii pentru a face politichie cu omul iubit.

— De aceea zic, să iau copiii și să mă întorc la tataia. Soacră-sa oftă ducându-și mâna la grumaz:

— Mare vâlvătaie va stârni asemenea tărășenie! O avea ce măcina cu limba harnică tot cuconetul fără treabă din târg, până dincolo de hotar.

Natalița plângea lin, fără nas și ochi roșii, și cucoana Ecaterina își zise că se aseamănă cu Sfânta Fecioară.

— Și parcă așa nu clevetesc? Mi-i rușine a mai da ochii cu slugile, darmite să-mi arăt chipul pe Corso! Nu ți-am zis-o pe cea din urmă. Matale ai zăcut două zile în iatac și, ținând porțile zăvorâte, n-ai avut cum s-o afli.

Soacră-sa se dezlipi de spinarea jilțului, azvârlindu-și trupul dinainte.

— Altă boacănă? Știu că a fost soarea simandicoasă la Viforeni, sărbătorind prefectură nouă. Era vorba să mergeți dimpreună, tu cu Anton.

— Chiar așa, oftă Natalița. Anton a venit acasă, și-a pus fracul și mă aștepta în salon. Îmbrăcasem rochia de tafta albă cu pazmanterii verzi.

— Și-mi pot lesne închipui că arătai ca o cadră. Doar

am fost de față când opintea cusătoreasa...

Natalița izbucni în plâns:

— Abia de s-a uitat la mine și atuncea a mârâit nemulțumit: „Alt strai mai de soi decât zarzavatul ăsta n-ai găsit în cuferele tale?”

— Da, rosti cucoana Ecaterina, bag de seamă că îi chior de amândoi ochii. Și?

— La început, s-a ținut lângă mine, dar cerceta mereu spre ușile sălii. Baroneasa a sosit târziu, după miezul-nopții.

Cucoana Ecaterina râse rău:

— Muierea e școlită, nu mielușea albă ca tine. Vii la urmă și te bagă toți în seamă de parcă ai fi împărătiță. Mai pun rămășag că arăta ca o flamură, deși afurisita are știință aleasă când îi vorba de veșminte.

— Adevărat, recunoscu Natalița, din clipa când s-a fost ivit ea, toate păream înveșmântate ca de bogdaproste. Rochie roșie jar, fără umeri și spinare, strânsă pe trup ca un scutec ud, chenăruită de pene de struț negre.

— Ca la șantan!

— Așa gândești dumneatale, dar toți ochii erau pe ea. În bărbați parcă dăduse strechea, se grămădeau în jurul ei și doar că nu-i sărutau încălțările.

— Hm! iscusită muiere... Și Anton?

— Din clipa aceea a pierit de lângă mine și nu l-am

mai văzut. Simțeam că o să mă prăpădesc de rușine. Am mai îndurat un ceas, iar apoi am cerut iertăciune gazdelor, deslușindu-le că Mihăiță fiind zăcaș cu fierbințeală mare, negreșit trebuie să plec.

— Da, făcu soacră-sa pe gânduri, da... Ca s-o întreci n-aveai decât a te despuia ca pe vremea lui tata Adam.

— De aceea, urmă Natalița, gândesc că înțelept e să-mi iau tărăbuțele și pruncii, căci nu mai pot îndura durerea și umilința. Dansau împreună și trecând dinainte-mi, unde ședeam pe canapeluță încercând a sporovăi cu Brăileasca, îmi zâmbea cu îngăduință de parcă i-aș fi fost slugă. Ba, a avut grijă a-mi ajunge la ureche: „Invit-o și pe nevastă-ta la dans... Știi, nu se face...”

Izbucni în plâns amar. Cucoana Ecaterina îi puse mâna pe creștet:

— Ia-o domol, totul se uită în astă lume. Peste o săptămână, se va găsi alt prilej de clevetealǎ.

— Doar că eu nu mai pot îndura. Și nici nădejde de îndreptare nu se află. O știe și ultimul neghiob! Dragoste cu sila îi peste putință. La noi în meleag, oamenii râd cu alte cuvinte: Iubește-mă, că te tai!

Cucoana Ecaterina rămase pe gânduri. Îi era milă de Natalița, teamă de vorbele târgului. Cu Anton însă, cuprins de fierbințeală precum cotârlanii în nopți aromate de mai, pentru clipă, nu se afla leac.

— Du-te, fata mea. Poate că ai dreptate...

Plecă într-un zori de zi primăvăratec cu pruncii și cuferele de zestre, fără să vestească pe nimeni. Dimineața era însorită. În inima Nataliței, ursită necruțătoare săpase mormânt. Narcisele, bujorii, crinii și floarea miresei îl învăluiau în giulgiu alb.

*

— Bătrâna a mai vorbit? întrebă Anca. Andrei, livid, nu răspunse.

Privindu-l, Anca abia își stăpâni o exclamație de spaimă. Într-o singură oră doar, locotenentul își pierduse aerul adolescentin. Căpătase chipul unui om matur. Întâlnise nu o dată, în lecturi sau conversații curente, expresia „îmbătrânise dintr-o dată”, sau „peste noapte”, dar își închipuise totdeauna că acestea sunt simple figuri de stil. Ca și „i s-a făcut părul măciucă” sau „a văzut stele verzi...”

Andrei își greblă tâmplele și se așeză la birou. Oboseala umerilor și a spatelui spuneau mai multe despre starea lui de spirit decât chipul și privirea stinsă.

— Ai vorbit cu spitalul? Ce se aude?

— Rău, oftă Andrei. Nu și-a revenit. E la reanimare, bineînțeles... transfuzii, perfuzii, dracu’ știe ce-i mai fac...

— O să fie bine, ai să vezi...

— O să fie bine! izbucni Andrei iritat. Hai să vorbim

să n-adormim... Își încleșta pumnii: Îmi vine să-i ucid pe amândoi! Înțelegi, i-aș pune la zid fără milă! Asta-i lipsea la cap sur: amantă.

Brusc, fără nicio legătură, Anca își aduse aminte de un proverb: capul măgarului nu încărunțește niciodată. O apucă un râs isteric, de nestăpânit. Hohotea cu lacrimi și convulsii, se îneca de râs. Andrei o privi stupefiat, apoi se înfurie:

— Într-adevăr, al naibii de vesel! Știi ceva? Ce-ar fi să te distrezi în altă parte?

Fata făcea eforturi să se oprească, dar simțea că-i e peste puteri. Se îndreptă ca amețită spre chiuvetă și își turnă un pahar cu apă. Îl bău cu înghițituri mici, încercând să respire adânc.

— ...Ajutor!...

Dintr-un salt, Andrei fu lângă telefon. Apucă receptorul:

— Vă ascult! Vorbiți...

— De ce nu veniți? V-am chemat mereu... Mor... Veniți, copii... Vă implor... Nu vreau să mor singură.

Se auzi un zgomot surd și Andrei înțelese că bătrâna a scăpat receptorul. Rămase câteva clipe nemișcat apoi, străfulgerat de o idee, trecu la celălalt aparat și formă un număr scurt.

— Alo! Pompierii? sunt locotenentul Andrei Dumitrașcu de la miliția orașului. Vreau să vorbesc cu

ofițerul de serviciu... Da, aștept...

Traian Ionescu, sosit atunci, îl privi cu gura căscată.

— Ce dracu’ vrei să faci cu pompierii? E un incendiu pe undeva?

Ascultă, convorbirea lui Andrei din ce în ce mai perplex:

— ...E un caz de forță majoră... Mobilizați mașinile, și prezentați-vă de urgență la sediul miliției... Știu ce vorbesc... De urgență, insist!... Pe răspunderea mea!

Traian îl măsură lung:

— Mă, tu ai înnebunit?

— Nu m-aș mira.

Capitolul XIII

Le trecuse somnul și cheful de cozonaci moldovenești. Doar Marcela, gămană[29] incorigibilă, consulta din când în când ceasul. Unul din secrete e să deschizi cuptorul la țanc. Dacă-i prea devreme – cade aluatul – dacă-i prea târziu, se arde.

Damian, cel mai impresionat dintre toți (nu putea uita priveliștea care aducea a masacru, din apartamentul Cațincăi Varlam), fuma țigară după țigară, fără sa mai folosească bricheta sau chibritul. Le aprindea pur și

---

[29] Om lacom, care mănâncă mult.

simplu una de la alta.

— Mi se pare fantastic! exclamă poate a zecea oară... Auzim despre crime, citim, știm că există, dar tot avem impresia că țin de cinema sau că se întâmplă pe alte meridiane, în orice caz la mii de kilometri distanță de noi. Când se comite însă așa ceva lângă tine, cu un om pe care l-ai salutat ieri sau azi-dimineață, te copleșește o senzație de imposibil. Probabil, rămâne totuși ceva de calitate în natura umană care ne împiedică să ne obișnuim cu ideea de odios.

— Asta nu-i rău, observă nevastă-sa. Chiar aseară am văzut-o când se întorcea acasă... O femeie ciudată... Pleca în fiecare zi, dar absolut în fiecare zi la ora zece și se întorcea seara la opt. Ce naiba făcea în intervalul ăsta, unde umbla iarnă-vară, nu pot să pricep?!

Marcela și Costică ciuliră urechile. „Filozofeala” lui Sandu îi interesa prea puțin. Savurau însă elementul de senzațional, amănuntele stranii sau picante, elementele *shoking* ale evenimentului. Aveau ce să povestească acasă...

— Chiar! făcu Marcela. Slujbă n-avea la vârsta asta și, pe urmă, ce serviciu e ăla de la zece la opt?!

Damian presupuse, umplându-și paharul:

— Poate dădea lecții de limbi străine. Cunosc mulți „fostulești” care o fac și asta ar explica programul.

— Nu, răspunse Coca. Așa a crezut și Dumitreasca,

mama Mădălinei, care a întrebat-o direct. Bătrâna i-a răspuns pe un ton categoric că nu s-a ocupat în viața ei de așa ceva și că, slavă Domnului, are din ce trăi.

— Da, nu părea s-o ducă rău cu banii.

— Nu știu ce o fi avut prin casă, că nu invita pe nimeni, și pe poștaș îl ținea în ușă, dar era îmbrăcata foarte bine. Cam fistichiu pentru vârsta ei, însă realmente excelent. Am văzut-o o dată cu un astrahan, o frumusețe.

— Ce vezi fistichiu aici? o întrebă Marcela.

N-avea niciun fel de încredere în aprecierile soră-sii, care-și permisese de câteva ori, la modul discret, să-i sugereze toalete mai puțin „epatante". Costică, încredințat că nevastă-sa constituie un model de eleganță și bun gust, împărtășea aceeași părere.

— Nu-i vorba de astrahan... Mă refer în general. Nu mai ține, la o sută de ani, să faci pe madona. E adevărat că își păstrase o siluetă fantastica, din spate puteai să-i dai și treizeci de ani, totuși nu mai merge să porți minijup sau fustițe cu bretele și bluze cu mâneci bufante la vârsta asta.

— Cine o fi căsăpit-o? reveni Damian la aceeași idee. Cine? Cu ce interes? De ce, domnule, de ce?

Cumnatul său cugetă adânc:

— Asta-i treaba miliției s-o descopere. Vrei s-o faci în locul lor? Pentru salariul pe care-l primești, muncești

destul.

Râse încântat, convins că a făcut un banc formidabil. Sandu îi azvârli o privire „hai că ești prost!”, dar nu comentă. Coca reluă:

— Oricum, era o ființă stranie. Nu întreținea relații cu nimeni din bloc și, dacă te întâlneai cu ea pe stradă, în fine, în altă parte decât aici, acasă, trecea pe lângă tine prefăcându-se că nu te vede.

— Nu-i adevărat! țâșni glasul lui Dănuț.

Cu energie, cuvinte duioase și pline de îmbărbătare, „boule!”, și câteva palme, maică-sa izbutise să-l culce cu o oră în urmă. Acum stătea în pragul dormitorului într-o pijama bleu cu ciupercuțe. Târa după el un cățel de pluș orange și Cătănoiu își zise că „ăștia care proiectează modelele de jucării ar trebui vârâți la balamuc. Cine dracu a mai văzut potaie portocalie?”

Coca se uită distrată la Dănuț, fără urmă de supărare. Era impulsivă, generoasă cu puștiul în palme și sudălmi, dar îi trecea repede. Acum îl cârpea de-i săreau fulgii, iar după cinci minute îi dădea zece lei să-și ia „ciungă”.

— Ce nu-i adevărat, mă? se interesă căscând Cătănoiu.

Dănuț mușcă urechea cățelului căutându-și cuvintele:

— Ce spunea mama... Că nu știe de nimeni... Când o vede pe prietena mea, doamna Racoviceanu, îi spune

totdeauna la fel: „Tot n-ai crăpat, bestie?”

Damian ridică din umeri – n-avea încredere în vocația pentru adevăr a băiatului – iar ceilalți nu-i dădură mai multă atenție. Costică se ridică alene și se întinse scoțând un geamăt caracteristic.

— Eu mă duc să mă întind...

Îl urmă și nevastă-sa. Rezemat în coate, Damian privea în gol. Îl obseda un amănunt remarcat în apartamentul Catincăi Varlam. Fotografia înrămată a unui bărbat. Era încredințat că mai zărise undeva chipul acela, dar nu știa unde.

*

— Ce-au zis? se interesă Ioana.

Vasile se depărtă de telefon trecându-și instinctiv palma peste obrazul neras.

— Aceeași situație, n-a intervenit nicio schimbare.

— Cu cine ai vorbit?

— Cu medicul de gardă.

— Da... făcu pictorița, ca să spună ceva.

Se simțea sleită de oboseală. O oboseală aparte, sufletească, oboseala învinsului. Avea impresia că Vasile se află la mii de kilometri distanță. Ochii i se umplură de lacrimi. Zeci de imagini i se perindară prin minte, clișee duioase, colorate dulce, emoționante sau numai amuzante... Ea cu Vasile, într-o pădure de la marginea orașului, sărutându-se ca doi puști sub o

salcie, buchetul imens de trandafiri și bucuria lui când i-l dăruise de ziua ei, nopțile petrecute împreună, îmbrățișați cu disperare. „Ne strângem de parcă mâine ar trebui să pleci la război...” O seară la un restaurant mai modest, când nu-și puteau desprinde privirile, iar el îi săruta mâna ori de câte ori se credea neobservat... La o masă alăturată, un grup de bărbați și femei, toți tineri până în treizeci de ani, îi urmăreau distrându-se în mod evident. Unul dintre ei comentase bine dispus, destul de tare ca să fie auzit: „Pun pariu pe zece baterii că, acolo sub masă, se desfășoară un foarte interesant joc de picioare...”

De rușine, Ioanei, roșie făclie, îi dăduseră lacrimile. Acasă însă râseseră, mai ales că individul ar fi câștigat cu siguranță rămășagul.

Acum, în zorile neguroase ale dimineții de iarnă, pictorița, realiza că, odată cu Vasile, cariera ei sentimentală lua sfârșit. Bineînțeles, vor mai exista bărbați, aventuri sau combinații serioase, eventual o căsătorie de rațiune, dar de iubit nu va mai iubi niciodată. La vârsta mijlocie, dragostea e un privilegiu, un dar divin, de care puțini au parte. Preocupările curente oscilează între carieră, studiile copiilor – treaptă, examen de admitere la facultate – inerentele probleme de sănătate care se ivesc: spondiloză, tensiune, afecțiuni hepatice sau renale, un stomac

incomod...

Cu Vasile, Ioana își îngropa și ultima dragoste, cea mai frumoasă, tocmai fiindcă era ultima. Iar pictorița, o carnală pentru care a iubi și a fi iubită constituia o necesitate vitală, rațiunea ei însăși de a exista, perspectiva peisajului tern, lipsit de bucurii care i se așternea în față, îi sfâșia inima, o făcea să sângereze. Ce zile pot fi acelea când nu mai aștepți tremurând un telefon, „telefonul lui”, când îți vine amețeală doar gândindu-te că peste zece minute te va lua în brațe, și-l aștepți la fereastră vibrând de nerăbdare, când fiecare sărutare intensă, dureroasă pare ultima. O dată, copilăroși, și tocmai în tușele adolescentine ale dragostei lor consta marele, ineditul farmec al acesteia, făcuseră socoteala câte sărutări schimbaseră. La o medie modestă de o sută pe zi, ajunseseră cam la treizeci de mii... Dumitrașcu se fâțâia prin living nehotărât:

— Nu știu ce să fac...

Ioana își ridică sprâncenele pensate.

— Adică?

— Mă duc acasă, sau...

— Sau ce?

Inginerul o privi ca un câine bătut.

— Te rog, nu fi dură. Ajută-mă...

— Cum pot eu să te ajut? oftă pictorița.

Intuia perfect ce se petrece în inima lui Dumitrașcu.

La spital n-avea ce căuta și apoi e îngrozitor să patrulezi acolo, în coridoarele reci, cu miros de dezinfectant, cercetând chipurile indiferente ale celor în halate albe. Mai bine te îmbeți în odaia ta, tresărind la fiece telefon. Și totuși, îi era groază să se întoarcă acasă. Singur, în decorul dezolant al camerei de zi, unde urmele scandalului nu fuseseră încă înlăturate.

— Dacă vrei să rămâi la mine...

Dar o spusese cu jumătate de glas și Vasile înregistra dureros nuanța. Până ieri, perspectiva ca Dumitrașcu să petreacă o zi întreagă cu ea sau o noapte o făcea fericită. Bătea din palme și Vasile dădea fuga la prima Alimentară să cumpere șampanie.

— Nu pari prea încântată... Dacă te deranjez...

Pictorița îi ocoli privirea:

— Știi bine că nu-i vorba de deranj, dar îți spun sincer că nu-mi dau seama cum trebuie să procedezi. Presupun că e înfiorător să te întorci acum acasă, să rămâi singur, să dai ochi cu Andrei...

— Așa e, recunoscu inginerul. Mă apucă groaza.

— Pe de altă parte...

Pictorița se întrerupse șovăind. Inginerul făcu interogativ:

— Da?

— Pe de altă parte, respiră zgomotos Ioana, nu știu dacă se face să rămâi la mine. Cunosc interpretările

binevoitoare de genul „auzi, nevastă-sa-i pe moarte în spital și lui îi arde de metresă! Măcar câteva zile, putea să se abțină... Am zis totdeauna că bărbații sunt porci!...” Ăștia sunt oamenii, dragul meu, conchise, și din păcate trebuie să ținem seama de opinia lor. Trăim printre ei, alături de ei, nu-i putem ignora.

Dumitrașcu dădu din cap încuviințând:

— Da... ai dreptate...

Apelul telefonului îi făcu pe amândoi să tresară.

— E spitalul! suflă Vasile cu inima sărită.

— Le-ai dat tu numărul meu?

— Nu... Răspunde odată!

Intrigată și neliniștită, „cine naiba să mă sune duminică la ora patru dimineața?!”, pictorița ridică receptorul. Recunoscu imediat glasul glacial al lui Andrei. Fără să se scuze, fără să salute, rosti scurt:

— Casa doamnei Ioana Costea?

— Da, făcu răgușită pictorița.

— Vă rog să-i comunicați inginerului Dumitrașcu să se prezinte, de urgență, la spital. Soția dumnealui e în comă Nădăjduiesc să nu-i creați impedimente.

Apoi Andrei întrerupse legătura.

„Câtă insolență!” gândi Ioana cu obrajii pară de indignare. Dar își simțea inima înnodată de spaimă.

*

— E incalificabil! izbucni Andrei trântind receptorul.

Să trăiești aproape douăzeci și cinci de ani cu o femeie și s-o tratezi ca pe un câine.

Lui Traian, comparația nu i se păru tocmai reușită. Cel puțin aristocrația canină, și cunoștea câteva mostre, ducea un trai princiar. Uneori, stăpânii se frustrau pe ei pentru ca Rex, Lord, Prinț sau Costică să aibă o bucată bună de carne.

— Moare, domnule, înțelegi? Moare și el se distrează cu amanta!

Își pierduse orice reticență și vorbea liber în fața lui Traian vis-à-vis de care până acum se jenase să-și etaleze problemele de familie. Anca, așezată pe un sfert de scaun, nu știa cum trebuie să procedeze. S-ar fi dus acasă (se rezolvase problema cu maică-sa, iar Andrei în starea de spirit în care se afla o înfricoșa și-l simțea străin), dar îi era teamă ca ulterior el să nu-i reproșeze: „Când am fost la ananghie, în loc să stai lângă mine, ai dat bir cu fugiții la mămica...”

— Cred că exagerezi puțin, încercă să-l tempereze Traian.

— Cum exagerez?

— Hai să fim cinstiți! Ce putea să facă acum bătrânul? Treișpe-paișpe singur între patru ziduri? Cu ce o ajuta asta pe maică-ta?

— E în primul rând, o chestie de decență! strigă indignat locotenentul. Să admitem că nu știam cine-i

individa și unde-l pot găsi. Ce făceam?

— Tot așa puteai să nu știi că taică-tău are grupa sanguină 0. Nu-i genul de chestie care se discută în familie la micul dejun.

— Ești cinic!

— Realist.

Anca îi urmărea speriată, nu înțelegea de ce Traian îl incită. Argumenta cu bun simț, fără îndoială, dar trebuia să țină seama de sentimentul extrem de puternic care-l lega pe Andrei de mama sa. Atât de puternic și exclusiv, încât uneori chiar ea, Anca, tolerantă în genere, se simțise. Își amintea mereu, cu ciudă nealterată, de o excursie ratată... Trebuiau să plece pentru un week-end la Cheia împreună cu alți prieteni și Anca așteptase „escapada” cu bucurie și nerăbdare. Erau primele zile pe care urma să le petreacă în întregime cu Andrei. Locotenentul se eschivase chiar în ajun. Rude îndepărtate de-ale doamnei Dumitrașcu își anunțaseră sosirea, și Andrei – recunoscând că nu-i văzuse în viața lui – urma, la ordinul maică-sii, să le arate orașul... Aveau nevoie de ghid ca să străbată Corso, să viziteze câteva biserici și restaurantele „exotice”...

Un căpitan de pompieri voinic, mustăcios și cu figură sanguină de om care nu disprețuiește bucuriile vieții, pătrunse zgomotos în birou. Salută de circumstanță și

se interesă neliniștit:

— Ce s-a întâmplat, oameni buni?

— Unde-ați parcat mașinile? Nu v-am auzit! vorbi Andrei zorit.

— Pe paralelă, aici e îngust. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, ce s-a întâmplat? N-am zărit nicăieri nicio urmă de incendiu...

Traian, căruia Andrei îi explicase detaliat ceea ce intenționează, urmărea curios reacția căpitanului de pompieri.

— Nu-i vorba de vreun incendiu, ci de o acțiune specială a cărei răspundere mi-o iau în totalitate. Veți traversa orașul cu sirenele declanșate.

Pompierul, perplex, se uită instinctiv la ceas, apoi din nou la locotenent. Așa, părea normal... Căpitanul își regăsi graiul:

— Ce vreți să faceți? Revoluție?

— Credeți că-mi arde de spirite?

— Vă dați seama ce stârniți în oraș? O panică și o derută care pot avea consecințe grave.

— Repet, sublinie hotărât Andrei, îmi asum întreaga responsabilitate. Vă rog să mă ajutați! Omenește vă rog!

Pompierul o ținea pe-a lui:

— Probabil că n-ați traversat încă un oraș în tulumbă. E de ajuns una singură și toată lumea se uită după ea. Mai multe însă cu sirenele urlând, chiar dacă stă să se

lumineze, pot crea o situație nebănuit de primejdioasă.

— Discut cu dumneavoastră în calitate de ofițer de serviciu al miliției acestui oraș. Comandant! În consecință, răspund de viața fiecărui individ. Înțelegeți-mă! Ajutați-mă!

Pompierul, om sărit de patruzeci de ani, îl privi pe sub sprâncene. Mai întâlnise el mucoși din ăștia care-și dau aere. „Dacă nu-și frânge gâtul, să-mi spui mie Cio-Cio-San[30]!”

Traian, uluit de tonul hotărât al lui Andrei cât și de bizarul, extravaganța ordinului, interveni:

— Te-ai gândit bine ce faci?

— Extrem de bine.

— Explicați-mi cel puțin despre ce e vorba? reluă pompierul.

— Amănunte ulterior, timpul nu-i în favoarea noastră. Este vorba de salvarea unei vieți omenești și motivul mi se pare suficient pentru a justifica orice efort sau sacrificiu. Comunicați șoferilor să păstreze în permanență legătura cu mine prin radio. La momentul oportun vor primi dispoziții pentru felul cum trebuie să procedeze în continuare. Insist, urgență!

Pompierul săltă din umeri și părăsi biroul. Știa ce avea de făcut.

---

[30] Personaj fictiv din opera „Madama Butterfly”, compusă de Giacomo Puccini pe un libret de Luigi Illica și Giuseppe Giacosa.

*

Sora observă lacrimile care curgeau pe obrajii inginerului Dumitrașcu și, încă tânără, abia ieșită de pe băncile liceului sanitar și „nedezumanizată” simți că i se face milă. Vedea pentru prima oară un bărbat, și pe deasupra, bătrân, plângând. Până acum i se păruse că predicatul se aplică exclusiv copiilor.

— Nu trebuie să vă pierdeți nădejdea... Noi, inventă, credem că va fi salvată.

Vasile, întins pe un pat alături de Vivien, îi mulțumi dând ușor din cap, fără să deschidă ochii. Se afla de cinci minute conectat la aparatul de transfuzie. Spitalul își epuizase rezerva grupei de care ținea Vivien și i se părea ciudat că sângele lui trece acum în venele ei. Erau atâția ani de când se comportau unul față de celălalt ca doi vrăjmași. Când oare se căscase prăpastia dintre ei? Foarte curând după căsătorie, dar ce anume generase fisura habar n-avea. Dumitrașcu, vorba Ioanei, nu era un analitic, totuși încerca să-și amintească de un eveniment, o întâmplare, un incident cât de mărunt care să explice ruptura intervenită în căsnicia lor.

„Poate că nu m-a iubit niciodată, așa cum presupune Ioana”, dar gândul, acu când Vivien își trăia poate ultimele clipe, i se păru o impietate. Încercă să recapituleze momentele frumoase din viața lor.

Ioana: „Imposibil ca între voi să fi fost totul urât, totul

cenușiu și lipsit de afecțiune. În materie de pozitiv sau negativ, nu există fenomen absolut pur în natură și societate...”

Vasile își încreți pleoapele concentrându-se: „Ce a fost cu adevărat frumos? Când am simțit că mi-e bine, că mi-e cald, că suntem inimă lângă inimă?”

Abia acum realiza surprins că, în douăzeci și cinci de ani, n-o auzise spunându-i niciodată mulțumesc.

Făcea absolut tot menajul, de la gătit până la curățatul frigiderului, îi spăla lenjeria intimă, prepara pachețelul lui Andi pentru școală, îi aducea cafeaua la pat. Toate acestea însă păreau normale, obligații ce cădeau firesc în sarcina lui Dumitrașcu.

Inginerul iubea florile și, mai ales, îi plăcea să le dăruiască. Nu lipseau niciodată din casă, chiar iarna când prețurile sunt incomode. Vivien le lăsa să zacă pe masa din bucătărie, iar odată, enervată, le azvârlise pe ciment: „Mai slăbește-mă cu zarzavaturile tale! Nu-s bune nici de salată...”

Nu, nu auzise mulțumesc nici când, întors dintr-o delegație în Turcia, îi adusese economisind dur și necheltuind pentru el măcar o liră – se hrănea cu pesmeții, salamul și conservele cumpărate de-acasă – medalionul cu lanț de aur. Vivien îl cântărise în mână, închizând ochiul stâng ca un geambaș, și dăduse fuga la bijuterie să-l aprecieze. Revenind comentase: „Hm! Nu-

i cine știe ce... Paișpe carate, șapte grame și trei puncte...” În general, Vivien își cheltuia rezerva – congenital anemică – de amabilitate și căldură în relațiile cu străinii. Meniului casnic îi erau destinate insultele, tonul ridicat, reproșurile, figura acră, părul atârnând în lațe.

Tot Ioana: „Nu înțeleg de ce trebuie să fiu politicoasă și drăguță la serviciu, pe stradă, în tramvai și nu, în primul rând, cu omul care mi-e drag. Intimitatea nu presupune lipsă de maniere și cine procedează altfel e un subcivilizat. După cum nu înțeleg de ce, când îmi vin Popeștii în vizită, trebuie să le servesc cafeaua în serviciul de Sevres, iar cu bărbatul meu s-o beau din cești ciobite pe care le cumpăr la bazar, cinci lei bucata...”

Cu mâna rămasă liberă, inginerul își șterse lacrimile. Aforismele Ioanei și eternele comparații! Nu, nu era corect din partea lui, mai ales acum când Vivien se afla poate la un pas de moarte...

Întoarse încet capul și-i privi profilul tras. Nările lipite erau galbene, chipul, în general fără obraji, părea neînsuflețit, doar piele întinsă pe oase. Vasile fu cuprins de un val de tandrețe sau poate numai milă sfâșietoare, nu-și dădea seama. O simți ciudat de aproape... alt sentiment decât încerca alături de Ioana, dar înțelese dintr-o dată că pe femeia aceasta n-o va putea părăsi. O

imposibilitate organică, pe care nici măcar nu mai încerca s-o analizeze.

Ioana: „N-ai să fii al meu, Vasile. O intuiesc, o presimt, o știu. Mă iubești, sunt convinsă, dar de ea nu te vei despărți niciodată...”

Lacrimile îi inundară din nou ochii. Pe urmă intră medicul.

*

...Opt luni încheiate rămăsese dimpreună cu Iustin și Mihăiță în conacul de pe malul Trotușului. Tataia apăsa ca Natalița să înceapă procesul de despărțenie și chiar tocmise avocat.

— Cu cât mai degrab’, cu atât mai bine. Ești tânără, abia de douăzeci și unu de ani, nădejdile nu ți s-au istovit, multe poteci bucuroase ți se deschid înainte.

— Am doi prunci. Cine-și ia asemenea povară la drum?

— Și ce dacă-i ai? Să-ți trăiască! Iar eu, mulțumesc Cerului, sunt îndeajuns de avut pentru ca fiica mea și nepoții să nu trăiască în calicie. Și-apoi Anton va fi silit la judecată să plătească parale bune pentru creșterea copiilor.

— Cine o să mă ia? Decât un văduvoi slut cum a nimerit Elencu Vasiliad, mai bine-mi pun juvățul.

— Că Anton chelbos și cu privire satanicească o fi vreo cadră de bărbat.

— Îi! Ca dovadă, cea mai chipeșă muiere din târg și l-a luat de ibovnic. Și asta în văzul lumii.

— Ca să-i ușureze punga. Unde mai găsea nătâng pe potrivă, să se lase jumulit până la piele? Mâine-poimâine îi dă și ochii...

— Îl iubesc, tataie...

— Învață una de la mine, Natalie! Du-te după cel care te iubește el, nu pe care-l iubești tu. Și să mai știi alta! Anton, așa cum se arată, nu-i bărbat de nădejde. Chiar dacă patima pentru baroneasă i se mântuie, la cel dintâi colț de uliță altă catrință îl aprinde bobotaie.

— Cunoști bărbat care să fi iubit o singură femeie în viață?

— Puțini, ce-i drept, și nici eu n-am fost dintre aceia, căci mamă-ta, Dumnezeu s-o ierte, nu se fălea cu sânge fierbinte, și așternut îmbietor. Ești destul de mare ca să ți-o spun azi. Am călcat pe alături, dar nu mi-am stricat casa și nici n-am urlat pe toate acoperișurile că iubesc alta și că muierea legiuită îi cu atât mai prejos decât ea, încât nu merită să-i aducă nici măcar clistirul. Numai pentru asemenea vorbe și eu în locul tău aș fi fost a doua zi la judecătorie.

În opt luni, Anton nu-i îndreptase nicio scrisoare. Natalița se necăjea amarnic. „Pricep că eu nu-i sunt dragă, dar și de prunci să se lepede?”

Vești primea de la soacră-sa, dar Natalița știa că nu-i

spune tot, că vrând s-o cruțe, umblă cu vorbe ocolite. Era lesne de priceput însă că Anton tot amețit de dragoste se află, că fiece zi și sărutare a baronesei îl înstrăinează și mai mult de ea și copii. În vară, aflase din scrisoarea unei prietene că au plecat toți trei – baronul, nevastă-sa și Anton, la Nisa... Bun înțeles, cheltuiala o ținea dumnealui care mai scosese din bancă 500 000 de franci. Soacră-sa nu suflase cuvințel, dar Natalița vrând să cunoască mai multe îi scrisese de-a dreptul că a aflat de ultima lui neghiobie.

Cucoana Ecaterina răspunsese în doi peri, bucșindu-și scrisoarea – n-avea alt cum umple paginile – cu vorbe și povețe bătrânești.

„Nu-ți pierde nădejdea, Natalie... Unde focu-i mare și cenușa-i multă... În război și în dragoste, izbândește cel care se dovedește mai răbduriu... Dumnezeu îți ia mințile cu o mână, dar după ce te-a încercat, ți le dă înapoi cu două... Tată-tău vorbește de despărțenie! Hm! Lesne a zvârli ulciorul de zid și a-l fărâma, dar cum îl alcătuiești iară? Chibzuiește bine, Natalie, nu te lăsa mânată de trufie și inimă mânioasă. Ești tânără, ai vreme să mai aștepți măcar un an. Știu, Anton îi ticălos, dar Dumnezeu a născocit o dată cu păcatul și îndreptarea. Amândouă îs ale oamenilor...”

Se treziseră cu Anton bătându-le la porți, toamna, în preajma Sfântului Dumitru. Seara era neguroasă, cu

ploaie harnică. Din macferlanul dumnealui, apa curgea șiroaie. Deschisese chiar Natalița, jupâneasa fiind îngăduită în sat, unde taică-său bolea singur pe patul de moarte. Dintâi se speriase necunoscându-l. Slăbise ca un ogar, două crețuri adânci îi chenăruiau gura, puținul păr de la tâmple albise. O cuprinsese în brațe, dar îi ocolise buzele, lipindu-și doar obrajii de tâmplele ei. La fel, gândise Natalița îndurerată, ar fi îmbrățișat-o și pe bunică-sa.

— Am venit să te iau acasă.

— Aceasta o vom vedea. Dezbracă-te.

Din păcate, spre a ajunge în alte odăi, nu puteau ocoli holul unde tataia stătea la taifet cu Matilda Bontaș, o cucoană de prin vecini. Când dădură ochii cu el, bătrânii tresăriră ca dinaintea unei arătări. Ținând ighemoniconul însă, încropiră voroavă de salon... „Cu ce ai ajuns, cât a ținut drumul, cum e vremea în Ardeal... Iaca, la noi, ține ploaia de trei luni, s-a prăpădit tot popușoiul..." După care, Bontășoaia, muiere vârstnică și cu diplomație, își luase rămas bun, îndreptându-se spre casele dumneaei, unde trebuia să se întâlnească negreșit cu arendașul.

Numai ce se închisese ușa și Anton rostise bătăios:

— Am venit s-o iau pe Natalia și copiii.

Cuconu' Manole zâmbise hâtru:

— Numai ce mă întrebam care-i pricina pentru ca ne

cinstești casele...

— Am spus-o limpede. Adaug că vremea mi-i drămuită. Dacă Natalia începe a griji de cufere, putem pleca mâine în zori.

— Cutezanța ți-i fără asemănare, ginere. Aceasta, ca să nu zic neobrăzarea! Dintâi, nu știu dacă Natalița te va urma...

— Mi-i soție și datornică s-o facă, iar domnia ta nu te poți împotrivi.

— Natalița și copiii se află sub protecția mea. Aceasta-i una. A doua, la mine în casă doar eu poruncesc.

Anton se răsuci spre Natalița:

— Vii? Putem înnopta la han.

Natalița, palidă, cu ochii făclie – simțea cum îi ard – rămăsese în picioare stâlpind soba fierbinte.

— De ce ai venit după mine?

— Suntem căsătoriți și cuvenit e să trăim unul lângă celălalt.

— În aste opt luni, care s-au mistuit, nu tot cuvenit era?

— Ți-am îngăduit să te dezmeticești și să pricepi că hotărârea ți-a fost pripită și neghioabă.

Natalița își mușcase buzele:

— Nu cu asemenea vorbe ai să mă întorci, Antoane. Spune-mi pricina cinstită pentru care ai venit să mă cercetezi. Te-a lepădat baroneasa?

Era cea dintâi oară când îi pomenea lui Anton de ibovnică.

— Baroneasă?! Fantezii și cleveteli.

— Dacă nu vrei să vorbim cinstit și deslușit, în zadar te-ai mai urnit la drum. Răspunde-mi dintâi care-i pricina că vrei să ne întorci acasă.

Anton se încruntase. O singură oară o mai văzuse pe Natalița dârză și neclintită. Când fusese slobozit din temniță. Dar chiar și atunci, hotărârea era înlăcrimată, glasul mai șovăielnic.

— Nu fi copilă, Natalița, rostise atunci cu glas limpede conu' Manole. Pricina ți-o spun eu. Dumnealui tânjește după deputăție. Cum chibzuiești că s-ar putea înfățișa la alegeri după ce și-a alungat nevasta și pruncii, trăind în văzul lumii cu altă muiere, care și aceea e măritată? Asemenea boacăne nu se înfăptuiesc, când năzuiești la dregătorii de seamă. Întorcându-te pe tine, Natalița, în gospodăria lui, amețește oamenii că s-a fost îndreptat și că de acuma a mântuit cu neroziile tinereții.

Natalița îi căutase ochii de tăciune:

— Adevărat, Antoane? Aceasta-i pricina?

— Și aceasta.

— Și mai care?

— Vreau să vorbim singuri.

— Nu mă feresc de tataia.

Anton răsuflase adânc:

— Te iubesc. Am înțeles-o abia acum, în urmă.

Conu' Manole începu să râdă încetișor și se îndreptă spre ușă:

— Îl crezi?

Fără să aștepte răspunsul ieșise.

— Să te cred?

— Da.

— Te-ai despărțit de baroneasă?

— Da.

— Pentru totdeauna?

— Pentru totdeauna.

Plecaseră în zori, fără a-și lua rămas bun de la Conu' Manole care, aflând hotărârea Natalitei, se încuiase în iatac pentru a nu da frâu slobod mâniei:

— Amarnic ai să te căiești și dea Domnul să greșesc.

Călătoriseră o zi și o noapte, Natalița simțindu-și tot inima strânsă. Anton încă nu o îmbrățișase cu adevărat și, deși grijuliu cu ea și îngăduitor cu pruncii, rămânea neguros la chip, cu fruntea încrețită și mințile călătorite.

La graniță, un ofițer neîndemânatec, îi înmâna fără fereală un plic liliachiu. Anton se grăbi să-l vâre în buzunarul macferlanului și își urmară călătoria. Lesne de ghicit cine trimisese răvașul! Chipul lui Anton strălucea ca arhanghelii, părea o lumină, iar liliachiul, o știa tot târgul ardelenesc, era culoarea cea mai îndrăgită de baroneasă.

În noaptea aceea, Natalița cu strădanie ce aproape că o răpuse, își înfrânse lacrimile. Și le înfrânse pentru totdeauna...

N-a mai plâns în viața ei. Nici măcar la moartea lui Iustin.

Capitolul XIV

Andrei ținea receptorul care păstra legătura cu bătrâna lipit de ureche, fără să-l abandoneze o singură clipă. Bătea nervos din picior și concomitent cu stiloul în masă. Țăcănitul era enervant și, la un moment dat, Traian i-l smulse.

— Potolește-te odată! Ai înnebunit tu și-i de ajuns! Ce ai cu noi?

Andrei nu spuse nimic. Abia atunci păru că o observă pe Anca așezată pe scaun, cu spatele rezemat de Fichet. Fata era răpusă de oboseală, dar încă nu se decisese ce să facă.

— Dormi?

Anca tresări și își îndreptă spinarea. Scutură din cap. Traian o măsură scurt. Clorotică în general, acum părea de-a dreptul transparentă. Se răsti la Andrei:

— În fond, de ce nu o lași să se ducă să se culce? Ăsta-i sadism.

— Ce-ar fi să nu te amesteci în chestiuni care nu te

privesc?

Anca, înțepată în amorul propriu, își trecu dosul palmei peste fața obosită.

— În general, nu cer autorizație ca să fac un lucru sau altul... Așa că nu trebuie Andi să-mi dea voie...

Nu-și isprăvi fraza. Traian reluă cu blândețe:

— Ascultă-mă pe mine, darling. Du-te și te odihnește. Tropicalu' e pus azi pe făcut ferfeniță toți creierii pe care îi are la îndemână. Ai noștri, ai lui tat-su, ai întregii urbe. N-auzi cum urlă, geme, se zvârcolește orașul?

Într-adevăr, sirenele biciuiau zorii plăpânzi, de parcă sute de fiare înjunghiate își dădeau sufletul în aceeași clipă. Îl întrerupse soneria celui de-al doilea telefon. Răspunse reflex. După expresia de disperată iritare pe care o căpătă aproape instantaneu, Andrei înțelese că Solange a dat în sfârșit de el.

— Da, draga mea, chiar subsemnatul...

„I-am comunicat lui Andrei că mi-e rău. Au trecut două ore și tu nu m-ai chemat. Nu-ți pasă deloc de mine?"

— Îmi pasă mai mult decât îți închipui.

„Puteam să mor..."

Traian își înghiți replica „nu faci tu asemenea fapte bune..." Spuse altceva:

— N-ai murit și-ți sunt profund recunoscător.

„Vino la mine. Te aștept neapărat."

Traian își flutură semnificativ mâna în dreptul tâmplei. Declară pe un ton didactic, dincolo de care se simțea furia abia stăpânită:

— Iubita mea, sunt de serviciu, mă aflu la birou și nu la o partidă de popice...

„Nu pot să dorm. Ce-i cu zgomotul ăsta enervant?”

— Revelionul pompierilor. Scuză-mă dragă, sunt chemat urgent la șef.

Închise înainte ca Solange să mai poată articula o silabă. Anca se ridică și începu să-și încheie cu gesturi molatece paltonul.

— Eu mă duc...

— Unde? se interesă Andrei. Parcă te-ai certat cu maică-ta...

Fata, ofensată de toată atitudinea locotenentului, replică fără să-l privească:

— M-am certat, dar e singura ființă căreia nu-i prisosesc. Și dacă...

Andrei tresări. Ridică degetul, oprind-o să mai vorbească.

În receptorul lipit de ureche se auzi vag, apoi din ce în ce mai limpede, mugetul unei sirene.

— Asta e! exclamă cu satisfacție. Am reperat cartierul.

Traian își săltă brusc capul ca un bidiviu nărăvaș.

„La urma urmei, s-ar putea ca zăpăcitul să fi avut o idee genială. Sunt curios acum să vizionez secundo

tempo.”

Andrei luă legătura radio cu căpitanul de pompieri:

— Dați dispoziție ca sirenele să înceteze, dar pe rând. Insist! Pe rând, una câte una, nu toate deodată. În clipa în care voi pronunța cuvântul *stop*!, rămâneți pe situația de fapt. Adică sirenele care au fost oprite să rămână mute în continuare, celelalte să funcționeze mai departe, până la noi dispoziții. Ați înțeles?

Traian zâmbi. În noaptea asta, Andrei crescuse în ochii lui cu cel puțin cincisprezece centimetri. Nu se putu totuși împiedica să-i servească un sarcasm.

— Am citit undeva că marii țăcăniți au idei.

— Da? se miră Andrei. Cred că ai dreptate. De câte ori m-am gândit la tine, mi-am zis că ești un tip cât se poate de normal.

*

Procurorul Maican se trezi. Rămase câteva secunde nemișcat, întrebându-se unde se află și ce se întâmplă. Încercă să descifreze urletul care străpungea ca un sfredel zidul casei, pătrundea nestingherit în odaie, stăruia amenințător, încăpățânat, primejdios.

„Ce naiba-i asta? Război?”

Aprinse lumina și se uită, ca tot individul trezit brusc din somn, la ceas. Cinci și jumătate. Iritat, neliniștit, sări din pat și trecu în odaia cealaltă, unde se afla telefonul.

Era în general un bărbat irascibil, nervos, lipsit de

răbdare, cu o neliniște caracteristică în idei și în mișcări și care pe unii îi obosea. Nu se ridica niciodată de pe un scaun sau din pat fără să sară, țâșnea efectiv ca o torpilă, pe stradă alerga urmărit parcă de o divizie FBI înarmată până în dinți, când vorbea, gesticula strident, ca orientalii.

Șeful lui, procurorul Vasilescu, diagnosticase cândva: „Maican trăiește cu 200 pe oră...”

Femeile îl considerau bărbat bine. Era înalt, uscățiv, cu o figură marcată la actorii francezi – vezi Yves Montand[31] – iar senzualelor, cu intuiții speciale, le vibrau nările când venea vorba ori se gândeau la el.

Șefii, chiar cei excedați uneori de impulsivitatea și crizele de personalitate ale lui Maican, îl apreciau ca pe un distins jurist, perspicace și întreprinzător, dotat cu o gândire originală.

Interesantă însă la procurorul Maican era coexistența extrem de rar întâlnită dintre competență, profesionalism de cea mai bună calitate și dragostea, apetitul de viață. Bucureștean sadea prin buletin (locul nașterii) și vocație, suferise ani de zile că meandrele destinului îl fixaseră în orașul acesta din Ardeal. De altfel, concediile și le petrecea în Capitală – prefera

---

[31] Yves Montand a fost un cunoscut cântăreț și actor de film francez, de origine italiană, unul din interpreții de frunte ai genului muzical „chanson réaliste” francez târziu din a doua jumătate a secolului al XX-lea.

lunile noiembrie sau decembrie „plin sezon” – timp în care nu ocolea niciuna din plăcerile marelui oraș. După munca severă din timpul anului, în vacanță se distra ca un pușți de douăzeci de ani scăpat din hățurile părinților și care întâmplător a dat peste o valiză cu bani, nu pierdea spectacol de teatru ori music-hall, în fiecare seară era la alt restaurant, viziona fiecare program de bar de cel puțin două ori. Întors acasă, nu făcea niciun secret din așa-zisele lui escapade și același procuror șef Vasilescu aprecia:

„Dragul meu, important este că niciodată nu pierzi nordul...”

La patruzeci și cinci de ani, locuia într-un apartament de două camere, unde nu se plictisea niciodată singur, și considera că face parte dintre aceia care nu-și găsesc până la moarte femeia vieții lor. „Unii, și ăștia sunt cei mai fericiți, nici n-o caută, se mulțumesc, acolo, cu o mobilă cuvântăreață, dar eu, dobitocul, am căutat-o.” Fusese căsătorit cu o economistă, dar cei cinci ani petrecuți împreună constituiseră o mare dezamăgire pentru el. În fond, femeia, drăgălașă, gospodină, încadrându-se perfect în parametrii normali ai noțiunii de soție, avusese o singură culpă; nu înțelegea „urbanismul” lui Maican, excentricitățile lui financiare, foamea de lume. Procurorul nu se simțea cu adevărat bine decât între oameni: pe bulevard, într-un foyer de

teatru, în restaurante de lux sau la un miting.

„Am cheltuit cinci sute de lei într-o singură seară... Cu banii ăștia cumpăram serviciul acela delicios pentru alune sau două perechi de pantofi”, erau genul de observații care pe Maican îl crispau până la exasperare. Sau: „De ce ai mai comandat o sticlă de vin și salată de roșii? Sunt trufanda și o să ne coste o avere...”

Maican înnebunea. Își zicea el, în primul rând, din pricina lipsei de logică. „Fir-ar să fie! Cât costă o salată de roșii în februarie? Un pol! Doi! Zece! Cumperi cu ăștia casă? Un tramvai? Ce înseamnă o avere? Vorbește, dacă nu inteligent, cel puțin realist...”

Acum, furios la maximum – nu apucase să doarmă nici două ceasuri, iar la prima oră, imediat ce vor fi venit băieții de la deraiere, urma să se întoarcă în apartamentul Catincăi Varlam – neliniștit, telefonă la miliție. Suna mereu ocupat și, în sfârșit, după vreo douăzeci de minute, izbuti să dea de locotenentul Dumitrașcu. Izbucni cu un glas iritat, pe care nici măcar nu încerca să-l stăpânească:

— Ce-i în oraș, domnule?! Ce-i vacarmul ăsta? Au năvălit vizigoții?! Spuneți-mi și mie, barem să știu încotro s-o iau...

Andrei îi explică în câteva cuvinte situația, hotărârea luată pe răspunderea lui. Maican îl ascultă câteva minute, abținându-se de la orice comentariu. Când

locotenentul isprăvi, rosti scărpinându-și cu un aer sceptic creștetul capului:

— Ce să-ți spun, dragul meu! Ca persoană privată, te felicit, ideea este excelentă. O grijă am! Să nu te trezești cu o sancțiune pentru risipă de combustibil... De bine s-auzim!

*

Hotărât, nu putea să adoarmă. Luase trei extraverale, numărase în gând toate oile din lume, așa cum o învățase pe vremuri bunica, dar somnul o ocolea cu încăpățânare, bătea alte uliți și la alte uși.

Enervată, Ioana se sculă din pat și își puse capotul.

„Am să mă îmbăt!"

Avea o sticlă de șampanie în cămară, *Veuve Cliquot*, adusă de un coleg a cărui expoziție la Paris făcuse oarecare „zgomot". O va bea singură. „Împreună cu extraveralul s-ar putea să dea ceva..."

Se simțea furioasă, neliniștită, depășită de evenimente pe care nu le putea controla, surprinsă când analiza situația cu luciditate, „ce naiba caut eu în tot rahatul asta?!", dar ce era mai grav, nemulțumită de ea însăși. Autonemulțumirea. Groaza de a se privi în oglinda propriei conștiințe constituia pentru pictoriță apogeul degringoladelor sale sufletești.

Bun, pe Vasile îl pierduse, fiu-său își permitea să-i vorbească obraznic și să-i dea dispoziții – uite unde a

ajuns ea, ea Ioana Costea, femeia mândră, adulată, considerată un mare talent al generației ei și cu care oamenii se făleau fie că i-au fost colegi, fie că le-a făcut onoarea să le intre în casă! – dar ce era de făcut?

Fără știința lui Dumitrașcu, pictorița solicitase un pașaport pentru Italia, unde avea o colegă de liceu, căsătorită cu un nabab și care se simțea fericită când era vizitată de cunoștințele rămase în țară. Pentru Valentina, găzduirea, masa și niște sute de mii de lire de cheltuială nu însemnau nimic și, fără să o mărturisească, era recunoscătoare celor ce o vizitau. Acolo, în Torino, unde bărbatul ei avea o situație excelentă, se simțea dezrădăcinată, tratată ca o curiozitate, o piesă din costisitorul panoptic al soțului, iar performanțele materiale nu impresionau pe nimeni. Îi lipseau, așa cum spunea Ioana, martorii existenței și reușitei sale. „Dar era o izbândă?"

Ioana luă o gură de șampanie, trase cu poftă din țigară de parcă ar fi fost ultimul fum din viața ei. Da, avea să plece. Știa din experiență că, pentru a te desprinde de un necaz – în speță o dragoste nefericită – era suficient să pui între motivul aleanului și tine câteva mii de kilometri distanță. Cel mai bun tratament. Peisajul concret schimbat îl schimbă și pe cel sufletesc.

Auzi cheia răsucindu-se în broască și își zise că visează. Doar Vasile putea să intre la ea fără să se

anunțe, fără să sune. Instinctiv, trupul i se încordă, rămânând în așteptare.

Inginerul Dumitrașcu pătrunse în încăpere abia ținându-se pe picioare. Chipul oacheș căpătase o paloare vineție. Pictorița se sperie și sări de pe canapea:

— Ți-e rău?

Vasile încercă să zâmbească:

— Nu... Sunt puțin, cum să zic, amețit... Am dat sânge... Știi... Lui Vivien îi fac transfuzii... Ispràviseră grupa... În fine, înțelegi... Iartă-mă că am venit la tine. Adăugă pe un ton care o sfâșie pe Ioana: Unde era să mă duc?

— Bineînțeles... ai făcut foarte bine... Ce să-ți aduc?... Vâră-te imediat în pat... Te ajut eu să te dezbraci...

Inginerul îi mângâie obrazul și surâse trist:

— Încă n-am ajuns acolo... Dă-mi să beau ceva.

— Vrei șampanie? E franțuzească.

— Nu... Prefer ceva tare...

Se așeză pe canapea și închise ochii. Deși starea de amețeală stăruia, îi era totuși mai bine. Fără să-și dea seama, faptul că dăruise din forța, din vlaga lui – sângele – nevesti-sii îi crea o stare de confort sufletesc, îi pansa conștiința pentru realele ori imaginarele culpe încercate față de ea. Acum, aflat într-o stare euforică, încântat că a făcut ceva, tot ce a putut, pentru Vivien, și fericit că e la Ioana, nu se mai controla, spunea ceea ce

altă dată ar fi omis sau, oricum, n-ar fi enunțat fără cenzură:

— Cred... Cred că e mai bine... Nu știu... Doctorii încă nu se pronunță.

— Totul va fi în regulă, te asigur. Deocamdată, ai grijă de tine... Hai, întinde-te!

— Nu... Te rog, lasă-mă. Mă simt bine așa. Vreau să mă amețesc puțin... Și vreau să mă uit la tine.

Ioana, care știa că n-are mare lucru de văzut la ea acum, își înghiți cuvintele. Parcă beat, Vasile continuă:

— Nu-mi doresc nimic altceva, decât să scape cu viață. Pentru Andi, pentru mine, chiar și pentru tine, draga mea. N-am dreptate?

Pictorița își încruntă sprâncenele.

— În orice caz, eu nu m-aș fi simțit vinovată. Hai să discutăm despre altceva.

Dumitrașcu părea că nu o aude. De fapt nu o asculta.

— N-aș fi suportat s-o am pe conștiință. Îndată ce iese din spital am s-o duc la munte. Știi, o stațiune liniștită. Trebuie să se întremeze...

— Natural, spuse Ioana mușcându-și buzele.

Se înțeleseseră, ea și Vasile, să petreacă vacanța împreună. Concediul inginerului pica în februarie.

„O să mergem la mare. Știi, iubitule, n-am văzut niciodată litoralul iarna, deși mi-am dorit-o mereu. În plus, nu riscăm să ne vadă, să ne recunoască cineva...”

Vasile fusese de acord. Acum...

— I-o datorez, înțelegi? Vai de capul ei, sărăcuța, prin ce a trecut! Prin ce trece încă!...

Pictorița făcea eforturi supraomenești să se stăpânească. Era oare inconștient? Afirma mereu că o iubește, pe ea, Ioana, numai pe ea, și totuși o sacrifica fără milă, cealaltă îi trecea mereu înainte.

— Te-am rugat să vorbim despre altceva.

Dumitrașcu își îndreptă spre ea privirea umedă:

— De ce, iubito? Greșesc? Tu ești un om bun, trebuie să mă înțelegi. Pot s-o las acum pe Vivien?

Ioana respiră adânc:

— Dragul meu, nu sunt o bestie, dar nu mă cheamă nici Isus Christos. Însă nu despre mine era vorba. Părerea mea este alta. Că tu ai iubit-o imens pe această femeie și continui s-o iubești. În orice caz, a fost atât de mult, încât a rămas suficient. Hai! Du-te la culcare.

Îl luă cu forța și-l duse în dormitor. Vasile își azvârli hainele de pe el, îmbrăcă pijamaua întinsă de pictoriță și se strecură în așternut cu un oftat de plăcere.

— Pe tine te iubesc, Ioana, pe tine... De ea îmi e milă... Conștiința, știi... Andi...

Adormi.

Pictorița își aduse paharul și se așeză pe fotoliul de la căpătâiul patului. Figura îi era încremenită. Avea impresia că veghează un mormânt proaspăt.

*

— Stop! strigă emoționat Andrei.

Se auzi glasul căpitanului de pompieri:

— În regulă. Ce facem acum?

— Mă interesează ultima mașină care a oprit sirena. Trecură câteva secunde.

— A fost reperată. E 4916, șofer Dineu Ion.

— Perfect. Ne aflăm în zonă. Dați-i dispoziție șoferului să circule în perimetrul respectiv și să rostească răspicat prin portavoce următorul text... notați, vă rog!

Respira precipitat. Traian și Anca îl urmăreau cu sufletul la gură.

— Mă auziți? întrebă mecanic, inutil Andrei. Da, notați! „Cetățeni! Vă rugăm stingeți imediat absolut toate luminile. Nu vă speriați. Este vorba de salvarea unei vieți omenești. Vă rugăm insistent... Stingeți toate luminile!”

Traian se ridică și se apropie de Andrei. Nu era un sentimental și, ca toți tinerii în general, se jena să-și manifeste emoțiile. Îl bătu pe umăr cu căldură:

— Ura, tropicale, ai marcat! îi explică Ancăi: Ăștia stâng luminile și rămâne far doar fereastra bătrânei care nu se poate mișca. Uite, dom’le, ce dete din el! Ai fi zis?

Fata surâdea printre lacrimi.

Partea a doua
Cine?

Capitolul XV

La nouă dimineața, procurorul Maican, cu maiorul Vâlcu și restul echipei operative se aflau în apartamentul Catincăi Varlam. Priveliștea sângeroasă smulse un fluierat de pe buzele maiorului.

— Cerule! Ăsta-i abator!

— Da, făcu procurorul. Nu ți-e dat să admiri în fiecare zi un peisaj ca ăsta.

Medicul legist, îngenuncheat lângă cadavru, își miji privirea în spatele ochelarilor cu lentile groase. Era un omuleț pirpiriu, între două vârste și care trecea în general neobservat. Ochii aveau o căutătură ciudată, păreau – fără a fi sașii – independenți unul de celălalt.

— Crima a fost comisă între orele două și trei dimineața. S-a operat cu un satâr sau cu o toporișcă.

— Toporișcă?! se miră Maican. Ce naiba, nu suntem la țară!

— Ei, și?

— Știi bine ce vreau să spun. Există un specific în materie de crimă care ține de regiune, mediu, pătură socială etc. N-am să-ți țin acum o prelegere.

După transportarea cadavrului la morgă și efectuarea

celorlalte operații inerente începutului de anchetă, maiorul Vâlcu începu „inventarierea” apartamentului.

— Încerc să ghicesc cam ce fel de persoană a fost victima, rosti răsucind pe toate părțile un Galle mic aflat pe consolă.

Maican, cu mâinile în buzunare, așezat picior peste picior, semăna mai mult ca oricând cu un bărbat de club. Arată cu degetul spre încăperea alăturată.

— I-ai văzut fotografia? Trebuie să fi fost o superbă, genul de femeie despre care se afirmă că-i „răpitoare”. Și un fapt e cert: fizicul a preocupat-o până la ultima suflare, De-ajuns să te uiți în garderobul ei și la cosmeticele din baie. O uzină de frumusețe aș zice.

— Foarte pedantă, remarcă maiorul consultând sertarele comodei. O ordine desăvârșită... A! Astea sunt interesante!

Puse pe masă un teanc de scrisori și fotografii legată cu o panglică violetă. Procurorul, curios, începu să le cerceteze, îl amuzau timbrele cu chipul regelui Ferdinand și apoi al lui Carol, ilustratele vechi, cu imagini de care puțini bucureșteni își mai aduc aminte. Uite, de pildă, Piața Palatului, cu statuia primului Hohenzollern... Habar n-avusese că odinioară exista linie de tramvai care trecea prin fața Bibliotecii Centrale, făcând apoi la dreapta, pe lângă restaurantul Cina... Uite și Gara de Nord, întesată de birje, căruțe, olteni cu

cobilițe... Bulevardul Bălcescu, cu statuia lui Brătianu, sau Piața Victoriei unde încă nu fusese construită președenția Consiliului de Miniștri...

Fotografiile erau cu totul remarcabile. Multe, foarte multe, portrete sau instantanee; femeia, ca orice frumoasă în general, își adorase chipul și, în consecință, ținuse să și-l imortalizeze. Pozase în toate ipostazele: în mare toaletă, în maiou de baie, la tenis, pe stradă, costumată de bal mascat sau în strai național.

— Da, splendidă făptură, aprecie uitându-se pe versoul unei fotografii surprinsă într-un decor exotic: palmieri regali, chenăruind un bulevard larg pe care nu-l cunoștea.

După zeci de ani însă, bucata de carton reușea să transmită lumina orbitoare a meleagului și văpaia care-l stăpânise. Parcă ardea.

— Nisa 1930, descifră scrisul ascuțit așternut cu cerneală violet. *Eu și Toto.*

Bărbatul nu-l impresiona cine știe cât. Un tip înalt și uscățiv, elegant, într-un costum de flanel deschis și fularul pus la modă de Maurice Chevalier în locul tradiționalului fluture sau cravată. Avea însă distincție și morgă. Genul pe care în epocă îl puteai întâlni în sute de exemplare la Cannes sau San-Sebastian, pe transoceanice de lux sau hoteluri ca Ritz, Claridge, Hilton ori George al V-lea.

— O ducea mai mult decât confortabil cu banii, remarcă maiorul Vâlcu.

— A dus-o totdeauna. De altfel e suficient să te uiți prin casă. Fiecare obiect constituie o piesă, iar unele – vezi consola sau ceasul de pe noptieră – chiar piese de muzeu.

Vâlcu deschise un carnet CEC:

— Avea cinci sute de mii depuși, iar în casă, numerar, cum s-ar zice bani de coșniță, aproape zece mii.

— Mă interesează extragerile, zise Maican.

— Da... sunt lunare și suma nu e niciodată mai mică de patru mii.

— Talonul de pensie l-ai găsit?

— Tocmai am dat de el... Ți-am zis că era de o ordine fantastică, îmi închipui că la orice oră din noapte ai fi trezit-o, ți-ar fi spus precis unde se află ultimul ac cu gămălie. 1506 lei. Hm! Nu-i mare lucru față de stilul de viață. Mă întreb care să fi fost mobilul asasinului. La o primă vedere, jaful cade...

Maican pocni din degete. Sări de pe scaun în maniera lui caracteristică și începu să se plimbe agitat. Vâlcu îl măsură zâmbind:

— Iar dai ora exactă?

În realitate, procurorul, victimă a unui neastâmpăr congenital, nu putea sta mult locului și, ca să se concentreze, trebuia să se miște. Pentru Maican

ședințele constituiau un calvar.

— Ascultă! Mi se pare bizară o chestie. Femeia a fost superelegantă toată viața și a dispus și de mijloace cochete... Cum îți explici că, la stilul ei – zeci de toalete costisitoare, cinci mantouri de blană, numai ăla din vulpi argintii reprezintă salariul meu pe un cincinal – n-avea bijuterii?

— O fi sărit hoby-ul ăsta, spuse în doi peri Vâlcu.

— Ași. Vizionează-i fotografiile. Uite-te numai la colanul ăsta. Ar fi frânt grumajii oricărui individ normal.

— Și care-i concluzia ta?

— Pot să pariez și pe ghetele din picioare că a existat casetă.

— Posibil să fi vândut de-a lungul anilor...

— Țț! Primo, n-avea nevoie...

— De unde știi? Ar fi o justificare pentru banii la CEC.

— Țț! repetă încăpățânat Maican. Nu cunoști la sexul slab, mon cher! Bijuteriile constituie ultimul lucru de care o muiere consimte să se despartă, în special când are patima giuvaerurilor. Mai degrabă spală rufe cu ziua.

Vâlcu își dezmorți degetele, apoi își aprinse o țigară. Bricheta de masă era elegantă, încastrată într-un cub de cristal și funcționa perfect.

— Presupui că asasinul a furat caseta? De ce n-ar fi

luat și banii atunci?

— Nu știu, dragul meu... Încă nu știu. Ascultă, mobilizează-ți băieții... Apropo, ți-a plăcut năzdrăvănia lui Dumitrașcu de azi-noapte? Trebuie să recunoști că ideea a fost genială.

— Hm! Cam prea genială! Vâri un oraș în sperieți și-l transformi în balamuc! Mi s-a relatat c-au ieșit oamenii pe viscol în stradă doar în pijamale, ăi mai bătrâni au dat năvală la Cetățuie, unde țineau ei minte că a fost adăpost în timpul războiului. Șansa lui Dumitrașcu a fost că șeful pompierilor a luat avizul forului în drept, altfel o încurca rău.

Maican râse:

— Ideea rămâne însă excelentă și eu unul l-aș promova.

— Ia-l atunci în Procuratură și fă oficiul.

— Am să reflectez! Ascultă, în definitiv a salvat viața unui om. Bătrâna ajunsese la Kaput. Spuneau medicii, când au dus-o la spital, că nu mai rezista nicio oră. Ce mai, băiatul i-a salvat viața!

— Riscând-o pe a zeci sau sute de cardiaci câți or sălășlui în urbe.

— Dragul meu, un scriitor, am uitat cum îl cheamă, dar e mare, afirmă că a risca înseamnă pe jumătate a câștiga. În fine!... Ce voiam să-ți spun! Mobilizează-i pe puștii tăi, știi că și Ionescu mi-a făcut o impresie bună,

pare dezghețat, și în maximum trei zile să ne pună la dispoziție toate informațiile care se pot obține despre bătrână. Cu cine a fost căsătorită, dacă are familie, eventual moștenitori, prieteni, relații, mă rog tot tacâmul. Vreun testament ai găsit?

— Nu, dar ne vom interesa și la Notariat.

— OK! cum spun tovarășii de peste gârlă. Până una alta, aș vrea să stăm de vorbă cu vecinii. Ca să fim mai expeditivi, propun să iau eu apartamentele din stânga și tu pe cele din dreapta. De acord?

Peste câteva minute, procurorul Maican suna la ușa familiei Damian. Evident îi deschise Dănuț.

Pe maiorul Vâlcu îl obseda un amănunt. În pumnul strâns al victimei găsise mototolită o foaie de calendar de perete, având pe verso o caricatură semnată de Matty și câteva „sfaturi utile". Scotocise cu atenție toată casa – mai ales bucătăria – dar Catinca Varlam nu poseda asemenea calendar.

*

Dănuț, în costumul lui cel mai bătăios – blugi, două colturi, o pușcă și o bluză kaki – îl pofti încântat în casă, maimuțărind manierele și cuvintele de ospitalitate ale maică-sii:

— Poftiți, vă rog. Luați loc... Știți, la noi e cam deranj...

Se vedea de la o poștă, își zise Maican amuzat, și fără invitație specială: masa era plină de farfurii murdare,

resturi de mâncare, pahare, sticle goale sau abia începute.

„Ehei! Aici a fost chef, nu ședință de sindicat...!”

— Vă rog să ne scuzați, își reluă Dănuț tirul... Ce vă pot oferi?

Procurorul începu să râdă și-i trecu degetele prin păr, zbârlindu-i ciuful. În general copiii îl plictiseau, dar ăsta se arăta a fi un număr puțin comun.

— Tata nu-i acasă?

— Ba da. Era obosit și s-a culcat. Doarme și mama, și arătă instinctiv spre o a treia cameră, dorm și Marcela și Costică.

— Frații tăi?

— Nu, râse Dănuț. Sora lu’ mama și bărbatul ei. Au venit azi-noapte.

„Hm! reflectă Maican. Se pare că termeni ca tanti, nene, unchiule nu mai sunt șic! E probabil distins, la patruzeci sau cincizeci de ani, să te tragi de șireturi cu un pici de grădiniță.”

— Vreți să-i trezesc?

— Da... adică mai stai... ăăă... stai puțin de vorbă cu mine.

Își aminti că noaptea trecută băiatul îl trăsese efectiv de mână să între, în sfârșit, să vadă ce se întâmplă cu bătrâna salvată de locotenentul Dumitrașcu, dar nu-i dăduse niciun fel de atenție.

Oricum, stranie coincidență: două drame care se consumă aproximativ în același timp și în același imobil. Să existe vreo legătură între ele? Ipoteza însă i se păru nebuloasă și o uită.

Îl privi mai atent pe băiețel. Părea isteț și, în orice caz, avea spirit de observație. Maican își căuta cuvintele. Nu audiase până acum preșcolari...

— Spune-mi... Da, hm, spune-mi Dănuț, tu ai cunoscut-o pe doamna Varlam?

Băiatul dădu din cap atât de harnic, încât Maican avu impresia că o să sară din țâțâni.

— Eu cunosc pe toată lumea... adăugă, de pe toată strada...

— Bravo! Ești un băiețel grozav.

— Am crescut mare! se burzului Dănuț. La anu' merg la școală.

Procurorul realiză că nu l-a luat diplomatic. Puștiul se voia tratat bărbătește.

— A, asta e altceva! De ce nu mi-ai spus de la început? Vasăzică o cunoști pe doamna Varlam.

— Da, dar nu suntem prieteni. Eu sunt prieten cu doamna Racoviceanu.

— De ce numai cu ea?

Băiatul își mușcă buzele. Se concentra asupra răspunsului și ochii îi fugeau prin odaie ca două lăcuste.

— Ăăă... Doamna Varlam nu m-a invitat niciodată la

ea... Luă aerul omului cumsecade, jignit în cele mai oneste intenții: Am sunat o dată la ea, știți, ca între vecini.

— Și?

— I-am zis bună ziua, ce mai faceți?

— Și? întrebă din ce în ce mai amuzat Maican.

— Mi-a zis: Marș de-aici, potaie!

Procurorul începu să râdă în hohote. Ușa de la dormitor se deschise și apăru Damian în pijama, cu figura încleiată de somn. Se uită la Maican, aruncă un „scuzați-mă” și se retrase vertiginos.

— E în neglijé, explică Dănuț.

— Am băgat de seamă.

Cercetătorul reapăru în mai puțin de un minut. Trăsese la repezeală pe el o pereche de pantaloni și o haină de casă matlasată, încheiată strâmb.

— Vă rog să mă iertați... Ne-am culcat târziu, după opt dimineața...

Începu să strângă de pe masă și, după gesturile neîndemânatice, era evident că nu prea cooperează cu nevastă-sa la treburile gospodărești.

— Lăsați, îl opri procurorul. Aș vrea să discutăm despre Catinca Varlam. Sunteți vecini de mult?

Damian reflectă. Avea un tic caraghios: își aranja ochelarii zvâcnind din nas.

— De acum zece ani, când am primit locuință, mai

corect, de când a fost dat blocul în folosință.

— Erați în relații bune?

Damian ridică din umeri:

— Sărut mâna și atât. De altfel, nu lăsa de loc impresia că ar interesa-o legături mai strânse. Un gen inabordabil, cu o privire care ofensează: știa să se uite la tine, dându-ți senzația că nu te vede. Practic, te făcea să te simți ca un gândac, ea comportându-se de parcă ar fi purtat coroană împărătească.

— Avea prieteni, cunoștințe? Primea vizite?

— Nu, din câte știm noi. Cred că se complăcea într-o solitudine totală. Chiar și în oraș, când am întâlnit-o, era totdeauna singură. Dacă avea prieteni sau neamuri, înseamnă că s-a priceput să-i ascundă foarte bine.

Dănuț interveni:

— Ba eu am văzut-o odată cu cineva...

— Ascultă, bărbate, fără invenții că te dau pe mâna maică-tii.

— Lăsați-l să povestească, surâse Maican.

— Am văzut-o, pe cuvântul meu de onoare! Și râdeau. Era cu domnul ăla, *nu* știu cum îl cheamă.

— Care domn? se interesă procurorul.

Băiatul se opinti din răsputeri, pentru a realiza o descriere cât mai exactă:

— Ăla cu vată în urechi. Îl știu toți copiii...

— Cum așa?

— E tăticu' lui Haralambie și care i-e frică de pisici.

— Cine-i Haralambie? Prietenul tău?

— Nu, se prăpădi de râs Dănuț. E un cățel. Are și pardesiaș verde.

Damian dădu edificat din cap:

— Clarissim! A început să fantazeze. Nu-l luați în serios, domnule procuror. Nu o dată ne-a vârât în bucluc...

— Apreciez tinerii cu imaginație, râse Maican. Se adresă puștiului: Vrei să mi-l arăți și mie pe tăticul lui Haralambie?

— Da, pot să vă duc și la el acasă. Stă peste Alimentara...

— Mulțumesc, dragul meu. Aș mai vrea, înainte de a-mi lua rămas bun, să precizăm o chestiune. Ce oră era, cu aproximație, când ați auzit strigătul acela cumplit?

— Două și patruzeci. M-am uitat la ceas.

„Da, reflectă Maican... Ora corespunde..." Rosti cu glas tare:

— Dacă mi-amintesc bine, imediat ce ați auzit strigătul ați ieșit pe palier.

— Da. Mai mult, am urcat și coborât – firește – treptele celor patru etaje, gândind că pot repera ceva, nici eu nu știu ce, care să localizeze locul dramei... Să nu vă surprindă termenul. Am intuit de la început o dramă.

— Normal, fu de acord Maican. Nimeni nu răcnește –

ca o fiară înjunghiată – de fericire. Vă mulțumesc și-mi iau permisiunea, dacă va fi cazul, să vă mai deranjez. Se ridică și se uită la Dănuț: Ei, ce zici flăcăule? Mă duci la domnul cu vată în urechi?

Coborând treptele blocului, de mână cu Dănuț, procurorul Maican își spuse că un fapt rămânea cert: în minutele în care Damian cerceta blocul, asasinul se mai afla încă în apartamentul Catincăi Varlam.

„Bun! Și la ce concluzie mă conduce amănuntul acesta?"

Habar n-avea. Dar mai știa că, uneori, detalii aparent lipsite de orice însemnătate pot căpăta semnificații decisive.

*

Vecinii de palier ai familiei Damian se numeau Ion și Silvia Vernescu. Aveau un apartament de două camere – care strălucea de curățenie. Maiorul Vâlcu, în urma unei bogate experiențe, nu aprecia excesul în materie, acesta combinându-se de obicei cu o monumentală lipsă de preocupări intelectuale și o neîncredere în semeni care ține de mizantropie.

Erau oameni între două vârste, mai aproape de șaizeci de ani decât de cincizeci, și care, fenomen destul de frecvent, în urma unei lungi conviețuiri ajunseseră să semene surprinzător de mult. Mărunți amândoi, aveau chipuri de rozător, nasuri care plângeau mereu, priviri

neliniștite și mișcări, după cum califica Vâlcu, „economice”. Brațele păreau să nu se deschidă niciodată, rămâneau lipite de trup, pasul era scurt, precedat de frecarea genunchilor.

„Uite oameni, își zise maiorul, care nu vor înfige niciodată steaguri pe baricade!”

După cinci minute de discuție, înțelese repede că lozincile favorite – constituind crezul, mentalitatea cuplului Vernescu – sunt „nu mă bag, nu mă amestec, fiecare le știe pe ale lui...”

Plimbându-și privirea prin încăperea atât de aseptică încât devenea insuportabilă, străină, nelocuibilă, maiorul încerca să-și imagineze ce fac oamenii aceștia când sunt împreună, ce discută, la ce se gândesc. Mâncăi nu păreau – dacă aveau amândoi ceva peste o sută de kile – televizor nu exista, cărți nu se vedeau. „Probabil, conchise Vâlcu, conversează despre detergenți și naftalină...”

— ...noi nu ne băgăm, decât să ne iasă vorbe, știți cum sunt oamenii...

Glasul Silviei Vernescu – se părea că ea era oratoarea familiei, purtătorul de cuvânt – răsuna monoton și tânguitor, ca și cum veșnic ar fi durut-o ceva: măseaua, ficatul sau o bătătură ucigașă. O voce care aducea a jeluit.

Purta o rochie cafenie, foarte strictă, pe care probabil

o avea de douăzeci de ani. „Practică, serioasă, duce la tăvăleală.” Își freca mâinile necontenit de parcă ar fi încheiat o afacere strașnică.

— ...O știm pe doamna Varlam, nu pot să zic... Suntem vecini, mă rog, am fost... Dar nouă nu ne place să ne băgăm, suntem ocupați, fiecare cu ale lui... Nu-i așa, Ionel?

Bărbatul dădu din cap solemn. O urmărea cu atenție concentrată de parcă o auzea atunci prima oară și ar fi emis teorii eminente. Vesta de lână antijeg era încheiată până la ultimul nasture, pe mâini îi apăruseră petele hepatice pe care franțuzii le-au botezat extrem de plastic – „les fleurs du tombeau”. Maiorul Vâlcu tuși dregându-și glasul:

— Apreciez discreția dumneavoastră. Există însă amănunte care-ți atrag fără să vrei atenția.

Doamna Vernescu clipi de câteva ori căscând ochii de buhă:

— La ce anume vă referiți?

— O comportare neobișnuită, o vizită mai specială...

Femeia clătină hotărâtă din cap.

— Despre așa ceva noi nu știm nimic.

— Săptămâna trecută am văzut-o cu o pălărie roșie, interveni totuși Vernescu. Comentam cu soția că, în sfârșit, culoarea nu e tocmai potrivită...

— Fără nicio răutate, adăugă iute ea. Așa, în treacăt...

Fiecare face ce poftește, noi nu ne amestecăm.

„Ăsteia, gândi Vâlcu, îi e teamă c-ar putea fi trasă la răspundere pentru că a confundat-o pe madam Varlam cu Scufița Roșie...”

— Vecinii dumneavoastră afirmă că în jurul orei doua noaptea au auzit un strigăt.

Cei doi se consultară din priviri. Vorbi iar doamna Vernescu, păstrând privirea în pământ:

— Nu pot să zic... Mi s-a părut că țipă cineva, dar mi-am închipuit ca a fost pur și simplu un vis rău. Știți, dormeam... Nu-i așa, Ionel?

— De sfântul Ion? se miră sarcastic Vâlcu...

— A! Noi nu ținem la fleacuri din astea... Suntem oameni în vârstă, suferinzi, nu ne mai arde de zaiafeturi.

„Dar v-a ars vreodată? se întrebă maiorul ridicându-se... Chestia-i clară! De la ăștia nu se poate scoate nimic.”

Conducându-l spre ușă, doamna Vernescu îi dădu totuși o sugestie:

— Cred că avocatul Popovici de la doi ar putea să vă ajute...

— Adică?

Femeia avu iar o mișcare de recul și maiorul se gândi la antenele atinse ale unui melc.

— Presupun, știți, eu...

— ...nu vă băgați, o întrerupse Vâlcu.

— Exact. Îmi închipui însă că știe mai multe decât noi. Are telefonul cuplat cu al doamnei Varlam.

Bărbatu-său o cercetă speriat:

— Ai uitat, draga mea? Popovici a plecat ieri într-o excursie în URSS. Nu trebuie să derutezi autoritățile. Cine știe ce ar putea ieși din asta...?

*

Se sfiise să se întoarcă la tataia. Se afla mlădiță din neamul Hatmanilor, oameni trufași și îndărătnici pe cuvântul odată rostit. Apoi Natalița, abia acum o afla, nu era dintre făpturile ce se lasă răpuse și, oricum, nu fără luptă înverșunată.

Încă de la graniță, se încredințase că despărțirea de baroneasă îi pumn de colb zvârlit în ochii ei și ai lumii. Se prefăcuse însă a o crede, mărturisindu-și gândul adevărat doar soacră-sii care-i devenise și avea să-i rămână, până la urmă, cea mai apropiată prietenă. Nici cucoana Ecaterina nu dădea parale bune pe îndreptarea lui Anton. Deși își îndrăgea feciorul până la jertfă de sine, avea cuget prea cinstit și prea ajunsese a o prețui pe Natalița pentru a umbla cu vorbe fățarnice.

— Noră dragă, vei săvârși după cum te-a răzema înțelepciunea și după cum te-o lumina Cel de Sus. Teamă mi-e că baroneasa îi crucea lui Anton, dar Golgota tu o cațeri.

Nataliței îi străluceau ochii, adamante tăciuni:

— Matale ce ai face în locul meu?

Cucoana Ecaterina își țuguiase buzele, cercetând cu privirea în depărtări ce străpungeau pereții odăii. Rostise târziu, când Natalița, chibzuind că întrebarea o vârâse în strâmtoare, nici nu mai aștepta răspuns:

— Drept spun, deși-mi calc pe inimă, căci feciorul cât de câinos s-ar arăta, tot nu te lepezi de el. Zic dară că, la anii și înfățișarea ta, bașca avuția lui taică-tău, eu una mi-aș întocmi bordei cu altul.

Natalița făcu ochii mari:

— Matale mă povățuiești astfel?

— Eu, oftă cucoana Ecaterina. Mi-ești dragă și-ți plâng tinerețile ce se vor prăpădi în lacrimă și mâhniciune. O primăvară are omul și aceea-i scurtă. Cât ai întoarce capul și bagi de seamă că s-a călătorit. În zadar mai întinzi după aceea mâna după ea.

— Socoți că Anton va rămâne în veci rob baronesei?

Cucoana Ecaterina încuviință, dând hotărâtă din cap.

— De ce?

— Am semnele mele, Natalie. Îs muiere încercată de ani, dar cu osebire de blestemul îndurat de nevasta care nu se mai află stăpână pe inima și cugetul bărbatului ei.

— Deslușește-mi și mie aceste semne. Soacră-sa începu să râdă:

— Îs limpezi, fată, și bine ar fi fost de nu le-ai fi cunoscut niciodată. Dintâi, patima lui Anton în loc să se

domolească, prinde vlagă pe zi ce trece. Și nu uita, sunt doi ani de când inima îi arde bobotaie. Iertăciune, căci te necăjesc... Se spune că Dumnezeu alcătuiește oamenii, îmbinându-i pereche, doar că puțini au norocul să se întâlnească pe te miri ce uliță... De-o pildă, ca să pricepi mai bine, să zicem că bărbatul hărăzit și cu care ai fi fost fericită, trăiește azi în Italia, Sârbia sau Patagonia. Nu știi de el, nu știi cum îl cheamă și n-ai să-l cunoști niciodată. Ei bine, după cum se dovedește, Anton și baroneasa sunt pereche și au avut norocul să se întâlnească. Potriviri dintr-acestea nu se găsesc la tot pasul și dacă sorții ar fi făcut să fie soț și soție, apoi doar nectar și miere le-ar fi fost viața, chiar de-ar fi trăit cât tata Noe...

Până după alegeri, deci vreme de patru luni, Anton și baroneasa se vedeau în taină și cu mare iscusează. În lume, dumnealui se arăta doar cu nevasta, la sindrofii se ferea să se afle în preajma baronesei, îi ocolea cu grijă casele. Natalița știa însă că gândul îi e clipă de clipă la muierea cu pielița ca laptele și coamă sălbatecă de aramă. Aveau iatace deosebite, la sărbători Anton îi săruta doar fruntea, se arăta nepăsător la tot ce ar fi făcut Natalița. Ba, odată la masă aflându-se singuri, atâta i-l fălise, înălțându-l până la cer pe prefectul Tomaziu, încât Natalița se mâniase, socotind că laudele sunt cu tâlc.

— Doar că nu mi-l vâri în așternut. Asta poftești? Spune limpede!

— N-are însemnătate ce poftesc eu!

— Asta e! Chibzuiești că dacă mi-oi lua și eu ibovnic, oi îndura mai lesne necredința ta. Halal bărbat care-și îndeamnă muierea la faptă scârbavnică și nelegiuită!

Dumnealui îi îndreptase o privire plină de milă și, împăturind cu grijă șervetul, se ridicase de la masă.

Imediat ce câștigase alegerile, Anton își reluă traiul pe față cu baroneasa. La zaiafetul ce-i sărbătorea deputăția, o dansase toată noaptea, iar în zori plecaseră cu sanie trasă de patru bidivii, la Zăvoaia, o moșie rămasă de la Racoviceanu ăl bătrân.

Imediat după întoarcere, ceruse despărțenie. Anton și baroneasa uitaseră însă că pe lume se afla și cucoana Ecaterina...

— Cum vă simțiți?

Bătrâna deschise ochii. Se uită la soră și-i surâse ca unei amintiri. Se simțea fericită. Prima oară după aproape șaizeci de ani. Fericirea a cărei culoare și aromă le uitase...

Capitolul XVI

— Aici stă! exclamă Dănuț smulgându-se din mâna

procurorului și arătându-i cu degetul un bloc de vreo nouă-zece etaje, al cărui parter îl ocupa un complex alimentar.

Maican începu să râdă. După aprecierea lui, imobilul avea pe puțin vreo cincizeci de apartamente. Reperarea bătrânului nu constituia însă o problemă, date fiind semnalmentele extrem de plastice oferite de copil: vată în urechi și un cățel cu pardesiu verde. Se bucura probabil de multă popularitate printre vecini, întâmplarea îl scuti de investigații. Bătrânul se ivise la capătul străzii ținând în lesă o corcitură roșcată și ciufulită cu „pardesiu” verde, într-adevăr original: hăinuța avea și mânecuțe, iar codița ieșea printr-o gaură care semăna cu un orificiu de aerisire, îmbrăcatul și dezbrăcatul cățelului trebuie să fi constituit o problemă destul de complicată...

— Uite-l! țipă Dănuț fericit.

Maican îl mângâie în fugă pe obraz:

— Bravo! Ești un flăcău de nădejde...

Când procurorul îl acostă, încercând să surâdă cât se poate de amabil, bătrânul se opri locului și-i azvârli o privire circumspectă. Maican îl categorisi dintr-un ochi: „Un fostulescu”, având groază de tot ce însemna epoleți sau autoritate oficială. O simplă invitație, chiar din

partea ICRAL[32]-ului, l-ar fi împiedicat să doarmă toată noaptea.

Îl pofti pe Maican la el, cu vădită neplăcere. Ocupa o garsonieră la etajul I și, de cum deschise ușa, procurorul fu izbit de aerul fetid al locuinței. Era un iz specific anumitor bătrâni, mai cu seamă burlaci, amestec de miasme: încăpere neaerisită, așternut neprimenit de mult, urină, ciorapi nespălați, înghesuiți undeva, într-un cotlon, medicamente.

Maican inventarie scurt odaia. Biblioteca impozantă, care ocupa unul din ziduri, părea umplută doar cu cărți de specialitate. Tomurile groase, legate în piele bleumarine, erau pline de praf.

Biroul așezat pe colț, Vladimir Dobrotă – procurorul îi descifrase numele în caseta soneriei – îl transformase într-un soi de debara. Se aflau de toate acolo: hârtie, cerneală într-o călimară de cristal, un toc cu peniță (obiecte extrem de rar întâlnite în epoca pixului și a creioanelor automate) cuie, chitanțe, rețete, note de telefon, flacoane, cutiuțe, medicamente, un calendar, o scrumieră plină cu mărunțiș, o lupă, două perechi de ochelari, un glob pământesc, un coupe-papier...

---

[32] Întreprinderea de Construcții, Reparații și Administrare Locativă este denumirea generică dată înainte de Revoluția din decembrie 1989 unor companii de stat din România, care aveau ca obiect de activitate administrarea și întreținerea fondului locativ al statului.

Bătrânul, botos, cărunt și mereu neliniștit – îl trădau privirea și mâinile care nu-și găseau astâmpăr – îl invită pe Maican să ia loc, apoi se așeză și el, incomod, pe un sfert de scaun, de parcă n-ar fi fost acasă, ci într-o vizită dezagreabilă, dar obligatorie.

— Sunteți jurist, presupun, zise procurorul arătând spre bibliotecă.

Cele paisprezece volume de Drept Civil ale lui Alexandresco ocupau două rafturi.

— Da... Am fost judecător la Înalta Curte de Casație... Cu ce vă pot fi de folos?

— Mă interesează unele relații despre buna dumneavoastră cunoștință, riscă Maican, mergând pe mâna lui Dănuț, doamna Catinca Varlam.

Procurorului i se păru că Dobrotă își reprimă o mică tresărire, încercând să câștige timp, se uită sub birou unde cățelul își pendula coada ca un evantai.

— Trebuie să-l dezbrac... Știți, după aceea răcește.

Îl luă în brațe și, cu degetele neîndemânatice, specifice senectuții, începu să-i descheie năsturașii. Maican urmări cu răbdare toaleta lui Haralambie, reflectând la un fenomen pe care-l sesizase de mult. Cum de uită bătrânii privirile neîndurătoare ale tinereții?

„Nimeni nu se naște cu barbă albă; toți am râs la vremea noastră de hachițele și curiozitățile moșnegești și, totuși, când ne vine rândul, cădem în același păcat.

Devenim ridiculi, ciufuți, penibili. Ce se întâmplă de fapt? Ne lasă memoria? Nu ne mai pasă?”

Vladimir Dobrotă scoase din ceea ce procurorul considera că ar fi un soi de sarafan lăbuțele și codița cățelului, împături hăinuța cu grijă și o puse pe lada studioului...

— Da, zise într-un sfârșit cu un ton din care reieșea limpede că, în acest interval, se gândise la același lucru... doamna Varlam... Ce anume vă interesează?

— Tot! surâse Maican chibzuind cum ar trebui să procedeze ca să-l dezmorțească. Cine era...

Dobrotă tresări. Își duse instinctiv mâna la inimă.

— Cine era? Adică... Ce vreți să spuneți?

— Catinca Varlam, regret că trebuie să vă aduc la cunoștință o veste atât de neplăcută, a fost asasinată azi-noapte.

Falca bătrânului începu să tremure. Căscă gura, lăsând să se vadă proteza ieftină și nesigură.

— Asasinată?

— Din nefericire.

— Dumnezeule mare!... Mă iertați numai un minut... Căută pe birou un flacon și scoase o pastilă pe care o înghiți fără apă. Se așeză din nou, gâfâind ca după un mare efort. Cățelul îl urmărea neliniștit și Dobrotă îl dezmierdă pe cap de parcă ar fi încercat să-l asigure că totu-i în regulă. Bătrânul se interesă cu voce

tremurătoare:

— Cum a fost asasinată?

— Descăpățânată, s-ar fi exprimat strămoșii noștri. Cu o toporișca probabil.

— Ce oroare! Dar cine... De ce?

— Asta încercăm să aflăm și noi și de aceea am apelat la dumneavoastră.

— Cum vă pot ajuta eu?

— Sunteți jurist, nu trebuie să vă explic că orice relație despre victimă este utilă. Vă spun deschis, deocamdată nu posedăm nicio informație despre doamna Varlam. Nu știm cine a fost, ce sursă avea venitul confortabil de care dispunea, dacă are rude... Repet, ne interesează totul.

— Înțeleg... făcu bătrânul, cu jumătate de voce.

Părea că încearcă să reflecteze, să-și adune gândurile, dar Maican – poate idee preconcepută – avu impresia că de fapt cenzurează, își triază amintirile, chibzuind ce trebuie să spună, ce trebuie să omită.

— S-o luăm metodic, propuse Maican. De când o cunoașteți?

— A!... Sunt ani... ani de zile... Imediat după război, la o serată a doamnei Micheta Băicoianu... În ’45... Mai erau aliații în țară... Trebuie să știți că a fost o femeie splendidă... Cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o vreodată... În viață, vreau să spun, nu la

cinematograf...

— Mi-am dat seama după fotografii.

Dobrotă surâse prima oară cu un aer de dispreț amabil: „Ce știți voi!"

— Fotografii? Fleacuri! S-o fi văzut în mare toaletă, cu umerii goi și spatele decoltat până la centură. Sau în costum de amazoană! Pe plajă ori pe Calea Victoriei...

Locuia în București?

— Da... bineînțeles.

— Interesant! Ce a determinat-o să abandoneze Capitala?

— Păi Varlam avea cabinetul aici! Era medicul cel mai bine cotat din oraș! Câștiga o avere, domnule! Era și-o modă, nu-i vorbă, să te tratezi la Mitiță Varlam. Toate cucoanele care n-aveau ce face, treceau prin fabrica lui...

— O secundă, îl întrerupse Maican. După buletin, rezultă că doamna Varlam împlinise șaptezeci și opt de ani...

— Ca să vezi! zâmbi Dobrotă. N-aș fi zis că-i mai bătrână ca mine.

— Dacă ați cunoscut-o în '45, la București, își continuă Maican raționamentul, înseamnă că, la epoca respectivă, era femeie în jur de patruzeci de ani și necăsătorită.

— Da. Ce vă nedumerește?

— E de presupus că mai fusese măritată.

— Natural. O dată sau de două ori, nu știu exact. Catincăi nu-i plăcea să vorbească despre ea, refuza orice fel de referință din care i-ai fi putut ghici vârsta sau intui trecutul. Avea ceva... Căută: Ceva de aventurieră!

— În ce sens?

— Vedeți, e mai mult o impresie, nu vă pot oferi fapte certe. De pildă... Știți, pentru mine, revelator în etichetarea unui individ este modul în care se comportă la o masă de joc. Ei, merita s-o vezi pe Catinca Varlam la poker! Se comporta ca un gangster, doar că-i lipsea Mauserul sau Beretta! Mergea în forță, plusa nebunește! Am chibițat-o odată. A riscat o avere, știu ce spun, o avere, având în mână un as și un șeptar de pică! A decartat și-a cerut trei cărți... Trăgea, vezi doamne, la culoare!

Începu să râdă încetișor:

— Ce vremuri, domnule! Ce vremuri!

Și-a prins? întrebă amuzat procurorul.

— A prins pe dracu'! Vreau să spun că era de o îndrăzneală nebunească... Femeia aceasta avea curaj. În tot ce făcea... Îmi amintesc de cavalcadele ei! Lua cele mai primejdioase obstacole, n-o întreceau nici măcar cavaleriștii Saint-Cyr[33]-iști.

În ultimele cuvinte, procurorul simți o undă de

---

[33] Școala Specială Militară este o instituție militară franceză de învățământ superior care asigură formarea inițială a ofițerilor din armata franceză.

dispreț:

— Nu vă plac militarii?

— Nu mi-au plăcut niciodată, replică hotărât Vladimir Dobrotă.

Maican începu să râdă:

— V-am înțeles. Să ne întoarcem la Catinca Varlam, Apropo de spiritul de aventură...

— Da... da... îl avea în sânge. De trei ori a încercat să forțeze granița... După abdicarea lui Vodă, chestiunea pașapoartelor, cunoașteți, nu-i așa... devenise insolubilă. A avut și ghinion... Adică, în fine, retractă, vreau să zic...

Tăcu speriat să nu fi comis o gafă „politică”.

— Continuați, îl îndemnă Maican. Sunt fapte de mult consumate, iar un individ, din punct de vedere al scopului urmărit și indiferent de calitatea acelui scop, poate avea șansă sau nu.

— Mda... Mă bucur că vedeți așa chestiunea, afirmă mașinal bătrânul... Prima tentativă viza Turcia. Nefericiții erau patru inși, angajaseră o barcă cu motor. Au avut pană. A doua oară, a încercat să treacă Dunărea înot... A prins un vârtej care a amețit-o... Cer întunecat, fără stele, și-a pierdut simțul de orientare și s-a întors pe malul românesc fiind încredințată că a ajuns la sârbi... Franțuzul, domnule procuror, are o vorbă. Trebuie să ai noroc și în nenorocire. Tentativele ei au trecut

neobservate și, în consecință n-a fost pedepsită. A treia oară însă... Asta e! N-ai voie să mizezi la infinit pe același număr... Erau cinci în combinație... Frații Brătescu, îi știți, gemenii... Adică n-aveți cum să-i știți, sunteți tânăr și...

Se uită la Maican înghițindu-și cuvintele pe care celălalt le intui amuzat: „Tânăr și nu din lumea noastră... *Un roturier*...”

— Da, reluă Dobrotă. Deci Bräteștii, avocatul Iunian *le cocu* – știa tot Bucureștiul că nevastă-sa îi pune coarne, numai ce divorțase – și Nicușor Ghica. Ăsta era pilotul... Vroiau s-o șteargă cu o avionetă... Da... A cincea era Catinca...

— Cum de n-au izbutit?

— I-a denunțat secretarul lui Iunian... Un mișel... adică vreau să spun...

— Lăsați! râse, procurorul. Am înțeles perfect. Câți ani de închisoare a executat?

— Doi. Pe atunci sancțiunea pentru trecerea frauduloasă de graniță era mai blândă... Când a ieșit, s-a căsătorit cu doctorul Varlam. Ani de zile i-am pierdut urma. Ne-am reîntâlnit aici...

— Dumneavoastră de ce ați părăsit Bucureștiul?

— Vedeți, spuse Vladimir Dobrotă pe un ton visător, un oraș înseamnă ceva pentru tine, prin priveliște și oameni. Mai concret, prieteni și cunoștințe. Când

peisajul familiar dispare, iar indivizii care au însemnat ceva pentru tine dispar și ei, orașul respectiv îți devine străin.

Maican îl măsură pe gânduri și Vladimir Dobrotă continuă:

— Am locuit patruzeci și cinci de ani în Capitală. Din studenție și până la pensionare. Stăteam pe Dr. Vlăsceanu, o casă drăguță cu marchiză... În fine, n-are importanță. Când m-au demolat, mi-au dat o garsonieră în Titan... Cartierul e frumos, nu zic, cu multă verdeață, dar, personal, nu-mi spunea nimic. Pentru mine Bucureștiul înseamnă Calea Victoriei, bulevardul Magheru, Cotrocenii... Pe urmă, oamenii despre care vă vorbeam înainte nu mai există. Unii sunt în străinătate, cei mai mulți la... Belu. Simțeam vid în jurul meu... deveneam din ce în ce mai străin, într-un oraș străin... M-am întors aici, unde m-am născut... Cam asta e...

„Da reflectă în gând Maican, e un punct de vedere...” Își drese glasul:

— Vă întâlneați des cu doamna Varlam?

— Relativ, locuim în același cartier, dar numai întâmplător. Era o femeie care-și ajungea ei însăși, singurătatea n-o apăsa. Am încercat la început să... cum să vă spun eu... să adâncesc, să strâng legătura... O prietenie între doi oameni în vârstă... Să ai cu cine te duce la un film sau discuta o carte... Camaraderie în

sensul cel mai strict al cuvântului... Mi-a dat de înțeles delicat, dar cât se poate de categoric, că n-o interesează. Evident, m-am retras.

— Încă o întrebare și nu vă mai rețin. Mi s-a relatat că pleca zilnic în jur de ora zece dimineața și se întorcea abia seara. Un interval lung, deci. Aveți idee unde îl petrecea?

Vladimir Dobrotă clătină din cap.

— Nu, domnule procuror. Vă pot oferi totuși un *tuyeau*. Încercați să-l contactați pe avocatul Dinu Petroviceanu... E pensionar... Nu-i spuneți că eu v-am trimis... Stă pe Albinelor 61... O casă cu terasă... El știe mai multe... Da, da... știe.

*

O primă relație pe care o obținu locotenentul Andrei Dumitrașcu fu aceea că victima fusese căsătorită cu doctorul Dumitru Varlam, profesionist de mare cotă între anii ’30-’60. Lucrase la Spitalul județean – înainte Sfânta Elena – până la pensionare, iar, în paralel, până în 1958, deținuse cel mai elegant și costisitor cabinet din oraș.

Dintre cei care-i fuseseră colegi, în perioada cât profesase, mai trăia directorul spitalului, doctorul Dobre Marinescu, acum pensionar. Era un bărbat cam de șaptezeci și cinci de ani. O figură impresionantă, cu trăsături întinse, având ceea ce se numește, în general,

mare alură. Înalt, drept ca un I, cu o privire neagră, concentrată, barbă albă, care-i ajungea până la jumătatea pieptului, semăna, își zise Andrei, cu un patriarh. Locuia la marginea orașului, într-un soi de *châlet* din lemn și piatră.

Biblioteca în care-l primi pe locotenent era ticsită de tot felul de trofee cinegetice: păsări și capete de anime împăiate, inevitabilele coarne de cerb, o blană de urs așternută în fața biroului.

Surprinzând privirea lui Andrei, medicul replică:

— Am fost și sunt vânător pasionat.

Avea un glas bine timbrat, precis, fără umbră din șovăielile caracteristice care alterează vocile bătrânilor. Îl invită pe Andrei să ia loc și se așeză în fotoliul din fața lui. Ținea coatele rezemate de brațele jilțului și vârfurile degetelor împreunate. Atitudinea degaja o eleganță aparte, înnăscută, și nu ți l-ai fi putut imagina nicio clipă în ipostaze vulgare sau necivilizate. Instinctiv, în contact cu el, oamenii își revizuiau ținuta, își periau limbajul. Îi adresă locotenentului o privire scurtă, pătrunzătoare, una din privirile acelea care știu să vadă, să facă în câteva secunde radiografia unui individ, punând diagnosticul exact.

În câteva fraze, Andrei îl puse în temă, îi expuse obiectul vizitei sale. Sprâncenele negre – contrastul cu barba complet albă, mai puțin frecvent, dădea chipului

o notă puțin artificială, fără să deranjeze însă – se ridicară spre rădăcina frunții:

— Frumoasa Catinca asasinată? Mi se pare de-a dreptul extraordinar... Cine... De ce?...

Andrei surâse:

— Asta încercăm să aflăm și noi, de aceea mi-am îngăduit să vă deranjez.

— Nu-mi dau seama în ce măsură pot să vă ajut. N-am văzut-o de ani de zile, nici măcar nu știam dacă mai trăiește... Câți ani să fi avut?

— Șaptezeci și opt, preciză Andrei. Relațiile de care dispunem în ceea ce o privește sunt extrem de sărace. N-avea prieteni, iar eventuale rude n-am izbutit încă să depistăm. Dumneavoastră l-ați cunoscut pe soțul ei...

— Da... am fost colegi aproape treizeci de ani, însă omul acela nu se lăsa descifrat, „citit”, dacă înțelegeți ce vreau să spun. Ducea o viață ermetică, nu întreținea relații amicale cu colegii, deși altfel avea casa deschisă, cu sindrofii care stârneau vâlvă în oraș. Mi-amintesc că o dată, prin ’50, l-am consultat într-o chestiune profesională și i-am făcut o vizită la cabinetul lui. Mi s-a pus la dispoziție cu multă amabilitate, dar în casă propriu-zis, nu m-a invitat, așa cum se obișnuiește, la o cafea, în fine, un păhărel de coniac. Știu că amănuntul m-a șocat la vremea aceea. M-am simțit chiar vexat.

— Același stil de relații îl practica și Catinca Varlam?

— În ultimii ani probabil, căci, repet, înainte erau extrem de mondeni.

— Cum vă explicați această atitudine? Mă refer la diferența de tratament dintre colegi și, mă rog, cei străini de breaslă?

Dobre Marinescu săltă din umeri și desfăcu brațele a neputință:

— Ce pot să vă spun? Amândoi, și Varlam și nevastă-sa, erau niște tipi speciali. El reprezenta pentru mine genul de medic pe care îl detest și l-am detestat toată viața. Era excepțional de bun din punct de vedere profesional și nimeni n-a contestat-o vreodată, nici măcar inamicii săi cei mai înverșunați. A fost unul din puținii oameni născuți cu vocația exactă a meseriei pe care o practică. Avea un ochi fantastic – îți formula dintr-o singură privire aruncată pacientului diagnosticul exact – și o mână de aur. Da, excelent vraci, dar fiară.

— În ce sens?

— Cerea onorarii fantastice, indiferent de bugetul bolnavului și refuza orice intervenție înainte de achitarea sumei pretinse. Vă spun, genul de medic care îmi provoacă oroare: dezumanizat. Varlam nu-și merita harul.

— Înțeleg, oftă Andrei, amintindu-și brusc de maică-sa. Pe Catinca Varlam ați cunoscut-o personal?

— Da, în principiu... Mai exact, am cunoscut-o superficial, cu ocazia unor banchete de la care în genere nu te poți eschiva. Ducea aceeași politică, fiind probabil de conivență cu soțul ei. Evita apropierea colegilor lui Varlam. Eram o dată în casa avocatului Dinu Petroviceanu. Sindrofie mare! Erau vreo optzeci de persoane. Ne aflam acolo mai mulți medici... Ne-a ocolit cu gentilețe, dar categoric.

— Ce impresie v-a făcut totuși?

Dobre Marinescu își trecu palma peste frunte, de parcă i-ar fi fost asudată.

— Nu trebuia să fii un observator prea fin sau să o privești de două ori ca să-ți dai imediat seama că era o femeie de excepție din toate punctele de vedere. De la început te izbea fizicul de-a dreptul fascinant. Un asemenea exemplar desăvârșit se naște o dată la o sută de ani. Chiar și la șaizeci de ani întorcea capete... În plus era și deșteaptă.

Rămase câteva momente pe gânduri de parcă memoria ar fi înregistrat, brusc, un scurt-circuit. Tresări și își reluă ideea:

— Da... La serata avocatului Petroviceanu, de care vă pomeneam mai înainte, s-a întâmplat să mă aflu în două ocazii foarte aproape și să surprind crâmpeie din conversația ei. I-am admirat atunci tactul desăvârșit, dibăcia de a se face agreabilă. În primul rând, știa să

asculte, calitate esențială pentru a stârni calificări generoase din partea interlocutorului. Al doilea, datorită unei intuiții ieșite din comun, știa să aleagă exact subiectul care să-l pună în lumina cea mai favorabilă pe partenerul de discuție, în consecință, plecând acasă, oamenii se simțeau extrem de mulțumiți de ei înșiși și încântați de ea. Îi iubim sau în orice caz îi simpatizăm pe cei care ne admiră și mai ales ne dau posibilitatea să fim admirați.

— Înțeleg... făcu Andrei zicându-și că, în afara unor „portrete" mare lucru nu realizase. Va cer o simplă părere, poate numai sugestie... Atât cât ați cunoscut-o pe Catinca Varlam sau doar ați intuit-o, vă imaginați un singur motiv pentru care ar fi putut fi asasinată?

Dobre Marinescu zâmbi.

— Îmi cereți să comit acrobații de fantezie. N-am fost niciodată admis în anturajul Varlamilor, cu ea n-am schimbat decât fraze de circumstanță. Ar fi ceva... Sunt încredințat că n-are nicio legătură cu asasinarea ei, incidentul împlinește vreo treizeci de ani, dar la vremea respectivă m-a izbit și l-am reținut.

— Despre ce este vorba?

— Printre pacienții care făceau periodic coadă la cabinetul lui Varlam – mă refer la cel de la spital – am remarcat o figură neobișnuită. Un blond înalt, tânăr, cu chipul striat de cicatrici à la „frumoasă-i viața de

student Heidelberg”! Omul părea sănătos tun și era de o ciudată amabilitate. Contrasta strident cu duritatea chipului aspru, cu privirea pe care nu ți-ai fi putut-o imagina odată înlăcrimată.

— În ce consta această amabilitate?

— Își ceda cu atâta generozitate rândul, încât nu puteai, înregistrând situația de trei-patru-cinci ori, să nu înțelegi că omul vrea să intre la Varlam ultimul. După întâlnirile cu, hai să-i zicem blondul, cel puțin câteva zile Varlam era tulburat la modul evident și refuza să intre în sala de operații?

— Extrem de interesant.

— Eram directorul lui, urmă Marinescu, și mi-am permis să-i cer explicații, desigur evitând orice aluzie la individul blond. Îl întrebam pur și simplu de ce nu vrea să opereze.

— Îmi oferea de fiecare dată același leit-motiv: migrene rebele, imprevizibile, fără leac... Îmi mai amintesc de un incident... Eram – sunt poate douăzeci și cinci de ani de atunci – la restaurantul Capra neagră... Cunoașteți...

— Bineînțeles... La pădure.

— Exact. Mă aflam cu soția la... ceea ce se numește masă de obligație – te-au invitat oamenii de atâtea ori, trebuie s-o faci și tu măcar o dată – și mă simțeam extrem de plictisit. M-am ridicat la un moment dat și,

sub pretextul unui telefon urgent, m-am dus să mă plimb vreo zece minute prin pădure. Mă pregăteam tocmai să-mi aprind țigara, când am surprins următorul dialog:

„Nu uita parola: *Îmi place liliacul alb mai ales în ianuarie*... Replica: *Sper să aducă și anul ăsta în florării*."

— Bineînțeles, interveni Andrei, ați sesizat că este vorba de o parolă.

Dobre Marinescu începu să râdă:

— Natural. Pentru așa ceva nu trebuie să fi absolvit cursuri speciale FBI sau CIA, mă rog, nu sunt foarte familiarizat cu instituțiile respective.

— Ce s-a întâmplat după aceea?

— Am așteptat câteva clipe până cei doi au părăsit pădurea. L-am recunoscut destul de surprins pe Varlam. Cel care vorbise era pacientul blond...

— Asta-i tot?

Dobre Marinescu râse iar:

— Tinerii sunt mai nerăbdători decât bidiviii. Nu-i tot... Acum vreo două săptămâni, am avut impresia, subliniez, impresia, că am recunoscut ciudatul personaj bălai pe Corso. Mi-au atras atenția cicatricele... Sigur, sunt peste douăzeci și cinci de ani de atunci, dar individul și-a păstrat alura, contururile, chiar dacă înăsprite, ale tinereții.

— Pe Corso? Singur? Ce făcea?

— Intra la hotelul Astoria.

Capitolul XVII

...De mult își lepădase Natalița orice nădejde în îndreptarea lui Anton. Semeață însă și îndărătnică și-a ascuns aleanul în tainele inimii și nu s-a mai întors la tataia. Năucită tare se dovedea însă a fi cucoana Ecaterina.

— Spui drept, fată, nu-l credeam atât de credincios unei singure catrințe...

Anii s-au călătorit și târgul s-a deprins a-i socoti, pe Anton și baroneasă, pereche. Nu era sindrofie unde să nu fie poftiți dimpreună, la soarelele muzicale nimeni nu se așeza în locul liber de lângă unul ori celălalt.

Cu vremea, izbutise și Natalița a-l alunga din inimă pe dumnealui, dar altă dragoste n-a mai avut. Uneori, când își înnoda conciul sur, se gândea fără a-i veni singură a crede că nu mai avusese bărbat în așternut de la douăzeci de ani... Dintâi, prea îl iubea pe Anton, chiar ticăloșit, și nu îndura altă apropiere, mai apoi, odată cu dragostea pentru dumnealui, i se stinsese orice dor de bărbat. Două chipuri ținea lângă inimă: Iustin și Mihăiță.

Băieții erau frumoși, iutaci, ageri la carte și amândoi aveau căutătura înfocată a lui Anton. Dumnealui îi

cerceta rar, deputăția la București și farmecele baronesei ținându-l departe de bătătură.

Când s-a prăpădit cucoana Ecaterina, într-un început de primăvară furtunoasă, Iustin era tânăr avocat, secretarul lui Mitică Vlădoianu, iar Mihăiță se pregătea de bacalaureat. A înmormântat-o singură, Anton telegrafiind că nu se poate urni din Capitală din pricina unor afaceri însemnate. „Afacerile însemnate” se chemau necredința baronesei, după cum aflase Natalița din scrisoarea unei prietene. Muierea ticăloasă îndrăgise un căpitan de cavalerie, iar Anton, deși o dovedise, umbla după ea câine în lanț ca să n-o prăpădească...

Dar acestea de mult n-o mai necăjeau pe Natalița. Durerea ei cea mare era Iustin. Una nu suferea la el: patima pentru jocul de cărți și ruletă...

— Jur că n-am să mai joc, mamă, și jur că-i ultima oară că-ți cer bani. Înțelege că trebuie să plătesc. E datorie de onoare...

Când a murit... Ba nu, trăiește!... Uite-l aici, lângă pat... Ciudat... E bălai...

Andrei se apropie în vârful picioarelor. „Vasăzică asta-i bătrâna de la telefon. Exact cum mi-o închipuiam... Sfrijită, puțintică la trup. Trebuie să fi fost frumoasă...” De sub bandaj, scăpase o șuviță de păr

cărunt și, în mod inexplicabil, amănuntul acesta îl emoționa cel mai mult pe locotenent.

Bătrâna deschise ochii, îndreptându-i o privire încețoșată. Surise:

— Iustin... Să nu mai... Lasă revolverul... Am să vând bijuteriile...

Suspină și pleoapele cafenii îi acoperiră din nou căutătura.

*

Când auzi ușa, Ioana lăsă cărbunele, mai aruncă o privire asupra schiței pe care tocmai o terminase și intră în living.

— Cum se simte?

Inginerul Dumitrașcu, deși tras la față și încercănat, părea radios. Abandonă buchetul de flori pe canapea și se repezi s-o îmbrățișeze.

— Bine... Sigur, trebuie să se întremeze, dar e în afară de orice pericol... Dragostea mea...

Pictorița se desprinse cu blândețe, dar ferm:

— Lasă-mă pe mine. Spune-mi despre Vivien... Ți-a vorbit?

Vasile își înăbuși un oftat:

— N... nu... Probabil n-are încă destulă putere.

„Adică n-a vrut", gândi Ioana, dar păstră reflecția pentru ea. Inginerul își frecă mâinile – din cauza frigului, a bucuriei – și întrebă pe același ton de festival:

— Ce bem? Ce să cumpăr?

Ioana răspunse cu indiferență:

— Nu te mai duce. Am șampanie în casă.

— Șampanie! exclamă fericit Vasile. Ești un înger, iubita mea!

Pictorița zâmbi. Califică exact bucuria inginerului: „Nu faptul că va da pe gât un pahar de șampanie îl făcea să exulte, ci faptul că o oferea Ioana. Deci participa și ea la bucuria lui, îi părea bine că Vivien trăiește, îl înțelegea, etc...”

Cu paharul într-o mână și țigara în cealaltă, Ioana se interesă liniștită:

— Ce o să se întâmple cu noi acum?

Dumitrașcu o cercetă surprins:

— Ce să se întâmple? Ne vom iubi... Ne vom iubi toată viața... Am stabilit doar.

— Lucrurile astea nu se stabilesc, zâmbi cu îngăduință Ioana. Uneori ești de o naivitate de-a dreptul înduioșătoare. Vom continua să ne vedem deci...

— Dar bineînțeles.

— Cum?

Inginerul o privi nedumerit. Ioana se explică:

— Presupun că intenționezi să revenim la faza inițială. Adică să ciupim un ceas între două uși.

— Exagerezi.

— Bine, trei ceasuri. Tu vei începe iar cu justificările

clasice: ședință, acțiune importantă, accident de muncă etc. Sâmbăta și duminica nu vor mai fi ale mele, nu vei mai dormi nicio noapte aici, adică vei renunța la toate drepturile câștigate.

Vasile, la strâmtoare – om șovăielnic, stilul direct al pictoriței îl punea totdeauna în încurcătură – se bâlbâi:

— Pentru început, știi... Trebuie menajată până se restabilește complet...

— Și atunci, dacă îți va vârî sub nas un etu cu lame Gilette, va fi suficient ca tu să-i ceri iertare în genunchi.

Dumitrașcu o privi cu ochi umezi:

— Doamne, cât poți fi de rea! Ești înger și diavol în același timp.

Pictorița strivi țigara, răsucind-o mult în scrumiera de parcă ar fi stors o lămâie.

— Nu știu în ce calitate voi ajunge pe lumea cealaltă, dar acum mă interesează ce se va întâmpla cu mine.

— Ești iubita mea.

— Nu-i o stare civilă.

Vasile își cuprinse capul în mâini:

— Ioana, Ioana! De ce-mi strici dispoziția? Am venit la tine cu inima plină de dor, cu atâta dragoste... Am discutat doar lucrurile astea de sute de ori. Ce sens are să le repetăm?

Într-adevăr, le discutaseră de atâtea ori, încât frazele nici măcar nu se mai schimbau, erau gata formulate,

doar că recitate încă o dată, și încă o dată, și încă o dată... „Crezi că pe mine mă avantajează situația asta?”

„Te iubesc, Ioana... Te iubesc mai mult decât orice pe lume!”

„Minți! Dacă mă iubeai, n-ai fi fost în stare să renunți la mine. Nici măcar n-ai fi acceptat ideea. Nu-ți dai seama că mă poți pierde la primul colț de uliță? Că primul bărbat care-mi convine și e liber m-a smuls de lângă tine?”

„Dar spui că mă iubești!”

„Ei și?”

„Înseamnă că nu mă poți părăsi!”

„Ascultă, Vasile! Tu, bunătatea întruchipată, ori ești de un egoism feroce și culmea, cu mine, tocmai cu mine, ori cretin!”

„Iar mă insulți!”

„Așază-te pe labele din spate și urmărește-mă un moment. Tu realizezi ce-mi oferi? Ră-mă-și-țe! Să te aștept toată viața ca să petrecem împreună recreațiile pe care ți le îngăduie madam Dumitrașcu? Tu nu te gândești că am și eu dreptul la un bărbat? Un bărbat al meu?”

„Sunt al tău! Pentru toată viața.”

„Cum? Am ajuns să invidiez orice femeie pe care o văd însoțită de bărbatul ei. Uite, îmi zic, asta, n-o să doarmă singură. Să doarmă, Vasile, nu mă gândesc la

altceva. Vreau omul meu cu care să ies să petrec un week-end, să mă duc cu el în concediu, în vizită, la un spectacol. Omul meu, alături de care să îmbătrânesc! Ce Dumnezeu, vorbesc limpede, nu recit din „Critica rațiunii pure” și nici din Shopenhauer[34]...!”

Vasile își ridică privirea rugătoare:

— Spune-mi drept, ai găsit pe cineva?

— Nu, replică pictorița.

— Te implor, Ioana! mai așteaptă, ai răbdare, noi tot împreună vom fi. O vreau, o simt. Da, Ioana? Vom fi împreună!

Pictorița își plecă privirea și oftă:

— Da! Așa va fi.

Dar știa că va fi altfel.

*

Pe bărbatul cu chipul fisurat de cicatrici, care trăsese la hotel Astoria, locotenentul Traian Ionescu îl reperă cu ușurință. Se instalase spre prânz în hol, pe un fotoliu din apropierea biroului de recepție și răsfoise vreo două ceasuri gazetele și toate revistele pe care le găsise la Difuzarea presei.

Individul își făcu apariția la ora trei și ceruse cheia de la camera 415. Consultând apoi registrul hotelului,

---

[34] Arthur Schopenhauer a fost un filozof german, cunoscut - mai ales - prin teoria sa asupra primatului „voinței” în sfera reprezentării lumii și în comportamentul uman.

locotenentul constată că personajul se numește Emil Calotă, născut în 1930 – „ia te uită, nu i-aș fi dat mai mult de 40 de ani” – domiciliat în București, director la ICPTN, „și XYZ”, completă în gând Traian.

Calotă, – „l-o fi chemând Calotă?” – părăsi iar hotelul după jumătate de ceas. Locotenentul sesiză că-și schimbase hainele. În locul paltonului clasic, îmbrăcase o scurtă „Alain Delon” cenușie, amănunt din care deduse că „omulețul” primo! – e obsedat de straie, secundo! – că a venit să petreacă mai multă vreme în oraș. Când vii pe două-trei zile, chiar o săptămână, nu cari după tine atâta hăinărie incomodă.

Emil Calotă era un bărbat bine, genul pus în circulație și deci la modă, de Hollywood. Avea o față dură, de o masculinitate agresivă, trup de gladiator. Ținea în mână o servietă diplomat și pășea grăbit, cu siguranța individului care se duce la o adresă precisă. Nu se oprea la vitrine, nu căsca ochii la edificiile interesante, nu cumpăra pe stradă nuga sau țigări, modalitățile clasice de a te opri locului și azvârlind, vezi Doamne, priviri întâmplătoare să-ți verifici spatele, dacă te urmărește ori nu cineva.

Traian conchise că tipul ori e inocent prunc neînțărcat, ori se simte invulnerabil. „Deși suspiciunea, prudența, chiar în circumstanțele cele mai inofensive țin de abecedarul agentului.” Agent! Era ipoteza lansată de

procurorul Maican.

Calotă traversă Bulevardul, apoi străzile care duceau spre marginea orașului cu aceeași grabă și dezinvoltură. Se opri în fața unei vile și apăsă lung pe un buton instalat în partea superioară a unei casete de tablă care semăna cu o cutie poștală.

„Interfon”, înțelese Traian.

La probabilul „Cine-i?”, Calotă răspunse cu buzele lipite de gratiile cutiei metalice. Locotenentul nu prinse decât ultimele cuvinte:

„... mai ales în ianuarie...”

După ce ușa se închise în urma lui Calotă, Traian citi din mers cartea de vizită fixată sub vizor: Dinu Petroviceanu.

*

„Hedonist!”, îl califică din primul moment procurorul Maican.

Dinu Petroviceanu, bărbat de aproximativ șaptezeci de ani, acuza într-adevăr caracteristicile – atât de stridente, încât păreau neverosimile – genului. Bine legat, cu mustăcioară căruntă și părul înspicat, la fel de des ca în tinerețe, avea buze senzuale, pofticioase, bărbie încăpățânată și ochiul vicios.

Nu manifestă nicio tulburare în fața legitimației fluturată de procuror păstrându-și sângele rece și aerul amabil. Era în halat de mătase bleumarine cu revere

sângerii. Un fular ușor, alb, adăuga un suflu de tinerețe ținutei.

„Hm! reflectă Maican. Roșu, alb, albastru! Ce-i asta? 14 Iulie?”

Îl primi extrem de curtenitor, într-un hol bibliotecă elegant, cu piese de calitate și câteva tablouri pe care Maican, departe de a fi un specialist, le socoti valoroase. Impresionau ramele splendide, cu bronz de calitate, obscurul pânzelor.

„Trăiască papa Rembrandt!”, își zise procurorul pe care-l enerva totdeauna că trebuie „să miroși” un tablou ca să vezi cine l-a pictat.

Uitându-se a doua oară la Petroviceanu, îi completă portretul: „Prototipul maestrului de altă dată (à la Micescu, Valjean, Periețeanu, etc.) cu morgă, teatralist, important și rechin.” Singura reacție pe care o avu aflând de asasinarea doamnei Varlam, fu aceea că-și mută trabucul dintr-un colț al gurii în celălalt:

— A murit Catinca...?

— A fost ucisă, insistă destul de contrariat Maican.

— Tot aia e! În fond, mă așteptam.

Procurorul, care tocmai voia să-și aprindă o țigară, surprins, – nu-i genul de afirmație pe care s-o auzi la orice colț de stradă – rămase cu bricheta în mână, fără s-o aprindă.

— Vă așteptați? repetă. Trebuie să recunoașteți că

omuciderea nu-i un fapt de toate zilele...

Avocatul zâmbi. Avea un surâs parșiv, insinuant, a la Clark Gable, și nu era greu să intuiești că bărbatul acesta avusese toată viața un succes nebun la femei, care nu-l ocoleau nici astăzi.

— Bineînțeles, domnule procuror, iar noi doi suntem mai în măsură decât majoritatea muritorilor de rând s-o știm...

— Scuzați-mă un moment, îl întrerupse Maican. Când ați aflat de asasinarea Catincăi Varlam?

Înregistra în ochii lui Petroviceanu un moment de derută, repede depășit:

— Acum! Dumneavoastră mi-ați comunicat-o.

„Minte!”, conchise Maican.

— Mda... Chiar așteptându-vă la un deznodământ... să zicem dur, oricum dovediți mult sânge rece.

— De mult nu mă mai surprinde nimic sau aproape nimic...

În ciuda declarației care părea sforăitoare, procurorul îl crezu. Deși se ferea de idei preconcepute, și-l imagina lesne vedetă sau cel puțin personaj de importanță în combinații subterane, tenebroase și abjecte, dar totdeauna de anvergură. Niciodată un Petroviceanu n-ar fi figurat într-o găinărie oarecare, nici măcar la modul întâmplător...

— Care-i motivul pentru care asasinarea doamnei

Varlam nu constituie pentru dumneavoastră o surpriză?

Avocatul rămase o vreme pe gânduri. Părea că-și selecționează clișeele dintr-o mare de gânduri și imagini.

— Oricine a cunoscut-o pe Catinca Varlam și nu era un imbecil putea să-și dea seama că nu va sfârși, așa cum spuneau moșii noștri, cu capul pe pernă și popă la căpătâi.

— O cunoașteți de mult?

— Din timpul războiului. Femeia aceasta a fost un personaj cu totul și cu totul singular. Dacă șansa ar fi ajutat-o, putea ajunge departe.

Maican interveni deconcertat:

— Mi s-a părut că nu i-a mers tocmai rău. Succes pretutindeni, o excelentă situație materială până azi...

— Un cont considerabil la bancă, râse Petroviceanu, o valiză de bijuterii și două sute sau două mii de inși care ar fi fost în stare oricând să-și lipească revolverul la tâmplă pentru ea! Asta numiți dumneavoastră izbândă?

— Dar nici n-aș situa peisajul la categoria eșecuri.

— De acord cu dumneavoastră când e vorba de Nuți, Coca sau Lili, midinete nostime de mâna a doua. La valoarea Catincăi Varlam, însă, destinul ei a constituit un rateu.

— Vreți să fiți mai explicit?

— Mă voi sili. În primul rând, Catinca îmbina – și trebuie să vă spun că n-am întâlnit caz similar într-o viață care a fost departe de a fi monotonă – o frumusețe uluitoare cu o minte excepțională. E adevărat, s-a născut într-o epocă în care cucoanele aveau mai mult rol decorativ și de culise... Pe plan social, erau total ignorate, n-ar fi putut ajunge niciodată „șefe de promoție”... Învățătoare, profesoare, ici-colo câte o farmacistă... Cam ăsta era nivelul la care aveau dreptul să aspire.

— Considerând că s-ar fi născut cincizeci de ani mai târziu, cum credeți că s-ar fi putut realiza din punctul dumneavoastră de vedere? Ce ar fi putut ajunge?

Avocatul își rezemă mâinile în brațele fotoliului și se apleacă înainte:

— Orice, domnule procuror! Orice! Prim ministru ca madame Thatcher, cea mai mare spioană a secolului, starul *number one* al Hollywoodului ca Garbo, regina aurului în Statele Unite, nevasta lui Rockefeller, în cel mai modest caz. Pe lângă astea, paralele lui Varlam și balurile de la Cercul Militar, unde ebluisa o oștire de imbecili pomădați, devin de un ridicol care te face să plângi.

— Da, făcu Maican dezmierdându-și o mustață inexistentă. Portretul mi se pare sugestiv. Nu izbutesc totuși să fac corelația între personalitatea ei ieșită din

comun, fără îndoială, și sfârșitul dramatic de care a avut parte. Se cunosc destui indivizi de excepție, mai ales pe meleagurile noastre, care și-au dat sufletul fără a fi spintecați.

Petroviceanu oftă și se lăsă pe spatele fotoliului. Suflă în capătul aprins al trabucului stimulând ochiul de jar.

— Catinca suferea de o mândrie drăcească, adevărată infirmitate, și, în consecință, era incapabilă să îndure ruina ambițiilor sale.

— În definitiv ce ambiționa?

— Hai s-o luă altfel, propuse avocatul. Plecând tot de la personalitatea ei. Nu suporta să se afle pe planul secund și nici nu fusese plămădită astfel.

— Tot nu mi-ați răspuns la întrebare. Ce voia? Ce a încercat și n-a izbutit? Și ce legătură, insist, ar avea acestea cu asasinarea ei?

Lui Maican îi făcea impresia că Petroviceanu știa mai multe decât ar vrea să spună.

— Am cunoscut-o bine, dar n-am fost duhovnicul ei. „Confesiunea”, nu era genul de literatură pe care să-l practice. De altfel, când am întâlnit-o bătea spre patruzeci de ani. La vârsta asta ai învățat să-ți cenzurezi elanurile din toate punctele de vedere.

— Și totuși, vorbind despre „ruina ambițiilor” ei, v-ați referit la fapte concrete.

— La cele de notorietate și care alcătuiau miezul

colportărilor din așa-zisa lume bună. Prin ′35 sau ′36, era la un pas de a deveni regina Italiei. Un an de zile, sau aproximativ, a fost amanta lui Victor-Emanuel[35] – Carol al nostru era prea mic – și ar fi izbutit să-și atingă țelul dacă n-ar fi „operat-o” camarila contesei de Montenegro. Cel puțin așa se vorbea...

Lui Maican îi scăpă un fluierat ușor și avocatul începu să râdă:

— Socotiți probabil că a fost exaltată de o zdravănă doză de sminteală, dar dacă ați fi cunoscut-o, nu v-ar mai fi șocat. Era extrem de convingătoare și, fără să pronunțe un singur cuvânt despre ea, te făcea să simți că-i un personaj extraordinar și, că firesc, i se cuvine un destin la fel de extraordinar. Suficient s-o fi văzut.

— Limpede. Mai aveți alte... mostre de veleități ratate?

— În timpul războiului, era nelipsită de la recepțiile Ambasadei germane și foarte intimă cu baronul Kilinger[36], dar unde țintea, n-am idee.

— La locul Evei Braun, probabil.

---

[35] Victor Emanuel II al Italiei (italiană: Vittorio Emanuele II) (n. 14 martie 1820 – 9 ianuarie 1878) a fost supranumit „Regele gentilom”.

[36] Manfred baron von Killinger (n. 14 iulie 1886, Leippen, Germania - d. 2 septembrie 1944, București) a fost un ofițer de marină, istoric militar și diplomat german. Partizan fervent al ideologiei național socialismului, în calitatea sa de ambasador al Germaniei naziste în România (1941-1944) s-a bucurat de o mare influență. S-a sinucis la București în împrejurările răsturnării dictaturii antonesciene.

— Nu știu, dar a părut curios, că la un moment dat, s-a retras brusc. S-a confesat destul de zgârcit, dar concludent, singurei ei prietene cu care întrețineam relații foarte apropiate: „Hotărât, n-am șansă.” Ceva încercase deci...

— Înțeleg... Vreau să clarific un anumit aspect, cunoscuții Catincăi Varlam fac referințe situate doar în timpul războiului sau după, când era deja o femeie matură. M-ar interesa date despre viața ei anterioară. Cine i-au fost părinții, dacă a fost căsătorită, unde s-a ascuns...

Petroviceanu dădu neputincios din umeri:

— În sensul ăsta, nu vă pot oferi nicio relație. Poate că prietena comună despre care vă pomeneam ar fi știut câte ceva, dar mă îndoiesc că mai există. Optzeci-optzeci și doi de ani reprezintă o vârstă când moartea, ca și poștașul, poate să-ți bată oricând la ușă.

— Dați-mi totuși datele ei.

— Cu plăcere. Doamna se numește Ileana Butculescu și, până acum vreo zece ani, când am avut ultima oară vești despre ea, locuia în București pe Calea Plevnei 210 B.

— Aveți o memorie remarcabilă.

— O cunosc de cincizeci de ani, timp în care nu și-a schimbat adresa.

— Explicabil atunci. Se revenim la Catinca Varlam. În

ce măsură ambițiile eșuate ar fi putut genera crima?

Petroviceanu ridică palma oprindu-l:

— O clipă, domnule procuror! Am emis o simplă ipoteză.

— Dezvoltați-o, vă rog.

— Ați reținut că ambițiile Catincăi erau fantastice, frizând aberantul. Pentru împlinirea lor, știa să lupte bărbătește, în forță aș zice, ca un gangster. Femeia asta n-avea scrupule, ar fi strivit orice în cale numai ca să-și atingă ținta. Când țelul propus este uriaș și armele trebuie să fie extrem de puternice. Nu te duci să dărâmi o fortăreață cu praștia.

— Și ce fel de arme folosea?

— Toate! De la traficarea propriului trup până la cel mai dur șantaj. Și, în general, știa multe, prea multe... Ca toți indivizii de specia ei. În concluzie, avea dușmani înverșunați pe toată harta României și pe cel puțin o felie din Europa. A fost unul din motivele pentru care, neizbutind să treacă granița, a acceptat mâna lui Varlam și a părăsit Bucureștiul. I s-a părut că provincia oferă un adăpost mai sigur.

— Credeți că mâna unui asemenea dușman a operat acum?

— Eu așa îmi închipui.

— Vă vedeați des?

— Cam o dată, de două ori pe lună. Îi plăcea să se

plimbe prin pădure și, uneori, la întoarcere, dădea pe la mine. Vă spun sincer, consideram vizitele ei drept un privilegiu.

— În ce sens?

— A fost o campioană a conversației. Tot ce emitea era original, scânteietor, spiritual, neobișnuit. Una din mințile acelea care străbat cărări virgine. Avea talent extrem de rar de a privi un fenomen din cu totul alt unghi decât semenii ei. Din acest punct de vedere, discutând cu ea, încercai nu o dată revelații. În plus, era o „polivalentă". Puteai aborda cu ea orice subiect, literatură, spectacole, politică, fapte de viață. Și de fiecare dată venea cu un punct de vedere nou.

— Știți cum își petrecea în general timpul? Vecinii susțin că lipsea zilnic opt și chiar zece ore de acasă.

Petroviceanu păru mirat:

— Habar n-am ce făcea, dar afirmația mi se pare cel puțin curioasă. De câte ori venea la mine, cam spre ora cinci, era impecabilă ca ținută și plină de bijuterii, ca un galantar de giuvaergiu. Nu, categoric nu făcea impresia unei femei care să fi umblat opt-zece ceasuri...

— Bijuterii?! se interesă Maican. Interesant, nu s-a găsit în casă nici măcar o verighetă.

— Avea un cufăr, domnule! Mă rog, vorba vine... Cine știe, lipsa lor ar putea constitui o pistă, deși mă îndoiesc...

Telefonul începu să sune. Petroviceanu se scuză și trecu în odaia alăturată fără să închidă ușa în urma lui. După ton, procurorul ghici că vorbește cu o femeie. Ultimele cuvinte ale avocatului o confirmară: „Te aștept, draga mea! Sărut mâna.”

Maican se ridică.

— O ultimă întrebare.

— Cu plăcere...

— Numele de Emil Calotă vă spune ceva?

Petroviceanu acuză o gândire concentrată, apoi declara mușcându-și buzele:

— Nu-mi dau seama. În cincizeci de ani de carieră am avut mii de clienți, nu pot afirma nimic cert.

Procurorul își coborî pleoapele.

„Minte, dar câtă vreme nu știu mai multe despre Calotă, nu mă pot angaja la un duel. Nu-i nimic. Rămâne pe rândul viitor, maestre.”

Capitolul XVIII

— Ai obținut ceva? se interesă Maican, pendulându-se ca de obicei prin încăpere.

Stilul îl deranja pe maiorul Vâlcu, îl obosea și avea impresia că nu poate să se concentreze. Procurorul, pe de altă parte, n-o putea face stând „țeapăn...”

— Țț! făcu Vâlcu. De altfel, mă așteptam.

— Adică?

— La IPTCN București, nu lucrează și n-a lucrat niciodată Emil Calotă.

— S-a verificat presupun și adresa.

— Tot trombon. Nu locuiește pe Macaralei.

Procurorul își întrerupse maratonul. Se opri în fața lui Vâlcu, ținând mâinile în buzunare. Pe chipul lui se citea o expresie ele mare nedumerire.

— Ce-i cu individul, domnule? De obicei, ăștia de se joacă de-a Cicero sau Mata-Hari au grijă, în primul rând, să-și asigure un statut oficial de bronz. Loc de muncă, unde sunt totdeauna apreciați din punct de vedere profesional, adresă precisă, vecini binevoitori etc...

— Agenții-conservă, iubitule, dar poate că amicul nu face parte din specie.

Maican râse sarcastic:

— Adică, la cincizeci de ani, Calotă o fi vreo trufanda. Asta-i în capul tău?

— De ce excluzi posibilitatea ca omul să fi lipsit o vreme din țară?

— Pentru că, dacă tipul a fost și este amploiatul unei agenții străine de spionaj, patronii n-aveau interesul să-i ofere o vacanță de decenii. Ori îl concediau, ori îi solicitau pe mai departe serviciile. Iar băieții sunt specializați. Un Calotă, în principiu, e omul lor pentru

România. N-ai ce face cu el în Franța sau Vietnam.

Maiorul Vâlcu trase de elasticul șosetei care-l strângea.

— Rămâi la ideea că avem de-a face cu o acțiune de spionaj?

— Sunt tentat s-o cred în proporție de nouăzeci la sută.

Vâlcu rosti pe gânduri:

— O parolă înregistrată acum douăzeci și cinci de ani... De, mă întreb dacă e suficient. Pe de altă parte, nu uita că n-am stabilit încă nicio corelație între Calotă și Catinca Varlam. Liantul lor, singurul, ar fi avocatul Petroviceanu.

— Și faptul că personajul a întreținut relații suspecte cu Varlam. Mai adaugă că doamna Varlam, din absolut toate informațiile culese, nu era genul de femeie care să ignore cel mai mic amănunt din activitatea bărbatului. Iar soiul ăsta de activitate îi stimula apetitul și vocația certă de aventurieră.

Vâlcu se ridică și se apropie de fereastră.

— Tot ce spui e logic, dragul meu, dar mi-e teamă de coincidențe. De cele mai multe ori sunt absurde și te fac să parcurgi itinerare false. Nu văd, realmente nu văd, ce primejdie mai poate prezenta, ce miză, o bătrână de aproape optzeci de ani?

— Nu putem ghici ce anume știa, sau... deținea.

Maiorul dădu din mână, respingând din capul locului argumentul:

— Și au așteptat șmecherii un sfert de veac ca să-i astupe gura? Nu-mi spune că n-au găsit-o până acum. Catinca Varlam nici măcar nu se ascundea, iar persoana ei, din tot ce-am înțeles, atrăgea atenția ca un far.

— Poate... poate, presupuse Maican, bătrâna redevenise acum „interesantă”... Atât de interesantă, încât să se impună lichidarea ei. În sfârșit, deocamdată speculăm. Eu unul mă bizui mult pe intuiție și sunt convins că nu mă înșel. Chiar dacă avem de-a face cu o coincidență și presupunând că Emil Calotă nu e asasinul Catincăi Varlam aproape certitudinea că apariția individului în scenă nu-i întâmplătoare și că se leagă de o misiune de spionaj. Punem un pariu?

Vâlcu săltă din umeri:

— Nu-mi plac pariurile. Ce propui deocamdată?

— Urmărirea pas cu pas a lui Calotă. Interesează orice: de ce a cumpărat o pastă de dinți de la drogheria asta și nu la cea de pe Corso, ce cuvinte i-a adresat femeii de serviciu de la hotel etc. Pe de altă parte, trebuie continuate cercetările în ce privește viața bătrânei Varlam înainte de război. E ciudat că nimeni nu vorbește, nu poate, sau nu are ce vorbi despre tinerețea ei. Ca și cum s-ar fi născut la patruzeci de ani... Apropo, de la vecinii de bloc ai mai scos ceva?

— Cucu! ar răspunde tinerii mei colaboratori Ionescu sau Dumitrașcu. Nefericita izbutise o performanță cu care puțini se pot făli. Ușa apartamentului era ușă, n-avea transparențe, pereții nu erau de sticlă. Odată răsucită cheia în broască, viața bătrânei intra în cel mai perfect necunoscut.

— Într-adevăr, e o chestie. Am niște vecini la etajul întâi... spuse procurorul trăgând din țigară. Domnule! aclamă cu aparentă indignare. Este fantastic ce indiscreți pot să fie oamenii ăștia. Eu unul care nu-s curios din fire, le cunosc pe dinafară tot programul de viață! Știu când mănâncă șnițel sau rață pe varză – țin ușile vraiște și parfumează tot palierul – când face lecții ipochimenul cu ăla micu': „Boule! Cretinule! Ți-am zis de o mie de ori că idee se scrie cu doi de *e*! Semeni cu mă-ta, și aia are cap dreptunghiular!"

Vâlcu începu să râdă:

— Că veni vorba de vecini... Nevasta lui Damian făcea o remarcă interesantă apropo de Catinca Varlam și ermetismul existenței ei. Teoria cucoanei, și nu mi se pare lipsită de logică, e că pe om, în anumite sensuri, îl cunoști după gunoi. Maican îl privi căpiat:

— După gunoi?!

— Da, bătrâne! Adică după ce aruncă la coș. În funcție de pubelă îți dai seama cât e de avar – una e să cureți cartofii coaja având o grosime de un milimetru și alta de

un centimetru – pe ce bani stă. Coji de portocală, grapefruit, cutii de ciuperci, alune chinezești, pachete aurii de cafea boabe cumpărate la coafor, sticle de whisky sau vin scump e iar una, și alta sunt resturi de varză, gheare de orătanie, rachiu de drojdie și etcetera...

Procurorul observă amuzat:

— Domnule, ai să râzi, dar individa a dat o lege științifică. Dacă te gândești, e perfect adevărat. Legat de Catinca Varlam, care-i concluzia?

— Mereu ermetică.

— Nu înțeleg.

— Bătrâna n-arunca nimic la gunoi. Am verificat nici n-avea coș... Da, Ionescule! Ai vești?

Traian se opri lângă ușă:

— Ileana Butculeseu, prietena Catincăi Varlam a murit la București acum cinci zile.

*

Vivien Dumitrașcu simți strângerea de mână și deschise ochii. Andrei, cu ochii umezi, surâdea.

— Cum te simți, mamă? Îi anticipă răspunsul: Ești în formă, nu-i așa?... Medicii spun că totu-i în regulă.

Vivien oftă și își răsuci capul spre perete:

— Da... Mă simt bine... Poate puțin slăbită...

— O să treacă, ai să vezi... Cum ieși din spital, mergem împreună la Sinaia... Am aranjat să-mi iau o săptămână de concediu...

— Băiatul mamei... suspină. Să mă ierți... Mă ierți, dragul meu?

Andrei încercă să-și stăpânească lacrimile.

— Hai să nu mai vorbim despre asta. Important e că a trecut.

— Vreau să mă înțelegi, Andrei... Tu ești tot ce am mai scump pe lume... N-am mai rezistat... Taică-tău e o bestie... Am îndurat prea multă umilință... Nu mai suportam.

— Știu, știu... Îi sărută mâna. Pot să-ți spun un singur lucru. Eu nu mai am tată. Pentru mine a încetat să existe. A murit.

Vivien, vrând să pară înțeleaptă și generoasă, rosti moale:

— Nu... Nu trebuie, copilul meu... În fond, cu tine n-a fost prea rău... Ăsta e el... Tu cum te simți? Unde mănânci?

— Fii liniștită, am de toate.

Asistenta, o brună durdulie cu vino'ncoace, puse mâna pe umărul locotenentului.

— E ora de contravizită. Nu trebuie să vă găsească aici domnul profesor.

Andrei, liniștit acum, dar răpus de oboseală, se duse direct acasă. Nu la garsoniera lui, unde, din cauza unei defecțiuni de cazan, pentru câteva zile n-avea căldură și nici apă, ci la părinți. Îi telefonă Ancăi Radulian că

intenționează să se odihnească și nu se vor vedea. Făcu un duș și se întinse pe divan, dar nu izbuti să adoarmă. Era singur în toată casa – Andrei ar fi putut paria pe ultimul leu că Vasile „petrecea” acum cu pictorița – și se simțea pradă unei surescitări speciale, pe care nu o putea defini.

Brusc, i se făcu dor de „amintiri”.

Știa ca maică-sa păstra într-o cutie din lemn de trandafir, un soi de sipet, fotografiile dragi, primele lui autografe mâzgălite la șase și șapte ani, scrisorile pe care i le trimitea din tabără. Sipețelul se afla în garderob, iar cheița în poșeta doamnei Dumitrașcu.

Andrei descuie cutia cu un sentiment de pioșenie. Înăuntru mirosea a busuioc și dădu, într-o veche agendă, peste câteva flori presate: o margaretă, un edelweiss, trei trandafiri galbeni...

„Ce suflet romantic!”, gândi simțindu-și inima plină de dragoste pentru femeia care acum făcea eforturi eroice să revină la viață... Uite-l pe el, călărind o tricicletă în fața vechii locuințe... Uite-l cu mama pe Corso... Lui Andi îi e teamă de aparatul fotografic, stă cu un picior în spate, parcă gata s-o ia la sănătoasa. Vivien, tot subțire și șubredă, îmbrăcată în loden, poartă o pălărioară cu urechi, stil „olandez”... Aici sunt la mare... Andi, cu beretă marinar, mama în costum de baie modest care se lăbărțează în apă. În spate corabia

de butaforie, marea și un tip jovial care se hlizește încredințat că instantaneul îl prinde și pe el... Aici, Vasile și Vivien în primii ani de căsătorie, prinși la o nuntă. Dumitrașcu, cu aerul lui dintotdeauna, parcă veșnic ar trebui să se apere de o culpă care i se pune în spinare, să se dezvinovățească. Vivien țâfnoasă, nemulțumită, cu buzele strânse. A văzut-o oare vreodată pe mama altfel decât cu buzele pungă?...

„Cu un bărbat ca el...”, oftează Andrei, luând altă fotografie în mână... Toți trei, în grădina casei lui Creangă din Humulești. Undeva, la picioare, în stânga, aproape ieșind din cadru, un buchet imens de margarete. Vasile le culesese pentru nevastă-sa care, nervoasă din cauza unei vizite considerată de ea stupidă și infantilă, le azvârlise cu dispreț nimicitor. De la Zahei Grigoriu, ultimul descendent al băditei Creangă și custodele casei memoriale, Dumitrașcu aflase că în sat supraviețuiește o bătrână strănepoată a lui Oșlobanu, tovarășul de năzbâtii și coleg la școala de catiheți cu Nică a lui Ștefan a Petrei. „Îți dai seama, Vivien? E urmașa celui căruia Creangă i-a spart ciubotele și i-a aprins firile între degete... Vărul lui primar. Se scăldau în Ozana și furau cireșe din livada mătușii Marioara...”

Pe mama n-o interesau însă nici legendele, nici folclorul, mai ales că aveau întâlnire la ceas, negreșit, cu

familia unui celebru muzician pentru ale cărui favoruri se luptase și investise mult.

„Uite ce sacrific eu pentru o babă șuie, știrbă și analfabetă...”

O scrisoare... E grafismul mamei... De ea, prinsă o clamă. O singură pagină așternută în mod evident de altcineva. O caligrafie bărbătească... Andrei, trăind limpede sentimentul indiscreției, dar îmboldit de curiozitate, citi. O dată, de două ori... Avu impresia că nu înțelege bine.

Val, iubitule, viața mea... Sunt două zile de când aștept să te hotărăști. Nu mai îndur. E de ajuns să-mi faci un singur semn... De ce șovăi? Vasile nu înseamnă și n-a însemnat nimic și niciodată pentru mine. E eroarea unei vieți în care nu știam că există și fericire. Îl disprețuiesc și sunt încredințată că, părăsindu-l, nu va suferi. E prea prost, prea simplist, lipsit de reacții. Un mic animal – în sensul că respiră, mănâncă, doarme și bea un șpriț – cu diplomă de inginer. Mi se pare absurd să-ți faci scrupule pentru el. Nu ne-am iubit. Amândoi ne-am căsătorit pentru că așa se obișnuiește. Din tâmpenie, din superstiție, pentru că cei din jur procedează la fel... Val, te iubesc. Cheamă-mă... Am să fiu sclava ta... Azi, 21 iulie 1958.

„Deci eu mă născusem”, constată consternat Andrei.

Răspunsul bărbatului era lapidar. (Cum de reintrase maică-sa în posesia propriei scrisori, probabil n-avea s-o știe niciodată, deși supoziții plauzibile se puteau face.).

Vivien! Nu te merit. Nu-ți pot oferi nici jumătate din ceea ce-mi dăruiești tu cu atâta generozitate. Nu pentru că nu te iubesc îndeajuns. E vorba de o imposibilitate organică: nu am combustibil afectiv pentru mai mult. Iar tu ceri enorm. Rămâi cu bărbatul tău. Nu trebuie să-l disprețuiești. Un asemenea om reprezintă singura ta șansă de fericire. Și sunt convins că vei fi cel puțin mulțumită alături de el. Lângă mine, ți-o spun cu toată sinceritatea, nu te așteaptă decât lacrimi, neliniște, premature riduri. Te iubesc, dar nu sunt bărbatul dragostei unice, al unei singure femei. Ne-am chinui amândoi. Încearcă să-l suporți pe Vasile, amintindu-ți mereu că anevoie vei găsi un om mai cumsecade. Pe mine... uită-mă.

Andrei nu mai parcurse celelalte scrisori. Încuie sipețelul cu sentimentul că a comis un act de impietate.

„... Bietul de el...”

*

...Era chipeș Iustin, bine legat, cu succes la cucoane ca și taică-său. Avea bărbăția aceea ușor parșivă – anume surâs, privire și farmec – a cărei primejdie femeile o simt dar dintâi și dintâi le ațâță. Nataliței îi plăcea să-l vadă

în ținută de seară, jachetă ori frac și ea era aceea care îi înnoda fluturele și alegea floarea pentru butonieră. Gardenie ori orhidee, niciodată garoafă... Nici Mihai nu se afla slut, dar, deși îi semăna, câteva cusururi îl despărțeau de fratele său. Bărbia nesigură, cercetând spre mărul lui Adam, căutătura lăturișă, urechile ascuțite opintind parcă să se desprindă de cap.

Niciodată nu se culca Natalița înainte de întoarcerea lui Iustin și nu o dată o prindeau zorile, moțăind în bibliotecă. Pe tablaua de argint așteptau carafa cu *Courvoisier*, sucul de portocale, câteva tartine cu icre negre... Parcă vede culorile acelea îmbinându-se în lumina irizată a zorilor ori a focului din cămin... Violetul cristalului, mierea liqueurului, șofraniul aprins al fructului zemos. Iustin dădea buzna în bibliotecă și o îmbrățișa... Ochii înstelați – ochii ei – străluceau, chipul însuflețit era numai tinerețe, nădejdi înmugurite, drag de viață.

— Cum a fost?

— Ca de obicei, parcă tu nu știi? Muieri decoltate, fracuri, șampanie, caviar. Muzică, flirturi, în raftul cu burți și chelii, aranjamente politice.

— A fost și Mancaș?

Iustin se afla de doi ani șef de cabinet la ministrul Mancaș, un om cam zănatec după chibzuință Nataliței, prea avântat, unul dintre aceia care socoate că poate

îndrepta lumea cu umărul. El singur. Prinsese drag de Iustin, îl împingea la mărire și voia să-l însoare cu Marina, fiică-sa din cea dintâi căsătorie. N-ar fi zis nu nici Natalița, doar că fata, înțeleaptă și cu creștere aleasă, școlită într-un pension din Elveția, avea nasul cu vreo patru-cinci centimetri mai lung decât ar fi trebuit, iar șoldurile păreau că-i pleacă de la subțiori. Natalița cunoștea vorba „dacă frumos la frumos trage, apoi noi, sluții, ce ne-om face?”, dar își mai cunoștea și feciorul. După o săptămână, cel mult o lună de la cununie, Iustin ar fi bătut alte uliți la ceas de înserare, alte uși ar fi cercetat, iar Natalița trăia cu spaimă de căsătorie nefericită... Se hrănise ea îndeajuns cu asemenea merinde și apoi îi era milă și de fată.

Fără să-l privească, Natalița întrebase:

— Au fost și Dumitreștii?

Iustin începuse să râdă:

— Vrei să spui Dumitreasca, sau mai bine zis ea te interesează. Bineînțeles! Era splendidă în mare toaletă de lame. Părea un șarpe de argint.

— Ai grijă, băiatul mamei, să nu bage Marina de seamă... Ai jucat?

— Nu. Ți-am făgăduit doar...

Jucase în schimb nebunește, peste două luni la cazinoul din Budapesta. Mancaș îl trimisese în Elveția, unde trebuia să ridice anume fonduri secrete. La

întoarcere, Iustin se oprise în Buda... Pierduse tot.

Natalița n-avea să uite în veci dimineața aceea de primăvară, când Iustin, nici măcar primenit de la drum dăduse buzna în iatacul ei. Prin ferestrele deschise pătrundeau aromele și viersul primăverii. Cântau ciocârliile, rândunici sprintene forfecau harnic văzduhul, aromeau ciorchinii grei de liliac.

De cum îl văzuse, pricepuse că l-a pălit pacoste mare. Arăta galben, răvășit, ochii ardeau ca la zăcașii de friguri. Straiul de călătorie era mototolit, cămașa neschimbată. Iustin care punea atâta preț pe veșminte...

— Ce-i?

— Am pierdut totul.

Deși pricepuse îndată, Natalița apăsase, nevrând să-și creadă urechilor:

— Banii pe care i-ai ridicat la Zürich?

— Da.

— Doamne, Dumnezeule! Cât?

— Zece milioane aur. La ruletă.

— Ce nenorocire!

Apoi Iustin începu să-i povestească cu vorbe scurte, întrerupte, cum se întâmplase, cât îi ținuse umbră ghinionul, cum opintise să se refacă.

— De cincisprezece ori la rând impar, mamă! Așa ceva nu s-a mai întâmplat... Au spart banca. Nici crupierii n-au mai pomenit asemenea întâmplare.

Natalița nu-l asculta. Între tâmple i se zbuciuma clopot: „Zece milioane! Avuție de prinț...”

Iustin izbucnise în plâns. Aceasta însă Natalița n-o mai putea îndura. Clocotiră dintr-o dată în făptura ei toată îndărătnicia și puterea Hatmanilor, sângele fierbinte de oameni ce nu se lasă înfrânți nici de Dumnezeu.

Se ridică din jilț clătinându-se și dezmierdă fruntea asudată a feciorului. Iustin ridicase ochii privind-o ca băiețelul de altădată:

— Ce mă fac mamă? Mancaș nu știe că m-am întors, nu știe nimeni. Mai pot zăbovi o săptămână... Atât.

— Să vedem... Acum du-te și te odihnește. Să chibzuim... Zece milioane e mult, dragul mamei.

— Știu...

— Să vorbesc cu taică-tău.

Iustin îi apucase mâna, strângând-o tare:

— Mamă, dacă nu pot depune banii ăștia într-o săptămână, mă împușc.

Cu Racoviceanu, aflat în târg pentru afaceri legate de circumscripția lui electorală, izbuti să discute abia după trei seri. Natalița îi vesti nenorocirea dintr-o suflare și fără ocolișuri. Anton se făcuse vânăt și țâșnise de la birou ca un șrapnel:

— Nemernicul! Canalia! Iată rezultatul educațiunii dumitale!

— I-am crescut după puteri, de parcă aș fi fost văduvă, iar ei orfani. Dar acestea se cunosc demult.

— Ce-i drept, nu le-am schimbat scutecele și nici prafuri de la spițerie nu le-am dat să înghită. Îs grija muierii, iar eu am plătit și slugi pentru acestea. Și am cheltuit nu puține parale pentru învățătura lor ținându-i la Paris și Viena... Și acuma, ce poftește de la mine?

Natalița respirase adânc:

— Băiatul trebuie ajutat. Se află la grea răscruce, când se cuvine ca părinții să-l rezeme.

— Fii mai deslușită.

— Cu orice jertfă, banii îi vom da noi.

Dumnealui sărise:

— Ești smintită?!

— Nu. *Mamă!*

— Zece milioane aur? Unde gândești să-i rostuiești? Cresc la poale de garduri să-i pască și măgarii? Dacă da, du-te de-i culege!

— Dacă vrem, putem încropi suma.

— Cum?!

Natalița răsuflase adânc:

— Vindem Cucuieții, rămași de la mamă-ta, acțiunile de la Astra și Steaua Română – aflu din gazete că au curs bun – giuvaerurile mele.

— Ni-cio-da-tă! răcnise dumnealui.

— De ce?

— Vrei să întinzi mâna la porți de biserică? Ești și mai zăludă decât fecioru-tău.

— Ne-om strânge o vreme.

— De ce să mă strâng, doamnă? Pentru că fecioru-meu e o pușlama? Un derbedeu iresponsabil?! Un descreierat devorat de viciu?!

O răneau cumplit ocările dumnealui, dar le îndura gândind să-l moaie.

— Să se descurce cum o putea. Are douăzeci și cinci de ani. La vârsta lui învățasem demult să-mi port de grijă, nu mai primeam un creițar de la mama.

— Antoane, dacă Iustin nu are banii în patru zile, se împușcă.

Dumnealui rânjise:

— Aha! După toate celea, domnul e și șantagist. Brava! Din ce în ce mai bine. Vrea să-și zboare creierii, n-are decât! Aduce un serviciu societății.

— Antoane! Dacă se întâmplă asemenea nenorocire nu ți-o voi ierta nici eu, nici mamă-ta acolo unde odihnește, nici Dumnezeu!

— N-aveți decât! Toți trei.

Focul de revolver străpunse liniștea nopții. Întunericul încremeni. Încremeni și clipa.

— Iustin! Ce-ai făcut, dragul mamei?

Asistenta năvăli speriată în salon. Se apropie de patul

bătrânei. Trupul șubred era scuturat de convulsii. Vorbe fără șir se înghesuiau pe buzele veștede.

„Nenorocita. Are coșmaruri.”

Capitolul XIX

Se întoarse în apartamentul Catincăi Varlam obsedat de aceeași chestiune: trebuia să descopere un amănunt, cât de mic, care să facă vreo referință la existența bătrânei, de dinainte de război. Femeia aceasta păstrase scrisori, chitanțe, tot soiul de hârtii lipsite de importanță, bani vechi cu efigia regilor Carol și Mihai, acțiuni ale unor societăți naționalizate și devenite azi simplă maculatură, toate într-o ordine desăvârșită. Devenea, în consecință, simptomatică, oricum grea, plină de semnificații, această „tăcere” privind perioada interbelică și care corespundea, în principiu, tinereții Catincăi Varlam. Fotografiile – singurii martori ai epocii ei de juvenețe – vorbeau doar despre o femeie superbă care-și plimbase portretul de lady prin diverse metropole ale lumii, acordând preferință stațiunilor de mare vogă. Femeia își ascundea cu grijă trecutul. Chiar de la început, Maican constatase surprins că scrisorile din arhivă, datate până în anii ’41-’42, n-aveau plic, iar dacă aveau totuși, numele destinatarei fusese rupt. Cercetările făcute la oficiul stării civile unde fusese

încheiată căsătoria cu doctorul Varlam nu deschiseseră nicio pârtie. Numele purtat înainte era Locusteanu, locul nașterii Paris unde, presupunea procurorul, părinții Catincăi lucrau în diplomație sau, pur și simplu, duceau viața boemă a unor jouisseuri avuți, atrași, ca atâția în epocă, de strălucirea orașului-lumină.

Maican zăbovi o oră în apartament privind concentrat fiecare mobilă, fiecare obiect, luându-le în mână și cântărindu-le parcă. Se opri îndelung dinaintea fotografiei de pe consolă, în ramă de argint, geamănă cu cea a Catincăi. Inițial el nu dăduse prea multă atenție chipului de bărbat a cărui privire sălbatecă străbătea, ardea dincolo de decenii. Un cap interesant, cu trăsături foarte pronunțate, unul din capetele acelea extrem de caracteristice care stimulează pictorii și caricaturiștii. Chelia și sprâncenele haiducești îl făceau să semene cu N.D. Cocea. Gura feroce trăda hotărâre și poftă nestăvilită de viață.

În colțul din dreapta, un autograf scris mare cu un desen literelor sugerând caracterul gotic: *Al tău, totdeauna al tău...*

Un ciocănit discret în ușă îi întoarse capul. În prag stătea Sandu Damian escortat de inevitabilul Dănuț.

— S-a oprit lumina, de aceea n-am sunat... V-am văzut când ați intrat în bloc.

Maican surâse de circumstanță și ciufuli ca de obicei

– nici nu cunoștea alt gest de tandrețe – bretonul puștiului.

— Ce mai faci, flăcăule?

— Mulțumesc bine, răspunse Dănuț în conformitate cu cele mai alese precepte de politețe administrate de maică-sa și a căror punere în aplicare ar fi fermecat-o. Dar dumneavoastră?

Damian își schimbă greutatea pe celălalt picior. Procurorul surâse. Îl amuza lunganul ăsta care părea nu atât zălud cât cu mințile călătorind printre nouri și luceferi. Părea că șovăie și-l îmboldi:

— Spuneți, nu vă sfiiți...

— Am plecat de la afirmația dumneavoastră că orice detaliu, în aparență lipsit de importanță, v-ar putea fi de folos.

— Bineînțeles. Despre ce este vorba?

— V-am spus rândul trecut, dacă vă amintiți, că fiul meu cam are obiceiul să fantazeze...

Dănuț se întorsese cu fața spre taică-său. Îi sorbea fiecare cuvânt și ținea gura ușor întredeschisă.

— Mi-amintesc.

— În sensul acesta, luați sub beneficiu de inventar ceea ce urmează să vă relatez. Fiul meu, dacă n-a visat...

— N-am visat!

— Da... Pretinde că bătrâna Varlam s-ar fi cunoscut cu doamna Racoviceanu, vecina noastră de la etajul II.

Acuma-i internată în spital, dar asta e altă chestiune.

Maican îl opri cu mâna și se adresă băiatului:

— Ia povestește-mi tu, Dănuț, cum a fost?

— Păi eram cu prietena mea, doamna Racoviceanu, pe stradă... Știți, o conduceam la Complex. Doamna Varlam era și ea pe stradă. Când a trecut pe lângă noi a spus: „Tot n-ai crăpat, bestie?"

— Cine a spus așa?

— Doamna Varlam, răspunse Dănuț parcă surprins că Maican nu pricepe o relatare atât de limpede.

Damian interveni, cuprinzând umerii băiatului.

— Știți, mi-au atras atenția cuvintele. Fac parte dintr-un vocabular special care nu poate să-i aparțină lui.

— Ați gândit foarte logic. Informația dumneavoastră este extrem de interesantă și vă sunt recunoscător că n-ați omis să mi-o aduceți la cunoștință.

— Ar mai fi o singură problemă. Categoric propozițiunea nu-i inventată de Dănuț, mi-e teamă însă să n-o fi auzit în altă parte și s-o împrumute acum bătrânei Varlam.

— Nu! strigă puștiul. Ea a spus. Pe cuvântul meu de onoare.

Maican îi zâmbi:

— Eu te cred, Dănuț.

— Încă o informație, rosti Damian clipind mărunt în spatele ochelarilor care-i alunecau spre vârful nasului.

De astă dată, cu girul exactității. În noaptea când s-a comis crima, v-am însoțit în acest apartament.

— Da, făcu intrigat Maican.

— M-a izbit – arătă cu bărbia spre consolă – fotografia bărbatului. Știam precis că am văzut-o undeva – e un chip care nu se uită ușor – dar eram incapabil să-mi amintesc unde.

— După ton, presupun că acum v-ați adus aminte.

— Da. O fotografie identică – bineînțeles o copie – se află în apartamentul doamnei Racoviceanu.

*

Se părea că Emil Calotă – îl urmăreau în două „schimburi" Traian și Andrei – venise în oraș ca simplu turist. Cu excepția vizitei la avocatul Petroviceanu nu se mai semnalase nicio mișcare suspectă. Individul își petrecea serile în restaurantul hotelului Astoria unde mânca sobru, aproape modest, diminețile și le consuma în oraș vizitând așezămintele de oarecare importanță: cele două muzee, bisericile, teatrul, primăria. O făcea pe îndelete – nu cu obligația turistului, colecționar de priveliști, în pantaloni scurți și aparatul foto bălăngănindu-i-se pe pântece („nu se poate să fi trecut prin oraș fără să fi văzut biserica ridicată de Racoți al XV-lea"), chit că nu-și amintește ulterior decât consultând carnețelul-jurnal dacă respectivul lăcaș l-a vizionat în Cluj sau la Brăila – ci cu răbdare și

discernământ de individ cu preocupări estetice.

Lua prânzul într-un birt sau altul, după care se întorcea la hotel. Aici, se odihnea „burghez” câteva ceasuri. O scurtă plimbare pe Corso îi încheia practic activitatea.

— Propun, spuse maiorul Vâlcu, să continuăm cel puțin câteva zile urmărirea în cadrul acelorași parametri. Nu trebuie nicio secundă să aibă impresia că a fost luat în colimator.

Maican se opri din obișnuitul maraton ridicând degetul gros:

— Poate că am fixații, dar până la proba contrarie absolută n-o să mă convingă nimeni că amicul Calotă a venit aici să admire peisajul și să-și recapituleze amintirile. Sunt de acord cu propunerea ta. Trebuie lăsat în pace, dar supravegheat strâns.

Maiorul Vâlcu își duse pumnul în dreptul buzelor:

— Caut un pai de care să ne agățăm... Cum îl putem identifica? De unde să-l luăm?

— Nu știu, săltă Maican din umeri. Până găsim însă ceva, propun următoarea chestie.

— Îi? făcu voit sceptic Vâlcu.

Uneori, aerul prea sigur al procurorului îl deranja, deși avea eleganța jucătorului de clasă care, atunci când câștigă, nu-ți aruncă triumfător în față (satisfacție grasă, respirație clocotitoare și eventual câțiva stropi de

salivă): „Ei! Ce ți-am zis eu?!”

De altfel, acum nici măcar nu evolua cu certitudini, dar maiorul se gândea la polițe vechi.

— Un fapt se conturează tot mai viguros. Cele două bătrâne – Catinca Varlam și Natalia Racoviceanu – se cunoșteau. Ar putea ieși ceva de aici.

— Ce?

— Ascultă, se enervă Maican. Dacă-ți închipui că numele meu mic e Nostradamus, am să-ți comunic că ai fantezie zburdalnică sau că ai fost prost informat. Ce?! O să vedem... Propunerea mea e s-o ia la întrebări țâncul ăla al tău, locotenentul Dumitrașcu.

— Vrei să-mi explici rațiunea? Băiatul are idei, nu zic nu, chestia cu pompierii intră în istoria în șaișpe volume a miliției, dar n-are experiență suficientă.

— Mă anfișez de experiență. Mizez pe: unu! Bătrâna Racoviceanu e degringolată de accident și deci mai puțin lucidă. Autocontrolul, dacă are ceva de ascuns, e diluat și de faptul că discută cu un tânăr. Ăștia, născuți după războiul din Coreea, or fi neînțelegători cu bătrânii, dar sunt infinit mai puțin primejdioși și îi fac mai puțin circumspecți pe aceiași bătrâni decât epoleții pe care stelele plouă. Și importantisim, sublinie ridicând încă un deget, nu uita că Andrei i-a salvat viața. O floare, „cum vă simțiți doamnă”, lacrimi, recunoștință, atmosferă... Se discută altfel, mon cher!

Vâlcu începu să râdă:

— Ai dreptate.

*

A doua zi dimineață, în programul lui Emil Calotă interveni o schimbare. Nu viziona ziduri de biserică, nici magazine și, abandonând Corsoul, o luă direct pe bulevardul Gheorghe Doja. Își pierduse aerul turistului preocupat de un obiectiv sau altul, ori flanând la întâmplare, și părea hotărât ca omul care se îndreaptă spre o țintă precisă.

Spre surprinderea locotenentului, nu-și verifică nici măcar o singură dată spatele. Trucurile în materie sunt limitate și nu se mai poate inventa nimic cu excepția unei perechi de ochi împlântați în ceafă.

Traian își zise că trei ipoteze erau posibile. Fie individul se socotea invulnerabil, ceea ce în activitatea unui agent constituie o uriașă gafă, fie obiectivul propus era complet inofensiv, fie el, Calotă, nu se simțea și era nevinovat.

A treia ipoteză nu putea însă convinge pe nimeni. Actele false nu sunt inventate pentru oameni cumsecade.

Când, mereu pe urmele lui Calotă, intrară în strada Avram Iancu, inima locotenentului începu să bată. Aici, imediat după cooperativa Higiena, stătea Solange...

De ce ți-e frică nu scapi! Parcă îmbrâncită de-o mână

nevăzută, fata ieși din bloc, când locotenentul mai avea doar câțiva metri pentru a-i depăși intrarea.

Solange făcu ochii mari, apoi îi sări încântată de gât:

— Veneai la mine?

Purta un cojoc alb cu aplicații verzi și roșii. Chipul era perfect în sensul geometriei, fiecare trăsătură luată în parte putea fi calificată drept splendidă și totuși Solange nu trecea printre fetele drăguțe. „E la cinci minute de frumusețe, remarcase Andrei. N-are importanță că ratezi trenul cu cinci minute sau o oră. Chestia-i că l-ai pierdut...” Traian, cu ochii după Calotă, vorbi precipitat:

— Iartă-mă, Solange, sunt în misiune.

Privirea verde a fetei se ascuți:

— Spune-mi mai bine că te-ai săturat de mine. De ce n-ai curaj? De ce ești laș?

— Solange, te implor! Discutăm diseară. Scuză-mă. O luă înainte grăbind pasul. Calotă era pe cale să o cotească pe Dobrotesei. Fata îl urmă furioasă.

— Drept cine mă iei? Ce sunt eu, o parașută pe care s-o abandonezi când ai tu chef?

— Înțelege-mă, scrâșni scos din fire locotenentul, sunt în misiune. Vorbim diseară.

— Acum sau niciodată.

— De ce nu pricepi...?

— Nu vreau să pricep nimic. Pretinzi că mă iubești, îți

spun că sunt bolnavă, pe moarte...

— Constat că n-ai murit.

— Ești și grosolan pe deasupra. Grosolan, rău...

— Restul mi-l spui diseară, o întrerupse locotenentul. Sărut mâna.

Fata se opri în mijlocul trotuarului. Strigă atrăgând atenția unei femei în vârstă care împingea un landou.

— Traian! Dacă pleci...

Locotenentul o luă la goană făcând cu mâna un gest care putea să însemne orice. Solange își mușcă buzele. Lacrimi mari începură să-i alunece pe obraji. Bătrâna, o bunică probabil, elegantă așa cum știu să fie și la șaptezeci sau optzeci de ani femeile atente toată viața la exterior, îi zâmbi plină de compasiune.

— Nu te necăji, draga mea. Bărbatul care vrea să plece nu merită să fie reținut.

Solange roși, asortându-și parcă obrajii cu bereta de lână. Răsucindu-se pe călcâie începu să alerge spre casă.

„Ce femeie infernală!”

Traian, încă spumegând de furie, nu izbutea să-și aprindă țigara.

„Oare toate muierile or fi la fel? Îi explic omenește că am treabă, că sunt în misiune și ea îmi miaună despre dragoste...”

Era furios și pe el însuși. O încurajase conștient, îi dăduse asigurări că o iubește și chiar unele dovezi. Fără

să fie un mincinos, locotenentul făcea parte din categoria de bărbați incapabili să treacă pe lângă o femeie dezirabilă fără să încerce să o cucerească. Era o pornire instinctivă, lipsită de orice nuanță de ticăloșie, iar demersurile lui rămâneau gratuite. De altfel – mistificare? sentiment fals? – când spunea „te iubesc”, o credea sincer. Cele mai multe femei nu-l luau în serios, fiind totuși încântate să-l asculte. În consecință, îl revedeau cu plăcere și locotenentul era calificat în unanimitate drept „un băiat adorabil”. Din nefericire, Solange nu avusese suficientă minte și, de la prima declarație, se agățase de gâtul lui nu doar cu brațele, ci și cu inima.

„Am să-i dau totuși telefon diseară”, hotărî Traian, ceea ce constituia pentru el o atitudine caracteristică.

O alungă din minte, concentrându-se din nou asupra persoanei lui Calotă. Cu gândul la Solange, nu băgase de seamă că se aflau pe strada Stupinei. Calotă cercetă numerele imobilelor. Fără să se uite în stânga ori dreapta, intră hotărât în blocul Catincăi Varlam.

Traian așteptă treizeci de secunde, apoi se luă după el. Afară, Dănuț desena cu creta pe trotuar o locomotivă care, judecând după fum, probabil gâfâia îngrozitor.

*

Simți pe frunte mâna ușoară a asistentei și deschise ochii.

— Cum vă simțiți?

Natalia Racoviceanu surâse recunoscătoare:

— Bine... Mult mai bine... Toată lumea e foarte drăguță cu mine. Poate... poate că n-am meritat atâta strădanie.

— A venit un domn să vă vadă... Credeți că-l puteți primi?

Bătrâna clipi sincer nedumerită:

— Un domn? Nu-mi dau seama cine ar putea fi...

— E tânărul care v-a descoperit în noaptea când vi s-a făcut rău și v-a adus la noi...

Andrei, stângaci, încerca disperat să oprească efluviile de recunoștință ale Nataliei Racoviceanu. Ca toți timizii, se simțea fâstâcit față de orice manifestare sentimental excesivă, mai ales când aceasta viza propria lui persoană.

— Mă bucur că v-am putut fi de folos.

Nu știa ce să facă cu florile – noptiera era plină de medicamente – și le schimba dintr-o mână în alta.

Îi veni în ajutor asistenta. Le puse într-un borcan cu apă și părăsi rezerva.

Natalia Racoviceanu scoase o mână de sub pătură și își aranjă bandajul deasupra sprâncenelor. Pe degetul mijlociu juca o verighetă devenită prea largă.

— Mi s-a povestit modul original în care mi-ați salvat viața. Nu-mi închipuiam ca la vârsta mea să trăiesc o

aventură de-a dreptul extraordinară.

Locotenentului i se păru că a găsit momentul și modalitatea de a aduce discuția pe făgașul dorit și interveni, încercând să pară cât mai degajat:

— A fost o noapte specială pentru tot blocul din strada Stupinei. Nu știu dacă vi s-a relatat, dar una din vecinele dumneavoastră, Catinca Varlam, a fost asasinată.

Urmări atent reacția bătrânei. Rămăsese impasibilă și doar un licăr al privirii negre dovedea că a înregistrat cuvintele locotenentului.

— Asasinată... Ce fapte ticăloase săvârșesc oamenii! L-ați găsit pe ucigaș?

— Încă nu, zâmbi Andrei.

Se așteptase la o reacție mult mai „zgomotoasă”. Oamenii sunt dublu impresionați când o nenorocire se întâmplă în anturajul imediat și, mai cu seamă, când năpasta lovește indivizi din aceeași generație cu a lor.

— Ați cunoscut-o pe Catinca Varlam? Doamna Racoviceanu îi ocoli privirea.

— Eram vecine de ani ele zile.

— Nu la acest soi de relații m-am gândit.

— Dar?

— Mi-am închipuit că poate știți mai multe despre ea...

Locotenentului îi asudaseră palmele. Simțea că nu se

află pe drumul cel bun, formula întrebările stângaci și poate prea direct.

— Care-i pricina pentru care v-ați închipuit că știu mai multe?

— După cum ați afirmat chiar dumneavoastră, erați vecine de atâția ani. Între oameni de aceeași vârsta contactele se realizează mai ușor. Afară de asta, amândouă trăiați singure fără familie. Se pare că solitudinea e greu de îndurat, poate cea mai grea boală de la o anumită vârsta.

Bătrâna începu să surâdă:

— Pentru tinerețea matale știi grozav de multe. N-am fost prietenă cu... doamna Varlam. Niciodată. Și nu cred că simțea nevoia vreunei prietenii.

— Orice informație, cât de vagă, ne-ar putea fi de un imens ajutor, insistă Andrei. Chiar dacă n-ați fost în relații apropiate, poate cunoașteți ceva din trecutul ei... Insist, orice detaliu e însemnat.

Bătrâna închisese ochii.

— Am ostenit... Nu vă supărați, dar trebuie să mă odihnesc.

Îl copleși apoi cu un nou val de recunoștință, exprimându-și totodată nădejdea că-l va revedea. Acum însă se simțea răpusă.

Locotenentul părăsi spitalul iritat și nemulțumit. Bătrâna nu voia să vorbească, iar el nu fusese îndeajuns

de abil. O simțea cu toată luciditatea, deși era incapabil să-și dea seama cum ar fi trebuit să procedeze. Îl mângâia un lucru, de fapt, două mari atuuri: cuvintele surprinse de Dănuț și fotografia bărbatului din apartamentul Catincăi Varlam. Rămăseseră în manșeta lui.

*

Traian, păstrând o distanță de un etaj între el și Emil Calotă, auzi glasul lui Sandu Damian.

— O căutați pe doamna Varlam?

Un glas baritonal, bine frazat, răspunse pe tonul specific individului recunoscător pentru un ajutor oferit spontan:

— Da... Văd că nu răspunde. Știți cumva la ce oră se întoarce?

Damian, de parcă n-ar fi auzit întrebarea, se interesă:

— Sunteți rudă cu dumneaei?

Celălalt avu un mic râs sarcastic:

— Nu-mi dau seama ce importanță poate să aibă amănuntul.

— Destul de mare, replică Damian sigur de efect. Doamna Varlam a fost ucisă acum trei zile.

— Ucisă? Am auzit bine?

Traian își zise că dacă Emil Calotă joacă teatru mimând stupefacția, atunci o făcea cu real talent.

— Perfect!

— Dar cum? Cine?

— Din nefericire, nu sunt în măsură să vă informez.

— Înțeleg. Vă mulțumesc foarte mult. Bună ziua.

Blondul se precipită pe scări, abia lăsându-i timp locotenentului să se ascundă după ușa crematoriului.

Pe stradă, Calotă o luă cu pas grăbit spre Corso, dovedind aceeași indiferență față de un eventual filaj. Intră într-un mic lacto-bar și, în timp ce consuma o cafea cu lapte, Traian îl văzu așternând câteva cuvinte pe o foaie smulsă din agendă. După un sfert de oră se afla din nou în stradă. Așteptă tramvaiul care ducea la marginea orașului și coborî la stația terminus. Se îndreptă cu același pas hotărât spre pădurea-parc, punându-l în încurcătură pe locotenent. Aici, în peisajul pustiu, urmărirea era mult mai anevoioasă.

Calotă se opri în fața unei fântâni ridicată de cetățenii recunoscători unui părinte al urbei, primar prin anii ’20 și căruia i se datorau câteva edificii însemnate din oraș. Bazinul era dominat de bustul edilului. Surprindea meticulozitatea cu care fuseseră respectate amănuntele vestimentare – cutele hainei, buclele panglicii de la gât, până și găurile nasturilor – specifică epocii.

Aruncă o privire circulară – prima, sesiză Traian, în trei zile de când îi ținea umbra – și cu un gest scurt înfipse biletul împăturit la subțioara bustului.

Aha! își zise locotenentul. O cutie oarbă. Sunt curios

să văd autograful.

Îl citi după ce Calotă dispăru printre copaci, îndepărtându-se spre stația de tramvai.

Foarte important. Ora 19. La locul știut.

Capitolul XX

Maiorul Vâlcu se uită ironic la Maican. Conform obiceiului, alerga prin birou gesticulând larg.

— Am impresia că există un complot al misterelor, mai bine-zis al tăcerii. Ce avea, domnule, femeia asta de ascuns până și în mormânt? Ce-i mai pasă „dincolo” că a comis un matrapazlâc sau altul?

— Unora le pasă, zâmbi procurorul. N-am exemple la îndemână, dar am citit nu o dată despre mari personalități, în general politicieni sau oameni de artă, care și-au scris memoriile cu „mottoul” expres ca respectivele compuneri să nu fie date publicității decât peste cincizeci sau o sută de ani...

Maican respinse cu dispreț:

— Ei uite unde era madame *Churchil*...

— Asta n-ai de unde s-o știi... Apropo, cum rămâne cu eminenta ta teorie despre tinerețe, recunoștință și toporași?

— Rămâne perfect valabilă.

— Degeaba! oftă maiorul, nu-ți place să recunoști o înfrângere. Lipsa de experiență nu poate fi înlocuită cu nimic. Dumitrașcu e un element capabil, dar crud...

Maican strivi țigara în scrumiera improvizată dintr-un capac de lipici. Cealaltă se spărsese și n-apucaseră s-o înlocuiască.

— Ia ascultă, Vâlcule! Hai să fim cinstiți. Ce-am fi izbutit noi mai mult? Bătrâna a refuzat să vorbească și cu asta basta. Voiai s-o ia la pumni?

— În funcție de împrejurări și de persoana cu care ai de-a face, te orientezi. Dar, ca să te orientezi just, să intuiești formula corectă, îți trebuie o bibliotecă de dosare rezolvate.

— Facem șuetă inutilă, tot n-o să ne convingem unul pe altul. Băiatul a procedat inteligent nedescoperindu-și artileria. Rândul viitor, nu mai putea fanda apelând la același truc. Ceea ce mă preocupă e comportamentul lui Calotă.

— Adică? surâse maiorul admirând costumul lui Maican care avea o cupă excepțională... La ce croitor îți faci hainele?

Procurorul îl privi derutat de întrebarea care i se părea, în context, de-a dreptul fistichie.

— Croitor?! Ce-ți veni?!

— Are mână bună...

— Habar n-am despre ce vorbești. Îmi cumpăr totul

de gata. Da, domnule! Ce-i în capul lui Calotă? Se joacă de-a spionul de douăzeci și cinci-treizeci de ani; faptul că n-a făcut nicio haltă prin așezămintele noastre dovedește că-i un as. Și totuși procedează ca un ageamiu!

— Găsești?

— Faci pe spiritualul? Cutiile oarbe nu se instalează în mijlocul naturii pustii, unde te poate urmări cu un binoclu orice sticlete cățărat într-un copac. Tainița – ce, te învăț eu acuma meserie?! – se instalează în locurile cele mai frecventate, unde prezența ta nu atrage atenția. WC-uri publice, gară, spatele oglinzii din ascensorul unui mare magazin etc...

— Ai ceva dreptate, în schimb locurile frecventate prezintă alt dezavantaj: ai zeci sau sute de martori care pot să te vadă când introduci sau scoți mesajul.

— Și încă o chestie! făcu Maican fără să acorde atenție cuvintelor lui Vâlcu.

În realitate majoritatea întrebărilor pe care le punea erau pur retorice, neașteptând răspuns. Dădea impresia că judecă mai bine gândind cu voce tare.

— Hm! Ce chestie?

— Ți se pare firesc faptul că nu-și asigură deloc spatele? Reflex, și tot întorci capul, asta fiind formula cea mai ieftină și naivă de a-ți repera umbra.

— Te contrazici. Pretinzi că-i un as. Va recurge deci în

mod obligatoriu la soluții mai subtile. De pildă, nu sunt deloc sigur că pe urma locotenentului Ionescu n-a pășit un complice care trebuia să repereze eventualul filator al lui Calotă.

— Nu mai lăsa ăla atunci biletul în scutecele statuii.

— Poate că avem de-a face cu o mișcare de învăluire. Nu știi niciodată...

Îl întrerupse intrarea locotenentului. Vâlcu întoarse capul, adresându-i o privire întrebătoare.

— Miniș, care a supravegheat fântâna din pădure, informează că, acum douăzeci de minute, avocatul Petroviceanu a ridicat mesajul din cutia oarbă.

Maican se uită consternat la maior.

— Pe legea mea dacă mai pricep ceva. Rechini de talia ăstora operează ca doi preșcolari care se joacă de-a James Bond.

Maiorul surâse:

— Oare?

*

...Chipurile, priveliștile se rătăcesc în ceață. Trei luni a zăcut Natalița în sanatoriul doctorului Oprișan cu mințile călătorite în cotloane de iad. Nu știa unde se află, de-i zi ori noapte, trăind în bezna smintirii. Întunericul deplin și tinerețea – abia împlinise patruzeci și doi de ani – au opintit să biruie cumplita boliște. A venit acasă în toamnă, muiere în strai cernit, cu chip de

lemn, de la care oamenii își întorceau înfiorați privirea. Ochii întunecați păreau doi tăciuni arși sub cununa de păr argintuit.

„Cine-i muierea asta cu plete de zăpadă?”, se întrebase când, cercetându-se în oglindă prima oară după trei luni, își zărise chipul.

De la gară poposise la cimitir. Nu cunoștea mormântul lui Iustin. Doborâtă de nenorocire fără cunoștință, fusese imediat internată în spital. Doctorii nu țeseau nădejdi de însănătoșire, clătinau din cap, cercau s-o tămăduiască fără credință...

Zăbovise un ceas dinaintea crucii de marmură, cu mâinile în poale și ochi goi, uscați. Acasă o așteptau Mihai, slugile și amintirile. Se dusese în odaia lui Iustin. În șifonier veșmintele aromeau încă a parfumul lui, Chypre, o cămașă albă, pusă o singură dată, spânzura de un scaun. Uite și butonii lui, două safire în chenăraș de aur, cravata pe care o îndrăgea.

Natalița băgă de seamă că nimeni nu primenise odaia din acea zi cumplită. Schimbaseră doar covorul. Celălalt, mânjit de sânge, îl dosiseră probabil în vreun ungher. Din vestonul cenușiu scotea capul un bilețel bleu.

Rămâne pe diseară, așa cum ne-am înțeles. Te iubesc, Iustin, M.

„Margot, tălmăcise Natalița... muierea prefectului...

Biata, o fi îndurat și ea destul...” Pe birouașul din lemn de trandafir, Iustin surâdea fericit din cadra de sidef. Se fotografiase la Paris, după ce câștigase un concurs de tenis... Natalița atinse cu degetul tremurând bucata de carton. Dezmierdă fruntea, tâmplele, ochii pentru totdeauna stinși.

Încuie cu grijă ușa și luă cheia. În afară de Natalia nimeni nu mai pătrunse în odaie vreme de douăzeci de ani.

Târziu, în 1952, funcționarii de la spațiul locativ o siliră să descuie...

Anton vânduse acțiunile Astrei și acum călătorea în jurul lumii cu baroneasa. Scotocind după alte hârtii în biroul dumnealui, Natalița dăduse peste răvașul liliachiu, așternut cu patru zile înaintea morții lui Iustin.

Nu mă poți dezamăgi în asemenea hal. Mi-ai promis de un an voiajul acesta, adevăratul nostru voiaj de nuntă.

Fiu-tău o să se descurce singur, tinerii se debruiază totdeauna mai ușor. Pentru ei viața e o glumă, pentru noi, momente din când în când agreabile și despre care nu știi niciodată dacă nu cumva e ultimul. Gândește-te și dă-mi răspunsul până mâine seară. Vreau să fac negreșit voiajul, îl visez de ani de zile, și nu știu dacă vom mai avea posibilitatea. Lumea fierbe, războiul bate la ușă. Gândește-te bine, insist.

Eu oricum voi pleca. Am și alte variante...

Anton se întorsese la sfârșitul lui septembrie. Dând ochi cu Natalița se sperie. Binețele, întrebările de sănătate opinteau să fie rostite, bâlbâială nedeslușită. Natalița nu-i răspunsese.

Soții Racoviceanu nu-și mai vorbiră niciodată.

*

— Ce-i cu tine, Andi?

Era prima oară când se întâlneau din noaptea aceea de pomină, ale cărei evenimente doamna Radulian le concentrase în formulă succintă: bâlciul cu pompierii.

Nu-i mai puțin adevărat însă că femeia, imaginativă și profund onestă, gata să recunoască oricând meritul individului, cât de detestat, gustase ideea locotenentului, iar în atitudinea ei față de acesta interveniseră modificări sensibile.

— Se pare că milițianul tău nu-i chiar atât de nătântoc. Ca să vezi ce poate să iasă dintr-o isterică de profesie ca mă-sa și un tăntălău ca Dumitrașcu! Mi-amintesc că odată, în Italia, am văzut un trandafir splendid aruncat într-un coș de gunoi. Polițistul tău îmi reînvie imaginea.

— Exagerezi...

— Deloc. Deși dacă aș fi vreo psihanalistă aș izbuti o corelație între traficul zbuciumat din mintea unei nevropate și inevitabilul echilibru al neghiobului. După

ce tragi linie și aduni, izbutești poate un tip cu idei...

„Sunt în pasă proastă”, concluzionă locotenentul Dumitrașcu.

De o săptămână, atrăgea ca un magnet toate necazurile. După isprava cu pompierii, înghițise cu sos, cu tacâmuri cu tot, muștruluiala maiorului Vâlcu... Crease panică, vârâse în sperieți un oraș întreg, asemenea decizii nu se iau decât după un consult prealabil cu un for superior. Noroc că șeful pompierilor fusese mai inspirat...

Andrei considerase nedrepte reproșurile. La urma urmei, datorită lui, viața Nataliei Racoviceanu fusese salvată.

Contra-argumentul lui Vâlcu, servi de altfel și lui Maican:

— Puteau, în schimb, să moară zece, cinșpe, o sută de cardiaci...

— S-o fi lăsat să moară?

— Trebuia să găsești altă soluție, mai discretă.

„Care?”, se interesase mut locotenentul. Urmase eșecul suferit în urma discuției cu bătrâna. Andrei își mușcase buzele, evitase orice întrebare. Era încredințat că Natalia Racoviceanu s-ar fi eschivat la fel, chiar și într-un colocviu cu Papa de la Roma... „Sunt istovită... Trebuie să mă odihnesc.”

Cine ar fi putut insista, doar dacă n-ai inimă de gâde

sau gardian SS, când slăbiciunea, fragilitatea femeii erau evidente? Aceasta, chiar dacă ești încredințat că persoana nu se simte prea rău și că recurge la subterfugii.

La tentativa de sinucidere a maică-sii nici nu mai încerca să se gândească. Mergea acum categoric spre bine, dar în sufletul și în mintea lui Andrei interveniseră mutații definitive...

Întoarse capul și se uită la Anca. Arăta prost. Pleoștită, ochii mici de cățel, în ciuda genelor bogate, nu spuneau azi prea mult și, culmea! (de ce, culmea?), pe vârful nasului îi crescuse un coș care-i dădea un aer jalnic.

Dintr-o dată, Andrei se simți nedrept și cuprins de remușcări. Îi strânse brațul. Fata asta îl iubea, fusese tot timpul alături de el, riscase o despărțire de maică-sa, iar el, el ce-i oferea? Toane, întâlniri ratate – justificate ce-i drept de obligațiile serviciului – nesiguranță. De câte ori fixau o întâlnire, niciunul din ei nu era convins că aceasta se va consuma. Câte ceva intervenea aproape totdeauna, iar Anca, analitică și dispunând de suficient timp liber, făcuse cândva socoteala că, pe săptămână, media ceasurilor petrecute cu Andi nu depășea paisprezece-cincisprezece. „Ce mizerie!”, oftă fata care nu s-ar fi săturat să-i soarbă respirația, să-i simtă căldura brațelor treizeci de ore din douăzeci și patru.

— Ești necăjit, Andi. Ce se întâmplă? Pot să te ajut?

Nu-mi doresc nimic altceva.

Locotenentul, impresionat de căldura din glasul Ancăi, simți că i se pune un nod în gât. Era aproape de el, îi înțelegea paradoxurile, stările de spirit labile, toate tarele unei copilării și adolescențe traumatizate. „E bună ca un leac...”

— Nu vrei să-mi spui ce te apasă?

Locotenentul oftă:

— Sunt în mână proastă, iubito. Asta e. Din nenorocire au venit toate odată. Și profesional și afectiv.

Anca îi mângâie încheietura în dreptul ceasului.

— Fiecare înghite câte un show din partea șefului. Atâta timp cât n-ai primit nicio sancțiune și nu te-au retrogradat, înseamnă că nu s-a întâmplat nimic grav.

— Ce sens aveau atunci observațiile?

— Dragul meu, eu sunt străină de mecanismul relațiilor de serviciu de la voi. Cred, presupun, că te-au scuturat oleacă pentru a-ți mai domoli excesul de idei originale. Dar, în sinea lor, sunt încredințată că au apreciat soluția ta. Ca dovadă, s-au mulțumit cu simple mustrări verbale.

„... Da, reflectă locotenentul. E ceva logică în ceea ce spune...”

— Cât privește familia, reluă Anca, nu văd de ce îți mai faci probleme. Maică-ta e bine... În orice caz, angajată pe drumul cel bun. Atunci...?

Andrei făcu o pauză lungă înainte de a vorbi. Vocea era șovăielnică:

— Mă gândesc cu groază la comentariile colegilor – apropo de tentativa de sinucidere a mamei – la ce vor spune superiorii!... În sfârșit... Știi, n-aș discuta cu nimeni despre lucrurile astea...

Anca își stăpâni reacția. Scrupulele, veșnicele scrupule ale lui Andi.

— Mama e acasă, se simte din ce în ce mai bine.

— Ai deci toate motivele să fii mulțumit.

Locotenentul își mușcă buzele, încă ezita: să-și descarce cugetul sau nu? Deși lipsită de experiență, Anca îi dădu brânci cu inițiativa femeii îndrăgostite, indiferent că are cincisprezece sau șaptezeci de ani.

— Spune, dragul meu... Ai încredere... N-am să vorbesc cu nimeni.

Glasul lui Andrei explodă:

— Nu mă mai pot uita la tata!

— O să-ți treacă.

— Nu mă înțelegi. Ai răbdare... Mi-e... mi-e rușine de el... Îi evit privirea. Dar ce zic eu privirea? Să-l întâlnesc.

Fata, nedumerită, își flutură genele frizate.

— De ce?

— Mi-e rușine.

— Rușine? Tu care îl condamnai... Care...

— Știu! Știu! o opri Andrei. M-am purtat cu el ca o

fiară.

Anca nu știa ce să mai creadă.

— Cum de ai ajuns la concluzia asta?

— Mi-e îngrozitor de greu să-ți vorbesc. Sunt părinții mei. Dar mi-ești cea mai apropiată ființă în momentul de față...

Anca ar fi preferat „cea mai dragă”, dar hotărî să nu se împiedice de cuvinte.

— Mama, reluă cu glas înecat Andrei, n-a fost onestă cu tata. Nu vreau să intru în amănunte... Nu pentru că mi-ar fi jenă de tine, dar mi-e greu să le reproduc. Am găsit o scrisoare de acum douăzeci și cinci de ani. Pe scurt, nu l-a iubit niciodată, l-a disprețuit, l-a exploatat și, inevitabil, l-a înșelat.

Fata, amuțită, păli. Întrebă cu naivitatea vârstei:

— De ce s-a măritat cu el?

Ca să răspundă, Andrei făcu un efort care în mod evident îl costa.

— N-a găsit ce a căutat, presupun. Și nu voia să rămână singură.

— Ce trist! constată convențional Anca.

— Da, dar nu e vina lui tata... Ochii i se umeziră... De-ai ști, iubita mea! Mă simt atât de vinovat! Cum am putut să fiu atât de orb? Știi, derulez filmul. Tata a fost totdeauna cel care se scula primul, la patru și jumătate, să ne ia iaurt și pâine caldă. El gătea, el îmi pregătea

pachețelul pentru școală, îi ducea ei cafeaua cu lapte la pat, pe mine mă conducea la înot, patinaj, dentist... A fost sclavul nostru...

— Și, totuși, replică Anca neputând să-și înăbușe un puseu de revoltă, l-ai disprețuit în mod constant.

— Eram orb, legat la ochi, sub totala influență a mamei, care, abia acum îmi dau seama, nu numai că nu l-a iubit, dar l-a urât. Toată viața a luptat să facă echipă cu mine împotriva lui.

— Și a izbutit, constată fata.

— Nu trebuie să fii rea... Știu cât am greșit... Și abia acum înțeleg că nu aveam voie să-l condamn pentru fărâma de fericire de care a dat la bătrânețe. Când mă gândesc cum am vorbit cu el... Cu pictorița... Îmi ard obrajii de rușine.

— În locul tău...

— Da?

— În locul tău aș încerca să am cu el ceea ce se numește o explicație bărbătească. I-aș cere iertare... În orice caz, n-aș lăsa să se adâncească prăpastia dintre voi...

Andrei clătină trist din cap:

— Inutil, Anca. Mă evită, nu mă privește în ochi, abia îmi răspunde la salut.

O idee neașteptată o țintui pe Anca locului.

— Ascultă! De ce n-ai încerca să vorbești chiar cu

pictorița?

Andrei se minună:

— Cu pictorița?

— De ce nu? E femeie, matură și iubita lui. Va fi mult mai elocventă decât ai izbuti tu vreodată. În plus, ai ocazia să-ți ceri scuze pentru mitocănia comisă față de ea.

Locotenentul o privi lung câteva secunde. Exclamă înviorat:

— Știi?! E o idee! Da, da, așa am să procedez. Mă scuzi o secundă? Vreau să dau un telefon la spital.

Treceau prin dreptul cabinelor împlântate chiar în pântecele Corso-ului. Anca așteptă două sau trei minute. Cercetă îngrijorată chipul din nou schimbat al lui Andrei. Oftă obosită:

— Dumnezeule! Ce s-a mai întâmplat?

— Urma să trec pe la bătrâna Racoviceanu să văd ce pot scoate. Asistenta îmi spune că se simte din nou foarte rău...

*

Petroviceanu îl privi pe maior cu aerul lui senioral, impozant, sigur de el, emfatic ca individul care a izbutit în viață, conștient de propria-i valoare. Izbutea să nu fie ostentativ și penibil datorită unui punct de vedere obiectiv asupra personalității și realizărilor sale. Deci nu poză, ci realitate.

Vâlcu găsi în living o tânără de vreo douăzeci și doi, douăzeci și trei de ani, pe care o califică dintr-o singură privire: „Cotletistă”. Avea un cap băiețesc, nostim și un trup picant, încorsetat într-o pereche de pantaloni care efectiv țipau la cusături. Avocatul o expedie amabil, dar ferm:

— Dacă ești drăguță, Cecilia, treci dincolo. Am ceva de discutat...

Fata surâse și părăsi încăperea fără mofturi. Maiorul realiză nu fără surprindere, că relațiile dintre cei doi erau ca de la stăpân la sclavă.

«Bravo lui! De obicei legăturile amoroase, la vârsta toiagului și a hiposerpilului, cu o parteneră „minoră” capătă alte valori și altă culoare...»

Nu se putu împiedica să fie sarcastic:

— O rudă probabil...

Petroviceanu răspunse scurt, fără umbră de jenă:

— Nu. Protejata mea.

— Înțeleg... Îi dați îndrumări de viață.

— Și asta... Cu ce vă pot fi de folos?

Vâlcu își drese glasul. Intră direct în subiect, considerând că eschivele, mișcările de învăluire au devenit inutile:

— Domnule Petroviceanu, rândul trecut, dacă vă amintiți, colegul meu, procurorul Maican, v-a întrebat dacă numele de Emil Calotă vă spune ceva.

— Mi-amintesc.

— Răspunsul dumneavoastră a fost diplomatic și inexact. Să vi-l reproduc?

— Nu este cazul.

— În consecință, cine este Emil Calotă și de ce ați încercat să ne induceți în eroare?

Ochii lui Petroviceanu licăriră scurt:

— Înțeleg... Am fost urmărit.

— Nu m-am îndoit nicio clipă de perspicacitatea dumneavoastră. V-aș fi recunoscător dacă de data aceasta ne veți acorda privilegiul unei relatări sincere.

Petroviceanu zâmbi. Zâmbetul unui individ cu experiență de geambaș.

— Apreciez politețea dumneavoastră și maturitatea cu care sunteți dispus să treceți peste o atitudine de a mea nu tocmai fair-play. Cred că cel mai bine ar fi s-o iau de descălecare. Veți reține ceea ce vă interesează. Pe Calotă l-am cunoscut în 1952... Iarna lui ′52.

— O clipă! îl întrerupse maiorul. Calotă e numele lui real?

Petroviceanu păru o clipă descumpănit:

— Da... Așa îmi închipui. În orice caz, îl chema la fel acum treizeci de ani. Îl trimisese la mine doctorul Varlam, fost coleg de liceu și amic de club, cu rugămintea să-l servesc.

— Era un om foarte tânăr pe atunci, aprecie Vâlcu. Mă

refer la Calotă.

— Da, în jur de douăzeci de ani.

— Ce vă solicita?

— Procurarea unui pașaport pentru Vest. Mă ocupam pe atunci cu asemenea afaceri și, într-un anume cerc, foarte restrâns, faptul era bine cunoscut.

— Apreciez sinceritatea dumneavoastră.

Avocatul râse:

— Am făcut cinci ani de detenție pentru „năzdrăvăniile” mele, iar, după treizeci de ani, fapta e prescrisă.

— Din ce cauză voia să părăsească țara?

Avocatul luă un trabuc de pe masă. Începu să-l învârtească între degete, fără să-l aprindă.

— Vedeți, domnule maior, declară cu aerul insului care-ți expune competent și pe îndelete o teorie, în profesiunea mea – așa cum am înțeles eu s-o practic – există față de interesele și persoana clientului două atitudini posibile: o curiozitate de explorator sau, dimpotrivă, totala lipsă de curiozitate. Sunt contradictorii, dar eu le-am abordat pe amândouă în funcție de speța respectivă. Este bine să știi cât mai multe despre omul cu care ai de-a face și, mai ales, ce încearcă el să ascundă. Nu știi niciodată când micile mizerii din biografia fiecăruia îți pot fi de folos.

Vâlcu constată pe un ton neutru:

— Ceea ce-mi dezvoltați acum sunt premisele clasice ale șantajului.

— Nu mi-a fost niciodată frică de cuvinte. Eufemistic, ne-am putea exprima și altfel. Într-o lume de rechini, trebuie să fii căptușit cu armele eficiente. Sunt însă și situații, după cum vă spuneam, când e mai bine să nu știi nimic. Adică hapul e prea mare, adversarul cu potențial mult superior ție te poate distruge. Rămân la părerea mea că doamna Varlam, în sensul acesta, a clacat.

— Vom reveni asupra ei.

— O voi face eu singur, căci există o legătură, așa îmi închipui, între Emil Calotă și ea.

Trase lângă el un taburet îmbrăcat în pluș verde:

— Nu vă supărați... Vă deranjează dacă am să țin piciorul ridicat? Am avut un accident și s-a împlinit abia o săptămână de când mi-am scos ghipsul. Încă mă supără...

— Bineînțeles, nu vă faceți probleme... Revenind la motivul pentru care Calotă intenționa să părăsească țara...

— Știu unde am rămas, zâmbi avocatul. N-am insistat să-l aflu. În primul rând, intuiam în spatele lui o organizație puternică ale cărei interese mi se părea că-i bine să le ignor, în al doilea rând, eu însumi dorind pe atunci să mă stabilesc în Occident, nu urmăream decât

un singur scop: să fac rost de cât mai mulți bani. Trebuie să știți că onorariul pentru serviciile mele îl primeam doar în valută forte. Nu mai fac niciun secret, toate acestea figurează în dosarul meu de acum treizeci de ani.

— Mi-am dat seama. Apropo de impresia dumneavoastră că Emil Calotă ar fi fost sprijinit de anume forțe... Ce vă determina să gândiți astfel?

— Rețineți! Nu operez cu certitudini, ci cu supoziții. *Flairul* însă m-a înșelat arareori. În timpul războiului, Catinca Varlam a fost agenta lui Canaris.

Sprâncenele maiorului se ridicară a mirare:

— De unde știți și cum se face că autoritățile române au ignorat atunci acest fapt?

— Șeful rețelei, un oarecare maior Loss, surprins în țară de evenimentele de la 23 august, a fost grav rănit. Șoferul lui l-a adus la mine acasă, locuiam în București, și l-a abandonat.

— Înțeleg că erați prieteni.

— Da. Habar n-aveam însă pe atunci de adevărata lui identitate. Loss avea asupra lui niște hârtii – cumplită imprudență – pe care, într-un moment de luciditate, m-a rugat să le ard. Erau listele spionilor, agenți activi pe teritoriul României, și ale colaboratorilor lor.

Vâlcu dădu din cap.

— Catinca Varlam figura probabil.

— Bineînțeles.

— Ce s-a întâmplat cu respectivele documente?

Petroviceanu aprinse în sfârșit havana. Spre deosebire de majoritatea amatorilor de trabuc, nu se mulțumea să pufăie, ci trăgea fumul în piept.

— Le-am studiat, memorat și apoi distrus. Nu era genul de material pe care să-l păstrezi în vitrina din sufragerie.

— A murit după trei zile.

— Cum ați procedat dumneavoastră în continuare? Mă refer la modul în care v-ați debarasat de cadavrul lui. Întreb din simplă curiozitate.

Petroviceanu râse:

— Se cunoaște că sunteți foarte tânăr și n-ați trăit evenimentele de atunci. În debandada luptelor de la Băneasa, când la fiecare colț zăceau morți și răniți, nu trebuia decât să-l azvârli peste stiva de leșuri. Așa am și procedat.

— V-ați gândit vreodată, în ce măsură putea fi folosită Catinca Varlam de către Canaris?

— V-am spus că era o femeie fascinantă, aș zice irezistibilă și înzestrată pe deasupra cu o inteligență puțin comună. Asemenea persoane reprezintă mai mult decât greutatea lor în aur pentru orice serviciu de informații. Și aici intervine încă un aspect interesant: după cum știți, deși oficial combăteam alături de nemți,

în mod clandestin continua să supraviețuiască propriul nostru *Birou 2*, care lucra mână în mână cu serviciile aliate. Catinca reușise să se infiltreze și aici, se zvonea că e favorita unuia din șefi. Vă dați seama ce interesant era pentru Canaris să afle ce-i în capul băieților de la Londra? Însă dacă și ce a izbutit în acest sens Catinca, n-o mai știu.

Maiorul, stupefiat de revelațiile avocatului – „sunt patruzeci de ani de la război și au mai rămas piste nedefrișate" – încercă să-și adune gândurile.

— Nu pot stabili o relație logică între activitatea de agentă a Catincăi Varlam și Calotă. Individul era un copil pe timpul războiului.

— Firește, impresia mea este însă că doamna Varlam, de astă dată secondată și de bărbatul ei, și-a continuat activitatea și după război. Sau cel puțin au flirtat cu ideea. Ce anume făcea Calotă în anii '52 aici și de unde picase, habar n-am, dar pot să jur că relațiile cu familia Varlam nu erau tocmai ortodoxe, și se legau de preocupările, să le zicem oculte, ale celor doi soți.

— De ce n-ați pomenit nimic până acum despre toate acestea?

Avocatul răspunse prompt:

— Îmi place să evit complicațiile. Am șaptezeci și doi de ani și o viață agreabilă. Vreau să aștept în liniște infarctul și dimineața când mă voi trezi mort.

— Ce v-a cerut practic Calotă?

— Prima întrevedere a fost o vizită de curtoazie. Dacă-mi amintesc de el și dacă, eventual, m-ar putea solicita pentru mici servicii.

— Și?

— Am refuzat, dându-i exact aceeași explicație ca și dumneavoastră și care, în fond, reprezintă realitatea. Apoi, am suficientă experiență ca să știu că serviciile solicitate de asemenea oameni nu sunt niciodată „mici".

— Și totuși ați acceptat jocul. Mă refer la „pușculița" oarbă.

— Adevărat. Deși îl refuzasem, m-a rugat să trec totuși la două zile prin parc și să consult statuia cu pricina. Un gen de *c'est a prendre ou a laisser*. Aveam chef de o plimbare și, în pădure, am cedat unui impuls de curiozitate. De la întrevederea fixată, însă am lipsit. Cei care mă filează v-o pot confirma.

— Interesant că puseul dumneavoastră de curiozitate s-a ivit brusc și a secat la fel.

Petroviceanu surâse:

— Natura mamă e asortată cu cele mai bizare reacții, în afară de faptul că-l bănuiesc de mici afaceri ce țin de resortul securității, spionaj, poate trădare de țară, nu-i cunosc cetățenia, îl mai suspectez și de altă faptă pe care Codul Penal n-o tratează cu dulceață și cafea.

— Adică?

— De crimă. Sunt încredințat că el este asasinul Catincăi Varlam.

Capitolul XXI

Ioana avusese un destin accidentat și, din adolescență, trebuise să se confrunte cu momente de viață de care tinerii sunt în general scutiți. Învățase să se apere și, până la urmă, învinsese. Oricum, considera că prin vocație și generozitatea ursitoarelor îi fusese dat să facă parte din familia victorioșilor și, oricât de naivă părea această credință, o ajutase să depășească cu dârzenie și fără astenii situații dintre cele mai dificile. La patruzeci și doi de ani, își păstrase humorul și silueta. Era o femeie care nu putea fi luată ușor prin surprindere.

Totuși telefonul lui Andrei o derută, secându-i pentru câteva secunde avalanșa verbală caracteristică. În termeni extrem de politicoși – pictorița ar fi putut jura că locotenentul învățase textul pe dinafară – îi cerea permisiunea s-o viziteze.

Cu această ocazie, Ioana își compuse o ținută bine gândită. În general, îi plăcea să facă impresie bună, chiar și persoanelor complet indiferente. În particular, ținea să spulbere prejudecățile lui Andrei. Și-o imagina – presupunea ea – ca pe un gen de femeie vampir, vampă

fără scrupule care l-a ademenit pe taică-său, destrămându-le familia. În consecință, se machie discret și îmbrăcă o rochie sobră, de un cenușiu adânc. O punea de obicei când avea ceva de solicitat din partea autorităților, iar în spatele biroului cu zece butoane stătea o femeie.

Din prima secundă, realiză că Andrei este extrem de tulburat, îi înmână cu stângăcie garoafele și rămase în mijlocul odăii neștiind, ca toți tinerii timizi, cum să-și ocupe mâinile.

Pictorița, deși îl întâmpinase ferm hotărâtă să nu-l ajute cu nimic, ba mai mult să-l facă să se simtă prost, se trezi dintr-o dată zâmbindu-i încântător. O impresionase emoția tânărului, stângăcia lui și privirea. Privirea lui Vasile: înduioșător de nesigură.

Aranja florile cu multă grație, recitându-i invitațiile de rigoare:...să se dezbrace, să ia loc, țigările sunt pe cămin ca să se usuce, coniacul și vodca pe scrin etc.

Fâstâcit, Andrei se execută, trăind tot timpul sentimentul de ireal.

— Vreau să vă cer scuze pentru... măgăria mea.

Ioana simulă surpriza:

— Habar n-am despre ce vorbești.

— Atunci... la telefon...

— Am uitat totul.

— Știți... Să nu credeți...

— Știu și nu cred nimic.

Și-i surâse din nou cu toți dinții. Cel mai fascinant surâs din arsenalul pictoriței. Deodată, Andrei se simți neașteptat de bine, intui farmecul special ai acestei femei. O femeie seducătoare care știa să trăiască și nu strica viața celor din jur.

— Spune-mi, Vasile știe că ești la mine?

Tânărul dădu hotărât din cap.

— Nu.

— Lasă-mă să te privesc. Da, ești exact cum mi te-am închipuit. Vasile mi-a vorbit în nenumărate rânduri despre tine. Știu că-ți plac prăjiturile cu nucă și cum o cheamă pe iubita ta... Nu-ți poți închipui ce loc important ocupi în inima lui.

Când voia, pictorița juca magistral rolul marii doamne, înțelegătoare și căptușită până în cercei de bune intenții. Andrei, lăsând nasul în jos:

— Tocmai de aceea...

Sprâncenele pictoriței se arcuiră interogativ, dar nu formulă nicio întrebare.

— Mi-e foarte greu să vorbesc despre lucrurile acestea.

— Dacă ți-e greu, renunță.

— Nu... Dumneavoastră trebuie să mă ajutați.

— Cum pot s-o fac eu, dragul meu?

Locotenentul oftă trecându-și degetele prin păr și luă

o înghițitură de coniac ca să-și facă vânt.

— Nu știu cât de multe v-a povestit tata, dar... dar probabil știți, cel puțin în mare, că părinții mei au avut o viață nefericită.

Ioana îl privi cu compasiune. Își dădea seama, după încordarea trupului și degetele înfipte în genunchi, cât îl costase această destăinuire.

— Există mii și mii de căsnicii nefericite, Andrei. E păcat, oamenii au o singură viață, dar nu constituie un motiv de jenă.

— Situația, urmă locotenentul, a fost de așa natură că eu nu am putut realiza cum stau lucrurile de fapt. Am ținut totdeauna partea mamei, iar pe tata l-am nedreptățit în mod crunt.

Ochii Ioanei se umeziră.

— Acum... acum îmi dau seama, continuă Andrei cu aceeași voce întretăiată de emoție, că n-a avut niciodată locul lui în casa noastră, niciun drept...

Pictorița care reconstituise de mult peisajul căsniciei lui Dumitrașcu, întrebă totuși:

— De ce?

Locotenentul înghiți în sec:

— Nu pot s-o judec pe mama... Cred că Anca are dreptate... Ei doi nu trebuiau să se căsătorească. Sunt oameni predestinați să nu fie fericiți împreună.

Pictorița cunoștea în mare canalismele doamnei

Dumitrașcu și aprecie rezerva delicată a lui Andrei, motivația dată în termeni generali.

— Eu nu l-am înțeles niciodată și, după cum v-am spus, l-am nedreptățit în judecățile mele încă din copilărie... Iar re... relațiile cu dumneavoastră le-am condamnat cu toată asprimea. Cu o lipsă de... de pudoare de care mi-e rușine. Încă o dată vă cer scuze.

Ioana îl bătu ușor peste mână:

— Oh, bietul meu băiat. Spune-mi, ne mai condamni și acum?

— N... nu.

— Vasăzică a intervenit ceva, care ți-a dezvăluit brusc alte priveliști. Știu că mama dumitale a trecut prin momente grele. Mi-a părut rău pentru ea, adăugă convențional, completând în gând: „Vorbă să fie...”

— Într-adevăr, a intervenit ceva revelator. Prefer să nu spun ce anume. Importante sunt consecințele; gândesc altfel acum.

— În ce fel crezi că te-aș putea ajuta?

— Am avut o ieșire total necontrolată față de tata. Știu că l-am rănit îngrozitor. De atunci, nu mă mai vede, mă evită, parcă n-aș exista.

„Ia te uită! se miră Ioana. Nu-l credeam pe Vasile al meu capabil de reacții atât de categorice!”

— Trebuie să vă spun că am remușcări... E ceva înfiorător. Tata vă... iubește. Dacă ați putea vorbi

dumneavoastră... Să încercați să-i explicați...

Pictorița zâmbi înduioșată:

— Dar bineînțeles, dragul meu. Am s-o fac cât mai curând posibil.

Când îl conduse spre ușă, pictorița cedă unui impuls nedefinit:

— Spune-mi, Andrei, cu toată sinceritatea: cum crezi tu că ar trebui să procedăm în continuare? Eu și Vasile?

Andrei își mușcă buzele. Se gândi la maică-sa, șubredă, părăsită, cu o grămadă de păcate, dar totuși maică-sa.

— Nu știu, suflă. Aceasta trebuie s-o hotărâți dumneavoastră și tata... Dar indiferent de decizie, să știți că eu nu vă voi condamna.

Îi sărută mâna și ieși precipitat. Pe obrazul Ioanei alunecă un zâmbet trist.

*

Maiorul Vâlcu îi aruncă o singură privire. Suficient ca să înțeleagă că a făcut o boacănă. Figura lui Traian, pleoștită, avea în plus o expresie de năuceală care-i dădea un aer stupid.

Vâlcu așteptă să raporteze. Afară se pornise din nou un vânt înghețat și subțire ca o ață. Îl simțea în spate, strecurându-se prin lemnăria uscată a ferestrelor, și reflectă că sunt cel puțin doi ani de când își pusese în gând să facă rost de bandă adezivă.

Maican, a cărui principală virtute nu era răbdarea, îl apostrofă dând nervos din picior:

— Zii, flăcău! Ce nu-i în regulă? Ia-o da capo!

Locotenentul ridică din umeri ca omul strivit de nedumeriri.

— Ce să vă spun, tovarășe procuror? Și ieri, și azi, Calotă a continuat să facă turism prin oraș.

— Turism! pufni disprețuitor Maican. Și asta de o săptămână, într-un târg ca ăsta. Când orice ghid care se pretinde serios își asigură clienții că sunt suficiente trei zile pentru a vizita Veneția!

Traian se simți jignit:

— N-am pretins că ăsta ar fi obiectivul lui, dar se comportă ca atare.

— Practic, ce a făcut? interveni maiorul.

— Plimbări, din nou biserici, prânzul la birt, seara restaurant. N-a intrat în contact cu nimeni și, în afară de intenția de vizită de la locuința victimei, pe care v-am relatat-o, nu a comis nimic suspect.

Procurorul își ciupi lobul urechii. Un mușchi rebel zvâcnea pe obrazul stâng.

— Și atunci ce te-a dat peste cap?

— Astă-seară, s-a dus să vadă concertul formației Brasil.

— Cum naiba a făcut rost de bilete? se interesă Vâlcu. Știu că fiu-meu a stat la coadă șase ore și n-a mai găsit

nici cotoare.

— Prin recepția hotelului, răspunse locotenentul. Eu am intrat, cu chiu cu vai, pe bază de legitimație. Un căscat de acolo zicea că a mai auzit el de cazuri din astea cu poză în scutece de plastic și a trebuit să ajung la director.

Lui Maican îi veni să râdă. În primul an de meserie, fusese agățat pe stradă de un milițian. Era după miezul nopții și se întorcea cam ciupit de la o aniversare. Milițianul îi simțise pasul nesigur, iar vestimentația – o cămașă gen Texas și un pantalon de piele cumpărate în Consignația – nu se încadrau probabil în parametrii săi estetici. În plus, își uitase actele acasă. „Sunt procuror, tovarășe! Pe cuvântul meu.”

„I-auzi! Eu credeam că ești ministrul justiției. Dă-i bici, băiete! La secție!”

— A fost omor de lume, urmă locotenentul. Calotă avea bilet în rândul cinci. Ca să nu-l scap, când am simțit că spectacolul se apropie de sfârșit, m-am postat la ieșirea din sală, camuflat de draperiile de pluș.

Se întrerupse. Maican, surescitat, îl imboldi:

— Dă-i drumul o dată! Faci suspense cu noi?!

Locotenentul își umezi buzele și expresia de năuceala, care-i dispăruse în timpul relatării, îi invada din nou figura.

— Din momentul ăsta, nu vă mai pot raporta nimic

despre el. A dispărut pur și simplu.

Maiorul se încruntă:

— Ascultă, nimeni nu se evaporează în felul ăsta. Câte ieșiri are sala?

— Una singură și nu m-am dezlipit de acolo. Când mai rămăseseră doar vreo cincizeci de spectatori, mi-am dat seama că l-am pierdut.

— Cum se ajunge la WC-uri?

— Prin hol. Le-am controlat pe toate.

— Există nișe, cotloane, stâlpi de susținere proeminenți, în sfârșit, vreun element arhitectonic după care să se fi putut ascunde?

Maican se uită la maior aproape indignat.

— Ce naiba, nu cunoști sala Doina? E ca o oală. Ce ai făcut în continuare?

— Am mai așteptat pe stradă, zicându-mi că, dacă s-a ascuns totuși în incinta clădirii, până la urmă tot scoate capul. După jumătate de oră am renunțat și am venit să raportez.

— Corect, aprecie Maican.

Vâlcu sări de pe scaun:

— Corect pe dracu'! Spectacolul s-a terminat de o oră. În timpul ăsta a putut să dispară definitiv, să arunce în aer o catedrală și două supermagazine sau să ajungă în Lună. Ascultă, Ionescule, te duci imediat la hotel și rămâi acolo până la noi dispoziții. Eu o virez urgent spre

locuința Catincăi Varlam. Sunt singurele piste care mai conduc spre Calotă. Cel puțin eu unul nu văd o a treia.

Maican își smulse scurta îmblănită din cuier.

— Vin și eu.

*

...Iarnă, primăvară, vară... Toamnă, iar iarnă, din nou primăvară... Anii se înșiră ca mătăniile pe lănțugel de argint... Sunt posaci, lipsiți de mireasmă, silnici... Juvățul sau un pumn de hapuri și Natalița și-ar fi cosit apriga mâhniciune în clipă mai scurtă decât suspinul. Dar Dumnezeu nu îngăduie asemenea ticăloșie. O osândește aprig, căci cu tâlc ți-a aninat poveri de umeri, ți-a semănat ulița doar cu jale, lacrimi, lespezi de morminte. Tot flori negre...

Mihai îi căpitan de cavalerie și s-a săvârșit un an de când s-a însoțit cu fata unui avocat din București. O cheamă Piereta, e tinerică și are un căpșor mititel cu nimb de păr bălai, ușor fulg de păpădie, un bulz de miere cu minte puțintică.

Natalița n-a zis nici da nici nu, la cununie a stat țeapănă și cu mare opinteală a zâmbit socrilor și nașilor.

— Trebuie s-o înțelegeți pe mama, deslușea Mihai neamurilor nevestei. Iustin a fost copilul ei preferat.

— Mi se pare nedrept față de tine, își țuguiase buzele Piereta.

— M-a iubit și mă iubește, dar Iustin a fost inima ei.

Inima și ochii.

— Cred că tu ești extrem de îngăduitor.

— Piereta are dreptate, intervenise cu glas gros socrul, una din vedetele baroului bucureștean. A trăit o nenorocire, sunt de acord, dar cel puțin din obligație trebuia să-și revină. Să și-o impună. Dacă ai fi avut un psihic mai puțin robust, te-ar fi nenorocit.

Vorbele ajunseseră și la urechile Nataliței. Zâmbise cu amărăciune, îi era drag Mihai, tare drag, dar cine a văzut floare peste care ai zvârlit bărdacă de apă clocotită să-și mai salte capul din țarină?

Cu câțiva ani înainte de război, Anton își dăduse sufletul dintr-un diabet neștiut. Murise în București, după puțină zăcășeală în spital. Spre nedumerirea Nataliței ceruse să fie înmormântat acasă, lângă Iustin. Aceasta însă Natalița n-o îngăduise. În același cimitir – voia lui – dar nu alături de feciorul jertfit muierii netrebnice.

Dintâi, prietenii cercaseră s-o ispitească la o viață mai desfătată: o cafeluță, un joc de cărți, cleveteală cu prăjiturele uscate de fiece joi, la coana Matilda Vânteasca, o seară la teatru: „Știi, Natalie, îi trupa lui Pepe și Mimi Georgescu în oraș, cu o piesă delicioasă: *Vinerea îndrăgostiților*... mi-a zis Lenuța...”

Nu și nu... Clătinase din cap, surâzând trist. Curioase, cucoanele târgului iscodiseră slugile: „Ce face în toată

ziua?”

Nici Natalița nu știa bine. Citea, răspundea la scrisorile lui Mihai, se plimba singură în pădurea de la marginea târgului ori zăcea cu mâinile în poale ațintind zidul. Cu ochi goi, fără a clipi, ca statuile.

Războiul o găsi în București, căci, după Dictatul de la Viena, Natalia părăsise târgul. Mihai, căpitan în Marele stat-major – știuse socru-său unde să apese – rămăsese în Capitală. Nu locuiau dimpreună, deși Mihai o poftise cu inimă și cuget deschise și nici noru-sa nu-i era nesuferită. Piereta era o fire domoală, habar n-avea ce se petrece în lume și-i plăcea să trândăvească ronțăind cofeturi și romane franțuzești.

Natalița însă le știa pe ale ei. Tânăr cu bătrân, noră cu soacră sub același soare da, dar nu sub același cortel. Și apoi își cunoștea mohoreala... Ce casă de oameni tineri e aceea unde la tot pasul dai peste stafie cernită ce a uitat a râde primăverii? Și în București, ca și acasă, Natalia la fel își măcina vremea. Amorțită, cerșetorind cerului mormânt grabnic.

Dar iacă, veste năprasnică o scoase din amorțeală. De la o vreme, tot bătătorind sindrofiile orașului, Mihai legase prieteșug strâns cu baroneasa. Își căutau unul altuia casele și tot dimpreună se aflau. La serate, recepții, ceaiuri ori te miri ce zaiafet. Natalița o aflase prin noră-sa care, deși strunită de Mihai să nu scape

vorbuliță dinaintea ei, o slobozise totuși.

Tot sângele cel aprig al Hatmanilor se trezise în vinele Nataliței.

— Muierea aceasta a fost blestemul neamului nostru. L-a distrus pe taică-tău, l-a vârât în groapă pe frate-tău. Jură-mi pe mormântul lui Iustin că-i vei ocoli până și umbra.

— Jur.

— Ține minte, Mihai. E cea mai primejdioasă jivină născocită de Dumnezeu. O să te nenorocească.

N-o ocolise. Și avea să-l nenorocească.

*

Când Dănuț fu sigur că Sandu și Coca au adormit – prin peretele subțire le auzea sforăitul (pe o nară și mai mult pufăit al mamei, celălalt ca un nechezat) – se sculă din pat și tiptil, în ciorapi de lână, se strecură în vestibul. Descuie yala, trase încet zăvorul și părăsi apartamentul. Cu inima bătând de emoție, urcă în goană scările la „lădița cu pisoi". Erau opt, toți negri cu pete albe. Când Coca se trezise cu ei în casă, făcuse un scandal nemaipomenit.

— Ia animalele de aici că te rup în bătaie!

Băiețelul începuse să bâzâie.

— Da' de ce? De ce? Toți copiii au. Și pisoi, și câini, și iepurași. Numai eu nu am...

Sandu, care se odihnea în dormitor, se zborșise:

— Ce naiba-i tapajul ăsta? Ați înnebunit cu toții?

— A’nnebunit fi-tu! Mi-a umplut casa cu dobitoace. Până la urmă, îi dăduse o lădiță și câteva capace din plastic pe care Dănuț avea grijă să le umple de câteva ori pe zi cu pâine muiată în lapte. Provizoriu, își instalase menajeria la etajul superior, în spațiul dintre apartamentul Catincăi Varlam și crematoriu.

Fapt cert era că, de când devenise „tată”, pisoii ajunseseră să fie unica preocupare a băiețelului. Urca mereu să-i vadă și pierdea ceasuri întregi contemplându-i și mângâindu-i.

În lumina slabă a becului de pe palier, Dănuț îi găsi dormind. Trase preșul din fața apartamentului, se așeză turcește și își trecu degetele peste blănițele puilor ca pe claviatura unui pian.

În aceeași clipă, se deschise ușa de la apartamentul Catincăi Varlam. Dănuț întoarse capul și văzu un „om mare” într-o scurtă verzuie.

Un moment, bărbatul rămase descumpănit, dar puștiul i-o luă înainte:

— Noapte bună, ce mai faceți? Îmi pare bine că suntem vecini.

Așa o auzise vorbind pe mama Andreei, de la Z-10 când se mutase la ei în bloc o familie care avea doi canari. Se uita fascinat la păsărelele închise într-o colivie cu panglică albastră și surprinsese frânturi de

conversație.

Bărbatul zâmbi:

— Ce faci aici?

— Nimic. Mă jucam.

— La ora asta?!

— Dacă v-am deranjat...

— Nu m-ai deranjat, râse bărbatul. La revedere.

Dănuț se uită după el până dispăru pe scări, apoi se întoarse la pisoi.

Când văzu puștiul aplecat peste lădiță, Maican începu să râdă. Nu-l mai surprindea ora la care-l găseau treaz, „baladându-se” prin bloc, nici ținuta – o pijama bleu cu fructe și ursuleți.

Băiețelul se ridică în picioare:

— Noapte bună, ce mai faceți?

— Bine, flăcăule, dar ce faci tu? Nu ți-e frig?

Dănuț scutură din cap. Apoi explodă, încredințat că le dă o veste fantastică:

— Dacă vreți să știți, am opt pisoi. Sunt ai mei!

— Serios? se miră procurorul.

Exclamația lui Vâlcu îl făcu să se răsucească iute ca o șopârlă.

— Ce-i?

— S-a umblat la apartament. Sigiliul e rupt.

Maican se apropie.

— Fantastic!

— S-a mutat un domn nou la noi, interveni copilul.

— De unde știi?

Dănuț păru mirat de întrebare. Făcu ochii mari, clipind des:

— Chiar acum a plecat de acasă.

— Când acum?

Vâlcu știa că în general copiii nu au noțiunea timpului. Ieri, mâine, azi, ore sau minute sunt categorii care se confundă în mintea lor. Totuși, judecând după vestimentația băiatului extrem de sumară, în care n-ar fi rezistat mult fără să i se facă frig, își dădu seama că, în principiu, Calotă nu părăsise de mult apartamentul.

— Acuma, repetă băiatul negăsind alt sinonim de precizare. Pe urmă ați venit dumneavoastră.

— Te-ai uitat bine la el? Avea ceva în mână? Un pachet, vreo sacoșă?

— Nu. A uitat însă să încuie ușa.

— Hai! făcu Maican. N-avem vreme de pierdut. La revedere, flăcăule, și du-te la culcare.

Dănuț le auzi pașii precipitați pe scări și scoase limba. Atâta știu să zică oamenii mari: „Câți ani ai? Mergi la Școală? Marș la culcare! Spală-te pe mâini...”

Luă în brațe pisoiul preferat – o urechiușă era albă-zapadă, cealaltă neagră-catran, și își lipi obrazul de capul catifeliu.

— Noapte bună... Donald.

Era fericit. În sfârșit îi găsise un nume.

Capitolul XXII

Emil Calotă fu reperat la jumătatea drumului dintre Aleea Stupinei și Hotel. Pe bulevardul pustiit de noapte și viscol, pășea un singur trecător. Opriseră mașina la noroc – „Hai să-ncercăm! Ar fi culmea să fie chiar el!” – propuse maiorul Vâlcu frânând brusc și-l legitimaseră.

Deși surprins, Calotă nu manifestase nicio neliniște deosebită. Aceeași atitudine o păstra și acum, în biroul maiorului. „Nu-mi place degajarea individului, reflectă procurorul Maican. Ori e un super as, ceea ce nu s-ar zice după gafele comise (dar admițând că e, înseamnă că ne va da serios de furcă), ori n-are cine știe ce amestec în afacerea asta...”

În douăzeci de ani de meserie, procurorul avusese ocazia să ancheteze sute de infractori. Existau, desigur, indivizi cu ceea ce se numește nervi de oțel, dar chiar și la aceștia sesizai în întreaga lor făptură o anume concentrare, de parcă fiecare fibră și celulă ar fi fost încordate arc.

Calotă se așezase pe scaun într-o poziție comodă, dar nu lipsită de reverență. Părea ceva mai tânăr de cincizeci de ani, în ciuda ridurilor foarte dese, specifice

blonzilor, și a cearcănelor. Maican își zise că tipul duce o viață dezordonată, compensând însă excesele cu un intens exercițiu fizic. Chiar sub costumul de tweed cafeniu la care asortase o cravată de lână, îi simțeai musculatura, trupul puternic, bine și sistematic lucrat, ca de profesionist.

— Puteți să-mi spuneți de ce mă aflu în biroul dumneavoastră?

Maican care detesta stilul „aici doar eu pun întrebări”, făcu un semn cu mâna, „ai răbdare”, și împinse scrumiera spre marginea mesei.

— Ajungem și acolo. Deocamdată să facem cunoștință.

Celălalt începu să râdă. Avea o dantură puternică, rară, dar dinții foarte albi. Caninii proeminenți îți purtau gândul la un buldog.

— Am avut impresia că am consumat formalitatea pe stradă.

Procurorul începu să se joace cu buletinul individului având aerul că spune „hai să fim serioși!”

— Poate că mie-mi place să repet unele acte de etichetă. Dar să lăsăm gluma, nu v-am adus aici ca să flirtăm. Mă interesează adevărata dumneavoastră identitate.

— Cum adică?

Părea sincer, „neartistic”, surprins.

— Mă numesc Emil Calotă.

— Oare?

— Ce vă determină să vă îndoiți?

— Am luat informații de la București. Nu figurați nici la adresa din buletin, nici printre salariații întreprinderii. Trebuie să recunoașteți că situația iese din comun, iar concluzia, care nu poate fi decât una singură, se impune de la sine.

Din nou Calotă începu să râdă:

— Acum vă înțeleg... Să le lămurim pe rând. Începem cu „fictiva" mea adresă. Am locuit aproape zece ani pe Calea Victoriei, într-o garsonieră. Acum o lună am reușit să fac un schimb de locuință cu un apartament de două camere pe Macaralei. Tocmai îmi expirase buletinul și am dat noua adresă, înainte de a mă fi mutat și de a fi trecut în cartea de imobil. Cum se întâmplă uneori în viață, când începusem să împachetez, mi s-a oferit o altă variantă, mult mai avantajoasă. Un schimb – tot apartament – dar ultracentral, pe Ana Ipătescu, unde locuiesc în momentul de față. Am neglijat însă să-mi fac mutația. Faptele sunt imediat controlabile.

Maican răsfoi buletinul. Era nou și eliberat de două săptămâni. Da, se părea că cel puțin din acest punct de vedere Calotă nu mințea. Oricum, va dispune efectuarea verificărilor de rigoare.

— În ce privește legitimația de serviciu eliberată de

IPCTN, chestiunea ține de domeniul farsei.

— Genul acesta de farse, observa procurorul, se numesc altfel în Codul Penal.

— Depinde de intenția care le-a generat. A mea n-a fost, dacă vreți, tocmai morală, dar în orice caz nu poate alcătui un dosar care să ajungă pe masa dumneavoastră.

— Mă faceți curios.

— Pe scurt, am cunoscut acum opt luni o tânără de care m-am îndrăgostit ca un puștan. Este genul de femeie care-și face din fizic o profesie și se vinde scump. Deviza ei, în materie de partener, se poate concentra într-o pilulă: bani și poziție socială. Nu dispun nici de una, nici de alta, nu mai sunt nici măcar tânăr, așa că mă aflam în fața ei complet dezarmat. Ca s-o impresionez, am recurs la un truc. Am un prieten care lucrează ia IPCTN. L-am rugat să-mi facă rost de o legitimație a respectivei instituții, pe numele meu, figurând în postul de director. Nu i-a fost prea lesne, dar cândva i-am făcut și eu servicii. Sper să nu suporte consecințe din această cauză.

— Și, întrebă Maican simțindu-se amuzat – „ce poate să le treacă oamenilor prin minte!” – a ținut trucul?

— O mie la sută, râse Calotă.

Se căută în buzunarul de la piept și scoase un document:

— Uitați-vă. Sunt profesor de Educație fizică la Liceul

115 din București.

Maican examină documentul simțindu-se din ce în ce mai descumpănit. Relatările individului erau originale, dar miroseau a „adevărat”.

— De ce ați prezentat la recepția hotelului falsa legitimație?

— Am constatat că face în general impresie și categoric mă scutește ca, între paginile buletinului, să vâr o hârtie de o sută. Dacă e o crimă, sunt gata să suport consecințele.

„Beton armat!”, își zise procurorul, având sentimentul incert că se depărtează tot mai mult de țintă. Până adineauri, i se păruse că-i de-ajuns să întindă mâna ca s-o ajungă.

— Perfect! exclamă netezind coperta unui dosar cu muchia palmei. În principiu – bineînțeles, vom verifica toate datele – problema identității dumneavoastră a fost elucidată. Să trecem acum la a doua problemă: Catinca Varlam.

Se uită la Calotă care devenise în mod evident mai neliniștit:

— De când o cunoașteți?

— Din 1952.

— Erați în relații și cu soțul ei, doctorul Varlam, pe care l-ați vizitat în mai multe rânduri la spital.

— Interesant, zâmbi nesigur Emil Calotă, fără să-și

ascundă surpriza, cum ați putut afla asemenea lucruri după mai bine de treizeci de ani.

— De ce natură erau aceste relații?

Calotă șovăi câteva secunde, apoi respiră adânc.

— OK! exclamă pe tonul hotărârii luate instantaneu. Asupra doctorului Varlam operam, ca să zic așa, un mic șantaj.

Procurorul nu se putu împiedica să facă o corelație între avocatul Petroviceanu și Calotă. Amândoi mărturiseau cu dezinvoltură fapte deosebit de grave din trecutul lor, amândoi simțindu-se la adăpostul aceleiași instituții juridice: prescripția. Niciun criminal, citise cândva, nu se simte vinovat atâta timp cât e sigur că nu va fi descoperit.

„Așa e! Lipsa primejdiei stinge orice sentiment de culpabilitate...”

— Care era obiectul șantajului?

— Activitatea de spioană a nevesti-sii în timpul războiului.

— N-aveați mai mult de douăzeci de ani la vremea aceea. Cum ați putut obține anumite informații?

Ochii lui Emil Calotă priviră lung peste umerii procurorului. Cercetând figura aspră cu trăsături pronunțat bărbătești ale profesorului, Maican își zise că-i vine foarte greu să definească personajul, să-i lipească o etichetă definitivă pe frunte. Constituia un amestec

ciudat de tip oarecare, de ratat care n-a încetat totuși să lupte, de individ cu vocația loviturilor mari, dar găinar în același timp.

— Trebuie să vă spun că tatăl meu, angrosistul Ion Calotă – toate magazinele de coloniale și delicatese Pașa îi aparțineau – a fost agent dublu: al Abwehrului[37] și al Intelligence Service-ului. Firește, la vremea respectivă, habar n-aveam despre așa ceva. Tata a murit în 1946, într-un accident de motocicletă. Despre activitatea lui însă am aflat abia în 1951.

— Cum? întrebă Maican.

— Tata a ținut – fapt pe care de asemenea îl ignoram – un jurnal de zi început în noiembrie 1937, anul când a fost racolat de serviciile engleze și unde descrie pe larg toate acțiunile în care a fost implicat.

— Cam imprudent, observă procurorul. A nu așterne nimic pe hârtie când activezi în asemenea domeniu, ține de abecedarul celui mai mărunt agent.

— Tata avea veleități de scriitor și cred că n-a rezistat tentației. Pot să vă spun însă că e cel mai captivant roman *vérité* de spionaj citit vreodată.

— Unde ați găsit acest jurnal?

— Mi l-a predat în 1951 o femeie despre care-mi închipui că a fost marea lui dragoste. Bolnavă de

---

[37] Abwehr a fost un serviciu de informații și contrainformații al armatei, ce funcționa pe lângă Marele Stat Major german.

uremie, cu câteva luni înainte de a muri, a simțit nevoia să mi-l cedeze. Din paginile jurnalului am înțeles cât a iubit-o tata, ce încredere nemărginită și nedezmințită a avut în ea. Când am cunoscut-o era bolnavă, nu foarte tânără și totuși puteai să-ți dai seama că fusese o femeie extrem de interesantă.

— Jurnalul mai există?

— Firește, și vi-l pot pune oricând la dispoziție. După cum ați ghicit, din paginile aceluiași jurnal am aflat despre activitatea de spioană a Catincăi Varlam...

— Deci, acesta a fost instrumentul de șantaj. Practic, ce îi cereați doctorului Varlam?

— Bani! Valută ca să pot părăsi țara.

— De ce voiați să plecați? Erați tânăr, fără un trecut care să vă primejduiască libertatea sau viitorul în condițiile noului regim, toate drumurile vi se deschideau cu nădejdi și posibilități intacte.

Calotă zâmbi. Un zâmbet care traversa trei decenii, se adresa cu duioșie tânărului Calotă de atunci...

— Aveam douăzeci de ani, gărgăuni – splendizi, dar tot gărgăuni se cheamă – și o inimă care semăna cu un arici. Cupidon nu se mulțumise să înfigă o singură săgeată, deșertase toată tolba.

— Mai precis?

— Visul meu era să fiu explorator. Obiectivul – jungla Amazoanelor. În condițiile anilor ’50, când brigăzile de

tineret cântau hei-rup! la Roșia Montană și Salva Vișeu, iar la școală erau predate înainte de isprăvile lui Mihai Viteazul producțiile marelui rapsod Djambul-Djabaev[38], visul meu ținea de utopismul cel mai aberant. În plus, mă tortura depărtarea de logodnica mea, care plecase din țară împreună cu părinții. Îmi scrie și azi, adăugă cu o umbră de nostalgie. S-a stabilit într-un orășel din Georgia și are cinci copii... Dar acestea sunt chestiuni care nu vă interesează.

— Cum a procedat doctorul Varlam?

— Mi-a dat banii – cu două mii de dolari se mai făcea treabă pe atunci – și mi-a aranjat combinația cu Petroviceanu pentru un pașaport. Era fericit să scape de mine. Trebuie să vă spun că o diviniza pe nevastă-sa.

„Ce istorie abracadabrantă!”, reflectă Maican. Avea tot timpul impresia că e la cinema. Agenți dubli, jurnale secrete, crocodili, plozi în Georgia... Totul i se părea de un exotism nebun...

— Ce s-a întâmplat mai departe?

Calotă ceru permisiunea să aprindă o țigară. Trase la rând câteva fumuri. Continuă privind țintă capătul aprins:

— Pentru mine unul, domnule procuror, cel mai greu

---

[38] Djambul Djabaev sau Geambul Geabaev a fost un akîn kazah. Cântecele sale lirice, de ritual sau satirice au fost dedicate poporului oprimat, eroilor din cel de-al Doilea Război Mondial și promovau spiritul de dreptate.

de îndurat este ghinionul. Suport necazuri de care eu însumi sunt vinovat. Dar nu pe cele impuse de alții ori de destin. Traversam cât se poate de reglementar Bulevardul 6 Martie din București. O mașină, un Plymouth negru, a dat peste mine. Șoferul era beat... Am fost internat un an de zile în spital. Coloana și ambele picioare fracturate. Când am ieșit din ghips, pașaportul expirase.

— Și banii?

— I-am pierdut și mai stupid. Îi țineam ascunși sub una din stinghiile dușumelei. În timp ce mă aflam în spital, s-a spart o țeava. Tot apartamentul a fost inundat. Când m-am întors, din dolari rămăsese o mână de hârtii mucegăite...

— N-ați mai încercat să părăsiți țara? Ați fi putut reîncepe șantajul asupra lui Varlam.

Emil Calotă dădu din cap.

— Nu. Obosisem. Am ieșit extrem de slăbit din spital, nu mă mai simțeam stăpân pe picioare, pe sănătatea mea, pe forța mea fizică. Nu cu o pereche de cârje faci excursii în Jungla Amazoanelor. M-am refăcut greu și cu mari eforturi de voință. După câțiva ani, m-am înscris la ICEF. Pe urmă m-am încadrat în ceea ce se numește o viață normală.

— Cum de v-ați amintit acum, după treizeci de ani, de existența Catincăi Varlam și, în fond, ce urmăreați

contactând-o?

Un zâmbet ambiguu alunecă pe buzele lui Calotă. O expresie nouă – Maican o defini parșivă – i se ivi pe chip.

— O să mă dispreţuiţi, dar prefer adevărul altor posibile ponoase. În ziua când am împlinit cincizeci de ani, mi-am făcut bilanţul. Am tras linie. Dedesubt, nu puteam trece decât un singur cuvânt: ratat. Profesor de un! doi!, diriginte la o clasă de mucoși, un salariu mediocru, faţă de aspiraţii, un apartament cu mobilă de duzină, concedii ieftine, „la pânză”, și peste zece ani pensia. O întâlnire întâmplătoare, cu o veche cunoștinţă, mi-a readus-o în memorie pe Catinca Varlam. Am aflat astfel că mai există, că locuiește în același oraș. M-am hotărât s-o vizitez.

Maican îl urmărea atent. Deși individul era ultimul pe a cărui bună credinţă sau onestitate să mizezi măcar un ban, simţea că nu minte.

— În ce scop?

Calotă săltă din umeri.

— Nici eu nu știam exact ce urmăream, dar trebuia să plec. Ceva mai puternic decât raţiunea, instinctul, poate destinul mă împingea, îmi dădea brânci.

— În tot acest amalgam de simţăminte, trebuie să fi existat și un pilon mai concret.

— Adevărat. Din memoriile tatei eram informat că la vremea respectivă femeia fusese generos retribuită. Știa

să pretindă, iar serviciile aduse răsplăteau dărnicia patronilor. Pretindea totdeauna onorariile în lire sterline. Când l-am căutat în ’52 pe Varlam, depozitul valutar era intact și în țară.

— De unde știți?

— Avea obsesia perchezițiilor. Pronunța cuvântul la aproape fiecare zece fraze. De obicei referitor la un amic sau altul („au descins la cutare, i-au găsit așa și pe dincolo”) și îți venea să crezi că îl pasionează să colecționeze cazuri. O eventuală arestare era totdeauna legată de același cuvânt și însoțită de un ciocănit superstițios în lemn. Amintiți-vă gogorița acelor ani: aur, cocoșei, valută. Pentru ce altceva anume l-ar fi putut înspăimânta o eventuală descindere a miliției?

— Mda, acceptă procurorul. E un punct de vedere. Deci, dumneavoastră ați căutat-o pe Catinca Varlam, având în minte comorile ei.

— Cam pe aici...

— Cum credeați că ați fi putut s-o decideți să le împartă cu dumneavoastră?

— Vă spun că n-aveam un plan precis.

— Șantajul oricum n-ar mai fi operat.

— Știu. Mă gândeam să văd în ce ape se scaldă și apoi... văzând și făcând...

— Cam nebulos.

— Sunt de acord, dar, după cum v-am spus, am cedat

instinctului.

— Știți desigur că a fost asasinată.

— Știu. Mi-a spus-o avocatul Petroviceanu. De la el de fapt am căpătat și noua ei adresă.

— Și ați vizitat-o post-mortem, rupând sigiliul autorităților.

— Din tot ce am întreprins trebuie să recunoașteți că e singura faptă pasibilă de pedeapsă.

— Ce urmăreați în fond?

— Mi-am zis că, dacă tot m-am deplasat până aici, de ce n-aș face o mică percheziție.

— O făcuseră înaintea dumneavoastră organele de anchetă care, aș zice, au oleacă de competență în materie.

— Fără îndoială, dar dacă nu știi că există un anumit lucru, nu-l cauți. Despre un eventual depozit valutar îmi închipuiam că doar eu am cunoștință.

— Ați stat în apartament mai puțin de o oră.

— Suficient ca să realizez că fiecare colț fusese scotocit și că, dacă existase totuși ceva interesant, acel ceva se evaporase: lichidat de bătrână sau luat de altcineva.

— Ce intenționați în continuare?

— Good-bye întregii urbe și direcția București.

— De ce l-ați solicitat pe Petroviceanu? Mă refer la mesajul din parc.

— Voiam să-mi recomande un lăcătuș, un om de

încredere. Până la urmă m-am descurcat singur. Pentru orice eventualitate, aveam o gură de lup la mine. Spre surpriza mea, ușa apartamentului era descuiată, ținea doar în sigiliu.

— O întrebare generată de un interes pur tehnic. Cum ați izbutit astă-seară, ieșind de la spectacol, să vă debarasați de *umbră*?

Calotă făcu ochii mari:

— Habar n-am avut că sunt urmărit.

— Și totuși unde ați dispărut?

Celălalt începu să râdă:

— M-am strecurat înainte de terminarea spectacolului în micul oficiu de lângă casierie. Îmi dădusem întâlnire acolo cu fata de la bilete.

Maican oftă: „Ca totdeauna, adevărul e absurd, misterele hilare." Se uită lung la Calotă. Aruncă fără convingere o nadă:

— Știți că sunteți suspect de crimă?

Calotă se holbă:

— Absurd!

— Deloc.

— În noaptea crimei, data o știu tot de la Petroviceanu, nici nu sosisem în oraș. Puteți verifica în registrul hotelului.

— Copilării, respinse Maican. Puteați fi de trei zile în oraș, dar să fi tras în altă parte.

— În regulă! replică agitat Calotă. Ce sens avea însă să mă întorc azi în apartamentul ei? Cel mai idiot criminal nu comite asemenea erori.

— Posibil să fi lăsat o urmă compromițătoare. De altfel, timpul petrecut în locuința victimei a fost prea scurt pentru a efectua cercetări de natura celor pe care pretindeți că le-ați întreprins.

— Dar vă spun, strigă Calotă, că în noaptea când a fost asasinată, mă aflam la București. Am sosit în oraș a doua zi, cu trenul de 14 și 10.

Maican se bătu cu pixul peste incisivi.

— O puteți dovedi?

Calotă reflectă un timp apoi lăsă capul în jos.

— Nu.

*

— Ia zi, Dumitrașcule tată! Ce-ai izbutit?

După ton și expresie, maiorul Vâlcu părea bine dispus și Andrei mai prinse oleacă de inimă. Era îmbrăcat într-un sacou de catifea reiată bleumarine, care-i scotea în evidență tenul de fecioară blondă și albastrul adânc al ochilor.

„E chipeș ca un viking, dar cu prea multe probleme de conștiință. I se citesc pe față și, din cauza asta, pare lipsit de siguranță. Și totuși, la o adică, *dă din el*...”

— N-am făcut nimic, tovarășe maior. Mi-e imposibil să scot ceva de la ea. Asistenta și medicul îmi dau toate

asigurările că se simte bine, în sfârșit, relativ bine, dar cum dă ochi cu mine începe să acuze osteneală. La prima întrebare mai directă, închide ochii și mă roagă să chem asistenta că-i e rău.

— Mda... făcu Vâlcu pe gânduri.

Andrei ridică privirea. Genele extrem de lungi aproape că atingeau sprâncenele.

— Spuneți-mi, ce pot să fac? E bătrână, bolnavă și-mi leagă mâinile. Nu-mi vine nici măcar să ridic tonul.

— Te înțeleg, băiete, oftă Vâlcu. Și e clar că ascunde ceva.

— Hotărât! Dar nu vrea să vorbească în ruptul capului.

Maiorul tamburină câteva secunde cu vârful unghiilor sticla biroului apoi se ridică brusc.

— Mă întreb cum trebuie să procedăm... Ai vreo idee? Surâse: Ar trebui să fii mai inspirat. În definitiv, e protejata ta și era să te alegi cu un cucui frumușel din pricina ei. Maican considera chiar că ar trebui să-ți fie recunoscătoare.

— Probabil îmi va oferi o cravată.

Vâlcu începu să râdă:

— Da, la asta nu m-am gândit.

— Îmi permiteți, tovarășe maior? Aș avea o propunere.

— Dacă-i fără pompieri, te ascult cu amândouă

urechile.

Andrei se mută pe celălalt picior. „Și la pensie tot de treaba asta o să mi se pomenească!”

— Părerea mea e că ar trebui să vorbim cu medicii s-o externeze.

— Ai înnebunit? O salvezi și pe urmă o vârî în groapă?

— Mi s-au dat toate asigurările că e în afară de orice pericol. Pentru un plus de siguranță, putem solicita asistența permanentă la domiciliul bătrânei a unui cadru medical calificat.

Maiorul își miji privirea. Începea să înțeleagă unde bate locotenentul, „categoric puștiul are idei”, dar nu-l întrerupse.

— Externarea, reluă Andrei, echivalează în general cu însănătoșirea, îi va fi greu, îmi închipui, acasă la ea, în mod evident restabilită să recurgă la aceleași eschive. Mi-e rău, am obosit etc... În afară de asta, putem verifica existența presupusei fotografii identice cu cea din locuința Catincăi Varlam. Mă refer la ceea ce susținea Damian.

Maiorul Vâlcu rămase câteva momente pe gânduri.

— Vom consulta încă o dată medicii. Dacă într-adevăr bătrâna e în afară de orice primejdie, cred că merită încercat, în fond, nici n-avem altă soluție. Hai la spital!

*

Ioana îl asculta cu inima strânsă. În ultimele opt zile îl văzuse pe apucate, între două uși, agitat mereu de parcă i-ar fi fost teamă că scapă trenul, tot timpul cu ochii pe ceas. Insuportabila, exasperanta privire a amantului care consultă ceasul pe furiș...

Vasile arăta prost, iar ochiului expert al pictoriței nu-i scăpă niciunul din amănuntele care trădau tensiunea și cumplitele frământări sufletești ce-l sfâșiau. Slăbise, pielea maxilarelor devenise puțin flască, moale, ca la buldogi, avea o culoare nesănătoasă, spre vânăt, capul în general mic ar fi intrat cu ușurință în căciulița unui copil de zece sau doisprezece ani.

Spre nedumerirea pictoriței, Vasile nu reacționase așa cum s-ar fi așteptat când îi relatase discuția avută cu Andrei. Da, constatase la el o oarecare surpriză – „zău? chiar așa s-a exprimat?”, un oftat de ușurare: „E bine... nu-mi închipuiam că va înțelege atât de curând” – dar trecuse peste faptul în sine cu superficialitate. Îl obseda altceva: s-o facă să priceapă că...

— Înțelegi, iubita mea?

Inginerul vorbea precipitat, cu energia omului care încearcă să se convingă în primul rând pe el de ceea ce spune:

— Înțelegi? repetă inginerul.

„Da, îi răspunse în gând Ioana. Înțeleg că mă sacrifici fără șovăială, că m-ai sacrificat clipă de clipă...”

— Trebuie s-o văd pe picioare, complet restabilită și după aceea...

— După aceea ce? se interesă pictorița.

Hotărâse să fie calmă și de fapt nu mai avea ce să-i spună. Repertoriul de reproșuri, argumente, invective chiar, se epuizase de mult.

— Ești o femeie bună și înțeleaptă. Știu, ți-am promis că plecăm împreună în concediu... Și eu abia așteptam, dar ce vină am dacă a intervenit situația asta?

— Niciuna, Vasile.

— Pot s-o las să plece singură?

— Nu poți.

„Și n-ai să poți niciodată. Ești făcut să fii victimă, să înduri, să fii înfrânt. Ghinionul meu, căci tu, probabil, încerci voluptatea perversă a sacrificiului...”

— De ce-ți muști buzele? Tu ești iubita mea, Ioana...

„De aia, poți renunța la mine. Interesant mod de a iubi... Nu, Vasile, tu nu m-ai iubit, niciodată... Numai bărbații adevărați știu să iubească. Tu n-ai fost în viața ta bărbat...”

— Abia aștept să mă întorc.

— Ce se va întâmpla atunci?

Vasile păru o clipă derutat de întrebare. Reluă la fel de înfierbântat:

— Totul va fi ca înainte, îți jur!

„Aha! înțelese pictorița, adică resturi de la festinul

fiarei care se numește madame Dumitrașcu. Amanta ținută sub obroc și unde ne rezolvăm problemele de pat. Mersi, prefer să-mi aleg singură meniul...”

Ciudat! Simți dintr-o dată că nu trebuie să se mai străduiască să-și păstreze calmul. O cuprinse o liniște dulce. „M-am resemnat. Și asta s-a întâmplat, probabil, mai demult, dar abia acum îmi dau seama.”

Sigur, îl iubea încă, însă nu fusese niciodată partizana cauzelor pierdute. „Pot lupta atâta vreme cât am măcar o șansă din zece, dar tu-mi retezi orice iluzie, îmi arunci o cârpă neagră peste viitor și nu mai întrezăresc nimic...”

— Dacă mă iubești, și știu că mă iubești, trebuie să mă înțelegi, repetă a zecea oară Vasile.

— Te înțeleg.

Îl privi fix în ochi.

„Dumnezeule mare! Cum poți fi atât de ingrat, fioros, crâncen și în același timp înduioșător, naiv de egoist?”

Inginerul îi prinse amândouă mâinile și i le acoperi cu sărutări:

— Mulțumesc, draga mea. Am să mă gândesc în fiecare clipă la tine. Ca totdeauna, am să mă trezesc și am să mă culc cu iubita mea în gând. Chipul tău, chipul Ioanei, mă va însoți pretutindeni.

Pictorița își înfipse unghiile în podul palmei. „Nu te bucuri, soro? O să-ți plimbe portretul pe alei ozonate de

brazi, cărând sacoșa și pledul nevesti-sii! Păi, ce-i, de colo?”

— Ai să mă aștepți, iubito, da?

„Cu flori în gară!”

— Da, Vasile.

— Și-ai să fii cuminte?

— Da, Vasile. Am să învăț să croșetez. Știi, ca să treacă vremea mai ușor. Se pare că-i foarte sănătos pentru nervi.

Dumitrașcu se trase puțin înapoi ca s-o vadă mai bine. Nu știa ce să creadă, iar de când erau împreună, n-o văzuse ținând nici măcar un ac în mână.

— Mă ironizezi?

— Nici gând. Dar e probabil un făcut. De când te cunosc, aproape în fiecare zi am de învățat câte ceva nou.

„De pildă, ce vasăzică un rateu sentimental. Ești primul din viața mea, Vasile, și ai cu ce te făli. Sau să te obișnuiești să fii pe plan secund...”

Vasile făcuse o gafă îngrozitoare. Imediat după ieșirea lui Vivien din spital, avuseseră o discuție violentă. La reproșurile Ioanei că o sacrifică, Vasile argumentase că sănătatea lui Vivien primează.

„Dar eu? se enervase Ioana. Cu mine ce faci?”

„Tu ești pe plan secund.”

Pictoriței i se făcuse negru în fața ochilor. Izbutise

totuși să se stăpânească. Rostise pe un ton care vibra, dar egal, fără acute:

„Auzi, Vasile, dacă vreodată îți vei scrie memoriile, la rubrica Gafe fatale, s-o treci pe asta ca pe cea mai măreață. Nu există femeie în lumea asta, de la amărâta responsabilă cu curățenia la un WC public, până la regina Angliei, care să suporte să ocupe un loc secundar în inima și viața bărbatului iubit. Te mai poți împăuna cu o performanță, în viața mea n-am fost mai grav ofensată de un bărbat. Mai greu rănită. Ai făcut-o din prostie, dar gura netotului adevăr grăiește...”

Gafa, își zise acum Ioana, constituise adevăratul început al sfârșitului. Sfârșitul dragostei lor...

— Păcat! oftă.

Fără să-și dea seama, vorbise cu glas tare. Dumitrașcu o urmărea neliniștit:

— Ce-i păcat, iubita mea?

Pictorița improviză la repezeală, râzând:

— Că n-am băgat și sticla cealaltă de șampanie la refrigerator. Dar nu-i nimic, punem cuburi de gheață.

Inginerul se foi nelaîndemână.

— Știi, n-aș vrea să întârzii prea mult. Vi...

Se întrerupse, mușcându-și reflex buza inferioară. Ioana îi sări în ajutor, simulând că n-ai sesizat nimic:

— Înțeleg, dragul meu, mai ai bagaje de făcut, telefoane, totdeauna rămâne câte ceva de rezolvat

pentru ultimul moment...

— Nu-i așa?

Era fericit că-l înțelege...

În vestibul își luară încă o dată rămas bun. Dumitrașcu o ținea strâns lângă piept.

— Ai să mă aștepți, da? Ai să mă aștepți? Promite-mi!

Când închise ușa în urma lui, Ioana avu impresia că ferecă un mormânt. Auzi limpede zgomotul lespezii.

Capitolul XXIII

...Da, îl distrusese și pe Mihai. Mulți ani după aceea, când Natalița din neîndurarea Domnului mai trăia, avea să-și spună că un destin hain își găsise în baroneasă unealta pe potrivă. Ciudat însă i se părea că aceeași mână înjunghiase trei existențe: a ei cu Anton și apoi a băieților. Și aici, nu vedea decât ochiul lui Dumnezeu ațintit cu nemilă și mânie asupra neamului. Ce ticăloșii să fi săvârșit oare strămoșii Hatmani pentru ca ea, Natalița, să le plătească atât de greu?

Războiul se mântuise și se întorsese acasă. Viața în București n-o ispitea, nu-și făcuse prieteni, mormântul lui Iustin, grădina unde căuta în dumineca Paștelui iepurași și ouă de șocolată, odaia care încă mai aromea a Chypre și Regale roșii se aflau acolo, în Ardeal.

Mihai nu opintise s-o oprească. Avea necazurile lui.

Odată cu noile orânduieli, fusese dat afară din armată, „deblocat" era termenul de ultimă oră, și abia își ducea zilele.

Piereta nu-i putea fi de folos, căci din ciripeală de salon, maniere alese, shimmy, foxtrot și conga nu faci borș. Mihai se străduia împlinind slujbe sărmane: administrator la un bloc, paznic de noapte, prestare de muncă la domiciliu. Te cruceai ce îndeletniciri existau, în lumea asta și la care nu te-ai fi gândit în veci! De pildă, să faci plicuri – douăzeci și cinci de lei mia! –, să bortești la stanță foi de plută pentru dopuri de la sticluțele de medicamente, să îndrepți țevi strâmbe... Mihai mai încropea câte ceva din comisioanele vânzărilor la Talcioc. După ce curățaseră de acareturi casa lor – vorba ceea puteai acuma învârti la ei o mâță de coadă că n-avea de ce se anina – îndeplineau același oficiu pentru prieteni. Iacă, măsuța venețiană încrustată o vinde madame Băicoianu cu trei sute de lei. Dacă Mihai izbutea un pol-doi pe deasupra, ghișeftul lui! Seara, de braț cu Piereta, îi isprăveau în restaurante ieftine, la Virgiliu, la Pui de Urs sau Zorile. Zăboveau dinaintea unui grătar cu miros iute de cimbru și la o sticlă de vin acru și tulbure. Amândoi trențăroși, hămesiți, amarnici. Mai cu seamă Mihai. Pe chipul gălbejit, tras, ochii ardeau de ură... Piereta, mereu puțintică la minte, răsfoia amintiri pe care anii le

sulemeneau cu culori de sărbătoare. Sindrofii vestite, toalete, bucatele alese de la cutare ori cutare dejun.

„Ții minte masa de la nenea Manolache? N-am să uit niciodată chateaubriand-ul acela cu vin de Chablis...”

Mihai, dinaintea unui cârnat de vacă – cel mai ieftin, șase lei kilogramul – mâncat pe ziar împreună cu roșii de bulion (doar cincizeci de bani, în loc de doi lei) simțea că-i vine s-o strângă de gât. Peste jumătate de ceas ascultau însă împreună BBC-ul și Radio Paris și uitau. Glasurile îndepărtate le îmbujorau zilele, îndurau altfel garsoniera incomodă din Magheru, veșmintele ostenite de molii și perie, pachețelele de băcănie, magiunul în lădițe de lemn, prăjiturile de un leu cincizeci, mai mici decât o carte de joc îndoită.

Natalița încrunta sprâncenele și cârtea:

— Asemenea viață duce la pieire, Mihai.

— Ce vrei să fac, mamă? Ce vrei să fac?

Îi auzea măselele pârâind de mânie.

— Lumea n-o muți tu cu umărul. La rânduială nouă, deprinderi noi. Ce-a fost s-a dus, geaba întinzi mâna după ziua care s-a săvârșit, Dumnezeu Tatăl să fii și nici cu degetul nu-i mai atingi poalele.

— Și ce vrei să fac? Vorbește!

— Ia-ți o slujbă cumsecade și lasă păcatelor radioul acela blestemat. Ceia de colo, oricât ți-ar stârni închipuirea, nu-ți hrănesc pântecele.

— Ce slujbă?

Era negru de furie:

— Ce slujbă?! Sunt absolvent al Școlii de război și ofițer de carieră, altceva nu știu să fac.

— Ți-au dat slujbă de contabil la ferma din Popești-Leordeni și ai zis nu. Învățător la Spanțov nu ți-a plăcut, dinaintea lui Vasiliu care te-a rugat să-l ajuți la birou ai făcut țț!

— Adică îți convenea ție, mamă, ca eu maior de stat major, Mihai Racoviceanu, să intru secretar la avocatul Vasiliu? Vasiliu care lustruia mai acum zece-cincisprezece ani ghetele tatei, în colț, la Universitate?

— Și Piereta, nu se lăsase bătrâna, la ce zăbovește cu mâinile în poale?

— Ai dreptate. Am s-o fac țesătoare la Fusul Roșu!

— De ce nu dă lecții de franceză ca alte cucoane?

Până la urmă, i se acrise și părăsise Bucureștii. Mihai răsuflase ușurat. Nu că maică-sa i-ar fi fost povară, dar la un moment dat, anumiți martori ai propriei tale existențe devin incomozi. În special când ți se împotrivesc. Bătrâna izbutise mai mult să-l enerveze.

Și după vreun an, da, în iarna lui ’52, din nou soarta năprasnică poposise la ușile Nataliței. Piereta vestea că Mihai fusese reținut („cofrat”, se exprimase netoata) și trimis în judecată la Tribunalul Militar.

Uneltise dimpreună cu alți zănateci împotriva noilor

rânduieli. Iar cea care-l îndemnase la drum cu prăpastie era baroana. A fost condamnat la moarte, ca trădător de țară.

*

— Am verificat toate datele oferite de Calotă și sunt absolut exacte.

Vâlcu suflă în capătul doar pe jumătate aprins al țigării, ca să-i stimuleze jăratecul. Maican, cu trenciul pe el – de la o vreme îi intrase frigul în oase, nu mai izbutea să se încălzească decât în pat între două radiatoare și cu o sticlă fierbinte la picioare – dădu din cap.

— Mi-am închipuit. Tipul era prea calm iar toate referințele controlabile. Scapă ușor pentru sigiliu, mai ales că n-are cazier...

— Îți pare rău? surâse maiorul.

— Mă știi vreun sadic? Treaba e că asasinul se plimbă voios și ne dă cu tifla. Mă irită totdeauna când, după comiterea unei crime, trec mai mult de două săptămâni până la descoperirea vinovatului. Timpul nu-i aproape niciodată în avantajul anchetatorului.

— Ce faci? se interesă amuzat Vâlcu. Îmi repeți abecedarul? Chestiile astea le învățăm în școală. Deși, dacă-ți amintești, Dobrin de la „criminalistică” era mai optimist. Extindea termenul la șase luni. Dacă bau-bau a izbutit să nu se lase descoperit vreme de un semestru, în nouăzeci la sută din cazuri, rost despre nelegiuita-i

faptă va da doar Tatălui Atotputernicesc, în cea zi, din cel veac...

Maican își trecu nerăbdător palma peste fața aspră. Barba îi creștea fantastic de repede și, dacă se rădea la 7 dimineața, la zece obrazul îi era satinat ca o foaie de glaspapir.

— Hm! Se pare că mai nou îl conspectezi pe Damian Stănoiu... Ce-ați făcut? Ați externat-o pe bătrână?

Maiorul Vâlcu redeveni serios. Își încrucișă picioarele sub scaun și se aplecă înainte cu pieptul rezemat de marginea biroului.

— Da, azi de dimineață, după ce a primit toate asigurările din partea medicilor că e complet restabilită și că reîntoarcerea în mediul familiar va avea asupra ei un efect binefăcător din toate punctele de vedere.

— Ești sigur că nu riscă nimic?

— Dragul meu, eu ți-am dat prognoza medicilor. Oricând, oricui i se poate întâmpla orice. Îl ții minte pe Grozea? A făcut infarct la patruzeci de ani și maică-sa, care-i cu un picior în groapă de când o știu, îi supraviețuiește de trei cincinale.

— OK! Bag de seamă că azi ești al dracului de cuvântăreț. Cum procedezi în continuare?

— O las să-și revină, mă rog, să se aranjeze – știi cum sunt bătrânii, habotnici în materie de manii și tabieturi – și fac o tentativă spre seară.

— Ce zice Dumitrașcu? Tot ermetică?

— Da. L-a expediat imediat ce au ajuns acasă. Cât despre o asistentă care s-o supravegheze nici n-a vrut să audă. „Dacă nu mai sunt în stare să trăiesc singură, prefer să mor.”

— E înțeleaptă, aprecie procurorul. Puștiul te însoțește?

— Cine, Dumitrașcu?... Da. El trebuie să-mi facă introducerea!

— Ascultă, făcu pe gânduri Maican, nu crezi că te pripești? Nu știu de ce, dar am impresia, simt că ar trebui s-o mai lași o zi-două.

— Ciudat, eu simt că, dimpotrivă, nu trebuie să mai întârzii nicio clipă.

Maican râse:

— Dăm cu banul?

— Doar dacă mă asiguri că ai de gând să pierzi.

Maican nu vru să-l asigure.

*

Andrei luă Dacia de serviciu și se îndreptă spre locuința lui Vâlcu. Bătrâna Racoviceanu, nu prea bine dispusă, acceptase să-i primească la ora cinci. Locotenentul urma să asiste la întrevedere – era dorința expresă a maiorului – și, dacă altă dată pe tânăr l-ar fi încântat această posibilitate, acum se simțea inert, lipsit de elan, aproape plictisit. Era cauza pentru care viitorul

îl umplea de neliniște. Cu lipsa de fantezie proprie tinereții, își imagina că nu-i vorba de o stare de spirit trecătoare și îl înspăimânta ideea că de aci înainte el și-a pierdut interesul pentru viață și profesiune, încercase să se analizeze, filtrase cât se poate de atent evenimentele din ultimele săptămâni și totuși nu izbutea să repereze cauza exactă a deprimării lui. Evident, toate conlucraseră – atmosfera de acasă, actul disperat al maică-sii, sentimentul de vină vizavi de Dumitrașcu, observațiile de la serviciu pentru pozna cu pompierii – dar toate se sfârșiseră și încă într-un mod, față de acuitatea fiecărei situații în sine, mai mult decât satisfăcător. Atunci?

În urma vizitei la Ioana Costea, atitudinea lui Vasile se schimbase, dar Andrei presimțea că numai la suprafață. Taică-său îi răspundea la salut, discuta cu indiferență (Andrei simțea că ar fi preferat să evite orice conversație), îi punea întrebări convenționale. Era însă un alt Vasile: crispat și jenat de scuzele lui, pe care refuzase să le asculte, dar mai cu seamă neîncrezător. Nu era deloc sigur de dragostea și devotamentul fiului.

Cel mai straniu i se părea însă lui Andrei că Dumitrașcu plecase în concediu cu maică-sa. Înainte de tentativa de sinucidere a lui Vivien, în casă se purtaseră discuții violente în privința acestui concediu. Pentru prima oară în viață, Dumitrașcu anunțase răspicat că

vrea să-l petreacă singur și amândoi, el și maică-sa, nutreau certitudinea că pictorița îl va însoți. Era și motivul pentru care Vivien se opunea categoric acestei perspective. Andrei înțelegea acum că doar o răutate nemărginită o determina să ia asemenea atitudine. Respingea cu patimă posibilitatea ca bărbatu-său să fie fericit, să se simtă bine, să se bucure de dragostea altei femei.

Andrei, maturizat în câteva zile, se întreba ce o fi în sufletul Ioanei, cum primise ea această hotărâre. Îi dăduse un telefon, a treia zi după plecarea părinților în vacanță. Habar n-avea de ce o sunase. Cedase unei dorințe irezistibile de a-i auzi glasul senzual, din piept.

Era caldă, amabilă, în dispoziție obișnuită:

— Ce face Vasile?

— A plecat la Predeal. Cu... mama. Nu știați?

— Ba da, dragul meu. Credeam că ți-au telefonat Sper, pentru ei, să se distreze bine. Mai sună-mă când ai timp și simți că tovărășia unei cucoane în vârstă n-o să te plictisească.

Și iar ciudat! În mod normal, Andrei ar fi trebuit să se bucure că problemele de familie s-au rezolvat, că taică-său și-a băgat mințile în cap și se află acolo unde îi dicta datoria de soț. Totuși, simțea o ciudată strângere de inimă. O intuise îndeajuns de bine pe pictoriță ca să realizeze că nu va îndura hotărârea lui Vasile, pe care o

considera un afront cu etichetă perfect lizibilă: lipsă de sentiment. Nu, hotărât, taică-său și Ioana nu vor mai fi împreună, îi părea rău pentru ei... „Uite cum se termină o dragoste...”

Andrei era trist.

Vâlcu, în haine civile, îl aștepta rezemat de gărdulețul scund care proteja spațiul verde din jurul blocului. Luă loc lângă locotenent și își aprinse țigara.

— Mizerabile „Amiralul”! Iarna mai merg. Se prăjesc pe calorifer. Vara, însă, sunt o catastrofă. Ce noroc că nu fumezi!

— Mai am timp, zâmbi de conveniență Andrei.

Vâlcu dădu hotărât din cap:

— Nu, băiete, pentru tine în principiu pericolul a trecut. Ai douăzeci și trei sau douăzeci și patru de ani. E prea târziu ca să mai faci pe nebunul. De obicei, începem să fumăm pe la paișpe, cinșpe, șaișpe ani, ca să ne dăm aere. Vrem să fim mari, ne imităm frații, care și ei s-au maimuțărit copiindu-i pe alții etc. Vreau să spun, nimeni nu începe să fumeze pentru că simte nevoia, ci de fason.

„Îmi ține teoria chibritului”, gândi Andrei frânând cam brusc. Ocolise în ultima clipă mingea lui Dănuț, care zburda în mijlocul străzii. Locotenentul își înghiți sudalma.

— Eu cred că pe ăsta micu' l-au șters din cartea de imobil. Mișună toată ziua pe uliță.

Vâlcu îl privi surprins:

— Ești prost dispus? Ce ai cu băiatul?

— Scuzați-mă.

Maiorul zâmbi și-i întinse mâna lui Damian junior, care-i ieșise încântat în întâmpinare.

— Ce mai e nou, broscoiule?

Băiețelul păru nedumerit:

— Eu nu sunt broscoi...

— Da' ce ești?

— Măgar. Așa spune mama... Și c-o să ajung un măgar mare, mare de tot! Așa, ca tata.

Vâlcu râse cu poftă.

— Dar tu ce ai vrea să ajungi?

— Bunic! spuse iute Dănuț.

Se vedea că ținea răspunsul în buzunar.

— Bunic?! De ce?

— Nu merge la grădiniță, toată ziua stă la televizor și nu-l trimite nimeni să-și spele urechile...

— Prețuiesc politețea dumneavoastră, domnilor, deși știu că, mai mult decât sănătatea mea, altele v-au dat ghes să mă cercetați.

Stătea liniștită într-un jilț vechi. Pe maior, care în tinerețe urmărise niște cursuri de pictură la

Universitatea Populară și învățase să privească mâinile oamenilor, cele ale bătrânei îl impresionară. Noduroase, cu vene umflate și proeminențe caracteristice gutei, vorbeau mai mult decât chipul brăzdat despre o viață greu încercată. Declară de conveniență:

— N-ar trebui să spuneți asta...

— De ce nu? Îs prea ostenită de ani. Cerul mi-a luat de mult tot ce-am avut mai de preț, iar vorba deslușită nu-mi poate aduce ponoase.

— Vă rog să mă credeți că sănătatea dumneavoastră a stat mereu pe primul plan.

— Știu... Știu... Acum, la sfârșit, bag de seamă că oamenii sunt mai buni decât mi-am închipuit. Au venit să mă întrebe de sănătate și dacă n-am nevoie de oarece familia Damian, avocatul Petroviceanu, Sârbuleștii și – surâse cald – bineînțeles micul meu prieten Dănuț...

— Aveți o exprimare ciudată, constată Vâlcu. Vreau să spun neașteptat de... găsi: arhaică. Foarte frumoasă de altfel.

— E vorba noastră din bătrâni. M-am născut pe malul Trotușului și, la vremea aceea, așa glăsuiau oamenii.

Locotenentul Dumitrașcu, așezat în colțul opus al odăii, privea în jurul lui. Interiorul i se părea cumplit de bătrânesc și, în ciuda unor mobile și obiecte pe care le intuia de preț, își zise că pentru nimic în lume nu i-ar place să locuiască într-o asemenea ambianță. Era

sensibil la decor. În timpul studenției, deși avea o gazdă extrem de comodă și convenabilă, chiar în apropierea facultății, o schimbase cu alta, renunțând la o grămadă de avantaje, îl indispuneau pereții zugrăviți cu floricele verzi, baia ai cărei pereți și robinete plângeau în permanență.

— ...adevărat, îl auzi pe maior, nu vă înșelați, ne interesează în cel mai înalt grad tot ce știți despre Catinca Varlam. Deși ați cunoscut-o, ați refuzat să ne furnizați orice amănunt în legătură cu ea.

Natalia Racoviceanu întoarse ușor capul. Privirea i se înăspri, apoi, încetul cu încetul se dilua. În spatele ei, lângă câteva icoane scumpe, atârna un calendar de perete. Curiozitate – dar câte n-au bătrânii? – pe măsură ce zilele treceau, Racoviceanca nu rupea filele, ci le întorcea peste cotor, fixându-le cu o bandă subțire de elastic.

— Așa e, oftă. Am cunoscut-o... Am cunoscut-o mai mult decât oricine în astă lume... Am avut năpraznicul nenoroc s-o cunosc... Mi-i silă să vorbesc despre ființa ei satanicească, așa cum mi-ar fi silă să-mi vâr mâna într-un cuibar de șerpi. Să mă ierte tânărul acesta care m-a scăpat de la moarte...

— Lăsați... făcu intimidat Andrei.

— Acum vorbesc pricepând că spusele mele, de vreme ce apăsați atâta, v-or aduce oarece folos. Am

cunoscut-o acum șaizeci și doi de ani, la puțină vreme după ce mă căsătorisem cu dumnealui, Anton Racoviceanu. Era cea mai chipeșă muiere din târg, căsătorită cu baronul von Kroger. El stăpânea castelul din deal.

— Se pare, observă maiorul, că în afară de această frumusețe extraordinară, avea și o minte extrem de ageră.

Bătrâna dădu cu tristețe din cap:

— Da, așa e... Baroneasa avea toate însușirile ce-i puteau folosi ei, făptură a diavolului, niciuna însă de care s-ar fi putut bucura semenii, cei din jur. Numai la doi ani după ce mă măritasem, a devenit ibovnica lui Racoviceanu. Și chiar de i-a fost nu rareori necredincioasă, au rămas dimpreună până ce el s-a prăpădit, în preajma războiului...

Vâlcu asculta copleșit. Sfinte Doamne! Ce viață! Prin câte încercări trecuse femeia aceasta puțintică la trup, cu chipul uscat, acum un pumn de durere! Își aminti de vorbele unui bătrân surprinse odată, întâmplător, pe când se afla la băi... „Să te ferească Dumnezeu de zile, de ceasuri când moartea ai socoti-o un dar divin...” Viața, bunul cel mai de preț se spune frecvent... Nu, conchise Vâlcu. Decât o existență – calvar – ca a Nataliei Racoviceanu, mai bine neantul. De zece, de o sută de ori!

În adolescență și chiar în primii ani din tinerețe, maiorul visase o viață bogată, aventuroasă, plină de evenimente și momente fierbinți... „Cine n-a cunoscut suferința, foamea și războiul, acela nu știe ce-i viața...”

„Prefer să n-o cunosc...” Și pentru că trecuse de patruzeci de ani, începuse să aprecieze traiul tihnit, fără surprize, când știi exact ce se va întâmpla mâine, săptămâna viitoare... Marțea spălăm, joi – canastă ca de obicei cu familia Popovici, duminică dimineață, luăm pledurile, încărcăm frigiderul de mașină și... la pădure.

Bătrâna continua să povestească. Izbutise să se detașeze și folosea un ton calm de parcă ar fi relatat subiectul unui film sau al unei cărți. Vâlcu se uită la Andrei. Se părea că istoria cutremurătoare a Racoviceancăi izbutise să-l scoată din starea de indiferență aproape letargică pe care i-o constatase în ultimul timp. O asculta cu respirația tăiată. Pe comoda cu încrustații de fildeș se afla porte-clef-ul bătrânei. Un anou cu două chei yale și una mai mică, de geamantan. Obișnuit să țină mereu ceva în mâini, bricheta, pixul – le luă reflex și începu să se joace cu ele. O idee neașteptată îl străfulgeră. Bătrâna tocmai relata condamnarea la moarte a lui Mihai, și Vâlcu, scuzându-se, o întrerupse. Simțea că nu mai are răbdare.

— Vă rog să mă iertați un moment... Am ceva urgent de rezolvat cu subalternul meu...

Ieși cu Andrei până în vestibul și se întoarse aproape instantaneu.

— Vă rog să continuați, doamnă.

Bătrâna surâse chinuită:

— Păi, ce să vă mai spun? După moartea celui de-al doilea fecior, m-am întors iar acasă. Sunt treizeci de ani de atunci și Dumnezeu nu s-a îndurat să mă strângă din meleag...

— Nu înțeleg un lucru. Cum de fiul dumneavoastră a fost condamnat la pedeapsa maximă, iar Catinca Varlam a scăpat doar cu doi ani?

— A știut dintotdeauna să vâre pe alții în primejdie, ea rămânând în umbră. La judecată nu i-au putut dovedi decât vină ușoară... Cercetați dosarul căci el trebuie să se afle în arhivele de la București și vă veți încredința...

— Da... da... Încă un amănunt! Datorită cărei întâmplări ați locuit în același imobil?

Natalia Racoviceanu își pipăi cicatricea de lângă tâmplă. Pe pielea gălbinicioasă, părea un rânjet crud.

Ca pentru a-și dezmorți oasele, Vâlcu începu să se plimbe prin încăpere. Se apropie de calendar și foiletonă paginile prinse în elastic. Se opri la o anumită dată și rămase încremenit o secundă. Respiră adânc și rosti distrat:

— Da, doamnă, vă ascult.

— Din nou mâna diavolului. Când s-au fost săvârșit sistematizările în târg, am căzut în același necaz și eu, și ea, deși locuiam pe străzi deosebite. Ne-au repartizat în același bloc. Mai toți vecinii suntem veniți odată...

— N-ați încercat un schimb de locuință? Îmi închipui că eventualitatea zilnică de a vă întâlni, vă era odioasă...

— Îi cunoșteam orele de ieșire și le ocoleam cu grijă... Ies puțin... Cât despre schimb, nu putea fi vorba. La spațiu, aveau griji mai mari decât să asculte necazurile unei bătrâne. Am încercat o singură dată și m-au socotit zănatecă. „Ce nu-ți place, cucoană? Ai treizeci și doi de metri pătrați, baie, bucătărie, balcon, verdeață! Palat! N-aveți ce face, asta e! Dacă nu mișunați prin policlinici, dați buzna la spațiu...”

Vâlcu își stăpâni surâsul. Își putea lesne imagina funcționarul, un bărbat rotofei de vârstă mijlocie, asediat de probleme reale – familii care stau la comun sau cu doi-trei copii locuind într-o singură odaie etc. – reacționând căpiat la pretențiile unei bătrâne care vrea să se mute pentru că nu suportă să respire același aer cu altă babă zăpăcită, vecină de la doi.

— Mi se pare că s-a întors subalternul dumneavoastră, remarcă bătrâna. Am auzit ușa.

Maiorul ieși în întâmpinarea lui Andrei. Părea derutat și clipea mărunt. Șopti:

— Yala albă e de la apartamentul Catincăi Varlam.

Vreau să spun că am deschis fără probleme.

*

Procurorul Maican se scarpină în creștetul capului. Părul scurt și des ridica un ciuf, iar acesta, la rândul lui, ridica un semn de întrebare. Era dintre fericiții care nu chelesc după treizeci de ani.

— Am impresia că am intrat în plin fantasmagoric.

— Revino-ți! Vrei un pahar cu apă? se interesă zâmbăreț Vâlcu.

— Ei asta n-o mai cred! Nenorocita aia de o sută de ani, care-și asasinează contemporana, Miss România înainte de Christos.

— Nu fac decât să-ți etalez niște probe. Fila de calendar găsită în pumnul victimei are exact aceeași dată, 6 ianuarie, cu cea care lipsește din calendarul Nataliei Racoviceanu. Se poate presupune că o avea undeva într-un buzunar. O interesau probabil rețetele, a rupt-o și s-a gândit s-o pună bine. Încercând să se apere – supoziție – Catinca Varlam, i s-a agățat de haine...

— Pricep, îl întrerupse Maican. În policierurile proaste, în pumnul victimei se găsește de obicei un nasture...

— Ai ceva cultură! Urmează proba a doua! Cheia de la apartamentul Catincăi Varlam. Cum și-a procurat-o Racoviceanca, rămâne de văzut. Dar așa se explică de ce

n-am găsit ușa forțată în noaptea crimei. Și a treia chestie! În baie, sub chiuvetă, am găsit o secure de bucătărie... Ții minte supoziția medicului legist în legătură cu arma crimei...

Procurorul sări în picioare:

— A nu, mon cher! E gros! Prea gros! Primul lucru de care se descotorosește un asasin îl constituie instrumentul criminal.

Vâlcu surâse dulce:

— Omiți o chestie importantisimă. Natalia Racoviceanu nu-i o ucigașă de profesie. Și, pe urmă, mă întreb dacă-i pasă prea mult de ce se va întâmpla în continuare. Are aproape optzeci de ani, într-un fel a scăpat de sub controlul justiției omenești. Iar victima i-a distrus realmente viața. Racovineanca pleacă pe lumea cealaltă răzbunată.

— Bine! respinse Maican, dar în noaptea crimei era bolnavă, a fost salvată în ultima clipă.

— De ce n-ar fi simulat?

— Îndoielnic! Mă păcălește pe mine să zic, sau pe Popescu de la Spații verzi, dar nu poate induce în eroare un medic. Și apoi cum îți explici rana de la cap?

— Nu mi-o explic, dar las deocamdată chestiunea pe plan secund. Totul se rezolvă.

Maican îl privi fix:

— Ești convins, perfect convins, că Natalia

Racoviceanu este autoarea crimei?

Maiorul Vâlcu zâmbi:

— De ce nu?

*

La o săptămână după ce plecase împreună cu nevastă-sa în concediu, inginerul Dumitrașcu fu silit să se întoarcă acasă, solicitat imperios de direcția întreprinderii. Anumite necazuri intervenite la secția cazane, aflată sub conducerea lui, îi reclamau urgent prezența în oraș.

Zăbovi la uzină până târziu și abia către orele nouă seara ajunse la locuința Ioanei. Îi bătea inima și, de emoție, de dor, de nerăbdare, nu nimerea cheia în broască. Încercase o mică decepție văzând ferestrele întunecate. Excludea din capul locului posibilitatea ca pictorița să doarmă la ora aceea. Poate că se afla în baie, dar mai sigur nu era acasă.

„Mai târziu de miezul nopții nu vine, se consolă Vasile. Nu-i cârciumă în tot târgul care să închidă după douășpe...”

Se gândi apoi la surpriza Ioanei, dând ochi cu el în dormitor.

În living, îl izbiră aromele familiare. Tutun, parfumul ei Choc de Cardin, miros vag, uleios de vopsele. Inginerul apăsă pe comutator. Lampa de colț, așezată lângă consolă, umplu încăperea cu lumina dulce,

îmbujorată, pe care o asocia totdeauna cu tenul pictoriței. Îi întâlni chipul în bibliotecă. Era una din fotografiile ei cele mai avantajoase.

„Are atmosferă, optimism, îmi ocolește cu generozitate defectele și, în același timp, îmi seamănă...”

„Ce defecte ai tu, Ioana? Nu-ți găsesc niciunul.”

Îi luase capul în mâini – îi simțea și acum palmele răcoroase pe obraji – și îl sărutase.

„O grămadă, poți să umpli un geamantan, dar n-am interesul să ți le spun...”

Nu, Ioana nu era acasă. Peste tot stăpânea întunericul, în baie lăcrăma un robinet care nu fusese bine închis. Pic... Pic...

Bine dispus, inginerul dădu drumul la casetofon. Glasul lui Dan Spătaru îi ridică un nod în gât, îl emoționa până la lacrimi.

Nu m-am gândit, nu m-am gândit la despărțire/Acum când eu credeam mai mult în dragoste/Iubirea mea nu-i frunză în vânt, nu-i nălucire/Cu tine eu doresc să-mi depăn clipele/Dar dacă azi te-ai hotărât și vei pleca/Eu îți doresc să ai noroc și fericire/Și uită-mă, sunt trecător prin viața ta...

— Melodia noastră, șopti Vasile impresionat. Ioana... Ioana mea... De câte ori ai ascultat-o... Ai ascultat-o mereu... Înseamnă că te-ai gândit la mine...

Turnă vodcă într-un pahar mare și, cu țigara aprinsă, se așeză pe sofa. Își plimbă prin încăpere privirea

încețoșată. O vedea în fiecare ungher, lângă fiecare obiect, profilată pe perdeaua violet... Picioarele bronzate ale Ioanei zărite prin despicătura peignoir-ului când traversează livingul spre telefon, cu brațele ridicate aranjându-și părul rebel dinaintea oglinzii, Ioana în toaletă de seară cu un portțigaret de douăzeci de centimetri, Ioana încolăcită ca o liană de trupul lui...

„Te iubesc, Vasile... Nu știu de ce, dar te iubesc...” Într-un târziu, abandonă paharul gol și închise casetofonul. Era obosit și nu prea sigur pe picioare. Băuse mai multe pahare repede și pe fond de oboseală.

„M-am ciupit... O să mă găsească dormind.” Și se gândi înfiorat la clipa când îi va simți trupul cald lipit de al lui.

Trecu în dormitor și deschise lumina. Dădu la o parte cuvertura de catifea violet – contrar obiceiului, când ieșea seara, Ioana nu așternuse patul – și în aceeași clipă simți că inima nu-i mai bate. Pe noptieră, lângă veieuză, într-un pahar de argint se ofilise o garoafă albă. Vasile luă cu mâna tremurândă biletul care se rezema de văscior: *A câștigat Vivien. Fii binecuvântat. I.*

Capitolul XXIV

Maiorul Vâlcu plecă de acasă prost dispus. Se certase din nou cu fiu-său, elev în clasa a opta, a cărui situație

școlară era de-a dreptul catastrofală. Mergea prost de tot cu matematica și, după perspectivele sumbre, o simplă corigență ar fi fost floare la ureche. Toate metodele posibile – meditații, supraveghere atentă, vorbă bună ori scandaluri, persuasiune sau pedepse inumane (interzis televizorul, casetofonul, filme în târg, patinaj etc.) – nu duseseră la niciun rezultat. Fără îndoială, băiatul n-avea „bosa” cifrelor – „cui dracu să-i semene când eu nu mai știu tabla înmulțirii, iar maică-sa dacă intră într-un magazin, ceea ce a devenit un tic nervos, nu face deosebire între o bancnotă de zece lei și una de o sută” – dar se dovedea și de o încăpățânare incalificabilă. Față de fecioru-său, un catâr îndărătnic ar fi părut un iepuraș docil. Ceea ce îl irita în special pe Vâlcu era faptul că în sinea lui, îi dădea dreptate puștiului și în consecință, argumentele lui erau neconvingătoare evoluând între tonul acut și tiranicele, total nepedagogicele „te poftesc să pui mâna pe carte!...”, „să nu te mai prind că...” „așa trebuie!”, „ești un neisprăvit” etc.

Practic, băiatul avea aptitudini certe pentru literatură și istorie și nu înțelegea de ce trebuie să-și tortureze mintea cu o materie repulsivă și cu ale cărei subtilități n-avea să se mai întâlnească niciodată în viață.

„Și așa e, domnule! reflectă maiorul traversând bulevardul. Fie vorba, de când am isprăvit liceul, n-am

avut de-a face decât cu cele patru operații aritmetice, din care împărțirea, ca să fiu sincer, mai ales dacă e vorba de zecimale, mă pune serios în încurcătură. La ce-o să-i folosească ăstuia când l-o studia pe Burebista sau Nabucodonosor, teoria mulțimilor, ori formula de rezolvare a unei ecuații diferențiale de gradul 17 sau 2007?"

Avocatul Petroviceanu îl pofti înăuntru cu aceleași gesturi și aere de mare senior. Era îmbrăcat de oraș, într-un costum cenușiu închis, la care asortase o cravată „diplomat" cu dungi albastre și albe. Arăta bine, impozant și, deși în vârstă, părea sănătos, în formă, încă verde.

Din încăperea alăturată se auziră zgomote și maiorul se interesă, arătând cu bărbia spre ușă:

— Aveți musafiri?

Avocatul schiță un gest de indiferență:

— N-are importanță... O mică prietenă...

— Tot o protejată presupun...

— N-am înțeles ce vă deranjează, surâse Petroviceanu. Termenul sau faptul în sine?

— Nici una, nici alta. Altceva mă deranjează. Întrebă brusc: De ce ați omorât-o pe Catinca Varlam?

Trupul și chipul avocatului deveniră rigide. O secundă doar, apoi se redresă.

„E clar că l-am lovit în plex, gândi Vâlcu, dar trebuie

să recunosc că are nervi de invidiat. Bronz!”

Petroviceanu abandonă trabucul pe care se pregătea să-l aprindă. Gesturile îi erau calme, măsurate.

— Ce vă determină să credeți că eu aș fi asasinul nefericitei doamne?

Glasul era egal, cald, politicos, indiferent. Ai fi zis că schimbă amabilități convenționale cu un amic la club, în așteptarea partidei de bridge.

— Domnule Petroviceanu, începu maiorul pe un ton hotărât. Am apreciat totdeauna adversarii inteligenți. Nu infracțiunea de care s-au făcut vinovați, ci „jucătorul”.

— Înțeleg foarte bine, nu trebuie să-mi traduceți.

— Perfect, mă aflu azi, acum, în fața, unui asemenea personaj, în consecință, renunț la tradiționalul mod de anchetă; la mișcările de învăluire, jocul nervilor, manevre, șocuri etc. Voi fi scurt.

— Nu cer nimic altceva, zâmbi Petroviceanu.

— Dacă vă amintiți, ați afirmat mereu că victima trăia de mai multă vreme o stare de neliniște... care în ultimele ei zile de viață devenise de-a dreptul alarmantă.

— Perfect exact, nu retractez nimic.

Maiorul tăcu privindu-l pe sub sprâncene: „Oare?”

— În seara care a precedat crima, deci 7 ianuarie, ați avut o ultimă convorbire telefonică cu doamna Varlam.

Respectiv, ați sunat-o dumneavoastră, fără vreun motiv special în afară de grija, hai să-i spunem devotamentul unui bun și vechi prieten, care, știindu-și amicul într-o stare de spirit particulară, îi oferă asistența sa sufletească. Cu această ocazie ați constatat că anxietatea Catincăi Varlam, teama ei devenise – termenul dumneavoastră – de-a dreptul isterică.

— Îhî... făcu avocatul cu o expresie de parcă ar fi recapitulat, mental, momentul respectiv.

— I-ați recomandat, calm, un tranchilizant, uși și ferestre bine ferecate.

— Relatarea dumneavoastră e cât se poate de fidelă.

— Îmi pun o întrebare. La gradul de prietenie practicată, cum se face că nu v-ați dus s-o vedeți? Prezența fizică a unei persoane apropiate, spulberă, sau cel puțin atenuează mult sentimentul de teamă, obsesiile pierd din acut, omul negru nu mai e chiar atât de negru.

Petroviceanu ridică mâna:

— O clipă vă rog! Ce puteam să fac? Să dorm la ea?

— Și asta să zicem. În seara respectivă, frica ei luase o tușă paroxistică...

— Chiar patetică! Eu însă am diagnosticat-o drept nervi total scăpați din frâu. La urma urmelor, de câteva săptămâni îmi repeta același refren, iar eu în seara aceea eram ocupat, așteptam pe cineva.

— Una din micile dumneavoastră protejate? se interesă maiorul fără nuanțe.

— De ce nu? În definitiv, la vârsta mea orice plăcere poate fi ultima. Iar mie nu-mi place să-mi ratez ocaziile.

— Cred că aceasta este o atitudine înțeleaptă. În noaptea – sublinie – cu pricina însă, ați făcut o excepție.

Sprâncenele avocatului se încrețiră ușor.

— Da, o abatere de la... filosofia dumneavoastră de viață. Ați fost totuși la Catinca Varlam.

— Hm! Iată ceea ce aș numi eu o afirmație cel puțin hazardată. Cum ați dedus?

— Ajungem și aici. Înainte, doresc să-mi precizați un amănunt: i-ați telefonat victimei în jurul orei nouăsprezece?

— Am repetat-o de vreo paișpe ori până acum!

Vâlcu zâmbi dulce și avocatul avu impresia că aude susur de șarpe.

— Ce număr ați format vă rog?

— 14 07 3.

— Precis?

Petroviceanu avu senzația că alunecă, „ce vrea cu asta?” Simțea cursa, dar nu putea depista în ce constă.

— Precis!

— Și v-a răspuns Catinca Varlam?

— Bineînțeles că ea. Nu vă înțeleg jocul.

— Nici eu nu înțeleg cum de v-a putut răspunde, de

vreme ce numărul ei se schimbase chiar în dimineața zilei de 7 ianuarie.

Avocatul se lăsă pe spate. Își ciupi bărbia de câteva ori, uitându-se țintă la maior.

— Mda... Ați marcat. Nu văd însă ce puteți demonstra cu asta.

— O mică minciună care trebuia să pregătească o pistă falsă. Pista falsă se numea Emil Calotă, picat întâmplător în oraș și în această afacere. Ați profitat de prezența lui aici, îndreptând, cu abilitate asupra personajului bănuielile noastre. Neliniștile, presimțirile victimei erau generate de un individ care făcuse cândva o haltă suspectă în existența soților Varlam. Cu aceeași abilitate, inițial pentru a nu vă simți manevra, ați simulat că nu vă convine să vorbiți despre el, că-l acoperiți chiar, pentru ca ulterior, „demascat” de noi, vezi Doamne, și neavând încotro, să recunoașteți că Emil Calotă nu e deloc o persoană străină pentru dumneavoastră.

— Cam alambicat.

— Dimpotrivă, extrem de simplu. Să nu uit... Cum vă simțiți cu piciorul?

Petroviceanu îl privi mirat:

— Asta e problema dumneavoastră cea mai importantă?

— Îhî! zâmbi Vâlcu. Am afirmat că în noaptea crimei

ați fost în locuința Catincăi Varlam.

— Cum o dovediți?

Maiorul râse arătând spre picioarele avocatului.

— V-ați lăsat semnătura pe linoleumul din vestibul. O gafă atât de naivă încât, în locul dumneavoastră, aș roși. În noaptea despre care vorbim purtați o pereche de pantofi Clujana cu talpă microporos antiderapantă.

— Există zeci de mii de exemplare din acest sortiment în oraș.

— Da! fu de acord, maiorul mereu bine dispus, dar există o singură pereche la care zigzagurile uneia din tălpi, cea dreaptă, sunt tocite și intacte la cealaltă. Ca să fiu mai explicit, cât ați stat în ghips, ați purtat doar pantoful stâng de la respectiva încălțăminte...

Ușa se deschise și maiorul se întrerupse. Capul unei fete, fardată și cu cercei pretențioși de seară, se ivi în crăpătură:

— Ce facem, daddy? Nu mai ieșim?

— Ieși! făcu sec avocatul.

Se ridică tacticos, deschise safe-ul, luă un plic sigilat și, fără un cuvânt, i-l întinse maiorului împreună cu un coupe-papier. Se întoarse apoi cu spatele și, încrucișându-și brațele, rămase nemișcat ca o statuie. Surprins, Vâlcu tăie plicul.

Eu, subsemnata Catinca Varlam, domiciliată în Aleea Stupinei nr. 69, aflându-mă în deplinătatea facultăților mele

mintale și liberă de orice constrângere declar că atinsă fiind de o boală incurabilă și având totodată anumite interese de ordin strict personal, l-am convins pe vechiul meu prieten avocatul Dinu Petroviceanu să-mi pună capăt zilelor. Sunt ucisă în urma dorinței mele exprese, susnumitul fiind mai presus de orice culpă. Azi 7 ianuarie 198...

Maiorul îl privi aiurit. Avea impresia că navighează în plin fantastic. Rosti în sfârșit:

— Nu mă îndoiesc de autenticitatea scrisorii. Dumneavoastră știți însă la fel de bine ca și mine că, deși cu circumstanțe atenuante, fapta dumneavoastră, cu tot asentimentul victimei rămâne totuși crimă, iar prezenta nu vă poate exonera de răspundere.

— Evident. Îmi închipuiam însă că nu veți ajunge la mine niciodată. Scrisoarea i-am cerut-o ca o măsură de precauție, pentru caz extrem. Nu mă absolvă de pedeapsă, dar în loc de douăzeci de ani, scap cu maximum cinci. Mai vine o amnistie, mai lucrez, în sfârșit...

— Cum de v-ați lăsat convins să comiteți un asasinat? E aproape de necrezut...

— Mi-a oferit în schimb celebra ei casetă cu comori: valută și bijuterii.

Maiorul desemnă o figură năucă:

— Să dea dracu', o scăpă, dacă mai pricep ceva! Arătă prin cameră: Nu vă ajunge ce aveți aici? Cât credeți că o

să mai trăiți?

— N-are importanță, surâse Petroviceanu. O lună, un an, sau cinci. Dar să fie buni. Micuțele protejate – am remarcat că termenul vă obsedează – nu sărută după pereche domni septuagenari a căror generozitate se limitează la cifra cu indiferent câte zerouri – prea multe nu încap – înscrisă pe un talon de pensie.

— În sfârșit! Nu înțeleg altceva. Dacă tot voia să moară, de ce nu s-a sinucis? Și de ce dumneavoastră ați ales o modalitate de crimă atât de sângeroasă?

— Toată piesa trebuia să poarte o pecete și o semnătură. Pecetea se numea răzbunare, iar semnatara – Natalia Racoviceanu.

Pe chipul lui Vâlcu, expresia de buimăceală era atât de clasică, încât Petroviceanu începu să râdă.

— Răzbunare? Dar dacă era firesc să se răzbune cineva, aceea era doamna Racoviceanu.

— Sunt de acord cu dumneavoastră. În realitate n-am s-o înțeleg și nimeni n-a înțeles-o vreodată pe Catinca. Un fapt e cert: a urmărit-o toată viața pe Natalia cu o ură crâncenă. Pricep să-ți detești călăul cu patimă, dar de ce victima? Racoviceanca nu i-a fost niciodată rivală și, chiar dacă a dușmănit-o în mod inevitabil pe Catinca, n-a constituit un vrăjmaș periculos. N-o pot taxa pe răposată decât într-un singur fel: o femeie diabolică. Iar acum, știind că se prăpădește – medicii nu-i acordau

mai mult de o lună-două – s-a gândit să-i joace Nataliei o ultimă și sinistră festă, să-i ofere ultimul „cadou”: o acuzație de crimă. Un KO care desăvârșea o operă bestială cu un itinerar de aproape șaizeci de ani. Dacă stăm și ne gândim bine, râse încetișor, avem de-a face cu un caz unic: *criminalul e de fapt victima*.

— Iar dumneavoastră n-ați pregetat să-i dați concursul.

— N-aș prezenta fapta mea drept pildă într-o școală primară... Dar dacă te gândești, nici Racoviceanca nu mai are mult... Pocni din degete: Nu poți calcula niciodată totul și mereu mi-a fost teamă de imprevizibil. Faptul că Natalia a avut criza aceea chiar în noaptea crimei, a scos-o aproape total din cercul suspecților.

— Da... aproape... Ați avut însă grijă dumneavoastră să ne oferiți „probe” de vinovăție. Cheia, satârul, fila de calendar...

— Una din condițiile înțelegerii mele cu Catinca era să îndrept toate bănuielile asupra Racoviceancăi, altfel circul nu mai avea sens. Și apoi, trebuia să existe un vinovat. Inculpând-o pe ea ipso-facto, mă acopeream pe mine.

Vâlcu îl cercetă lung. Îl privea consternat, dar în același timp cu o curiozitate specială, științifică:

— Ce simțiți?... Cum vă simțiți acum?

Petroviceanu șovăi o clipă. Răspunse pe un ton

indiferent:

— Îm... Nu prea rău.

Se îndreptă spre ușă și o deschise hotărât:

— Cecilia?! Nu mai ieșim astă-seară.

*

Terasa restaurantului construit pe malul mării țâșnea chiar deasupra valurilor, ca un sertar uitat deschis. La mese, umbrelele portocalii filtrau lumina puternică a amiezii colorând chipurile consumatorilor. Era ora cea mai fierbinte a zilei și Ioana își retrase brațul rezemat de lădița metalică unde petunii albe și brumării îndurau arșița necruțătoare a soarelui.

Sorbind din paharul cu bere, urmărea amuzată lumea care trecea pe faleză. Costume de baie fistichii, sacoșe colorate, pălării texane, torsuri goale bronzate, multe picioare desculțe, curcubeu de zgomote: tranzistoare, muzică de la Radio-Vacanța, râsete, voci de copii, strigăte, glasul valurilor izbindu-se de temelia restaurantului. Era un peisaj care i se potrivea și pe care-l iubise totdeauna: vioi, tonic, colorat. Aici, în ambianța caracteristică sezonului simțeai că viața e minunată, credeai în fericire.

Se întoarse zâmbind spre bărbatul din fața ei.

— Ai băgat de seamă? Se poartă iar pijamalele de plajă și espadrilele cu toc înalt. O modă delicioasă, îți dau un stil. Ororile acelea de halate din prosop și

papucii de cauciuc pe un deget mă indispuneau pur și simplu.

Ea însăși arăta foarte bine, bronzată, într-o pijama corail și cu părul strâns într-un turban alb cu nod sofisticat. Bărbatul îi luă mâna și i-o sărută pe poignet.

— Tu ești cea mai frumoasă... Se ridică: Mă scuzi numai o secundă?

Ioana își îndreptă iar privirea spre faleză. Simți că inima i se oprește în loc. Vasile, însoțit de nevastă-sa, vâra în sacoșă din mers o pungă cu piersici. Arăta bine, poate un pic mai plin, dar amănuntul nu deranja. Dimpotrivă, viriliza silueta altădată de băiețandru. Vivien gesticula cu vioiciunea caracteristică oamenilor bolnavi de nervi, iar el asculta dând din cap distrat. Pictoriței i se umeziră ochii... Nu trecuse un an de când bărbatul acesta o mai strângea în brațe. Bărbatul care însemnase totul pentru ea. Îi urmări lung până dispărură înghițiți de mulțime. Rupse reflex o petunie albă și o duse la nări răsucind-o între degete. Crâmpeie de trecut, imagini, șoapte, cuvinte îi străfulgerau aducerea aminte ca niște flash-uri.

„Ioana, Ioana mea... ai răbdare... iubesc pentru prima oară în viață, cu tine am cunoscut fericirea... cu tine am aflat ce-i dragostea... să nu mă părăsești... ai răbdare. Te iubesc...”

— Plângi?

Ioana tresări.

— Nu, dragul meu. Lumina-i prea puternică. Unde-ai fost?

— Am comandat șampanie.

Pictorița îl învălui într-o privire amuzată:

— Șampanie la prânz?! Ce-ți veni?

— La prânz sau în creierii zilei! Ce importanță are dacă sunt fericit? Și sunt fericit!

Bărbatul îi luă mâna și-i sărută inelarul, acolo unde strălucea o verighetă încrustată, geamănă cu a lui.

— Te iubesc...

O adiere de vânt fură petunia de pe masă, o purtă prin văzduhul încins și o lepădă cu degete gingașe pe creastă de val. Floarea albă pluti câteva clipe ca un fluture răpus, ca un rămas bun... Apoi pieri.

-= sfârșit =-